

57018

EMAC

Х А Н И М Ю Н Ц Е Р

Жило и мег

РОМАН

ХАНИ МЮНЦЕР ЖИЛО И МЕД

Превод: Величка Стефанова

chitanka.info

Докъде може да стигне една майка, за да спаси децата си?
Докъде може да стигне една дъщеря, за да отмъсти за баща си?
Доколко може една любов да надживее поколенията и да
излекува стари рани?

След дълго ухажване щурмбанфюрерът от СС Албрехт Брунман, красив и галантен млад мъж, склонява оперната прима Елизабет Малпран да се омъжи за него. За нея този брак е средство да опази живота на децата си Дебора и Волферл, плод на нейната голяма любов с изчезналия ѝ еврейски съпруг. Но без да подозира, Елизабет сключва истински пакт с Дявола...

Осемдесет години по-късно младата американка Фелисити тръгва по следите на семейната история в Европа. Разследванията ѝ я повеждат назад в най-мрачната глава от летописа на миналия век, към драматичната съдба на нейната прабаба, прочутата оперна певица Елизабет Малпран, и дъщеря ѝ Дебора...

Любов, вина и изкупление са разрушили живота на двете жени и са хвърлили сянка през поколенията чак до личната съдба на Фелисити.

Хани Мюнцер, родена през 1965 г., се отличавала с богата фантазия още като дете и на шест години вече поглъщала всяка попаднала ѝ книга.

Тя завършва гимназия в Сиатъл, живее известно време в Щутгарт, после в Рим, основава собствен антиквариат, който просъществува няколко години, работи дванайсет години в администрацията на голяма компания за коли под наем.

През 2013 г. Хани Мюнцер издава своя първи роман сама в електронен вариант и го пуска в мрежата. Романът става бестселър и не слиза седем седмици от Киндъл-класацията. Към нея проявяват интерес най-големите издателства на Германия.

Днес авторката се е посветила изцяло на своето семейство и на писането. Живее в Горна Бавария.

*На Симон — един малък ангел, който живя твърде
кратко на този свят.*

ЖИЛО И МЕД

*Живеел някога народ
трудолюбив,
целувките обичал, неземно бил
щастлив,
сред дивната природа блестял
кат' кехлибар,
като прашец от цвете —
същински божси дар.*

*Ликувал на небето Бог, а на
Земята
над всичко бдяла гордата
царица
Дебора — недостъпна, умна,
хубавица,
от слънце недокосната и
цялата в позлата,
следяла вихрения танец на
тълпата.*

*И изведнъж отнякъде донесло
се зловоние.*

*Що за създание двулично, което
яростно вещае,
че иде краят? О, да, Палачът
на природата това е!*

*След него всичко живо на света
помръква.*

*И златният рояк завинаги
замлъква.*

*Единствено царицата
избегнала клането,
но ето че, съсипана, объркана,
крои жестока мъст
и, без да има нужда, довършва
на врага си делото,
а и за себе си избира най-
кървавата смърт.*

*До днес там бродят странни,
тъмни сенки,
оплакващи изгубения някогашен
рай.*

*Един народ, живял тогава с
радости безкрай,
сега е бездиханен, вкаменен,
сиротен...*

*Глупак е онзи, който тъй
поставя
разплатата си по-високо от
живота.*

*Рафаел
Валериани*

*„Отначало злият порив е преходен, после
се превръща в гост и накрая в господар на дома.“*

*Вавилонски Талмуд
Сука 52*

ПРОЛОГ

Казват, че бремето на истината тегне повече от всичко, което сам Бог е носил някога на плещите си.

При това истината винаги следва собствената си физика. Когато най-малко очакваме, тя се издига като воден мехур към повърхността и ни обвинява.

Това се случи с моето семейство, когато почина баба ми, а в същия ден майка ми изчезна безследно.

Тласък на последвалите събития даде пожълтялото съдържание на една забравена кутия.

Миналото ни беше застигнало.

**ПЪРВА ЧАСТ
ФЕЛИСИТИ
В НАШИ ДНИ**

ПЪРВА ГЛАВА

Сиатъл, щат Вашингтон, САЩ, май 2012 година

— Сигурна ли си, че постъпваш правилно? — попита Оливия приятелката си. Вероятно за стотен път задаваше този въпрос през последния час. Междувременно възмутеният ѝ тон се беше поизтъркал — както и желанието на Фелисити да реагира.

Вместо това тя съсредоточено пълнеше с дрехи един куфар с библейски размери — подарък от непрактичната ѝ, откъсната от действителността майка.

Оливия лежеше по корем на леглото, гризеше ябълка и с мрачно изражение наблюдаваше действията на приятелката си.

Фелисити подозираше, че Оливия няма да се откаже лесно. И наистина:

— Не проумявам как можеш да ми причиниш това. Да скроиш цялата работа тайно зад гъба ми! Какво си въобразяваше?!

Значи това беше същинският въпрос, Фелисити потисна усмивката си. Оливия ѝ беше ядосана не заради това, което прави, а че беше успяла да го запази в тайна от нея, най-добрата ѝ приятелка и същевременно най-любопитния човек на тази планета.

Фелисити игнорира възражението ѝ, както и всички предишни, и извика:

— Готово! — След което затвори със замах куфара. В звука на падащия капак имаше нещо окончателно. Край на дискусията.

Но не и за Оливия.

— Помисли ли поне за минута за Ричард? — извади коза си тя.

Фелисити се извърна рязко. Тези думи наистина уцелиха слабото ѝ място. Ричард. Надежден, талантлив, с блестящи перспективи и на всичкото отгоре хубавец. Братът на Оливия беше десет години по-голям от нея, вече придобил известност като хирург, докато мастилото върху дипломите на двете новоизпечени лекарки още не беше изсъхнало.

Целият женски персонал на Детската болница в Сиатъл беше в краката му. А тя, Фелисити, се готвеше да го напусне и да отпраши към

друг континент.

— Нали знаеш, че той истински те обича? — тонът на Оливия бе станал мек, гальовен.

— Знам. — Беше ѝ го казал вчера, когато се сбогува с него. Ричард не я пускаше да замине. Опитал бе всичко, за да я накара да остане, дори ѝ бе предложил брак. Сега тя не можеше и не искаше да мисли за тъжното му лице, за разочарованието в очите му, след като му отказа. Раздялата с него ѝ късаше сърцето. От вчера сякаш някаква безформена буца биеше в гърдите ѝ. Сама не проумяваше защо, но не можеше да постъпи другояче.

Така беше от край време. Някакво вътрешно безпокойство непрекъснато я тласкаше напред. Вече се съмняваше, че това ще се промени някога. Беше се надявала да се отърве от вътрешния натиск, след като постигне голямата си цел — да стане лекарка, ала колкото повече приближаваше края на следването и изпитите, толкова по-силен ставаше поривът ѝ да поеме в нова посока, да избяга от подредения си живот.

А всъщност най-съкровено ѝ желание беше да се установи някъде и да си извоюва стабилно място в живота. Въпреки това винаги правеше обратното — подчиняваше се на настойчивото безпокойство, извиращо сякаш от дълбините на душата ѝ. Като че ли желаше един живот, но беше принудена да води друг, въввлечена във вечен спор със самата себе си. Беше се опитала да обясни това на Ричард. Но как можеш да обясниш нещо, което сам не разбираш? Провали се позорно и накрая той си тръгна.

Без сама да знае откъде ѝ хрумна това меланхолично изречение, тя си помисли: *Аз никога няма да стъпя в страната на любовта.* То остави след себе си чувството за загуба и блудкавия вкус на страха.

— Какво каза? — изумено я погледна Оливия.

Без да осъзнава, Фелисити явно беше произнесла на глас тези думи. Изведнъж се сети кой ѝ ги беше внушил. Преди много години баба ѝ ги бе изрекла пред внучката си, малко преди да се разболее от Алцхаймер. Странно, че това изречение изникна в съзнанието ѝ точно сега. От друга страна не беше чак толкова странно: преди шест дни баба ѝ бе починала на осемдесет и седем годишна възраст. Смъртта ѝ беше избавление не само за нея, болната, но и за цялото семейство.

Заради погребението Фелисити бе отложила полета си за Кабул, където щеше да работи за „Лекари без граници“.

Мобилният ѝ телефон иззвъня. Сигурно беше майка ѝ Марта. Всъщност тя отдавна трябваше да е тук — настояла бе лично да откара дъщеря си на летището.

Фелисити въздъхна. Испитваше ужас от близо едночасовото пътуване, което майка ѝ със сигурност щеше да използва за поредния си опит да я разубеди. *Мили боже, точно пък Афганистан! Ама наистина, трябва да си се побъркала, Фелисити. Затова ли следва толкова дълго, та после да ходиш забулена на края на света? Как може! Да не говорим, че талибаните непрекъснато се взривяват сами! Ужасно!*

На телефона обаче не беше майка ѝ, а баща ѝ. Преди година беше получил инсулт, който го бе приковал към инвалидната количка, но се възстановяваше успешно и скоро щеше да се изправи на крака.

— Здравей, малката — поздрави я той. — При теб ли е майка ти?

— Здравей, тате. Не, всъщност тъкмо се канех да се обадя у вас и да попитам къде се бави толкова. Кога тръгна?

— Точно това му е странното. Както изглежда, тази нощ не се е прибирала изобщо вкъщи. Никога не е правила така. Надявах се да е при теб.

— Какво? Мама не се е прибрала у дома? — невярващо възкликна Фелисити.

Майка ѝ си имаше своите слабости, но беше олицетворение на надеждността и със сигурност не би оставила баща ѝ сам през нощта, особено пък след инсулта.

— Възможно ли е да ти е звъняла, а ти да не си чул?

— Не, прослушах телефонния секретар. Няма позвъняване, няма съобщение. Изключила е и мобилния си телефон. Къде ли може да бъде?

— Къде възнамеряваше да ходи вчера? Може би на заседание на някой комитет? Сигурно има начин да проверим? — Майка ѝ участваше активно в няколко благотворителни дружества, това беше смисълът на нейния живот — да се грижи за другите. „Само не и за собственото си семейство“, помисли си Фелисити. *Стоп, не бъди несправедлива*, тутакси се укори тя. През последните години положението се беше подобрило значително.

— Не, не е била на заседание. Вчера по обед се обади на майка ти от старческият дом. Помолиха я да отиде и да разтреби стаята на баба ти. Казаха, че им трябвала спешно за следващия пациент.

— Обади ли се там?

— Разбира се. Казаха ми, че прекарала в дома максимум половин час следобед и после си тръгнала. Един от санитарите я видял да изхвърча от сградата с някаква кутия под мишница.

— Да изхвърча?! Майка ми? Честно казано, не е в неин стил.

— Не, никак даже. Не ѝ прилича също да не се обажда. Мислиш ли, че може да ѝ се е случило нещо? Автомобилна злополука, например?

Фелисити долови страха в гласа на баща си.

— В такъв случай със сигурност щяхме да сме научили. Знаеш ли какво, тате? Ще дойда при теб. Първо ще се обадим на членовете на различните комитети. Сигурно има безобидно обяснение. Може би отново е изпаднала в един от нейните маратони на молитва и покаяние, забравяйки за всичко около себе си. *Или това е най-новият ѝ трик да ме възпре да замина за Кабул...*

— Ами твоят полет? — попита баща ѝ.

— Няма проблем, мога да го отложам. Службата ми там започва чак след седмица. До половин час съм при теб. Междувременно ѝ звъни непрекъснато на мобилния. Доскоро, тате!

— Правилно ли разбрах? Майка ти е изчезнала? — изумено попита Оливия.

— Да, очевидно още от вчера следобед. Във всеки случай оттогава не се е обаждала на баща ми. След инсульта му двамата спят в отделни стаи. Татко си ляга много рано. Вечно е уморен от многото лекарства, които му предписват. Затова е забелязал едва тази сутрин, че я няма.

Оливия скочи от леглото и захвърли нахапаната ябълка.

— Ще те закарам. Любопитно ми е да разбера какво става с майка ти.

По пътя тя подхвана умислено:

— Преди малко спомена за Мартините маратони на покаяние. Опасяваш се, че може пак да е започнала, така ли? — Двете приятелки се познаваха от детската градина, затова Оливия от години знаеше за

странните пристъпи на набожност у майката на Фелисити. — Кога беше последният път? Май доста отдавна, нали? — настоя тя.

Фелисити пресметна наум: трябва да бяха изминали близо осем години, откакто бившата сестра от религиозен орден Марта Бенедикт за последно се беше затворила в продължение на дни, за да моли Бог за опрощение, защото го била разочаровала. Преди това същото се бе случвало на равни интервали, горе-долу веднъж на шест месеца. За първи път ѝ мина през ума, че набожността на майка ѝ, по-рано направо фанатична, намаляваше с всяка изминала година, Фелисити сбърчи чело. Всъщност положителното развитие на майка ѝ беше започнало, когато баба ѝ Мария бе настанена в старчески дом заради прогресиращия ѝ Алцхаймер. Тя обясни това на Оливия и додаде:

— Възможно е смъртта на баба да е предизвикала рецидив у нея. Силно се надявам обаче да не е така. Би се отразило зле на татко и би отворило стари рани. В подобни случаи той винаги се чувства така, сякаш с измама е ограбил живота на мама.

— В действителност майка ти ограби вашия живот. Честно казано, винаги съм се възхищавала на теб и на баща ти, задето търпяхте всичките ѝ приумици. В ушите ми още звучи онова нейно *меа кулна, меа максима кулна*^[1]. Марта е поне два пъти по-набожна от брат ми Фред. А той все пак е йезуит. — Открай време Оливия не си мереше приказките.

Фелисити направи гримаса. Приятелката ѝ не за първи път засягаше тази тема. Вярно, баща ѝ прощаваше всичко на майка ѝ, защото я обичаше и боготвореше. Той беше петнайсет години по-възрастен от нея, бяха се оженили късно, Фелисити беше единственото им дете. Майка ѝ била прехвърлила четирийсетте, когато разбрала, че очаква бебе. И двете без малко не умрели при раждането, после се наложило Фелисити да прекара месеци в болницата, докато укрепне. Марта Бенедикт гледеше и на този факт като на Божие наказание, задето навремето напуснала Ордена на францисканките, за да се омъжи за баща ѝ Артър. Фелисити силно се надяваше причината за изчезването на майка ѝ да е друга, а не рецидив на някогашната мания за покаяние.

Старото пежо на Оливия зави по „Ричмънд бийч драйв“ и спря пред тухлената къща на родителите на Фелисити. Младата жена съзря баща си, застанал на отворената входна врата. Отпуснат тежко на две

патерици, той се бе облегал на рамката на вратата. Не носеше връхна дреха, макар че откъм брега духаше студен вятър и рошеше бялата му коса. Къщата се намиреше точно на „Пъджет саунд“ — само тясна ивица суша го делеше от Тихия океан. След като видя угрижената му физиономия, Фелисити си спести укора, че така ще си докара простуда.

Тя го отведе обратно в къщата, където баща ѝ осведоми двете млади жени за последното развитие на нещата, каквото всъщност нямаше. Майка ѝ все така не се бе обадила, мобилният ѝ телефон беше все така изключен, а обажданията на баща ѝ до членовете на различните комитети бяха безрезултатни, Фелисити провери отново телефонния секретар, но той не бе записал нищо. Баща ѝ нямаше мобилен телефон.

Тя се обади лично в старческия дом „Удхил“ и получи същата информация като баща си: майка ѝ прекарала там максимум половин час и си тръгнала, без да си вземе довиждане.

— Този санитар, който е видял майка ми... Може ли да поговоря за малко с него? Дали все пак не е споменала нещо?

— Не — троснато отвърна заместник-управителката на дома. — Мистър Гонсалес не е на разположение. Аз обаче знам, че той е забелязал майка ви само защото почти го повалила на земята, дори изпуснал таблата, която носел. Е, какво ще стане сега със стаята на баба ви? Ако не я освободите до утре по обед, ще се наложи да ви начислим още един месец.

Фелисити извъртя очи и се опита да запази спокойствие:

— Ще имам грижата за това — и затвори умислено.

— И сега какво? Майка ти все трябва да е някъде. Ами ако ѝ се е случило нещо? — попита баща ѝ; тревогата бе набраздила лицето му с още по-дълбоки бръчки, Фелисити стисна ръката му.

— Ще се обадя в спешните отделения на всички болници от околността. Така ще сме сигурни, нали, тате?

— Аз ще поема това, Фелисити. А ти по-добре се обади на телефонната компания. Сигурно ще могат да ти кажат къде е бил засечен за последно мобилният телефон на майка ти — предложи Оливия и веднага се зае със задачата. За щастие проучванията по болниците показаха, че при тях не е докарана жена на име Марта Бенедикт.

Обаждането на Фелисити до телефонната компания донесе повече информация. След известни увъртания, докато се легитимира, за огромна нейна изненада ѝ съобщиха, че мобилният на майка ѝ е бил засечен за последен път предишния ден на летището „Сиагъл-Такома“.

— Каква работа има мама на летището? — изумено попита Фелисити, а погледът ѝ сновеше между Оливия и баща ѝ.

— Може да се е объркала и да е решила, че заминаването ти е било насрочено за вчера? — обади се баща ѝ, клатейки невярващо глава.

— Не ми се вярва. Освен това няма смисъл. Нали искаше да ме вземе и да ме закара...

— Може да е решила спонтанно да замине нанякъде? — попита Оливия.

— Но нали е носела само дамската си чанта! Кой тръгва на път без багаж? — вметна бащата.

— Ще се учудиш колко хора го правят, чичо Артър — отвърна Оливия, която открай време го наричаше чичо. — Имам идея: какво ще кажете за проверка на кредитната ѝ карта? *Следвайте парите!*

— Моля? Какво значи това? — погледна я объркано той.

— Значи, че Оливия е прекалила с кримките по телевизията — каза Фелисити. — И все пак е права. Струва си да опитаме. Ще се обадя в банката. Може майка да е използвала наскоро кредитната си карта. — Последва ново прехвърляне за легитимиране, но благодарение на това че баща ѝ знаеше отговора на въпроса за сигурност, накрая Фелисити получи желаната информация. В късния следобед на вчерашния ден майка ѝ действително беше платила полет до „Рим — Фиумичино“.

— Ето, виждаш ли? Кого познава майка ти в Италия? — попита Оливия.

— Никого — в един глас отвърнаха Фелисити и баща ѝ и се спогледаха удивено.

— Значи все пак — рецидив!

— От къде на къде?

— Рим, папата, глава на Католическата църква. Е, просветва ли ти? *Меа кулпа?* Нали веднъж вече бе изразила намерението си да се помоли за прошка пред най-високата инстанция на Земята?

— О, боже — отново в един глас изпъшкаха Фелисити и баща ѝ.

— Амин — сухо приключи Оливия.

По обед на следващия ден Фелисити се намираше в залата за заминаващи на летище „Сиагъл-Такома“, но вместо билета за Кабул държеше в ръка билет до Рим.

Междувременно беше сигурна, че майка ѝ не е изпаднала в пристъп на покаяние. Не, Марта Бенедикт бе поела на пътешествие из миналото на покойната си майка.

Двете с Оливия отново бяха претърсили основно стаята на баба ѝ и не бяха открили нищо. Мислите на Фелисити кръжаха все по-усилено около тайнствената кутия, с която майка ѝ била напуснала дома така припряно, както се твърдеше. Дали съдържанието на кутията имаше нещо общо със загадъчното изчезване на Марта? По-късно бе успяла да поговори за кратко със санитаря, възрастен мексиканец.

Разказът му не ѝ донесе успокоение. Майка ѝ изглеждаше, сякаш самият дявол бил по петите ѝ, съобщил санитарят и извади от джоба на престилката си смачкана хартийка.

— Ето това държеше в ръцете си баба ви, когато умря. Исках да го дам вчера на майка ви, но нямах възможност.

Фелисити изгледа хартията, която се оказа изрезка от вестник. На нея имаше сцена от съдебна зала — открояваше се някакъв мъж, явно обвиняемият. За съжаление снимката беше изрязана без текста под нея. Но не мъжът заинтригува Фелисити, а жената на заден план на фотографията. В нея разпозна баба си: тя седеше на първия ред в публиката и беше втренчила поглед в обвиняемия. Никога Фелисити не бе виждала толкова убийствена омраза върху нечие лице. Изрезката трябва да беше от 60-те години, ако се съдеше по облеклото на мъжа и по възрастта на баба ѝ. Кой беше този човек? Защо баба ѝ се бе интересувала от него? Не успя да разбере нищо и от гърба на изрезката — изглежда беше част от некролог. Обаче с непознати писмени знаци. Предполати, че е на иврит. Ако беше така, как баба ѝ се бе озовала на снимка в израелски вестник?

Фелисити беше наясно, че няма смисъл да се обръща към полицията. Майка ѝ беше възрастна жена и можеше да пътува, където

и когато си поиска. Затова без колебание реши да я последва и лично да я потърси. Разбира се, че се тревожеше за нея, но в същото време ѝ се сърдеше, задето бе изоставила татко ѝ просто така, без да каже нито дума. Баща ѝ нямаше да се успокои дори за минута, докато не получи вест поне от една от двете. Оливия обеща на Фелисити да се грижи за него по време на отсъствието ѝ. Нямаше проблем да отложи пътуването до Кабул с няколко дни.

— Почакай, Фелисити! — извика някой зад гърба ѝ. Обърна се и видя Ричард, своя почти годеник, да крачи забързано към нея.

— Радвам се, че те хванах. — Той я прегърна и я целуна страстно, сякаш не се бяха разделили вчера. После я пусна и я дари с усмивката, която тя така обичаше. — Извинявай, аз по навик. — Ричард не изглеждаше ни най-малко смутен от целувката, за разлика от Фелисити. Тя му бе отвърнала спонтанно. А беше решила твърдо да не му дава повече надежди! Ричард трябваше да бъде свободен за една нова любов. Изглежда сърцето ѝ не беше така последователно както разумът ѝ. Защо бе дошъл? Тя не се чувстваше достатъчно силна за повторение на сцената от предишната вечер.

Ричард обясни присъствието си със следващите думи:

— Вчера Оливия ми разказа всичко. Според нея майка ти е изпаднала в кризата на средната възраст и е заминала за Рим, без да каже нито дума. Просто така? Странно, спонтанността не е качество, което бих свързал с Марта Бенедикт. А ти си решила да тръгнеш след нея?

„Слава богу“, с облекчение си помисли Фелисити. Ричард беше тук заради майка ѝ, а не за да я задържи, смятайки, че заминава за Кабул.

— Тревожа се за нея. Нали я знаеш каква е. Никога не е била в Европа, не говори италиански, в най-добрия случай — малко латински, и доколкото знам, не познава нито една жива душа там.

— Какво смяташ да правиш? Как ще я откриеш? Рим е голям град.

— Честно казано, понятие си нямам. Първо ще се обърна към италианската полиция, макар че едва ли ще имам особена полза от това. Повече разчитам на информацията от банката. Досега проявиха голяма отзивчивост. Така научих, че е теглила пари още на римското летище. Това все пак е някаква следа. Преди всичко значи, че е

пристигнала благополучно. Ще ме информират, щом използва отново кредитната си карта.

— Имам нещо за теб — име и телефонен номер в Рим! — Ричард тикна в ръката ѝ лист хартия. — Говорих с по-малкия ми брат Фред и той ми спомена за някакъв свещеник на име Лукас фон Щетен. Учили заедно четири семестъра в Мюнхен. Отец Лукас е йезуит и от няколко месеца живее в Рим. Снощи разговарях с него по телефона.

— Снощи ли? Извадил си горкия човек от леглото? — Фелисити погледна неволно часовника си.

Ричард се усмихна отново с неустоимата си усмивка.

— Братчето ми Фред каза, че няма проблем. Свещениците служат на Бога двацет и четири часа в денонощието. Отец Фон Щетен обеща да те посрещне на летището в Рим. Ще ти помага в търсенето.

— Благодаря, не знам какво да кажа. Засрамваш ме. Ти си толкова съкровище, а аз... — Фелисити не довърши изречението. Всъщност всичко беше казано, нямаше какво да се добави; нещата не бяха лесни и за двамата. Вместо това тя се изправи на пръсти и го целуна по бузата. — Поздрави Фред от мен!

Ричард я задържа за момент и я притисна в обятията си, после я пусна рязко.

— Късмет, и се обади, става ли?

— Разбира се. — Тя тръгна, после се обърна още веднъж. — Как ще позная отец Фон Щетен?

— Много лесно — ухили се Ричард. — Просто се огледай за най-привлекателния мъж надлъж и нашир.

[1] *Mea culpa, mea maxima culpa* (лат.) — Моята вина, моята най-голяма вина. — Б.пр. ↑

ВТОРА ГЛАВА

Рим, Италия

Тринайсет часа по-късно самолетът кацна на летище „Фиумичино“.

Беше късен следобед, Италия се показваше от най-добрата си страна: слънцето грееше, небето сияеше като на пощенска картичка.

Фелисити пътуваше само с ръчен багаж, затова беше сред първите, които напуснаха багажната зала. Самолетът беше пълен, огромна тълпа очакваше пасажерите зад преградата в терминала за пристигащи пътници. Младата жена заоглежда лицата на посрещаните от мъжки пол. Единствените добре изглеждащи бяха прекалено млади и никой не беше в расо. Сети се, че рядко бяха виждали Фред, брата на Ричард, в расо. Дали йезуитите в Рим носеха расо? Не знаеше. Защо не се сети да попита?

Зърна един хубав младеж, който си проправяше път през тълпата. После обаче откри, че човекът водеше за ръцете две малки деца. По петите му вървеше дебел мъж в крещящо пъстро облекло. При вида на зелените шорти и розовата му риза Фелисити спонтанно се сети за последния костюм на Ричард за Хелюин. Беше се маскирал като диня. *Престани да мислиш непрекъснато за Ричард!*, смъмри се тя.

Бръкна за листчето с телефонния номер, което ѝ беше дал. Щеше да изчака още малко и после да се обади на отец Фон Щетен. Сигурно е бил възпрепятстван. Внезапно забеляза, че мъжът диня се опитва да привлече вниманието ѝ — размахваше носната кърпа, с която току-що си бе избърсал челото, Фелисити се огледа — дали махаше на нея? Той продължи да маха. Несъмнено имаше предвид именно нея. Тя тръгна към него.

— Вие ли сте синьорина Фелисити Бенедикт? — попита той малко неуверено на английски.

— А... да. Вие ли сте отец Фон Щетен? — Тя се вгледа в зачервеното му лице. *Ама че шегичка си беше позволил Ричард с нея...*

— Не, за жалост. Тази сутрин епископът спешно командирова отец Фон Щетен в Бамберг. А той ме изпрати да го заместя. Казвам се отец Симоне Оливиери. Добре дошла в Рим, синьорина Бенедикт. — Той протегна ръка.

Обърканата Фелисити пое запотената му десница.

— Много благодаря. Но как ме разпознахте?

— Отец Лукас каза, че годеникът ви бил дал много ясно описание: да се огледам за най-красивата жена надлъж и нашир. Както виждате, не беше голяма философия. — Отец Симоне й се усмихна дяволито.

Фелисити отвърна на усмивката му. Дебелият отец й харесваше.

— Много мило от ваша страна да ме посрещнете.

— С удоволствие. Това ли е всичкият ви багаж? — Той погледна учудено малкия й куфар на колелца. Очевидно не беше виждал никога жена да пътува с толкова малко багаж. Фелисити не подозираше, че отецът бе благословен с пет сестри, чиито обемисти багажи при гостуванията им в Рим бяха достойни за преселението на народите.

— Да. Надявам се скоро да открия майка си. Ако ми е нужно повече време, винаги мога да си купя нещо.

— Добре, в такъв случай да отидем първо в хотела, за да се регистрирате. Имате ли план откъде да започнете? — попита той на излизане от терминала; навън ги посрещна топлото майско слънце.

— Ами, мислех си да се отбия в полицията. Може би има начин да се отправи запитване до римските хотели. Майка ми трябва да е прекарала все някъде нощта. Пристигнала е тук вчера по обед.

— Добре. Как се казва хотелът ви?

— Хотел „Висконти“. — Младата жена понечи да извади резервацията си, но отец Симоне я спря:

— Няма нужда, знам го. Намира се в историческия център, близо до Пиаца дел Пополо.

След регистрацията в хотела отец Симоне закара Фелисити в най-близкия полицейски участък, този на Пиаца Тринита деи Пелегрини.

Полицаят прояви пълно разбиране и любезност, но не и готовност да отправи запитване до всички римски хотели.

— Съжалявам, синьора — преведе й отец Симоне, — но майка ви не се брой за изчезнала. Липсва сигнал за подобно нещо, а и сама

казахте, че нямате причина да подозирате престъпление. Просто изчакайте и тя сама ще ви се обади, синьора. Ако ли не, бих ви посъветвал да се обърнете към американското посолство на Виа Венето. *Ариведерчи.*

— Така си и мислех — коментира отец Симоне и отново избърса с кърпа челото си. — Римски чиновници. За нищо на света не поемат отговорност и гледат да прехвърлят топката другиму. Никога няма да се оправи нашата Италия.

— Какво ще правим сега? — Фелисити спря нерешително на стълбите на полицейския участък.

— Първо ще отидем да хапнем нещо, после ще обсъдим как да действваме. Имам идея. Елате, ще се отбием в тракторията „При Джино“. Не е далече пеша.

Фелисити нямаше апетит, но отецът беше толкова ентузиазизиран, че сърце не й даваше да му откаже. Съдържателят на заведението, Джино, приветства отец Симоне като стар приятел и се захласна от радост, задето свещеникът е довел тази *белла синьорина*. Близко пет минути той танцува около масата им, питайки гостенката дали й е вкусно.

Фелисити се помъчи да изяде поне половината от всички ястия, докато отец Симоне се нахвърли на храната с отличен апетит и изпи почти сам бутилка червено вино. Фелисити отпиваше едва-едва от чашата си. Усещаше първите признаци на мигрена. Червеното вино на обед само би влошило нещата. Не можа да обуздае нетърпението си и още докато бяха на *паста с фасул*, която сервираха като първо ястие — *примо*, тя попита отец Симоне за идеята му. В този момент той грижливо тъпчеше салфетка в яката на ризата си. Погледна я.

— Отец Фон Щетен ме осведоми, че майка ви е извънредно набожна и прекарва много време в молитви. Това значи, че все ще влезе в някоя църква. Та си казах: ако имате нейна снимка, мога да я размножа и да я раздам на моите братя по църквите, които да се оглеждат за нея.

— Чудесна идея! Разбира се, че имам нейна снимка.

Отец Симоне хвана лъжицата.

— А сега опитайте яденето. Джино прави най-добрата *паста с фасул* в цял Рим. Не се тревожете, синьорина Бенедети. Ще открием майка ви.

ТРЕТА ГЛАВА

Не се наложи да размножават снимката.

Още докато Джино сервираше еспресото, Фелисити получи обаждане от банката с името на хотела, в който майка ѝ бе отседнала, използвайки кредитната си карта. С отец Симоне се отправиха веднага към посочения адрес на Виа дела Кончилиационе.

На рецепцията Фелисити се легитимира като дъщеря на Марта Бенедикт. Служителката ги осведоми, че майка ѝ е в стаята си, защото картата, необходима за включване на електроснабдяването, била активирана. Марта обаче не реагира на телефонното позвъняване.

— Може би в момента синьора Бенедикт си взема душ или си суши косата, та затова не чува, че ѝ звънят — предположи рецепционистката.

Фелисити потисна с мъка нетърпението си.

— Добре, ще изчакаме десет минути и ще опитаме отново. Ако пак не вдигне, ще погледнем, нали? Просто да се убедим, че всичко е наред?

— Разбира се.

В този момент вратата на асансьора се отвори и една възрастна азиатка в униформата на чистачка избута сервизната си количка към рецепцията. Тя заговори на младата жена и двете подзеха кратък спор, от който Фелисити долови само името на майка си. Погледна въпросително към отец Симоне.

— Както изглежда, още от снощи на стаята на майка ви виси табелката „Моля, не ме безпокойте“. — Той се обърна към дамата на рецепцията и с твърд тон каза: — Смятам, че трябва веднага да проверим. Може би госпожата е болна и има нужда от лекар?

Служителката кимна, повика своя колежка от офиса, която да я замести, и ги поведе към асансьора.

Скоро се озоваха пред вратата с номер 212 и почукаха. Никаква реакция, Фелисити я повика по име. Пак нищо.

— Ще ни отворите ли, моля ви? — не съдържа нетърпението си тя.

Без да се колебае повече, служителката отвори вратата с универсалната карта ключ. Фелисити влезе първа и се вторачи в неочаквания хаос, разкрил се пред очите ѝ. Всеки милиметър от стаята беше покрит с вестникарски статии и парченца хартия. Повечето бяха накъсани, а някои — отново залепени. Приличаха на огромен пъзел. Майка ѝ бе коленичила на леглото, също покрито с хартийки, и прелистваше малък бележник. Косата висеше в безпорядък пред лицето ѝ, изглеждаше напълно отнесена. Дори не бе забелязала, че някой е влязъл в стаята и реагира едва когато дъщеря ѝ я докосна по ръката, надавайки уплашен вик.

— Мамо! Аз съм, Фелисити!

Марта се вторачи в дъщеря си, сякаш беше чужд човек. После въздъхна и разтърка с длани умореното си лице. Накрая тихо отрони:

— Какво правиш тук, Фелисити?

— Търся те. С татко се тревожихме ужасно за теб. Да вземеш да изчезнеш ей така! Какво си въобразяваше? Защо не се обади поне на баща ми? И какво изобщо правиш тук? Какви са тези хартии? — Макар да изпитваше облекчение, че е намерила толкова бързо майка си, в гласа ѝ се прокрадна упрек.

Марта се огледа, сякаш едва сега забелязваше хаоса около себе си. Вместо да отговори на въпроса на Фелисити, приглади разчорлената си коса и отбеляза:

— Сигурно изглеждам ужасно.

— Това не е важно сега. Важното е, че си добре. Нали си добре?

— Разбира се. — Майка ѝ слезе тронаво от леглото, направи една-две несигурни крачки, олюля се и насмалко не падна. Отец Симоне я подхвана и ѝ помогна да седне отново на леглото. Фелисити хвана ръката на майка си и ѝ провери пулса.

— Нищо чудно кръвното ти да е много ниско. Кога яде за последен път, мамо?

— Не знам — гласеше колебливият отговор. — Вчера заран може би?

Отец Симоне вече се бе погрижил да напълни чаша с вода и я подаде на Марта.

Рецепционистката стоеше нерешително наред стаята.

— Дали ще е възможно да донесат някакво леко ястие за майка ми? Супа или омлет, например? — попита я Фелисити. Служителката

кимна и побърза да излезе.

Междувременно отец Симоне прегледа отгоре-отгоре разпръснатите из стаята вестникарски изрезки. Не успя да разбере кой знае колко за това кратко време, но повечето му се сториха много стари. Ако се съдеше по дрехите на една от залепените снимки, тя беше евентуално от двайсетте години на ХХ век. Върху един фотьойл откри и зелена картонена папка с номер отгоре. Документи от съдебен процес? После погледът му попадна на бележника, който беше прелиствала синьората, когато влязоха в стаята. Бе паднал на пода, когато тя се опита да се изправи. Сега лежеше на килима, отворен на последната страница. Той го вдигна и разпозна писмените знаци. „Иврит?“ — зачуди се отецът. В края имаше само една дума: *MET*. Староеврейската дума за *мъртъв*. Какво значеше всичко това?

— Можете ли да го разчетете? — фиксира го майката на Фелисити. В очите ѝ отново се бе появил живот.

— Ами... да. Това е иврит.

— Знаете ли иврит?

— Да, изучавал съм го.

— Можете ли да ми го преведете? Умолявам ви!

— Така изведнъж ми идва малко множко. — Отец Симоне прелисти набързо бележника.

— Моля ви се, много е важно. Трябва да знам какво пише там.

— Кой го е писал? — намеси се Фелисити, проследила изумено тази размяна на реплики.

— Предполагам, че е на баба ти.

— Баба е владеела иврит?

— Очевидно.

— Ти знаеше ли?

— Не, никога не го е споменавала. Освен това не е била италианка, а германка, и е дошла в Рим едва след войната. Затова съм тук. Цял живот ни е лъгала и мамила, мен и баща ми. Така го тласна към смъртта. Знаем го.

— Какво? — Младата жена погледна ужасено майка си. — Да не си се побъркала? Какви ги говориш?

— Истина е. Майка ми е виновна за смъртта на твоя дядо.

— Нали винаги казвахте, че дядо е загинал при автомобилна катастрофа през 1960 година?

— Да, но само защото малко преди това тя се е скарала с него и го е изхвърлила от къщи. Той се качил в колата си и се връзал в дърво. Мисля, че го е направил нарочно.

— Как можеш да говориш така, майко! И откъде знаеш тези неща? Тогава си била дете!

— Бях на четиринайсет, достатъчно голяма! Спомних си подробно за събитията от деня, в който умря дядо ти, едва когато намерих кутията със стихотворението в стаята на баба ти. Вероятно съм ги изтласкала от съзнанието си. Но всичко се върна изведнъж точно в момента, в който прочетох стихотворението му, посветено на нея. Ето. — Майка ѝ извади от чантата си лист хартия, сгънат многократно. — Прочети това. На гърба му има дата. Дядо ти го е писал два дни преди смъртта си.

— „Жило и мед“ — промърмори Фелисити, след като прочете докрай стихотворението. — Звучи меланхолично и много тъжно.

— Такова си е. Онзи скандал не беше първият, караха се дни наред. Дядо ти не крещеше. Беше кротък мъж и дотогава не бях чувала да повиши тон на майка ми. Той я боготвореше и се отнасяше с нея като с царица, точно така я наричаше — „моята царица — майка“. Всеки път ставаше въпрос за едно и също. Тя му крещеше, че я бил излъгал, че онзи човек не бил умрял тогава, че я измамил и не ѝ позволил да си отмъсти. Това я караше да изпада в истерия. Татко се отбраняваше, като повтаряше отново и отново, че тогава е трябвало да мисли най-напред за детето. И преди всичко, че не искал майка да се качи на самолета за Израел. Спомням си още, че ставаше дума за някакъв процес, на който тя държала непременно да присъства и да даде показания. Татко, напротив, твърдеше, че целта ѝ не били показанията, а да убие онзи мъж.

— Кой мъж?

— Не знам. Тук съм, за да разбера.

Потресена, Фелисити се свлече на леглото до майка си. *Баба ѝ възнамерявала да убие някого, а дядо ѝ се мъчел да ѝ попречи?* Всичко това беше лишено от смисъл.

— А откъде си толкова сигурна, че ще получиш отговорите на въпросите си именно тук, в Италия?

— Защото всичко е започнало в Рим. Тук дядо ти и баба ти са се запознали малко след войната. Не в Сиатъл, както твърдяха винаги.

Поредната лъжа.

Фелисити погледна невярващо майка си.

— Откъде знаеш? И защо им е било да ни лъжат?

— В кутията намерих и моя италиански акт за раждане! Знам толкова латински, колкото да разбере какво означава *Чертификато ди нашита*^[1]. Противно на твърденията на майка ми не съм родена в Щатите, а в Рим, и то в затвора! Сигурно се е снабдила с измама с американско кръщелно в следвоенната бъркотия.

— Баба те е родила в италиански затвор? — Историята ставаше все по-откачена. Фелисити потърси помощ от отец Симоне, който изглеждаше също толкова смаян като нея, вдигнал недоумяващо вежди.

— Точно така — увери я майка ѝ. — Още вчера отидох на адреса, отбелязан в акта за раждане, но там сега има жилищен блок. Затворът бил разрушен отдавна. Майка ми се е запознала с дядо ти, когато той работел там, във всеки случай името му фигурира в един списък на държавните служители в градския архив от 1944 година. И явно е бил не само лекар, но и свещеник. — Марта Бенедикт беше потресена, сякаш не можеше да проумее най-вече последния факт.

— Откъде, за бога, знаеш в подробности всичко това, мамо?

— От една прилежна студентка, която говори много добре английски и кара стажа си в градския архив. За съжаление тя не можа да ми каже кога точно е била в затвора майка ми, а само, че била извършила престъпление зад стените на Ватикана. Затова и не разполагаше с документите по случая, понеже се намирали във Ватиканския архив. Трябва да подадеш молба, за да ги прегледаш. Точно това смятам да направя утре. Младата жена обаче успя да открие, че истинското име на дядо ти е Рафаел Валериани, а не Ралф Валериън. В италианския ми акт за раждане пише „Баща неизвестен“. Това значи, че мъжът, когото досега съм смятала за мой баща, изобщо не е бил такъв. И двамата са ме лъгали. Трябва да открия кой е истинският ми баща. Той е причината, поради която майка ми никога не ме е обичала, знам си аз. Разбира се, съзнавам, че не биваше да замина така внезапно. Обаче бях тотално объркана и не можех да разсъждавам трезво.

Фелисити се вгледа изумено в майка си. Изведнъж се сети за вестникарската изрезка, която ѝ беше дал санитарят и която се

намираше в чантата ѝ. Дали обвиняемият от снимката не беше мъжът, когото нейната баба, по думите на дядо ѝ, е искала да убие през 1960 година? И дали не се е опитвала да го стори преди това? Обзета от ужасяващо подозрение, Фелисити се поколеба да извади изрезката и да я покаже на майка си.

Междувременно Марта беше насочила цялото си внимание към отец Симоне.

— Е, ще ми преведете ли този текст? — прониза го с поглед тя. В очите ѝ имаше по-скоро предизвикателство, отколкото молба. Сякаш човекът беше длъжен да го направи.

Отецът се замисли притеснено колко много задължения го чакаха през следващите дни. Трябваше да провежда изпити и да предаде научен труд, а театърът на йезуитите, който ръководеше, планираше да изнесе в близко бъдеще постановката на Шекспировата „Сън в лятна нощ“. Кулисите ни най-малко не бяха готови, в постановъчния екип имаше разногласия, изпълнителят на главната роля бе повален от тежък летен грип, а досега не беше му намерен заместник. Просто не можеше да посвети дори минута на този превод. Няколкото часа, които бе отделил с мъка днес, бездруго заплашваха да взривят целия му график. Не, изключено. Наистина не можеше да отдели време за още едно добро дело. И докато си мислеше всичко това, се чу да казва:

— С удоволствие, синьора Бенедикт. Обаче ще ми трябват няколко дни. Дали през това време не бихте разгледали Рим с дъщеря си? Ще ви се обадя, когато съм готов. *Ва бене?* — Вътрешно се прокланаше — наистина любопитството беше най-големият му порок. Осмият смъртен грях. Но имаше и нещо друго, което го накара да се съгласи. Нещо, което излизаше извън чистото любопитство.

Той беше душепастир и отдавна бе забелязал, че отношенията между майката и дъщерята не са хармонични. Помежду им имаше много неизказани неща, сякаш стояха на противоположните страни на някаква пропаст. Ако загадката за техния конфликт се криеше в миналото на бабата, то той щеше да се опита да им построи мост, като им помогне да я разбулят.

[1] Certificate di nascita (ит.) — акт за раждане. — Б.пр. ↑

ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Пет дни по-късно изтощеният от недоспиване отец Симоне се обади по телефона на Фелисити. Заради превода бил зарязал всичко друго и работил почти непрекъснато по него.

— Майка ви наблизо ли е? — прошепна той.

— Не, слезе долу за малко. Искаше да купи някои неща. — Младата жена се учуди на въпроса му.

— Много добре. Приключих с превода. Трябва да призная, че тези страници ме разтърсиха дълбоко. Не очаквах подобно нещо, синьорина Фелисити. Но не мога и не искам да изпреварвам историята. Непременно трябва да я прочетете сама, за да разберете какво имам предвид. Записките са наистина на вашата баба, както предположи майка ви. Разполагате ли с лаптоп?

— Да.

— В такъв случай ми дайте имейл адреса си. Ще ви изпратя целия превод като прикачен файл. Ако позволите един съвет: прочетете писмото и историята преди майка си и ми се обадете, когато приключите. След това ще дойда с оригиналните документи и с превода и заедно ще ги предадем на майка ви. *Ва бене?*

Фелисити се съгласи с всичко, без да задава повече въпроси, макар загадъчното поведение на отец Симоне да я озадачи донякъде. Но най-вече изпита страх от историята на баба си. Какво ли се съдържаше в нея, та отецът беше толкова потресен?

През изминалите дни двете с Марта не бяха напреднали нито крачка с документите от кутията. С изключение на няколко кратки разходки, на които Фелисити бе извела майка си повече или по-малко насила, дори не намериха време да опознаят Рим, а почти непрекъснато седяха и умуваха над вестникарските изрезки.

— Едно не мога да разбера, мамо — попита още в началото младата жена. — Защо баба е скъсала всичко, за да го съхранява после в кутия? Защо не е изхвърлила веднага тези неща?

Гърчейки се, майка ѝ си призна, че след първоначалния шок сама е нахъсала съдържанието на кутията. Отначало Фелисити се опита да

сортира безбройните парченца. Това бяха само изрезки от вестници, а не писма или други документи. Всичките бяха на немски или на италиански, а няколко на иврит — езици, които не владееха нито майката, нито дъщерята.

Опитът на Фелисити да преведе отделни текстове с помощта на преводаческия софтуер в интернет произведе само някакъв буламач от думи, което вероятно се дължеше на факта, че повечето текстове бяха отпреди повече от седемдесет години. Костваше ѝ още много часове, докато си преведе отделни думи, прибъгвайки до речник. Резултатът беше също толкова мизерен. В крайна сметка не научиха нищо.

Положителният ефект от прекараните заедно дни беше, че майката и дъщерята действително се сблизиха мъничко. Не толкова с думи, колкото благодарение на една фина промяна в атмосферата помежду им. Фелисити все още не можеше да улови тази промяна в техните отношения — беше плахо и предпазливо сблизаване, сякаш чувствата им една към друга бяха чупливи подобно на най-фин порцелан.

През тези дни младата жена се изкушаваше неведнъж да наруши мълчанието, което бе хвърляло сянка върху нейното детство. Но какво щеше да каже на майка си? Да я попита защо има чувството, че помежду им съществува дистанция, която не може да си обясни? Дистанция, каквато не би трябвало да има между майка и дъщеря? Като дете се примиряваше с нея, защото не познаваше друг вид взаимоотношения — приемаше майка си като майка, не като човек.

Когато порасна обаче, постепенно осъзна, че винаги ѝ е липсвало нещо. Същевременно започна да упреква себе си. Защо не бе направила опит да преодолее тази невидима стена? Спомни си за укора на Ричард при сбогуването им — че изпитвала страх от дълбоките чувства и направо бягала от тях. Тогава сметна упрека му за обикновена баналност, стори ѝ се твърде обобщаващ. Сега се запита дали Ричард все пак не е бил прав.

Наистина ли беше страхлива? Дали не си улесняваше живота, предпочитайки да нарани него, вместо да застане очи в очи със собствените си недостатъци? Но ако безпардонното ѝ поведение беше симптом, то коя беше причината? Ами ако ключът към нея беше в покойната ѝ баба? За първи път на младата жена ѝ хрумна, че трите —

бабата, майката и дъщерята — споделяха едно и също принудително безпокойство, носени от морето на живота.

Фелисити усещаше, че майка ѝ изпитва същите чувства, ала и двете се колебаеха да направят първата крачка. През прекараните заедно дни останаха в плен на едно странно настроение, затъвайки някъде по средата на пътя между изчакването и очакването.

Все пак майка ѝ беше постигнала една от целите си: Фелисити не замина за Кабул. Днес трябваше да застъпи на служба там. Вместо това включи лаптопа си. Мейлът от отец Симоне вече беше в пощата ѝ.

Младата жена отвори двата преведени документа: дневника и едно писмо, и започна да чете:

Писмо от майката Мария до дъщеря ѝ Марта

Скъпа Марта, дъще моя,

Днес узнах от моя лекар, че имам Алцхаймер в ранен стадий. Чудовищна ирония на съдбата, според мен, при положение че през целия си живот се мъчех да забравя миналото си.

Ето че сега това ще стане. Малко по малко.

Но преди да се случи, искам да запълня една празнина — отдавна трябваше да го направя: да ти разкажа историята на нашето семейство. Кой сме и откъде произлизаш ти.

Всички ние, хората, сме част от една верига, свързани сме един с друг, защото носим в себе си частица от живота и от мислите на онези, които са живели преди нас. Ако любовта е сърцето, то споменът е душата. И двете неща са безсмъртни. Ала понякога се случват събития, лоши преживявания, които изтръгват една брънка от тази верига и помрачават сърцето и душата. Моята брънка се скъса преди много време.

Знам, че се провалих като твоя майка, Марта. През целия си живот останах за теб една чужденка, съзнателно те изключвах от живота си и не ти позволих да станеш

брънка във веригата на твоите предци. Не те моля да ми простиш за това. За тези неща няма прошка.

Но може би ще ме разбереш малко по-добре, след като научиш моята, нашата история. Много от нещата съм записала по-рано на иврит — езика, на който ме научи моят баща. Идеята за това беше на твоя пастрок Рафаел. Той се надяваше, че по този начин ще изложи по-добре преживяванията си.

Пастрокът ти беше прекрасен човек, Марта. Той ти даде това, което не можех да ти дам аз. Когато го срещнах в Рим, Рафаел беше млад свещеник, един идеалист, чието пламенно усърдие в молитвите се превъзхождаше единствено от желанието да дарява света с милосърдие и любов към ближния. Той вярваше непоколебимо, че Бог ме е изпратил при него, за да ме спаси. Така аз се превърнах в гибелната орис на неговия живот. Заради мен Рафаел се отказа от всичко — от призванието си, от родината си Италия. Нито заслужавах неговата любов, нито му се отблагодарих за нея. Много години по-късно, малко преди смъртта си, той ми каза, че най-последно бил разбрал едно: любовта не е само мисия, но и действие.

Оттогава това изречение не ми дава мира. Най-напред не разбрах какво имаше предвид. По някое време обаче ми стана ясно, че той възприемаше любовта си към мен като действие, насочено срещу самия него. Любовта към мен го унищожи. Аз го унищожих. Смяташ, че никога не съм те обичала, нали? Истината е, че никога не пожелах да те обикна. Не желяех дете. Отначало мразех тялото си, защото ми причиняваше това, после мразех себе си, защото не можех да го предотвратя.

Когато се роди ти, когато за първи път те взех в ръцете си, имаше един-единствен грандиозен момент, в който повярвах, че всичко може да се оправи. Това неуловимо чувство — любовта. Но внезапно омразата отново пое юздите — не срещу теб, Марта, а срещу мен самата. Защото те обичах! Това ме объркваше, не исках да изпитвам тази любов, не исках никога вече да изпитвам

каквото и да било. Любовта беше останала в миналото, тя никога вече не трябваше да бъде част от живота ми, затова умъртвих добрите чувства в себе си. Омразата е олицетворение на Дявола, а той ме държеше здраво в ръцете си.

Желая ти най-горещо щастлив живот, изпълнен с любов, Марта. В лицето на Фелисити имаш прекрасна дъщеря. Дай ѝ цялата любов, от която винаги съм те лишавала, и заедно намерете вашето място като брънки във веригата на вашите предци.

С моята история, която е и твоя, и на Фелисити, аз свидетелствам срещу забравата.

А сега все пак ще го напиша: Прости ми, Марта...

Сбогом...

Майка ти

**ВТОРА ЧАСТ
ГУСТАВ И ЕЛИЗАБЕТ
В МИНАЛОТО**

ПЕТА ГЛАВА

БЕЛИЯТ ГАРВАН

Мюнхен, 9 ноември 1923 година

На Елизабет ѝ беше съвестно — закъсняваше и съпругът ѝ сигурно отдавна се тревожеше. На всичкото отгоре я беше сполетял лош късмет — на връщане от Дисен бе установила, че почти всички улици в Мюнхен са временно затворени.

Щом прислужницата отвори вратата, мъжът ѝ се втурна към нея по коридора на просторното им жилище на Принцрегентенплац, следван по петите от дакела Феликс.

— Привет, Густав! — поздрави го живо тя. — Извинявай, че закъсных, обаче по улиците става нещо, мъжете пак си играят на войници. Ще повярваш ли кого срещнах днес? Онзи мъж, около когото всички вдигат такава патърдия. Как се казваше? Худлер?

Младата жена едва успя да подаде на прислужницата Отилие чадъра и ръкавиците си, когато мъжът ѝ я сграбчи здраво за раменете и я притисна силно към себе си. Елизабет замръзна изненадана в прегръдките му. Та той беше направо извън себе си! Досега не го бе виждала такъв.

Уважаваният лекар и младата, многообещаваща оперна певица, родом от Виена, бяха женени едва от няколко месеца. Между първата им среща и сватбата не беше изминал и месец. Това бе породило приказки в салоните на изисканото общество — подобен кратък срок на годеща даваше обилен материал за всевъзможни спекулации. Този факт обаче беше напълно безразличен на Елизабет и Густав — не искаха да чакат нито ден, за да се съберат.

Елизабет беше темпераментна особа и се отличаваше с импулсивност, граничеща с нервно безпокойство. Тласкана от глад, който сама не знаеше как да засити, тя профучаваше със зашеметяваща скорост през живота, без почти да се докосва до същността му — до онзи паметен ден, в който срещна Густав и тутакси падна в плен на неговия спокоен, уравновесен характер. Той намали темпото в житейския водовъртеж на младата си съпруга деликатно и постепенно.

Въпреки това Елизабет си оставаше Елизабет. Понякога избухваше и не държеше на точността, но Густав неизменно посрещаше тези ѝ прояви със снизхождението, което върви ръка за ръка с младото брачно щастие, в съчетание с невъзмутимостта му на по-възрастен с двайсет години, улегнал мъж.

Именно защото познаваше непоколебимостта на съпруга си, Елизабет се стресна. Трябва да се беше случило нещо лошо! Вълнението му не можеше да се дължи само на закъснението ѝ. Тя бързо прехвърли наум последното си излизане.

През две седмици редовно поръчваше от „Ауто Сикст“ на Зайцщрасе един „Мерцедес-Бенц“ с шофьор, за да посети за два дни майка си, госпожа Мария Казегер. Така бе постъпила и този път. Овдовялата ѝ майка обитаваше малка къща в Дисен край езерото Амерзее. Елизабет ѝ беше купила къщата, отдалечена от Мюнхен на по-малко от два часа път с кола, от първите си хонорари. Госпожа Казегер се радваше на отлично здраве, като изключим лекия ревматизъм.

След закуската тази сутрин двете с майка ѝ направиха продължителна разходка по брега на езерото. След обяда и кафето шофьорът дойде да вземе младата жена, както се бяха уговорили.

Елизабет произхождаше от скромно семейство. За баща ѝ нямаше да се каже кой знае какво, освен че бе неудачник във всичките си начинания.

През 1910 г. — Елизабет тъкмо беше навършила десет години — той загуби обушарската работилница, която бе наследил от своя баща, заедно с къщата им на Терезиенщрасе, защото се бе предоверил на един опасен спекулант. Семейството се принуди да се премести във влажна квартира извън градските стени на Виена.

Майстор Казегер беше от хората, надарени с огромна порция от особения виенски чар. Човек просто не можеше да му се сърди и двете дами в семейството му го обичаха безмерно. Не му бе съдено обаче да доживее успехите на дъщеря си: през 1914 година той беше сред първите, които се присъединиха възторжено към императорските войски, за да отмъстят за подлото убийство на австрийския престолонаследник Франц Фердинанд. И отново бе сред първите,

които дадоха живота си за отечеството. Както споменахме, човекът беше неудачник.

На връщане от Дисен за Мюнхен Елизабет бе изпитала физическа нужда, дължаща се вероятно на воднистото кафе на майка ѝ. Замисли се дали да се върне, или да потърси прилична странноприемница — когато се сети, че приятелката ѝ Хелга Пуцингер притежава малка вила в Утинг. Тя ѝ беше кажи-речи по пътя. Доколкото ѝ бе известно, в последно време Хелга често отсядаше там. Елизабет реши да се отбие.

Двете млади жени се познаваха едва от половин година — по едно и също време бяха ученички на музикалната педагожка Лили Леман в Мюнхен. Хелга и Елизабет, почти връстнички, тутакси се бяха сприятелили, въпреки че едва ли можеха да бъдат по-различни по външност и по темперамент: Хелга бе висока и русокоса, разсъдлива и уравновесена; Елизабет, напротив, беше дребна и крехка като врабче, с лъскава черна коса, преливаща от жизненост и пъргава като живак.

Разбира се, скоро Елизабет се запозна и със съпруга на Хелга, Буби^[1]. В кръщелното свидетелство на Буби бе вписано името Егон, но момчешкият му прякор го съпровождаше цял живот — макар Елизабет да не бе срещала човек, комуто по-малко да подхожда това умалително прозвище. Всичко в Буби беше прекалено голямо: ръцете, нозете, носът, главата. Беше огромен като бик, гръмогласен и клонящ към дебелацина. Но пък свиреше на пиано прекрасно и с огромна страст. Елизабет, самата тя отлична пианистка, бързо намери сродна душа в лицето на Буби — на полето на музиката.

В един неделен ден Елизабет и Густав бяха поканени в Утинг у семейство Пуцингер. За разлика от жена си, Густав не хареса особено Буби, но трябваше да признае, че мъжът на Хелга беше изключително начетен и високообразован. Буби Пуцингер произхождаше от стара мюнхенска фамилия, притежаваща между другото издателство. Това му беше дало възможност да следва в чужбина, в университета в Харвард. След завършването си той бе прекарал няколко години в Ню Йорк, където бе ръководил тамошната фирма за търговия с предмети на изкуството, също собственост на фамилията.

Онзи следобед двамата господа водиха оживен разговор край камината с пура в ръка и обсъждаха злощастния крал Лудвиг II^[2], дето не умее да плува, понеже Буби възнамеряваше да пише книга за него.

Когато Елизабет, тласкана от физическа нужда, пристигна при приятелката си в Утинг, късметът беше на нейна страна: Хелга бе дошла там от Мюнхен предишния ден заедно с малкия им син — Егон младши, и с прислужницата. Зарадвана от неочакваната среща, тя покани приятелката си на истинско силно кафе.

Двете дами отпратиха шофьора в близката странноприемница и прекараха заедно един приятен следобед, който неусетно премина във вечер.

Както се знае, през ноември се мръква рано, но при все това Елизабет се стресна, когато стоящият часовник в трапезарията внезапно удари седем часа. Незабавно изпратиха прислужницата на Хелга в странноприемницата да уведоми шофьора.

Хелга тъкмо се бе захванала да убеждава приятелката си, че е по-разумно да пренощува при нея в Утинг, когато на вратата се похлопа енергично.

Предполагайки, че е дошъл шофьорът на Елизабет, домакинята отвори лично и внезапно се озова пред група изцапани мъже, които изглеждаха изтощени и се озъртаха нервно.

Дори да се бе изненадала от ненадейното посещение, Хелга не показва смайването си и запази самообладание.

По-късно тя щеше да сподели с Елизабет как тутакси е разбрала, че е станало нещо лошо, в противен случай мъжът ѝ нямало да я отпрати предния ден от Мюнхен с малкия Егон, при това без никакви обяснения.

Елизабет, напротив, си нямаше никакво понятие от тези неща — не се интересуваше за нищо, излизащо извън границите на нейния музикален свят, камо ли за обвитите в цигарен дим мъжки дела като републиката, политиката и така нататък (всичко това тя смяташе за лишено от каквото и да било вдъхновение). Ако не съществуваше изразът *откъснат от действителността*, той трябваше да бъде измислен специално за Елизабет.

Предводителят на малката нервна група беше блед, небръснат и облечен в мърляв тренчкот. Въпреки това Хелга го покани най-учтиво да влезе. Друг от мъжете се представи като доктор Шулц. Останалите от групата си замълчаха и застанаха на пост до вратата.

Елизабет бързаше, а в същото време се появи и шофьорът ѝ с колата, затова я представиха съвсем бегло. Все пак ѝ направи

впечатление, че мъжът в тренчката май беше ранен в рамото.

При вида му младата жена изпита внезапно някакво странно чувство — прииска ѝ се да избяга. Припряно, почти нелюбезно си взе довиждане с Хелга, чието внимание в този момент беше изцяло погълнато от странните посетители.

Густав я отблъсна леко от себе си и прекъсна потока на мислите ѝ с изумения въпрос:

— Какво каза току-що, Елизабет? Кого си срещнала днес? — После я отведе в салона и затвори плътно вратата.

Елизабет му разказа всичко: как след гостуването у майка си се отбила в Утинг при Хелга и там срещнала онзи бледия австриец, чието име забравила.

— Боже мой! — възкликна Густав и пребледня още повече, като разтърси жена си, която все още държеше за раменете. — Това е бил Хитлер! Видяла си Адолф Хитлер. Цял Мюнхен го търси! Вчера този престъпник се опитал да извърши преврат срещу правителството. А сега се крие у семейство Пуцингер?

— Аха, значи затова бяха уличните блокади. Ама че отвратително бягане с препятствия! Закъснях, понеже се наложи да...

— Това не е важно в момента, Елизабет. — Густав прекъсна жена си, което не беше ставало досега. — Важното е, че вече си тук и че не ти се е случило нищо лошо. Загинаха много хора. Щях да се побъркам от тревога по теб. Първо трябва да изпия един коняк. После ще ти разкажа всичко.

След като си наля питие и отпи, Густав подхвана настоятелно:

— Чуй ме, Елизабет! Не бива да казваш на никого, че си видяла днес онзи мъж, особено пък къде. Доста неприятно е, че е въвлякъл в делата си Хелга и Буби. Не желая да имам нищо общо с този човек. Той е опасен.

После ѝ разказа за значимите събития, случили се в Мюнхен предишната вечер, а именно на 8 ноември 1923 година.

Водачите на една изгряваща партия в Бавария направили опит за преврат от мюнхенската бирария „Бюргербройкелер“. По обед на следващия ден превратаджиите марширували в града и на Одеонсплац

ги спрели верни на правителството войски. При което били убити над двайсет души.

Революцията се провалила, предводителят и съратниците му избягали.

Густав беше все още обсебен от чудовищните събития. Преврат, с цел да бъде свалено правителството на Бавария! Нищо чудно, че в момента Мюнхен приличаше на врящ котел малко преди да прекипи; из целия град търсеха трескаво избягалите революционери от „Бирения пуч“.

Генерал Лудендорф, прославеният герой от Първата световна война, също участвал в осушения опит за преврат и вече бил задържан, облечен в парадната си имперска униформа.

Министър-председателят на Бавария, а отскоро и генерален комисар, Густав фон Кар, хвърлил цялата мощ на държавната власт, с която разполагал, за да залови подбудителите. Фон Кар бил лично уязвен от обстоятелството, че Хитлер го държал часове наред в „Бюргербройкелер“, унижавал го всячески и накрая го принудил под дулото на пистолета да даде писменото си съгласие за сформирание на ново правителство, което да спаси Германия от нищетата и позора.

При това този човек дори не бил германец, ами австриец! „Да върви да спасява Австрия и да не се занимава с германците“, яростно допълни Густав.

Едва бе завършил разказа си за шокиращите събития от последната нощ, когато на вратата се позвъни.

Отилие, прислужницата, отвори и съобщи, че *викат господин доктора за спешно раждане*. И важно-важно добави:

— Седалищно положение на плода. — Отилие беше приятелка с районната акушерка и вземаше дейно участие във всичко случващо се; тя имаше мнение по всякакви въпроси, все едно дали някой я питаше или не, така че спокойно можеше да бъде определена като неофициална хроникьорка на квартала.

Докторът си облече припряно палтото, което грижовната Отилие вече бе приготвила до лекарското му куфарче. Накрая си сложи шапката и тръгна бързо, за да помогне на една бъдеща майка, след като бегло целуна съпругата си.

Първоначално намерението на доктора да се ожени бе донесло на Отилие поредица от безсънни нощи. Все пак, от близо шест години тя царуваше еднолично в дома, откакто бяха починали един след друг родителите му. Но понеже всичко, което правеше докторът, беше добро и правилно в очите на Отилие, вътрешната ѝ съпротива скоро се уталожи.

Пък и младата госпожа беше толкова прочута, че този факт се отрази и върху авторитета на Отилие и позицията ѝ в кръжеца от прислужници на Принцрегентенплац. Освен това госпожа докторшата не се месеше в домакинските дела. Какво повече да искаш?

Отилие беше олицетворение на стабилността — яка, със здрав тен на лицето и с още по-здрав апетит. Имаше само един недостатък: по необясними причини изпитваше невъобразим страх от бурите. Щом започнеше да гърми и треци, незабавно бягаше в мазето и не мръдваше оттам, докато не отмине бурята.

Веднъж докторът отбеляза шеговито, че Отилие сигурно строи следващия Ноев ковчег заедно с Ханс — слугата я следваше като вярна сянка. Скоро тези думи се превърнаха в крилата мисъл сред всички членове на домакинството. Тръгнеше ли някой да търси Отилие, без да може да я намери, веднага получаваше отговора „Строй Ковчег“.

По-късно, когато някой от семейството си спомнеше за щастливите дни в Мюнхен — времето, преди да дойдат на власт националсоциалистите, винаги наричаха този период „времената на Ноевия ковчег“.

Редът и хигиената определяха живота на Отилие. И тъй като апартаментът винаги блестеше от чистота, всички си затваряха очите за безобидните ѝ приумици. Освен това тя притежаваше голямо баварско сърце, което отдавна биеше за слугата Ханс. Избраникът на Отилие беше простоват и отстъпчив добряк.

Когато го видя за първи път, Елизабет спонтанно възкликна:

— Мили боже, какъв левент! Сякаш са го създали самите богове на Олимп!

Права беше. Със своя гигантски ръст — почти два метра — Ханс би бил идеалният кандидат за придворната гвардия на Стария Фриц и на неговия баща, покойния Войнишки крал^[3]. Народът още обичаше

да си спомня за „гвардията на дългучите“. Защото след края на монархията, загубената война и последвалите политически боричкания в младата Ваймарска република немалко възрастни хора тъгуваха по бляскавите времена на легендарните пруски крале.

Ханс дори не подозираше, че съответства на идеала за „господарска раса“, пропагандирана от стремящите се към възход националсоциалисти. Той имаше по-голям брат на име Франц. Този Франц беше негов доста по-груб вариант и още от 1921 година пееше, ревеше и маршируваше — обикновено правеше всичко това наведнъж — в паравоенните щурмови отряди. Нищо чудно, че от толкова многобройни и протичащи едновременно занятия не му оставаше място за мислене. Така поне смяташе Отилие, която искрено мразеше Франц, брата на Ханс.

Самият Ханс нямаше собствено мнение, а се уповаваше изцяло на мнението на своята Отилие.

Тя удостояваше козните на братчето Франц и на неговия бледолик революционен водач единствено с презрително изсумтяване.

— Да ми се махаш от главата с този нафукан нехранимайко, дете един свестен мустак не може да отгледа! — гълчеше тя своя Ханс, когато повтаряше пред нея хвалебствията на брат си Франц. Според Отилие фактът, че един мъж няма дори прилични мустаци, е достатъчно доказателство за некадърността му.

Въпросният темпераментен изблик, почти незначителен за мащабите на Отилие, се случи, когато Ханс я бе попитал какво би казала, ако той откликне на желанието на по-големия си брат и също се присъедини към щурмовите отряди. Както винаги Ханс се подчини на волята на Отилие. С това случаят бе приключен за двамата. Поне те така си мислеха.

Съпрузите обитаваха десет стаи на последния, четвърти етаж на построяния през 1901 година палат в периферията на Принцрегентенплац, който Густав бе наследил от своите родители. Той имаше и брат, художник, ползващ се с умерен успех, който живееше с жена си в Нюрнберг.

Лекарският кабинет на господаря беше на партера. Прислугата се състоеше от трима души — Отилие, Ханс и готвачката Берта, и имаше отделни стаички под островърхия покрив на таванския етаж.

Първият етаж беше даден под наем на някакви страхотно богати американци, които вече никой в къщата не помнеше, защото не се бяха вясвали от цяла вечност — за последен път се били появили две години преди Голямата война, както твърдеше Отилие. Наемът и делът им от разходите обаче продължаваха да постъпват регулярно в банковата сметка на Густав.

Вторият етаж също стоеше празен от много месеци, а поради настоящата икономическа криза вероятно дълго щеше да остане така. На третия живееше един пенсиониран генерал, толкова стар, че още през 1914 година не бяха пожелали да прибегнат до услугите му. Чудовищна несправедливост, както обявяваше гръмогласно той, ако някой имаше нещастieto да се сблъска с него на стълбите. Човек можеше да остане с впечатлението, че той сам-самичък би решил войната в полза на кайзер Вилхелмова Германия. Човекът беше жив реквизит от XIX век. Към отличителните му белези спадаха — освен че маршируваше, сякаш все още върви след барабаните и духовите инструменти — монокъл, бастун, сюртук, цилиндър и цяла фаланга от ордени, гордо красящи хлътналите му гърди.

Злите езици, към които несъмнено се числеше и този на Отилие, твърдяха, че той ги закачал нощем на пижамата си. Най-хубавото качество на генерала обаче беше почти пълната му глухота; такива съседи бяха добре дошли за всеки музикант, както и вечно отсъстващите американци.

[1] Vubi, Vube (нем., австр., швейц.) — момче, хлапе. — Б.пр. ↑

[2] Лудвиг II Баварски (1845–1886) бил обявен за неизлечимо душевноболен и затворен в двореца Берг на брега на Щарнбергското езеро, където го намерили удавен. — Б.пр. ↑

[3] Стария Фриц — Фридрих II Велики, крал на Прусия от 1740 до 1786 г. Син и наследник на Фридрих Вилхелм I, наричан Войнишкия крал. — Б.пр. ↑

ШЕСТА ГЛАВА

Един свещеник, по съвместителство и ръководител на хора в скромната църква „Санкт Леополд“ във Втори район на Виена, бе положил навремето първите основи в съдбата на Елизабет, десетгодишното дете на обуцар.

Още от първата секунда той беше запленил от ясният ѝ глас, който облагородяваше малкия му хор. Скоро из квартала се разчу, че в църквата пеел същински ангел небесен, и към „Санкт Леополд“ заприиждаха необичайно много миряни. Скоро хората стояха дори отвън и смирено чакаха да чуят детето.

Случи се така, че един член на църковната общност обърна вниманието на свой приятел върху това момиченце. Въпросният приятел беше известен в музикалните среди и се ползваше с голямо влияние. Скоро той прослуша лично уникалния глас и предсказа голяма кариера на Елизабет. После ѝ уреди да се представи в „Моцартеума“ в Залцбург. Елизабет замина за там с родителите си и още същата година получи стипендия.

Сбогуването с родителите беше сърцераздирателно, но решението бе правилно. Още в началото на 1920 година, едва двайсетгодишна, Елизабет дебютира в Залцбург под моминското име на майка си Малпран — фамилията Казегер се оказа неподходяща за творческата ѝ кариера — в ролята на Маргарита във *Фауст* от Гуно.

Първа слава ѝ донесе ролята на Дездемона в *Отело* от Верди след по-малко от година, когато дебютира в берлинската „Щатсопер“ на булевард „Унтер ден Линден“. Оттам започна международната ѝ кариера, която щеше да я отведе в Милано, Париж, Брюксел и Рим. На оперния небосклон бе изгряла нова звезда.

СЕДМА ГЛАВА

Докторът се прибра едва призори — блед, уморен, с набола тъмна брада. Раждането наистина се бе оказало седалищно, мъчение за всеки лекар, макар и не толкова, колкото за майката.

Затова темата за неуспешната революция беше засегната отново чак на следващия ден; след само два часа съсн докторът трябваше да слезе в кабинета си, докато стопанката на къщата още си почиваше. Срещнаха се по обяд в трапезарията.

За неудоволствие на съпругата си Густав почти не докосна яденето, а тутакси се скри зад задължителното си четиво „Мюнхнер нойесте Нахрихтен“. От 1920 година главен редактор на този вестник беше неговият приятел Фриц Герлих.

Разбира се, опитът за преврат и издирването на беглеца бяха основна тема на деня. На челно място до уводната статия се мъдреше бледият лик на революционера. Елизабет забеляза това чак когато съпругът ѝ прелисти първата страница и изцяло се скри зад вестника.

Тя се понацупи, задето той отделяше повече внимание на четивото, отколкото на яденето, да не говорим за нейното очарователно присъствие. Днес се беше наконтила специално за него и изглеждаше направо възхитително, както я бе уверила Отилие, в синята си дневна рокля, ушита по мярка, която очертаваше перфектно нежните ѝ форми.

Е, сега вече, след като бе разпознала снимката, знаеше как да привлече цялото внимание на съпруга си.

— Виж ти, та това е той, Густерл, човекът от първата страница — извика тя с мелодичния си глас над вестника. — Мъжът, когото срещнах снощи у Хелга. Просто не проумявам защо всички вдигат толкова шум около тази личност. На мен ми се стори абсолютно безинтересен. И, представи си, дори не се беше обръснал! Дребен мъж. Отилие също няма добро мнение за него. Наистина трябва да се вслушваме повече в гласа на народа. Те имат нюх за тези неща.

Думите ѝ постигнаха потресаващ ефект. Густав се сгърчи, сякаш беше прострелян. Вестникът се изсули от пръстите му. В опит да го

хване направи рязко движение и блъсна от масата почти пълната кана с кафе.

Дакелът Феликс, който както винаги дебнеше под масата, подскочи, скимтейки, и избяга — после цели два дни миришеше на кафе. Густав не обърна внимание нито на разлятата кана, нито на кучето, а се взря над масата в младата си съпруга.

— За бога, Елизабет! Надявам се да не си казала на Отилие, че вчера си видяла този човек? — Густав изпита ужас само като си представи острия език на прислужницата, който тя наточваше о всяка новина. Ако се разчуеше, че жена му е срещнала самия Хитлер... Направо не му се мислеше какви последици би имало в тези смутни времена! Докторът започна трескаво да пресмята наум колко хора знаеха, че Елизабет е близка приятелка на Хелга Пуцингер. Вече виждаше как дузина от жандармите на Кар щурмуват дома му.

Специалната връзка между Буби Пуцингер и Адолф Хитлер беше широко известна. Буби дори бе поканил Хитлер за кръстник на малкия Егон! Густав знаеше, че Пуцингер вярва в политическото бъдеще на онзи човек и с всички сили подпомага бившия австрийски ефрейтор. Така в кратък срок беше успял да въведе Хитлер в мюнхенското висше общество, което финансираше с щедри дарения политиката на някогашния виенски бездомник — не без егоистични задни мисли, разбира се. Буби все повече и повече влизаше в ролята на неофициален говорител на Хитлер и дори се хвалеше, че лично му бил внушил идеята за факелните шествия, защото като студент в Харвард с очите си видял колко били импозантни и какъв потресаващ ефект можели да предизвикат.

Онзи ден, в разгара на „Бирения пуч“, пак той беше направил невъзможното, провеждайки в „Бюргербройкелер“ спонтанна пресконференция за присъстващите чуждестранни репортери, предимно американци. Густав бе научил за това сутринта от един пациент, който имал неприятна нощна среща с бягаща рота на СА^[1].

Щастлива, задето е спечелила цялото внимание на съпруга си, Елизабет изчурулика още веднъж разказа за онази кратка среща в дома на семейство Пуцингер, при което не устоя на изкушението да украси цялата история с вродената си театралност, като удължи случайното

събитие, наблегна на предпазливото поведение на Хелга и изтъкна забележителната смелост на приятелката си:

— Едно ще ти кажа, Густерл. Аз със сигурност бих се уплашила от толкова мръсни мъже по вечерно време.

Младата жена приключи разказа и се усмихна на съпруга си, за да му покаже колко се радва, задето е попаднала ненадейно в епицентъра на важни събития. Докторът едва сдържаше гнева си. Искаше му се да разтърси съпругата си като сливово дърво. Та нали революционерите бяха въоръжени, извънредно опасни и подложени на ожесточени гонения! Поради което бяха способни на всичко. Прочутото сопрано Елизабет можеше като нищо да свърши като тяхна заложница. Подобни разсъждения, естествено, никога не биха й дошли наум.

Това беше моментът, в който Густав за първи път се усъмни дали не е надценил мъничко ролята си на професор Хигинс от *Пигмалион*^[2].

От самото начало докторът беше наясно със забавните слабости на Елизабет, която имаше красива душа, нуждаеща се обаче от внимателно формиране — задача, която той се бе почувствал призван да изпълни. Но Елизабет не беше цветарката Илайза.

Със закъснение той си зададе въпроса дали не се е оженил за едно вечно дете на двайсет и три години. Външно — чудно красива млада жена, вътрешно обаче — трогателно невинна; едно малко момиче, което иска да бъде обичано и хвалено. Густав сложи на везните цялата си любов, за да не изрече прилагателни като *наивна* и дори *глупава* по отношение на наистина очарователното създание до себе си.

И както винаги, когато се появеше дори малка опасност да открие някое отрицателно качество в нежно обичната си съпруга, той тутакси намери оправдание и извинение за нея: разбира се, Елизабет беше прекарала почти целия си живот в изолирания свят на музиката. Тя живееше откъсната от всичко, като в някаква снежна топка. Сама си бе избрала това място, споделяше го с партитурите и творбите на покойни майстори, чието духовно наследство продължаваше в настоящето. Именно изкуството на изпълнителката Елизабет вдъхваше живот на музиката. Именно блясъкът на нейния глас правеше мелодиите на композиторите безсмъртни.

В името на душевния си мир Густав реши да се отнесе по-благосклонно към държането на Елизабет, напомняйки си, че жена му винаги правеше връзка с музиката, все едно дали ставаше дума за незначителни неща от живота, или за значими събития.

Така например, когато младата му съпруга опитваше ново ястие в ресторанта и то ѝ се услаждаше особено много, можеше да се случи пред всички присъстващи да изпадне във възторг и без стеснение да извика: „О, това се топи така леко и фино на езика, има вкус на Вивалди!“. Темпераментът на Елизабет беше пенлив като шампанско.

Сватбеното им пътешествие до Балтийско море за него също беше незабравимо. Времето беше сурово, вятърът — бурен, сиви облаци се трупаха застрашително на небето над тях. Всички, излезли на разходка, незабавно се отказваха и се прибираха да пият горещ чай с ром. Елизабет обаче искаше непременно да отиде до морето, което виждаше за първи път този ден. Тя се откъсна от Густав и се втурна към бушуващите води — една миниатюрна контрастна точица върху гигантския хоризонт. Светкавично изу ботинките с копченца, запретна роклята си и щеше презглава да се хвърли в морето, ако съпругът ѝ не я бе спрял в последния момент.

С пламенност, която до днес го пронизваше до мозъка на костите, щом си спомнеше за случката, тя разпери ръце и, обръщайки мокрото си лице към морето, възкликна: „Ето, това е! Усещаш ли го, Густав? Увертюрата на младия свят, когато Бог го е сътворил? Това е *Тристан и Изолда*, това е страст и любов, буря и мощ. Това е неизвестността на стихииите!“.

През това време ботинките с копченца отплаваха към нови брегове.

Все пак Елизабет не беше съвсем наивна и откъсната от живота, каквото впечатление създаваше: тя притежаваше чувствителна артистична душа, която копнееше за музика и гледаше да се отдалечи от всичко, което не се вписваше във вътрешния ѝ тон, но имаше фин усет за хората.

Така например беше направила за известно време концертна пауза, за да се наслади на всички удобства и свободи на една омъжена жена. Въпреки това продължаваше все така да упражнява гласа си

ежедневно със строгата дисциплина на школувана певица, като сама си акомпанираше на пианото.

Густав, който сам гореше в работата си на медик, откроя време проявяваше голямо разбиране към всички, които упражняваха професията си с любов и жар. Затова не се поколеба нито за миг, преди да даде съгласието си, когато съпругата му бе поканена да гастролира в Миланската скала през февруари 1924 година като Виолета в *Травиата* на Верди. Партията на нейния Алфредо щеше да се изпълнява от истинска звезда — прочутия италиански тенор Бениамино Джили. Репетициите щяха да започнат в средата на януари и Елизабет отсега не си намираще място от радост. Ролята на Виолета беше една от любимите ѝ.

Тя дължеше ранния си за едно сопрано успех не само на забележителния глас и на красивата си екзотична външност, но най-вече на своя артистизъм. Въпреки младостта си Елизабет вече беше утвърдена изпълнителка на трагични роли, отличаваща се според критиците с обаятелна експресивност.

Ала засега артистката още беше в Мюнхен и се упражняваше по партитурата на младоженка, най-важното за която е доброто настроение на нейния мъж. След три месеца брак вече бе понаучила да чете мимиката на съпруга си.

Елизабет се посвети на тази нова задача в живота си със същото усърдие, с което разучаваше всяка нова вокална роля. Ето защо се замисли дали вече да не позвъни за следобедното кафе, или съпругът ѝ ще предпочете да се консултира още малко с медицинските си книжа. Дали той беше в настроение за разходка, или достатъчно предразположен за вечерно посещение в новото кино, което бе особената страст на Елизабет? Тъкмо бяха започнали прожекциите на „Злият дух Лумпаци Вагабундус“ с Ханс Алберс, който непременно искаше да гледа.

Разбира се, това не бяха теми от световно значение, но спомагаха за спокойния живот, който се ограничаваше предимно с мъжките удобства. Ала с усилията си Елизабет доказваше, че е разбрала: животът не е постоянно представление, в чийто край завесата пада и жънеш овации и букети.

Затова твърдо бе решила да направи първите стъпки за излизане от сянката, която музиката хвърляше върху нея, и да отреди в мислите си равностойно място на своя Густав.

Преди да се запознае с него — колежка ѝ го беше препоръчала заради една упорита простуда — тя не се интересуваше много от мъжете и не изпитваше потребности в тази насока. Всичките си мисли, цялото си време посвещаваха на музиката; дарбата бе предпоставка, но умението трябваше да се постигне с упорит труд.

Имаше и друга причина за сдържаността ѝ: от майка си беше научила, че може да обичаш безумно друг човек и въпреки това през повечето време да бъдеш много тъжна и нещастна.

Елизабет не искаше тревоги, стремеше се към щастлив живот, съпроводен с овации. Искаше да се чувства жива, да пее, да танцува, да играе роли и да пътува до далечни страни. Беше толкова млада...

После се появи Густав. Този прекрасен, висок, тъмнокос мъж, който непрестанно вършеше или говореше впечатляващи неща и който имаше по-красиви и по-чувствителни ръце от всички пианисти на този свят. Той разпали в нея онази непозната, опияняваща мелодия, която оттогава звучеше всеки ден в душата ѝ.

Междувременно Густав си беше върнал както вестника, така и загубеното дар слово — само не, за жалост, и обичайната си невъзмутимост. Той изнесе на жена си сериозна лекция, чиято квинтесенция бързо-бързо избледня в нейната главица. Но тъй като лекцията съдържаше много думи като *опасно*, *внимавай*, *повече не излизай сама* и прочее, тя отлично схвана какъв ефект щеше да има на практика. Това означаваше, че Густав възнамеряваше да ограничи личната ѝ свобода!

Това никак не се хареса на Елизабет, която се бе научила да цени новото си положение на омъжена жена и произтичащата от него самостоятелност.

Като млада, непълнолетна стипендиантка в „Моцартеума“ постоянно я бяха държали на къса каишка. Още от първите стъпки в кариерата ѝ Колегиумът прикрепил към нея наблюдател, избран от

Съвета на дарителите, който да надзирава всичките ѝ движения. Човекът действително я следваше на всяка крачка. Това беше адски досадно, още повече че ходеше с опърпан костюм и излъчваше неприятна миризма, поради което Елизабет носеше постоянно със себе си голям запас от парфюм. Все пак след първите успехи ѝ отпуснаха допълнителни финансови средства, позволяващи занапред да я придружава майка ѝ Мария, която получаваше само малка пенсия като войнишка вдовица.

Богобоязливата ѝ майка така и не разбра вълнуващия и трескав свят на операта, в който бе попаднала благодарение на дъщеря си. В дълга доземи пола и с вълнен шал на раменете, тя стоеше зад кулисите подобно на подвижен декор от някоя забравена постановка и изумено наблюдаваше безбройните хора, префучаващи покрай нея между отделните действия, крециящо гримирани и често съвсем леко облечени, без да ѝ обръщат капчица внимание. Ала никога не каза и една укорителна дума, възхищаваше се на дъщеря си и се наслаждаваше кротко на късмета си да бъде до нея.

Така че Елизабет реагираше извънредно чувствително, когато ставаше въпрос за личните ѝ свободи. Ама наистина — още малко, и първият скандал щеше да помрачи младото брачно щастие.

Но спонтанността, подобно на музиката, е дарба от Бога. Елизабет беше майсторка в тази дисциплина. Подчинявайки се на внезапен импулс, тя скочи, обиколи бързо масата, отиде при съпруга си и обви с ръце шията му. Притисна крехката си главица към бузата му и изгука:

— Ах, любими, нека не говорим повече за тези ужасни неща. *Повторенията водят до подобрения само чрез упражнения*, както казва моят импресарио. Какво, в крайна сметка, мога да сторя аз, че този Худлер цъфна у Хелга? Виж сега, обещавам ти най-тържествено, че никога вече няма да излизам, без да ме придружава Дългия Ханзерл. Така добре ли е?

Густав вдъхна сладкия аромат на кожата ѝ, разсеяно отбеляза наум, че пак бе забравила истинското име на онзи човек, и сложи оръжията.

Последвалата целувка по бузата на съпруга окончателно разведри обстановката, ала въпреки това той сметна за необходимо да напомни:

— Добре, Елизабет. Не забравяй обаче, че ми обеща да не казваш на никого, че вчера си била в онази къща в Утинг. И най-вече на Отилие. Ще говоря с Хелга. Тя ще разбере, че смятам подобни неща за опасни в тези смутни времена. Най-вече, докато този Хитлер бяга и се укрива. Добре, че Хелга не те е представила с моето име.

После му хрумна нов проблем:

— Ами шофьорът? Дали е забелязал нещо?

Други биха се позамислили по въпроса, но Елизабет само сбърчи очарователното си носле.

— Не смятам. Сигурна съм, че колата влезе в двора, когато господата вече бяха в коридора. Така че, ако изобщо е видял нещо, в най-добрия случай е зърнал гърбовете им. Не се тревожи за него, мили ми Густерл. Да ти изсвиря ли нещо на пианото?

Само ден по-късно, на 11 ноември, Отилие нахълта в кухнята. Берта стоеше до печката, Ханс седеше на масата и поправяше разхлабената дръжка на един тиган.

— Мили боже! — триумфално възкликна прислужницата и заразказва новините, които бе донесла от седмичния пазар. — Спипали са онзи господинчо Хитлер. Криел се у семейство Пуцингер в Утинг. Отвели го, както бил по пижама и с халата на стопанина. Ще ми се да бях видяла това, нали господин Пуцингер е поне с половин метър по-висок, пък и широк като гардероб в раменете. Ареста извършил един вахмистър от Утинг заедно с трийсет полицаи от Мюнхен. Чудя се защо са им потрябвали толкова полицаи за този никаквец. — Отилие перна обичливо своя Ханс по главата и додаде: — Лошо се пише на братчето ти Франц. Дано да затворят двамата глупаци в една килия, та да маршируват и пеят заедно.

Политиката изобщо и Хитлер в частност бързо минаха на заден план. Само след няколко дни се оказа, че Елизабет очаква дете, и то при положение че докторът всъщност знаеше как да внимава.

Още след сватбата съпрузите бяха обсъдили темата за децата с необичайна за онова време откровеност — докторът познаваше страховете и мъките на родилките и беше наясно с усложненията при раждане.

Затога възгледите му можеха да бъдат окачествени като модерни — той застъпваше становището, че една майка трябва да определя сама броя на децата си, както и момента, в който ще се почувства готова за тази отговорност.

Ето защо двойката съзнателно бе отложила за по-късно своето желание за деца. Но, както е известно, понякога нещата се развиват различно от планираното.

Така въпросът с Милано, *Травиата* и Виолета засега беше приключен.

[1] СА — Sturmabteilung, SA (нем.) — щурмови отряд, щурмоваци: паравоенна организация към Германската националсоциалистическа работническа партия (НСДАП), изиграла важна роля за издигането на Хитлер. Членовете ѝ са наричани „кафявите ризи“. — Б.пр. ↑

[2] „Пигмалион“ — пиеса от Джордж Бърнард Шоу. В нея се разказва историята на Хенри Хигинс, професор по фонетика, който превръща бедната цветарка Илайза Дулитъл в изискана дама. — Б.пр.

↑

ТРЕТА ЧАСТ
ДЕБОРА

ОСМА ГЛАВА

Ноевият ковчег, Юни 1924 година

Още от самото начало Густав и Елизабет бяха единодушни, че са създали вундеркинд, а обсъждането на имената беше кратко: ако се роди момиче, ще го кръстят Дебора — на покойната майка на Густав.

Ако бъдат дарени с момче, ще се казва Волфганг, на Амадеус Моцарт — големия идол на Елизабет.

Малката Дебора се роди в един слънчев ден на юни 1924 година, в съзвездие Близнаци — зодията, към която, както се твърдеше, принадлежали особено много хора на изкуството. И наистина, късметливият звезда грееше ярко над новата земна обитателка: бъдещият ѝ дом беше щастлив и изпълнен с музика, с родители, които се обичаха страстно и обичаха своето дете, както и с всички възможни буржоазни удобства.

Когато съзерцаваше малкото чудо Дебора в люлката ѝ, Густав съзираше в нея обещанието за едно по-добро бъдеще. Но в съзнанието му неизменно присъстваше и миналото, и настоящото време — време, в което много хора страдаха от глад и в което цареше страхът от неизвестното бъдеще.

Едва шест години бяха изминали, откакто Германия бе загубила войната с най-многобройни жертви в историята на човечеството. Той сам беше участвал в тази война и бе изживял ужаса и безсмислеността ѝ като лекар на предната фронтова линия.

Ала много по-голяма тревога будеше у него последвалото катастрофално развитие, което окончателно изтласка отечеството му на ръба на пропастта: Ноемврийската революция и рухването на Вилхелминската империя, подпечатано през 1919 година с Мирния договор от Версай. Наложеният с диктат мир изискваше плащането на чудовищно високи репарации на страните победителки и беше съпроводен от тежки социални безредици, които предизвикаха гражданска война и накрая доведоха до Ваймарската република —

една република с над трийсет различни партии, които се настъпваха по мазолите, пречеха си всячески и се караха люто помежду си.

Густав беше потресен не само от продължаващия терор на комунистическите орди, така нареченият *Черен блок*, но и от засилващия се антисемитизъм. Враждебността и насилието спрямо евреите се радикализираха след края на империята; антиеврейските акции се превърнаха в характерна черта на новата Ваймарска република, смятана за *поеврейчена*. Последна и най-известна жертва беше първият външен министър на републиката от еврейски произход — Валтер Ратенау. Популярната песничка „Гръмнете Валтер Ратенау, проклетата еврейска свиня“ беше претворена в дело през лятото на 1922 година — той бе взривен в автомобила си, докато отивал на работа. Приятелят на Густав Максимилиан Харден, социалист и издател на седмичното списание за политика *Ди Цукунфт*, беше ранен тежко при атентат и още не можеше да се оправи напълно. Антисемитизмът бе проникнал във всички слоеве на населението, но привържениците му се рекрутираха най-вече от средното съсловие и образованата буржоазия. За пореден път евреите бяха гръмоотвод и изкупителна жертва за всичко, на тях приписваха и вината за загубената война; заклеймяваха ги като страхливци, изклинчили от фронта, или ги представяха като хитри спекуланти и печалбари в карикатури, плакати и позиви, които наводняваха страната.

Победителят от Таненберг, генерал-фелдмаршал фон Хинденбург, също беше допринесъл за формирането на негативно мнение, обосновавайки Легендата за ножа в гръба^[1] в едно изказване пред Ваймарското Национално събрание през 1919 година. Той твърдеше, че германската армия била „непобедима на бойното поле“ и „пронизана в гръб“ от цивилните безродници и ноемврийските революционери в родината. Публичната реакция на тези думи беше възмущение, при това изцяло едностранчиво, защото генерал-фелдмаршалът несъмнено намекваше за евреите.

Не стига това, ами все по-широко се разпространяваше легендата за световен еврейски заговор с неописуемите „Протоколи на Ционските мъдреци“ — един пасквил, който се разграбваше като топъл хляб. След като го прочете, Густав само поклати глава и въздъхна. Кога най-после щяха да поумнеят хората? Защо се хващаха всеки път на едни и същи изпълнени с омраза тиради? И защо беше

толкова лесно да им се внуши нещо лошо? Защо се оставяха да ги манипулират с такава лекота? Не за първи път си задаваше тези въпроси. Той беше евреин, не по-добър и не по-лош от всеки друг, един съвсем нормален човек.

През това време страната се люшкеше в политическия водовъртеж, затъваше в безконечни и безплодни вражди, докато кръвта на германския народ изтичаше. Войната и погрешната политика неизбежно бяха довели до хиперинфлация.

През октомври 1923 година един самун хляб струваше петдесет и осем милиона райхсмарки^[2]. Хората ходеха да пазаруват с цели колички, натоварени с банкноти без стойност, и се връщаха, без да са купили почти нищо.

Немците не намираха работа, гладуваха и губеха надеждата за по-добро бъдеще. Управляваше мизерията, а не политиката — опасна хранителна среда за зли козни и екстремни фигури.

За радост на родителите, благоприятният хороскоп на Дебора се изпълни още в люлката: момиченцето беше родено по средата на златните 20 години на XX век, точно когато страната започваше да се изправя отново с плаха надежда.

От ноември 1923 година нататък ситуацията в Германия се стабилизира благодарение на паричната реформа и на Плана „Дауес“^[3] — две икономически мерки, които донякъде помогнаха на препъващата се и залитаща Ваймарска република да се задържи на крака.

Крехкото създание реагираше отрано на тонове и звуци под всякаква форма. Малката изпадеше във възторг, колчем Елизабет подхванеше приспивна песничка, риташе, размахваше ръчички и несъзнателно тактуваше.

За свое голямо съжаление младата майка твърде скоро откри, че детето ѝ отказва да се подчини на същинската цел на пеенето ѝ, а именно — да заспива. Напротив, то явно нямаше намерение да се задоволява с немузикалната тишина: щом Елизабет свършеше песента, малкото личице се зачервяваше и с кански рев настояваше за бис.

След няколко часа непрекъснато пеене дори едно закалено на сцената сопрано като Елизабет Малпран достигаше границите на

физическите си възможности. Всичко това обтягаше нервите и на бащата, който прекарваше нощите в брачното ложе, без да мигне, докато съпругата и детето му най-сетне заспиваха от изтощение.

Това не можеше да продължава до безкрай, разбира се. Бащата, не само медик, но и задълбочен мислител, живееше с убеждението, че за всеки проблем си има решение. Една вечер той се прибра с чисто нов портативен грамофон „Виктория“ и го разположи в детската стая.

От този момент младият баща се посвети с научно усърдие на задачата да подлага кърмачето на всевъзможни фонетични експерименти. Най-напред трябваше да разбере как би реагирало детето на други женски гласове, освен този на майка си, например на прочутите сопрана Кирстен Флагстад или Мери Гардън. Резултатът: малката Дебора харесваше всякакъв вид женско пеене, стига да звучи непрестанно.

После Густав сложи първата плоча с изпълнител от мъжки пол. Той притежаваше няколко редки, скъпоценни записи на Енрико Карузо, когото боготвореше. Дебора хареса и този глас; най-много ѝ допадна арията *Ла донна е мобиле* от *Риголето* на Верди.

Този метод имаше обаче един фатален недостатък: през 1924 година всяка шеллак плоча трябваше да се поставя внимателно, чувствителната игличка да се издухва постоянно, с цел да се изчисти от евентуален прах, а максималната продължителност от шест минути не беше достатъчна, за да изпадат родителите в така мечтания сън. Така че Густав и Елизабет по цели нощи се сменяха, полусънни и олюлявайки се по коридорите, на шестминутни интервали, за да сложат нова плоча. Трикът със заспиването съвсем не действаше винаги на бебето и с времето се поизтърка.

Густав реши да сложи край на нощните екскурзии и призова на помощ нов член на домакинството: Магда, петнайсетгодишната племенница на готвачката Берта. Така той, без да подозира, положи основите на новаторска професия, която щеше да бъде призната едва след много десетилетия: „сменяч на плочи“, с други думи — „диджей“.

Магда беше невзрачно девойче с коса, сресана на среден път и сплетена на тънки плитчици, плахо създание, което почти не вдигаше глава. Целият ѝ речник като че ли се изчерпваше с „Да, милостива госпожо“, „Да, милостиви господине“ и „Благодаря“, придружени с

поклон. Освен това тя се боеше адски от леля си Берта, която размахваше черпака не само над тенджерите.

Ала под скромното боне се криеше пъргав ум, който схващаше бързо. От първия ден Магда се зае пламенно със задачата си и много бързо се срасна с грамофона: почистваше го и се грижеше за него, сменяше изхабените иглички и скоро даже се научи да отстранява дребни дефекти, а към плочите от шеллак се отнасяше като към малки скъпоценности. Елизабет ѝ подари два чифта ръкавици, с които да почиства грамофона, и от този момент момичето ги носеше постоянно.

С появата на Магда нощите най-после станаха отново спокойни: през следващите години родителите и детето процъфтяваха и всички бяха доволни. Докторът работеше много, а Елизабет се радваше на Дебора.

Два пъти седмично младата майка вземаше уроци по пеене при госпожа Леман, всекидневно се упражняваше сама на пианото и поддържаше гласа и пръстите си гъвкави с гами — а до нея винаги беше малката Дебора в люлката си. Въпреки това певицата скоро започна да усеща липсата на операта: репетициите с колеги съмишленици, трескавото очакване преди излизане на сцената, соловите изпълнения, дуетите и накрая — удовлетворението от аплодисментите на публиката.

Тя обсъди въпроса с Густав и скоро в дома им се появи нов член: на Принцрегентенплац 10 се нанесе възрастната детегледачка Клара Шнапхан — леко кривогледа, ала с отлични препоръки.

Така Елизабет най-после можа да откликне на поканата на Миланската скала, която бе принудена да откаже две години по-рано.

Публиката не беше забравила Елизабет Малпран. Под диригентската палка на маестро Артуро Тосканини никога не е имало по-пленителна Виолета, твърдеше единодушно пресата на сутринта след първото ѝ представление след майчинството. Във възторга си един критик стигна дотам да твърди, че артистката била убедителна дори когато не пее — толкова майсторски умеела да държи в плен публиката със сценичното си превъплъщение.

Накрая имаше опасност певицата да бъде погребана под безбройните цветя, които непрестанно се трупаха на сцената, а

спускането и вдигането на завесата, както и виковете „Браво“ адресирани специално за нея, бяха безчет.

При целия си успех Елизабет обичаше нежно своята рожба Дебора и никога не я оставяше задълго сама. Затова отхвърли поканите от Нюйоркската „Метрополитън“ и от оперите в Чикаго и Сан Франциско, защото тези ангажименти щяха да я разделят задълго от детето ѝ. Заради Дебора Елизабет се лиши от сигурна световна кариера.

[1] Легенда за ножа в гърба (Dolchstoßlegende, нем.) — конспиративна теория за заговор срещу Отечеството; според нея ударът в гърба идвал от опозиционните и „безродни“ цивилни: социалдемократи, евреи и спекуланти. — Б.пр. ↑

[2] Райхсмарка — парична единица във Ваймарската република, Третия райх и следвоенна Германия до 1948 г.; тя заменя хартиената марка, обезценена от хиперинфлацията през 1914–1923 г. — Б.пр. ↑

[3] Планът „Дауес“ от 16 август 1924 г. намалява репарационния натиск върху Германия и предвижда оказване на помощ за възстановяване на тежката промишленост на страната. — Б.пр. ↑

ДЕВЕТА ГЛАВА

В средата на 1929 година националсоциализмът се приближаваше все повече и повече, при това буквално: след една разходка с Ханс Отилие донесе в кухнята най-новите клюки — на втория етаж на Принцрегентенплац 16 имало нов наемател, Хитлер, по повод на когото господин докторът така се ядосвал.

— И не си плаща сам наема! Приема да го издържат като някоя пачавра. Няма що, много фин господинчо е Адолф Нациста! — кипеше от възмущение Отилие.

През 1931 година за трети път поканиха госпожа Елизабет Малпран на фестивала в Байройт — беше отказала два пъти, през 1927-а и 1929-а, заради вече договорени ангажименти в чужбина. Повериха ѝ партията на Изолда и на съименничката ѝ Елизабет в *Танхойзер*. Щеше да работи с любимия си маестро Артуро Тосканини.

Този път Елизабет имаше възможност да вмести ангажимента в своите планове. Въпреки това се колебаеше дали да приеме. Искаше първо да чуе мнението на съпруга си. Защото Вагнерови от Байройт, които бяха възстановили фестивала през 1924 година, от много години открито обявяваха подкрепата си за националсоциализма, докато Густав и неговият приятел Фриц Герлих, който неотдавна беше основал вестник „Дер гераде Вег“^[1], бяха ангажирани противници на националсоциалистите.

След неуспешния „Бирен пуч“ от 1923 година журналистът Герлих се бе утвърдил като един от най-острите критици на надигащото се националсоциалистическо движение. Когато и да го завареше Елизабет в дома си, двамата със съпруга ѝ имаха само една тема и споделяха една и съща тревога: Адолф Хитлер трябваше да бъде спрян!

Герлих написа много рано пророческите си думи за националсоциализма: „Той означава лъжа, омраза, братоубийство и безмерни злочестини.“

Но по онова време почти никой не се интересуваше от това, а още по-малко хора имаха желание да го слушат и четат, обясни Густав

на Елизабет. Защото върлуваше духовна неграмотност, а кафявият вирус се разпространяваше с лекота, намирайки предостатъчно послушни жертви сред слепите и възторжените, сред глухите и зависимите.

Години по-късно Елизабет си спомни за един разговор между двамата приятели за Хитлер — най-вече защото малко след това се бе случил първият ѝ сериозен скандал с Густав. Поводът беше освобождаването на Хитлер от крепостта „Ландсберг“ — след едва девет месеца в затвора, макар че беше осъден на пет години. Бъдещият фюрер бе пуснат на свобода на 20 декември 1924 година за добро поведение и отново хвърлен срещу германския народ. За Фриц и Густав това беше върхът на провала на наказателното право в Бавария.

В онази вечер на 20 декември на вратата им се позвъни като на пожар и Фриц се втурна вътре като есенен вятър, неспособен да обуздае гнева и възбудата си:

— Този човек организира държавен преврат, загиват четирима полицаи, всичките — порядъчни люде и глави на семейства, и след девет месеца го пускат да се разхожда на свобода! — Герлих сновеше в стаята на Густав, ръкомахайки ожесточено. — Съдебният процес беше истински фарс. Аз присъствах там. Съдията му позволи да говори цели четири часа без прекъсване. Това си беше партиен митинг, а не процес!

Густав кимна утвърдително.

— За жалост той уцелва настроенията на времето, Фриц, и твърде много хора започват да му пригласят. Той е един опасен демагог. Хитлер си е създал няколко образа на врага, на които приписва вината за германската мизерия, и на първо място са евреите. При това не е сам. Има до себе си интелигентни съратници като Алфред Розенберг и Херман Гьоринг, които му нашепват разни неща и го подкрепят, понеже се надяват да се издигнат покрай него на гребена на вълната.

— Да, спечелил си е много влиятелни симпатизанти, затова и условията му в затвора са били направо смешни. Този убиец не е бил в затвор, ами направо в хотел.

— И аз чух за това. Един приятел лекар имал работа там и ми разказа подробно какво е видял. Килията на Хитлер била снабдена с

всички удобства.

— Да, стая с хубав изглед и посетители, неспирен поток от приятели. Вагнерови от Байройт, госпожа Брунман, половината мюнхенско общество. Хитлер получавал толкова много колети, натъпкани с хранителни продукти, че можел да отвори магазин за деликатеси. Затова ги споделял с другите затворници и по този начин си спечелил нови съюзници. Чух, че си създали ритуал при всяко пристигане на нови лакомства да поздравяват с „Хайл Хитлер!“. Какви идиоти! Сякаш сме в Древния Рим.

По-нататък Герлих разказа, че в „Ландсберг“ Хитлер диктувал на новия си съратник Рудолф Хес своя демагогски пасквил *Майн кампф*, в който националсоциалистът намирал капак за всяка вряща от недоволство дяснорадикална тенджерка.

— Симпатизанти, накъдето и да погледнеш. Кой знае докъде ще доведе всичко това. Германците не знаят в какво се впускат с този австриец — горещеше се Герлих.

На другия ден последва скандалът на Елизабет с Густав. Ето как се случи това: приятелката ѝ Хелга Пуцингер беше поканила Елизабет на 21 декември на дамско парти в новото си жилище на Пинценауер щрасе в мюнхенския квартал „Богенхаузен“.

По този случай Хелга спомена, че двамата с Буби щели да организират малко празненство на Бъдни вечер и покани Елизабет, Густав и малката Дебора да прекарат Коледа с тях.

— Малкият Егон ще се радва много на бебенцето, Елизабет. Господин Хитлер, който е освободен вчера от „Ландсберг“, също потвърди участието си — изтъкна Хелга.

Елизабет, която очакваше с нетърпение първата Коледа с Дебора и съпруга си, нямаше сърце да откаже веднага на приятелката си, а вместо това отговори неопределено:

— С удоволствие, Хелга, но първо искам да попитам Густерл. В крайна сметка, както знаеш, това е първата ни Коледа като семейство.

Тя не спомена за силната антипатия, която съпругът ѝ изпитваше към Хитлер. Политиката никога не беше тема на разговор между Хелга и Елизабет. Хелга я избягваше нарочно, а Елизабет, както знаем, не се интересуваше от тези неща.

У дома тя разказа на Густав по-скоро между другото, че Хелга и Буби били поканили на домашното си събиране и онзи господин Хитлер, убедена, че съпругът ѝ несъмнено е на нейното мнение и предпочита да празнува Коледа семейно вкъщи. Затова очакваше като отговор едно простичко „по-добре не“.

Вместо това, щом бе произнесено името Хитлер, Густав изпадна в ярост, което се случваше извънредно рядко, и наприказва куп грубости по адрес на Хелга и Буби, задето продължавали да се занимават с този безполезен търтей. Елизабет се изненада извънредно неприятно, когато той ѝ забрани изобщо да общува със семейство Пуцингер, стриктно и окончателно!

Отначало беше просто смаяна. После обаче се вбеси. Не на мъжа си, а на този тип Хитлер. И не заради злодеянията му, за които не знаеше почти нищо, а защото причиняваше такива вълнения!

Ядоса се и на себе си: ако днес беше по-малко сърдечна и повече куражлийка, щеше веднага да откаже на Хелга. И понеже бе неприятна сама на себе си, още по-малко пък не допускаше да ѝ забраняват каквото и да било, тя направи нещо много глупаво. Взе другата страна:

— Хайде, Густерл, стига си се горещил по адрес на въпросния Хитлер. При това имате толкова много общи неща. Виж какво, днес Хелга ми сподели колко много обичал музиката този човек. Всеки път молел Буби да му изсвири нещо на пианото. И е направо луд по сладкишите, освен това е вегетарианец като теб, понеже, както казва Хелга, безумно обичал всякакви животинки. Да не говорим, че бил луд по малкия Егон. Такъв човек не може да бъде лош, нали? Кой знае, като се запознаете и се разприказвате, може пък да...

Още докато говореше, Елизабет усети едно от прочутите си колебания в настроението, които я връхлитаха за секунди. Изведнъж целият диспут ѝ се стори смешен и излишен; изобщо забрави за първопричината и закопня за музика и хармония. Стана, заряза и кафето, и пламналия си от гняв съпруг, отиде до пианото и най-спокойно запрелиства нотните си тетрадки в търсене на подходящо вдъхновение.

Густав беше вцепенен. Допреди малко бе червен като рак, сега кръвта се беше оттекла от лицето му.

Но нито ядът, нито почудата от тоталното отхвърляне на действителността, което му беше демонстрирала Елизабет, не бяха

предизвикали това ужасно състояние. Една-единствена дума бе пуснала на свобода страховитото чудовище на войната и бе възкресила демоните в съзнанието му. *Вегетарианец...* Споменът премина през него като огнено кълбо и той внезапно се видя катапултиран в театъра на военните действия на най-ужасяващата война в човешката история: Вердюн, Сом и Юперн се наричаха бойните полета, където ужасът бе придобил нови измерения благодарение на използването на отровен газ.

Това беше истинска човешка кланица. Новите модерни оръжия като танкове, гранати и картечници бяха устроили чудовищна сеч и от двете страни. Цареше недостиг на всичко, което би намалило страданията: лекари и медицински сестри, легла, одеяла и превързочни материали, а лекарствата и обезболяващите бяха свършили твърде бързо.

Само едно не липсваше никога: мъртви и ранени, ослепели от газа или с осакатени крайници. Всички крещяха, ругаеха, умоляваха — безнадеждно. Един зловец хор, обединен от болката и отчаянието. „Това е истинският глас на войната“, мислеше си Густав. Гласът, който трябва да чуят всички онези непоправими хора, вместо да слушат възторжените възгласи *Да живее кайзерът!* и дрънкането на сабите на маршируващите редици, нахлупили шлемове с остър метален връх, изпровождани от едно ликуващо множество, което ги обсипваше с цветя, заслепено от фалшив патриотизъм.

Вцепенението му беше причинено не толкова от върволицата сюрреални картини, когато беше принуден да ампутира ръце и крака като на конвейер и без каквато и да било упойка — завързваха пациентите като пакети, за да не се движат в своята агония.

Не, това беше споменът за младия, още голобрад лейтенант, който лежеше в кръвта си пред него и притискаше до гърдите си собствения си откъснат крак, сякаш бе негово дете. Густав още виждаше пред очите си младия здрав крак, обут в ботуш. Необходими бяха двама яки момци, за да го изтръгнат от ръцете на лейтенанта, който пищеше пронизително.

В късния следобед Густав напусна болничната палатка за кратка почивка. Погледът му попадна на ежедневната купчина от отрязани крайници, макар да се стараеше да я избягва: ръце и крака на деди, бащи и синове, на братя и съпрузи.

Доскоро живо месо, сега — просто безполезни военни отпадъци, готови за изгаряне. Съзря някакъв санитар, който измъкна един крак и събу от него качествения ботуш — на война не се прахосваше нищо, освен човешкия живот — и докторът разпозна в него крака и ботуша на лейтенанта.

След онези дни, когато по много пъти на ден бе принуден да понася миризмата на изгорена човешка плът, Густав никога не докосна парче месо.

Докато Хитлер, поне според него, се лишаваше от месо по съвсем друга причина. Густав го бе виждал няколко пъти в мюнхенското кафене „Хек“, бяха му направили впечатление нездравата му бледност и разкривените черти на лицето. Вероятно човекът страдеше от стомашно заболяване и силна флатуленция — отделяне на газове.

Беше чувал да казват за Хитлер, че собствените му бойни другари никак не го обичали. Смятали го за покорен на началството и лизач на ботуши. Затова му дали омразния прякор *Белия гарван*.

„Колкото тъжно, толкова и глупаво“, продължи размишленията си Густав. „Светът би бил истински рай, ако хората само можеха да мируват.“

С горчилка в устата той се завърна от мисленото си пътешествие до Франция и се озова в настоящето, до своята непостоянна жена. Елизабет си раздвижваше пръстите с упражнения на пианото.

Докторът също се направи, че нищо не се е случило, и на 24 декември 1924 година те прекараха една прекрасна първа Коледа със своята дъщеричка Дебора.

[1] Der gerade Weg (нем.) — пълното название е „Правият път — Немски вестник за свобода и права“. — Б.пр. ↑

ДЕСЕТА ГЛАВА

Няколко дни по-късно Елизабет сама се върна към поведението си в библиотеката, след като беше станала свидетелка на поредния разговор между Густав и Фриц относно деянията на Хитлер.

Тя се засрами, задето се беше държала така. На Густав пък му беше малко неприятно, че бе излязъл от кожата си, забранявайки ѝ да общува с приятелите си; той си взе думите обратно и я увери, че е свободна личност и има право на самостоятелни решения.

Въпреки това Хелга и Елизабет започнаха да се виждат много рядко, а Густав и Буби не се срещнаха никога повече.

По тази причина Елизабет се колебаеше дали да приеме участието в Байройт през 1931 година, макар да я привличаше перспективата да работи отново с маестро Тосканини. Говореше се, че Адолф Хитлер не бил пропуснал нито веднъж фестивала и изобщо бил чест гост във вила „Ванфрид“^[1].

Едва по-късно Елизабет щеше да осъзнае, че за първи път в живота си е включила политически съображения във вземането на решенията си.

Тя изчака подходящия момент — задушевната вечерна обстановка, когато си бяха само двамата, преди да зачекне темата за Байройт. Съпругът ѝ отпиваше от коняка, поднесен от нея; Елизабет седна до него и се притисна към рамото му.

Както можеше да се очаква, първоначално Густав ни най-малко не изпадна във възторг от плановете ѝ, ала отдавна подозираше, че ще се случи нещо подобно. Какво да се прави, рано или късно всяка оперна прима започва да изпитва непреодолимо влечение към Вагнеровия Байройт, а той не можеше и не искаше да ѝ забранява каквото и да било. Беше затрогнат от страстните искри в очите ѝ, когато му разказваше за двете партии и за тъй уважавания от нея маестро Тосканини. В мислите си тя вече беше Изолда, прехвърляше партитурата, позите и сцените.

Елизабет замина за Байройт и отново пожъна триумф. На приема след премиерата госпожа Винифред Вагнер със собственическа гордост ѝ представи господин Адолф Хитлер. Той прояви безмерно въодушевление от красивата артистка, с която най-последно имал възможност да се запознае лично, и разгърна цялата палитра на австрийската си галантност, гледайки я благоговейно със сините си очи.

Елизабет беше принудена да признае, че човекът се държа неочаквано шармантно. При все това в негово присъствие я облада неприятно чувство. Затова се зарадва, че срещата им се окажа кратка и повече не се повтори. Предпочете да не разказва на Густав за нея, това щеше само да го ядоса. Пък и той не попита.

Бяха женени повече от осем години и познаваха чувствителните си места.

За щастие фестивалът в Байройт беше прекъснат през 1932 година, така че на Елизабет повече не ѝ се наложи да изпитва неудобството да отказва. Защото няколко седмици преди това политиката беше хвърлила първата си застрашителна сянка върху Принцрегентенплац 10.

Засегнатите бяха Ханс, Отилие и Густав, и то именно в тази последователност. Елизабет беше на гастроли в Рим, където изпълняваше главната роля в *Тоска* от Пучини, докато в нейно отсъствие се случи следното:

Тласкан от дълбоко убеждение и още по-голяма амбиция, Франц, по-големият брат на слугата Ханс и член на щурмовите отряди от първия момент на създаването им, беше направил главоломна кариера и се бе добрал до длъжността щурмфюрер. Освен това, така и не се беше примирил с факта, че по-малкият му брат отказваше да влезе в СА през всичките тези години. Ето защо Франц направи това, което най-добре умееше: прибегна до насилие и подлост.

Той покани малкия си брат в една от свободните му вечери, напи го и после го би, докато Ханс в безпаметството си не подписа формуляра за постъпване в щурмовия отряд. Така той стана официално член на СА и съответно — националсоциалист.

Както е известно, след войната имаше много националсоциалисти, които, ако можеше да им се вярва, никога не са били такива наистина, ами били рекрутирани в състояние на тотално опиянение (дали от алкохола или от властта — това е друг въпрос), но с пълно основание може да се твърди, че поне Ханс в сърцето си беше дълбоко убеден противник на националсоциалистите.

На другия ден след изключително неприятната среща с брат си Ханс имаше доста по-неприятна среща със своята Отилие, която му удари още няколко болезнени шамара, сякаш не му стигаше боят от Франц, и му изнесе проповед, изпълнена с нецензурни слова. Но полза от това нямаше, нали се беше обвързал с щурмоваците, от този миг за Ханс важеше само една заповед: ще маршируваш!

И понеже при националсоциализма нищо не се даваше даром, освен преследвания, мъчения и смърт, Ханс се принуди да посегне на скътаните си с тежък труд спестявания и сам да плати цялата си униформена екипировка. Само ботушите, 50-и размер, колко струваха! Отилие беше извън кожата си.

Затова тя помоли доктора да ѝ разреши един свободен следобед и се втурна към Франц, за да се намеси лично.

Грубиянът Франц, който смяташе себе си за далеч по-добрата партия („Щурмфюрер срещу слуга, ще ви замоля!“), харесваше закръглената Отилие и използва случая да ѝ посегне. Тя обаче ни най-малко не го харесваше и го удари, което той тутакси изтълкува като побой. Разпери ръце в натъпкания си със знаменца кабинет, повика отзивчивата полиция и Отилие беше арестувана.

След като прислужницата не се върна в жилището на Принцрегентенплац нито вечерта, нито на следващия ден, докторът заподозря, че може да е изпаднала в затруднение, и незабавно направи проучвания. Най-напред се обърна към Франц, който обаче си изми ръцете и го насочи към местната полиция.

По пътя натам докторът неочаквано беше спрял насред улицата от група щурмоваци, които го набиха, а пристигналата светкавично полиция го арестува.

През това време щурмовашката рота си тръгна необезпокоявана с портфейла му.

Сега в някога спокойния апартамент на Принцрегентенплац липсваше не само Отилие, но и господин докторът, а пък госпожата беше в Италия!

Готвачката Берта, най-старшата по ранг в домакинството, тутакси загуби кураж подобно на всички холерици, когато нямат на кого да крещят; детегледачката Клара пък правеше това, което умееше най-добре и за което, в крайна сметка, беше наета — грижеше се за седемгодишната Дебора и нищо друго не я интересуваше.

Ситуацията се утежняваше от обстоятелството, че дългогодишната помощничка и дясна ръка на доктора, Ренате, наскоро се беше омъжила и се бе преместила в Рейнска област. Може би Ренате, за разлика от новоназначената ѝ приемничка, щеше да знае какви мерки да предприемат. Приемничката се бе появила в седем часа, както всяка сутрин, за да отключи лекарския кабинет. А сега вече за трети път чукаше на вратата, изпратена от името на кашлящите и страдащи от други неразположения пациенти в чакалнята, *за да помолит доктора да слезе на партера.*

Тогава удари големият час на прислужницата Магда — именно тя взе инициативата в свои ръце. Облече най-хубавата си рокля и тъкмо беше тръгнала да излиза, когато Берта, явно открила ненадейно дълбоките си чувства към своята племенница, се вкопчи в нея:

— За бога, не излизай, Магда! Всеки, който напусне това жилище, изчезва завинаги. Повярвай ми, там, вън, се случва нещо ужасно лошо — хлипайки, произнесе тези пророчески думи тя. — Трябва да се уповаваме на Господа! — Берта падна на колене и застина в пламенна молитвена поза.

Магда не позволи да бъде спряна и вместо това слезе забързано в кабинета, при което се промъкна без поклон по стълбището покрай неуморимия генерал, който тъкмо се връщаше от разходка, целият окичен с ордени, и с потрес се загледа подире ѝ.

Най-напред отпрати помощницата на доктора и всички пациенти с няколко думи на съжаление. Някога плахото девойче Магда сега говореше много изискано и имитираше перфектно модулирания виенски диалект на госпожа Елизабет. Беше вече на двайсет и три години, една истинска млада дама.

После влезе в светая светих — кабинета на доктора. Там куражът я напусна за миг и тя внезапно падна духом, сякаш очакваше да потъне

в облаци от сярата заради това, което предстоеше да направи. Следващата ѝ мисъл бе, че в такъв случай и тя ще изчезне като доктора и Отилие. Какво би казала за това Берта?

Магда се изкуши за миг да си представи как леля ѝ Берта няма да смее да излезе навън, ще се моли и бавно ще умира от глад, а после костите ѝ ще се белеят в кухнята, но бързо-бързо преодолява колебанията си. Ситуацията изискваше дела и решения!

Девојката претърси грижливо писалището на Густав и скоро намери това, което търсеше: визитната картичка на адвокатската кантора „Финкелщайн & партньори“. Неотдавна беше дочула доктора да споменава пред госпожа Елизабет, че господин Финкелщайн е неговият юридически съветник.

Магда говореше малко, затова пък слушаше внимателно. Не за да подслушва, а за да се учи. Подобно на огромна гъба тя всмукваше в себе си всичко, важно или маловажно, тривиално или интересно. Невинаги успяваше да подреди правилно отделните информации, защото често ѝ липсваха връзките помежду им, но беше майсторка в копирането на гласове. Така само по тона на господарите успяваше да установи степента на значимост на казаното и да разпознае важните сведения.

Още в селското училище, което по желание на баща си бе принудена да напусне след трети клас, защото имаха нужда от работната ѝ сила във фермата, тя беше проумяла, че ключът, даващ достъп до света на привилегированите люде — наред с добрия произход — е образованието. Назначаването ѝ в господарския дом се оказа нейният голям късмет, то се превърна в ковачница на желанията ѝ и в надежда за едно по-добро бъдеще. Тя би направила всичко за господарите си, които винаги я насърчаваха да се учи; от самото начало позволиха на Магда да участва в обучението на Дебора, веднага щом младата прислужница изяви подобно желание.

Тя взе със себе си всичките си спестявания, в случай че адвокатът поиска аванс. Те бяха достатъчно скромни, затова Магда беше доволна, че кантората на Финкелщайн се намираше на Бринерщрасе. В противен случай щеше да се наложи да вземе файтон, понеже бързаше. Тя мина пътя тичешком, без да спира за отдых нито миг.

Бринерщрасе беше истински шок за Магда — защото там кипеше деловита активност на щъкащи насам-натам кафяви и паравоенни униформи. Спомни си, че докторът беше споменал пред детегледачката Клара да не води Дебора в тази посока по време на ежедневните им разходки.

Защото там, на номер 45 в Двореца на Барлов, наричан „Кафявият дом“, се намираше главната квартира на НСДАП. Веднага се виждаше, че партията, радваща се на обилни парични дарения от страна на индустриалците, беше вложила много средства в платове. Магда се почувства отблъсната от помпозните кървавочервени знамена. Над бронзовия портал на главния вход се мъдреха пречупени кръстове, а когато приближи, момичето прочете партийния девиз „Събуди се, Германия!“.

Служителката в приемната на кантората „Финкелщайн & партньори“, намираща се няколко сгради по-нататък, се стори на Магда не по-малко изискана от самото място. Тя огледа момичето от глава до пети, присвила устни, сякаш беше под достойнството ѝ да размени дори една дума с нея, и естествено, отказа най-категорично да предаде молбата на нежеланата посетителка.

Магда се заинати и с твърд глас обяви, че лично докторът я бил изпратил да уреди с господин Финкелщайн *един спешен и финансово изгоден въпрос*.

Това беше изискано и трудно изречение, а думите „финансово“ и „изгодно“ открай време се посрещаха благосклонно във всяка кантора. Високомерното държане на служителката се сви до почти учтиво служебно старание и след съответното обаждане Магда беше допусната в кабинета на Самуел Финкелщайн.

Самуел Финкелщайн определено беше умен и опитен юрист с изразителните си черти на лицето и с красивия си могъщ нос; явно човекът познаваше живота във всичките му особени форми и проявления. Магда веднага го хареса, защото този мъж имаше същия спокоен поглед като доктора, поглед, който казваше, че не съществува нищо, пред което човек да се отчая, и има много неща, за които си заслужава да дадеш най-доброто от себе си.

Адвокатът изслуша разказа на Магда внимателно и със сериозно изражение, след което ѝ зададе поредица от въпроси. После стана, повика служителката от приемната и ѝ поръча да сервира кафе.

Тя ги обслужи крайно любезно и добави няколко великолепни петифури. Магда, която не беше обслужвана никога в живота си, като се изключат редките ѝ посещения в някое скромно кафене, се наслаждаваше невероятно на разменените роли. Господин адвокатът я остави за малко сама в огромния си кабинет, целият облицован с ламперия от благороден дървен материал.

Магда тъкмо се питаше колко ли дървета трябва да бъдат изсечени за подобна облицовка, когато адвокатът се върна със съдружника си, висок, достолепен мъж с образцов *арийски* външен вид. Господин Финкелщайн го представи с приятелски жест като своя партньор, господин барон Герхард фон Майерлинк.

Самуел Финкелщайн беше колкото дребен, толкова и умен, колкото печен, толкова и предвидлив, и точно затова в случая с доктора щеше да се спотайва на заден план. Защото още през 1932 година в столицата на движението, в града с най-голям дял на щурмови отряди, за гражданите от еврейски произход бяха настъпили неспокойни времена, а стъкларството се бе превърнало в доходен занаят^[2].

Самуел Финкелщайн увери Магда, че господин Фон Майерлинк притежавал отлични човешки и професионални качества, така че младата дама да се приберяла спокойно вкъщи и там да изчакала завръщането на доктора.

Баронът проведе най-напред няколко телефонни разговора, после направи редица проучвания, разпрати насам-натам куриери и след подобаващата размяна на парични дарения още на следващия ден докторът и Отилие напуснаха мястото, където пребиваваха по принуда, и се прибраха у дома.

Ама че суматоха настана, когато всички — господата Финкелщайн и Фон Майерлинк, съпроводени от двамата изчезнали, пристигнаха на Принцрегентенплац и отдадоха дължимата похвала на съобразителните действия на Магда! Тя получи повишение на седмичното си възнаграждение, а Берта се разплака от умиление и гордост, бързейки безспир: „Това е моята племенница, моята племенница“.

Веднага след радостната среща докторът трябваше сам да отиде на доктор — биячите си бяха свършили добре работата. Оттогава имаше гърбица на носа и един кътен зъб по-малко, но насиненото око оздравя напълно.

Разбира се, с това проблемът на Ханс, присъединил се, макар и не доброволно, към СА, не бе решен. Нужна беше още една значителна сумичка, както и впрягането на всички налични политически връзки, за да се измъкне Ханс от лапите на СА — макар и само до февруари 1933 година.

Няколко дни, след като престарелият райхспрезидент Паул фон Хинденбург провъзгласи Адолф Хитлер за райхсканцлер, формулярът — заедно с преизпълнения със злорадство щурмфюрер Франц — отново изплува от дълбините на канцелариите.

СА беше донякъде подкупна, но подписът си беше подпис. Щурмоваците веднага отведоха Ханс със себе си, той отново облече кафявата риза и тръгна да марширува към гибелта.

В кухнята Отилие каза на Берта:

— Исусе Христе, сега вече става напечено.

А Берта попита:

— Че защо?

На което Отилие отвърна:

— Ами защото господин докторът е евреин, а пък новите господари не ги обичат.

Берта рече:

— Евреите не обичат новите господари ли?

Отилие ѝ се сопна:

— Стига де, не бъди глупава. Обратното.

А пък Клара, кривогледата детегледачка, която инак не се задържеше в кухнята, попита:

— Докторът евреин ли е?

Дакелът Феликс, който както винаги беше довтасал, за да надзирава приготвянето на яденето, седеше пред масата като завинтен с менгеме, не се сдържа и пръдна с наслада.

— Махай се, Феликс, дърта свиня такава! — сгълча Отилие своя любимец, едва сдържайки усмивката си.

— Напоследък често го прави — неодобрително отбеляза Берта, ала не посмя да изгони господарското куче от кухнята. Не и в присъствието на Отилие.

— Знам — отвърна Отилие. — И на господарите е направило впечатление. Докторът казва, че било флатуленция. — Наведе се над

дакела и додаде: — Какъв си ми смръдльо! — и погали гальовното животно, което от радост пусна още една пръдня.

— Аха — откликна Берта и си даде вид, че е разбрала за какво става въпрос. Нямаше намерение да се представи пред високомерната детегледачка като по-глупава от старата си съперница Отилие.

Но Отилие, която винаги усещаше кога е спечелила, си взе една румена ябълка от кошницата с плодовете и на изливане рече на Берта сякаш между другото:

— Най-добре попитай нашето умно момиченце. — А това, разбира се, си беше двойно унижение: значи Отилие смяташе Берта за по-глупава от нейната племенница, и то в присъствието на детегледачката!

Надменната, кривогледа Клара също напусна вмирисаната кухня, ала преди това разясни на готвачката латинския термин за страданието на Феликс:

— Газове, той има газове.

— Това и аз го надушвам — тросна се готвачката и със замах обезглави пилето за супата.

Както скоро се оказа, Клара не само кривеше очи настрани, но и изпитваше влечение в една определена посока. Малката Дебора изобщо не тъгува по гледачката си, когато малко след паметния разговор в кухнята тя изчезна в кафявата далечина.

Елизабет не се върна никога повече в Байройт. През следващите години тя поемаше съвсем малко ангажменти, и то почти само в чужбина.

Дори Рихард Щраус, назначен наскоро за президент на Райхсмузиккамер или Имперската музикална палата — вече почти нямаше названия на институции, които да не започват с „райх“, което докторът, клатейки глава, определяше като „райхсмания“ — не успя да я уговори за нов ангажимент в берлинската „Щатсопер“.

След поредния отказ побързаха да ѝ съобщят, че фюрерът посрещнал това нейно решение „с разочарование“. Но в онези дни Елизабет беше много загрижена за своя Густав. Решила бе да остане вкъщи и да се грижи за него. Новите националсоциалистически времена пораждаха у нейния съпруг дълбоко безпокойство.

Той спеше още по-зле отпреди, ако изобщо успяваше да заспи. Освен това беше загубил немалко платежоспособни пациенти, макар

някои от тях да се бяха превърнали от дневни в нощни и да се промъкваха тайно през задната врата, за да бъдат прегледани и лекувани.

Появила се беше нова болест и името ѝ беше страх.

[1] Вила „Ванфрид“ — Рихард Вагнер живял там от 1874 до 1883 г.; днес в нея се намира музеят на композитора. — Б.пр. ↑

[2] Намек за масово чупените витрини на магазини и къщи, принадлежащи на евреи. — Б.пр. ↑

ЕДИНАЙСЕТА ГЛАВА

ПРАВИЯТ ПЪТ

Бирарията в сутерена на мюнхенското кметство на Мариенплац беше огромна, ъглеста и с цилиндричния си, окаден свод излъчваше типичната баварска задушевност.

От много години Густав и Фриц Герлих се срещаха там всеки четвъртък вечер — имаха запазена маса, където да пийнат и да си побъбрят непринудено. От време на време към тях се присъединяваха лекари, добри познати на Густав, и колеги на Фриц — обикновено се събираха около дузина съмишленици.

След идването на Хитлер на власт обаче броят на участниците във въпросните сбирки намаляваше с всяка изминала седмица. Тази вечер бяха дошли едва петима: двама лекари, двама социалдемократи и един редактор от „*Мюнхнер Пост*“.

След като пристигнаха поръчаните халби бира, Густав се опита да поразведри потиснатото настроение:

— Страхът май потиска жаждата! Нека въпреки това да се насладим на питиетата си, господа! Наздраве!

Тази вечер дебатите бяха особено разгорещени. Съдържателят дойде, притеснено ги помоли да се съобразяват с останалите гости и отново избяга зад тезгяха.

Мислите на Густав се рееха в друга посока. По-малко от шест седмици бяха изминали от назначаването на Адолф Хитлер за нов райхсканцлер. В Мюнхен приеха с баварска невъзмутимост смяната на правителствения връх в Берлин, след което се върнаха към дневния си ред, с други думи — към карнавала. Изборът на карнавален принц беше не по-малко значим, отколкото изборите за нов Райхстаг на пети март. Хората просто бяха виждали твърде много канцлери да идват и да си отиват през последните години: Брюнинг, Фон Папен, Шлайхер, Хитлер...

Съдържателят отново се приближи до тяхната маса, мачкайки кърпата за съдове и хвърляйки изпълнен със страх поглед към входната врата в другия край на залата, през която току-що бяха влезли

неколцина мъже от СА. После се отдалечи забързано — не искаше да го виждат в непосредствена близост до масата им.

Густав се загледа подир него, клатейки глава. Десет години запазена маса, многобройна компания, обилна консумация и приятни разговори, в които съдържателят беше участвал често и с удоволствие. А сега се правеше, че не ги познава. Густав се взря тъжно в халбата си. Беше се започнало. Хората се нагаждаха към новата политика.

Отново погледна часовника си — беше малко преди осем. Къде се губеше Фриц? Започна да се тревожи за приятеля си — Фриц никога не беше пропускал четвъртъчните им сбирки. Понякога закъсняваше, когато бе получил сензационна новина, та се налагаше да промени коренно макета на първата страница на утрешния брой; в такъв случай обаче винаги изпращаше някой разсилен в бирарията на кметството да ги предупреди. Не беше в стила на приятеля му да се губи просто така. Освен това му беше телефонираше сутринта — имал да обсъжда нещо много важно с него довечера. Густав се надяваше, че Фриц най-после се е решил да обърне гръб на Германия и да се премести в Австрия. От самото начало критичното му издание „Правият път — Немски вестник за свобода и права“ беше трън в очите на националсоциалистите.

Хитлер заповядал да му носят всички броеве и, както се чуваше, посрещал статиите на Герлих с растящо недоволство. Освен това новият райхсканцлер му бил обиден, задето бил написал много от речите на неговия враг, генералния комисар Густав фон Кар — между другото и онази от мюнхенската бирария „Бюргербройкелер“ по време на неуспешния пуч през 1923 година.

Герлих вече бе претърпял масирани репресии от страна на СА. Наскоро бяха изпочупили прозорците на дома му. Жена му Софи се уплашила до смърт, един камък профучал на косъм от нея. Фриц получаваше все по-често писмени заплахи за убийство. Смелият журналист обаче не се оставяше да бъде сплашен и продължаваше непоколебимо да отпечатва във вестника си провокативни текстове.

Злобните и объркани заплашителни писма отразяваха духовната ограниченост на своите автори. Приятелите на Фриц отдавна се мъчеха да го убедят да напусне Мюнхен заедно с жена си.

Густав се изправи и помоли съдържателя да използва телефона. Редакцията даваше заето, в дома на Герлих не отговаряше никой. През

следващите дваайсет минути опита още няколко пъти. Безпокойството му растеше, бирата взе да му се струва блудкава. Затова се сбогува набързо с последните храбри съмишленици от компанията и ги остави да давят в бирата собствените си грижи и тревоги.

Реши да потърси Фриц в редакцията. Вероятно събитията от днешния ден го бяха задържали, опитваше да се успокои той. Не го напуснаха обаче мрачните предчувствия, защото беше дочул, че днес умереният, консервативен кмет Карл Шарнагъл е бил принуден да напусне Мюнхенското кметство след дванайсет години служба. Така били разпоредили новите властници в Берлин.

Разстоянието от бирарията до редакцията беше не повече от четиристотин метра. Густав ускори крачка и почти се затича по улиците. Дори не забеляза, че е загубил шапката си. На половината път беше принуден да отстъпи пред ревящ отряд на СА и се скри тъкмо навреме. Почти се засрами от страха си. Та нали току-що на трапезата произнасяха грандиозни речи и повтаряха как никой не бива да допуска да го сплашат? Че човек трябва да се бори да бъде чут и да изразява свободно мнението си, да се съпротивлява на произвола и неправдата?

А ето че сега сам избягваше светлината и с разтуптяно сърце се гушеше в тъмния вход на някаква сграда. Нима и той се държеше като всички останали? Страхлив, малодушен и приспособим, загрижен единствено за собствената си кожа? *Колко прилепчив е страхът*, помисли си той. Страхът е в състояние да те унищожи. *Стоп, Густав!* — обади се друг, скрит по-надълбоко глас — гласът, който познаваше страданията на неговия народ. *Ти си евреин, Густав*, прошепна той. *Произхождаш от народ, който няма дом и родина от три хиляди години насам. Евреите от почти всяко поколение са били подлагани на преследвания и гонения, отнемали са им имуществото, убивали са ги. Да бъдеш евреин означава никога да не се чувстваш сигурен. Така че склучи мир със себе си, Густав. Защити семейството си. Не можеш да промениш съдбините на света. Можеш да направиш единствено това, което трябва да направят всички бащи: да спасиш собствените си деца от този свят на омразата, който им готвят възрастните.*

Густав се изпълни с уважение към своя приятел Фриц, който беше католик. Фриц Герлих бе смел и непоколебим мъж, каквито рядко

се срещаха. От години се бореше безстрашно с перото си срещу диктатурата и тиранията, без да позволява на смъртните заплахи и на икономическата принуда да го отклонят от убежденията му.

Тиражът му падаше с всяка изминала седмица, защото хората на СА саботираха продажбите, като сплашваха открито купувачите на вестника.

Ордата от СА се отдалечи в друга посока. Густав продължи по пътя си, озъртайки се предпазливо. Тук-там срещаше самотни разхождащи се, окъснели или влюбени двойки, които избягваха светлината на уличните фенери като него, макар и по съвсем различни съображения.

Още преди да навлезе в Хофщат го лъхна миризмата на студен пушек. Ускори крачка, зави тичешком зад ъгъла и се закова на място.

На земята пред себе си съзря купчинки, някои от които припламваха в тъмнината. Нов порив на вятъра разпали отново гаснещите огънове.

Неколцина зяпачи и разхождащи се стояха на улицата, някои жестикулираха, останалите започнаха бавно да се разотиват. Във въздуха още се усещаше напрежението от случилите се току-що събития. Изпълнен с лоши предчувствия, Густав се приближи до адреса Хофщат 6. Само две сгради го деляха от последното потвърждение. Той се помоли отчаяно да не е пострадал неговият приятел Фриц.

Тутакси се засрами — за втори път, и то само в рамките на няколко минути. Дори пострадалият да не беше неговият храбър приятел, как можеше с лека ръка да пожелае нещастие другиму? Такъв е вечният кръст на човечеството. Всеки мисли само за себе си и за най-близките си хора. Отдъхва си с облекчение, щом нещастие не засяга лично него. В името на собственото спокойствие си съчинява аргументи — всичко се случва по някаква основателна причина, нали? Следователно няма защо да умуваш толкова, отвръщай поглед, продължавай спокойно живота си, в крайна сметка всеки влачи собствения си ярем...

Густав измина колебливо последните метри и се озова пред фасадата на сградата, в която се помещаваха издателството и редакцията на Фриц. Разумът му отказваше да приеме това, което сърцето му беше разбрало отдавна. Той вдигна бавно глава, огледа

тъмната фасада на тухлената сграда до втория етаж и пред очите му се разкриха следите от опустошението, санкционирано от държавната власт.

Всички прозорци бяха изпочупени, а тлеещите на улицата купчини представляваха останките от изхвърлените мебели, книги и ръкописи. Потресен, Густав се спря пред тях. Един крак от стол стърчеше от купчината пепел като предупредително вирнат пръст. До него се валяше изкривена пишеща машина „Триумф“, в която чернееше лист овъглена хартия. Делото на живота на Фриц, разрушено и унищожено. Но къде беше самият Фриц? Какво се беше случило с приятеля му? Густав не успя да го открие сред стоящите наоколо хора. Дали беше успял да се скрие навреме от палачите?

До него застана дребен възрастен мъж с очила с телени рамки и със също толкова потресено изражение погледна нагоре към разбитите прозорци.

— Здравейте. Вие не сте ли лекарят, приятелят на господин Герлих? — прошепна той и се озърна крадешком, сякаш се боеше от чужди очи.

— А вие кой сте? — на свой ред попита Густав и огледа подозрително мъжа. Май го беше виждал вече.

— Извинете. Казвам се Кьолер, Фридрих Кьолер, и съм... — Той млъкна за миг, преглътна и подзе: — Май трябва да кажа, че бях нощният редактор на господин Герлих. — Човекът излъчваше такава безпомощност и недоумение, че Густав почувства как в стомаха му се забива леден нож. Хвана го за ръкава и, изпълнен с лоши предчувствия, настоя:

— Знаете ли какво се е случило с господин Герлих? Къде е? Говорете!

— Къде е ли? Не знам. Дойдоха хора от СА. Проклетата паплач! Разгромиха всички помещения и изхвърлиха през прозореца пишещите машини и мебелите. Господин Герлих се опита да им попречи, но неколцина от тях му се нахвърлиха и го пребиха. Господин Герлих успя да извика: *Знаете ли кого биете? Вие биете мен, основателя на Отечествената партия!* Отведоха го. Ужасно, направо ужасно. Тези нови грубиянски маниери, докъде ще стигне всичко това? — Старият вестникар си свали очилата, разтърка основата на носа си и поклати глава, все още потресен от непонятните събития.

Густав успя само да кимне. Съзнанието, че войната срещу свободата беше започнала окончателно и неудържимо, го прониза до мозъка на костите.

Той знаеше, че днес, на това място, беше умряла истината. Чудовището на диктатурата бе надигнало глава. Беше четвъртък, 9 март 1933 година, денят, в който новият райхскомисар Франц Ксавер фон Еп бе поел властта в Бавария.

Същевременно това беше и денят на последния брой на *Правият път — Немски вестник за свобода и права*. Правото на истина вече не съществуваше. В този час националсоциалистите бяха започнали да уреждат с брутални средства някои неуредени сметки.

Фриц Герлих беше сред първите им жертви.

Дори „Майерлинк & съдружници“, както се наричаше кантората сега — Финкелщайн с мъдра предвидливост беше предпочел да изчезне зад мъглявото „Съдружници“ — не беше в състояние да направи нещо за Герлих. Единственото, което успяха да научат за него, беше, че бил отведен в полицейския затвор на Етцрасе, а по-късно преместен в „Щаделхайм“. Посещенията не бяха разрешени.

Докторът не го видя повече.

В онзи съдбовен ден Магда се затвори в стаята си и се появи чак на следващия ден с подпухнали от плач очи.

А Густав каза на Елизабет:

— Виж ти! Значи смелостта била ключът към сърцето на Магда. А смелостта, скъпа моя Елизабет, е оръжието, от което най-много се страхува кафявият враг. Само непоколебимите и откровените като нашия приятел Фриц се изправят безстрашно срещу бурята на крещящата неправда.

Първото изгаряне на книги се състоя на 6 май 1933 година в Мюнхен, на 10 май същото се случи в Берлин, столицата на Райха.

В пламъците загинаха книгите на всички онези автори, които, подвързани с фина марокенена кожа, още можеха да се намерят в библиотеката на Густав, сред тях тези от Хайнрих Ман и от брат му, носителя на Нобелова награда за литература Томас Ман, от Хайнрих Хайне и Курт Тухолски.

А Густав цитира на Елизабет едно изречение от Хайне:

— „Там, където изгарят книги, изгарят накрая и хора“ — и се затвори в библиотеката, за да скрие сълзите си от своята съпруга.

Едва по-късно докторът научи, че в продължение на шестнайсет безкрайно дълги месеца приятелят му Фриц Герлих е бил подлаган на разпити, насилие и изтезания, ала докрай останал верен на себе си, на вярата и убежденията си.

На 30 юни 1934 година Хитлер заповяда да бъдат елиминирани всички политически противници и критици. Само два дни по-късно палачите от СС^[1] убиха бившия райхсканцлер Курт фон Шлайхер и жена му, бившия генерален комисар на Бавария Густав фон Кар — противник на Хитлер от пуча през 1923 година, и журналиста Фриц Герлих. Той беше разстрелян в първия концентрационен лагер в Германия, в Дахау близо до Мюнхен. Над двеста души паднаха в жертва на Хитлеровото отмъщение — ясно послание към всички инакомислещи. То влезе в историята като *Нощта на дългите ножове*.

Вечерта, след като Софи, жената на Фриц, им бе съобщила за смъртта му, Густав каза на Елизабет:

— Знаеш ли, че Фриц беше прав за всичко? И то от първия ден. Мъдър и с остър ум, той предвиди събитията. Трагичното е, че с убийството му нацистите потвърдиха точно това, за което той винаги предупреждаваше и срещу което се бореше през всичките тези години. А именно че те са чудовища, фанатизирани, погазващи правото и лишени от морал, и че никога няма да създадат правова държава, а ще установят убийствена диктатура. Фриц беше свидетелят на обвинението и в същото време — осъденият. Той беше като онова насекомо, което предупреждава своите събратя за светлината. И понеже никой не пожела да повярва, сам литна към пламъка и изгоря пред очите им, за да им покаже колко опасна е светлината. Смъртта му беше напразна, Елизабет, защото те не искат да виждат, не искат да чуват и още по-малко — да разбират. Бог да ни е на помощ.

[1] СС, от Schutzstaffel или SS (нем.), буквално „охранителен отряд“ — голяма паравоенна организация, един от важните компоненти на нацистката партия, създадена като военизиран корпус за охрана на висшите партийни функционери. — Б.пр. ↑

ДВАНАЙСЕТА ГЛАВА

Густав не можеше да познае своята родина, на чиято почва избуяваше злокачественият екстремизъм. Още през март 1933 година, когато бе малтретиран и арестуван Фриц Герлих, той за първи път се замисли дали да не напусне Германия със семейството си.

Преди месеци братът на Густав, Паул, и жена му Анабел — френска еврейка от Елзас, се бяха преместили от Нюрнберг в Лондон и вече се бяха устроили добре там.

Ала животът, непредсказуем и своенравен в своите обрати, имаше други планове за Густав и Елизабет.

Елизабет тъкмо даваше урок по пиано на почти десетгодишната си дъщеря Дебора, когато на входната врата се почука. Отилие отвори и скоро откъм коридора се чу шумотевица.

Елизабет нареди на наострилата любопитно уши Дебора да остане на мястото си и да продължава упражненията. После отиде да види какво става.

В антрето завари непознат мъж, извънредно притеснен. Затова пък Отилие май го познаваше и беше започнала да го ругае по всички правила на изкуството, при което нещастникът се гърчеше и свиваше все повече и повече. На Елизабет й дожеля за него. Човекът стискаше под мишницата си малка кошница, от която се чуваше жалостиво скимтене. Дакелът Феликс вече беше застанал пред нозете му и наблюдаваше с интерес ставащото.

— Ама че си и ти! Ето че сега обезпокои госпожа докторшата с твоята тупурдия! — възмущаваше се Отилие, докато всъщност именно тя създаваше суматохата. — Махай се, глупако! И то веднага! — войнствено кресна тя и без заобикалки сграбчи мъжа за ръката, за да го избути към вратата.

— Какво става? — попита Елизабет.

Мъжът понечи да свали шапката си пред красивата дама, но нямаше свободна ръка:

— Добър ден, уважаема госпожо. Искан да ви донеса това — и той поднесе към нея скимтящата кошница.

Нещо мърдаше под карираната кърпа. Елизабет вдигна с два пръста кърпата и откри три кученца, толкова мънички, че беше невъзможно да се определи расата или произходът им.

— Този глупак Зеп разправя, че били от Феликс, а пък господарят му, един от престъпната сбирщина от СА, дето ми откраднах моя Ханс, му заповядал да разкара еврейските изчадия. Тоя е откачил — поясни Отилие, задъхваща се от възмущение.

— Каза ми да убия трите мъничета, да ги хвърля в Изар^[1]. Ама те са от чиста порода, от нашата миличка Бине^[2]! Сърце не ми даде да ги удавя. Не ме издавайте, госпожо, моля ви се — настоятелно се примоли мъжът, който в крайна сметка беше дошъл с добри намерения, но сега поставяше Елизабет в неудобното положение да вземе решение.

— Човече, откъде знаете, че наистина са от нашия Феликс? — Тя направи плах опит да се измъкне от отговорността за живота на миниатюрните кученца. И точно в този момент от кошницата долетя продължително квичене, замириса ѝ някак познато, а Феликс гордо изджафка. Елизабет въздъхна, примирено протегна ръка и каза:

— Добре, ще ги взема.

Дебора не беше на себе си от радост заради ненадейния прираст на семейството, докато докторът не се възрадва чак толкова вечерта.

Кученцата бяха само на три седмици и нямаше да оживеят без майчиното мляко. Ала погледът на дъщеря му размекна докторското сърце и той реши да опита невъзможното. Смеси с вода малко от гъстото мляко, което доставяха всеки ден прясно в дома им, и прибави към него нищожна част от витамините на прах, които сам приготвяше.

Доброволците — Отилие, Магда и Дебора, се нагърбиха с трудната задача да хранят изкуствено мъничетата, които кръстиха Бине, Лизел и Феликс Втори.

Лизел, поначало най-слабата, умря след два дни, Феликс Втори издържа още седмица. Дебора беше безутешна и толкова отчаяна, както могат да бъдат само малките момичета.

Двете дакелски бебета бяха първите жертви на националсоциализма в жилището на Принцрегентенплац. Тези животинки бяха изпратени на смърт само защото собственикът на кучката беше обявил галантния любовник Феликс за чифутски дакел.

При това родословното дърво на Феликс, удостоверено с документи, свидетелстваше за *произход, по-чист от този на всички управляващи нацисти, взети заедно*, обясни Густав на Елизабет, клатейки недоумяващо глава.

Късно вечерта той сподели със съпругата си:

— Тази самопровъзгласила се нова господарска раса плаши със своята примитивност, Елизабет. По принцип животните са по-умни от човека. Те не познават нито надменност, нито расови различия, не страдат от мания за величие, нито се стремят към власт и никога не убиват себеподобните си от омраза, или защото са различни. Животните убиват само за да оцелеят. Докато човекът сам е виновен за собствената си гибел.

Дебора се грижеше до пълно изтощение, ден и нощ, за крехката Бине, която спеше в кошничка до леглото ѝ. След като кученцето стана на два месеца, баща ѝ каза, че е извършила истинско чудо.

Оттогава Бине стана част от домакинството, а Феликс скоро беше напълно покoren от нея и легна в краката ѝ. Между другото докторът се погрижи да бъде кастриран палавият момък, с цел да се избегнат нови изненади.

Но не само Феликс се грижеше за създаването на поколение. В продължение на няколко дни Елизабет се чувстваше зле, прималяваше ѝ, имаше световъртеж и непрекъснато повръщаше. Скоро докторът установи, че жена му отново чака дете. Бременността беше тежка от самото начало. И идваше във възможно най-неблагоприятния момент.

Така плановете на съпрузите да емигрират в Австрия, родината на Елизабет, се отдалечиха за времето след раждането. Младата жена действително се чувстваше толкова зле, че почти непрекъснато беше на легло, а докторът побеля от тревога.

Елизабет също страдаше, задето беше толкова изтощена, без капчица живец. А беше само на трийсет и три години. За първи път в живота си усещаше любимата си музика някак приглушено вътре в себе си, сякаш бе потънала в тъжните дълбини на нейната меланхолия.

Раждането на малкия Волфганг в края на 1933 година беше мъчение, продължило цели деветнайсет часа. Болките бяха започнали цял месец по-рано и плодът лежеше накриво. За да спаси живота на

губещата сили майка, докторът нямаше друг избор, освен да извади детето със сложното и опасно цезарово сечение.

Останалата без сили родилка дълго не успяваше да се възстанови от преживените мъки и не можеше да кърми сама детето си. Момченцето беше болнаво, със слаби бели дробове, едното му краче бе малко по-късо от другото и през цялата си първа година се нуждаеше от постоянни лекарски грижи.

Густав отложи отново плановете за заминаване и те отидоха някъде съвсем назад във времето.

[1] Изар — река с дължина 295 км, която минава през Мюнхен и се влива в Дунав. — Б.пр. ↑

[2] Бине (нем. Biene) — пчела. — Б.пр. ↑

ТРИНАЙСЕТА ГЛАВА

Ноевият ковчег попадеше все повече в опасния водовъртеж на стихииите и се носеше към бурните дълбини на грижи и тревоги.

Все по-тежки, все по-потискащи мисли налягаха обитателите на Принцрегентенплац 10. Густав и Елизабет се тревожеха за децата си и за тяхното бъдеще. Магда се опасяваше, че скоро ще бъде принудена да се върне към тъпото съществуване в бащиния си селски имот, ако господарите напуснеха страната. А Отилие се страхуваше за душевния мир на своя Ханс, когото вече почти не виждаше.

Единствена готвачката продължаваше да се грижи както винаги за печката и кухнята. Берта приближаваше седемдесетте. Бузите ѝ, някога пълни и румени, бяха увиснали, понеже апетитът ѝ постоянно намаляваше, а дупките между все по-разклатените ѝ зъби се увеличаваха и ѝ пречеха да говори. Сега тя често мънкаше под нос, бърбеше си сама, плюеше и пръскаше слюнки във всички посоки, тъй като липсваха повечето зъби, които да ги спрат. Макар на никого да не му се мислеше по въпроса, поне част от тях със сигурност попадаха в тенджерата и тигана.

Нито Густав, нито Елизабет имаха сърце да уволнят Берта. Затова пък вече избягваха да я навещават в нейното кухненско царство — душевният им мир не страдаше толкова, когато не я наблюдаваха, докато готви и мънка, понеже тогава напълно *щеше да ни мине апетитът*, както отбеляза Елизабет.

Бине, дакелката с остър косъм, беше единствената, която все още правеше компания на Берта в нейното самотно убежище, кухнята. Тя не си падаше много-много по разните апетитни тънкости, затова и биваше възнаграждавана подобаващо за безрезервната си вярност и компания. Нищо чудно, че скоро Бине надебеля неимоверно и едва креташе на късите си крачета.

Веднъж, когато на масата беше сервиран някакъв особено мътен и гъст гювеч от месо и зеленчуци — едно вкусно ястие, което докторът по-рано тутакси нападаше, всички се поколебаха, сякаш се бяха договорили без думи. После обаче докторът сви рамене и рече:

— Е, какво толкова, мили мои. Понякога е по-добре да не знаеш, нали? Хайде, гювечът не е вкусен, като изстине. — Взе лъжицата и си сипа без колебание. Всички последваха примера на главата на семейството. Ястието наистина беше вкусно — плътно и обилно подправено.

По-късно Густав каза на умната си дъщеря Дебора, която възпитаваше в дух на хуманност и толерантност:

— Чуй ме добре, Дебора. По принцип нашето отношение към... хм, да го наречем *кухненските храчки* на Берта, представлява една разобличителна алегория за германския народ. За съжаление и германският народ не вижда това, което не иска да види, и ще се наложи да изсърба супата си до горчивия край.

После поседя доста време, без да продума.

Магда, която както винаги бе попила думите на доктора, изтича в библиотеката и прелисти „Големия Брокхаус“. Искаше да разбере точното значение на думата „алегория“ и откри обяснението: „парабола, иносказание, сравнение“. А под него — злокобния пример: „Смъртта е Жената с косата“.

Тази нощ Магда се въртя неспокойно в леглото си и сънува Смъртта. Образът ѝ беше точно копие на един блед мъж с фанатични очи и малки мустачки.

Състоянието на Елизабет ту се подобряваше, ту отново се влошаваше; едва в края на 1936 година младата жена се почувства достатъчно силна, за да се мисли за напускане на Германия. Ала през януари 1937 година малкият Волферл се разболя тежко и докторът постави диагнозата: тифус.

В хитлеристкия Райх тифусът, както и туберкулозата, се смяташе за заразна болест и бе обявен извън закона. Лично фюрерът го беше заклеил. Нито една болница не би приела Волферл. Затова докторът се грижеше за сина си у дома. Измина още една година, докато преди Коледа най-сетне Густав съобщи на Елизабет, че Волферл е оздравял и достатъчно силен, за да пътува.

Густав планираше всичко в детайли, тичаше по учреждения, месеци наред чакаше разни документи и печати. През март 1938 година се състоя Аншлусът^[1] на Австрия — както казваха, страната „се завърна отново в Райха“, така че трябваше пак да променят плановете си.

Първоначално мислеха да заминат за Швейцария, където се бе озовал например Буби Пуцингер, и то още в началото на 1937 година — беше влязъл в конфликт с режима благодарение на ексцентричния си, кавгаджийски нрав. Франц Лехар, някогашният покровител на Елизабет, също се бе настанил в луксозния цюрихски хотел „Баур-о-лак“ заедно с жена си еврейка.

Ала Хитлер протягаше все по-надалече укрепналите си ръце. Съпрузите се опасяваха, че Швейцария може да се окаже твърде близка за амбициозните експанзионистични планове на фюрера.

Докато преценяваха целите и възможностите, Елизабет, която беше намекнала на своя деен импресарио, че е отворена за нови предложения, получи писмо в плик от най-фина пергаментова хартия. В него се съдържаше покана за „Ковънт гардън“ в Лондон — предлагаша ѝ ролята на Кралицата на нощта във *Вълшебната флейта* от Моцарт.

Густав каза на жена си:

— Виждаш ли, скъпа? Когато човек чака твърде дълго или се колебае, целите сами се приближават към него.

Решението им беше твърдо: ще последват брата на Густав Паул и ще се преместят в Лондон! Оставаше само въпросът: дали да уредят официално заминаването си?

Националсоциалистите нямаха нищо против съгражданите им от еврейски произход да напускат техните владения, само че да бъдат така любезни да оставят колкото може повече от имуществото си. Изискваха от желаещите да се изселят така наречените „отчисления върху еврейското имущество“ и допълнително ги облагаха с „данък за бягство от Райха“.

Финансовата служба действаше много пъргаво, както във всички времена и при всички правителства.

— Това е легализирана кражба, нищо повече! — ругаеше гневно Густав.

Елизабет се свърза с английското посолство и се срещна с един аташе, който се оказа голям почитател на нейното изкуство. Човекът предложи дискретно на прочутата певица да процедира по следния начин: Елизабет Малпран да уведоми официално Имперската музикална палата за ангажимента си в Лондон и да поиска разрешение да вземе със себе си двете малолетни деца, Дебора и Волфганг, както и

гувернантката Магда, която междуременно се беше издигнала до тази отговорна позиция. Това обаче трябваше да се случи в кратък срок, сякаш Елизабет бе решила да потвърди участието си в последния момент. Добре беше да намекне, че ще бъде на разположение за нови ангажименти в Германския райх.

Съпругът ѝ пък трябваше да замине с малко багаж, най-добре няколко дни преди отпътуването на Елизабет за Лондон, като се качи на влака от Мюнхен за Цюрих, така че, както се изрази аташето, *да не събуди задрямалите великани*. След заминаването на госпожа Елизабет сигурно щяха да наблюдават с недоверие съпруга ѝ, докато няколкодневното му отсъствие преди това едва ли би направило впечатление на някого.

От Цюрих Густав щеше да продължи към Лондон. Още една препоръка, пак дадена под сурдинка, гласеше докторът да намери начин да пътува в границите на Германия с фалшиви документи.

Густав веднага разбра, че съответните документи ще му струват цяло състояние. Той се посъветва със своя правен консултант, господин Фон Майерлинк, с когото се бяха сприятелили. Фон Майерлинк, чиято кантора, както е известно, се намираще точно до главната квартира на НСДАП, действително успя да се снабди с такива документи чрез съседските си връзки. Густав щеше да пътува под името Петер Фрилинг.

Вярната Отилие трябваше да пътува със същия влак за Цюрих и да носи истинските документи на доктора. Те му бяха нужни, за да влезе в Англия. Предпазливият аташе сметна, че е твърде опасно Густав да ги носи със себе си, докато една възрастна дама, арийка, пътуваща в трета класа, нямаше от какво да се страхува. Отилие беше само на четирийсет и една, но изглеждаше доста по-стара, откакто ѝ бяха отнели нейния Ханс.

Докторът я остави да реши сама, защото според него риск винаги съществуваше. Ала тя се беше съгласила с начинанието моментално и без никакви резерви. Нацистите ѝ бяха отнели Ханс, а сега прогонваха и господарите ѝ от страната! Неин свещен дълг беше да помогне на своя господар.

[1] Аншлус — присъединяването на Австрия (Източния Райх) към „Велика Германия“ през септември 1938 г. — Б.пр. ↑

ЧЕТИРИНАЙСЕТА ГЛАВА БЯГСТВОТО

Хората бяха станали коварни и недоверчиви.

Тези, които преди са имали малко, изведнъж имаха много, а тези, които досега са били без значение, внезапно придобиха влияние и власт. А пък който имаше власт, се стремеше за това да научат колкото може повече хора.

А онези, които не бяха правили нищо, се превърнаха в жертви.

Адвокатът Самуел Финкелщайн беше емигрирал в САЩ още в края на 1934 година, а с него и почти целият духовен елит на Германия — страната, славеца се като родината на поети и мислители.

Сред многото напуснали имаше двајсетина лауреати на Нобелова награда, което задължително би трябвало да наведе на някои мисли „онези в чужбина“, както отбелязваше тъжният и гневен доктор. Защото така започваше всяка диктатура: не плъховете напускаха потъващия кораб, а най-добрите и най-умните обръщаха гръб на една обречена на гибел страна. Кафявите не ги искаха, защото умните пречеа на злодеянията на подлеците.

Кафявата пасмина на приспособенците затваряше устата на всички, които оставаха, за да надигнат глас.

До днес ние почитаме малцината смелчаци с венци, възпоменания и назидателни речи. Защото не бива никога да се забравя, че единствено храбростта на много хора може да надвие злото.

Густав и Елизабет посветиха разумната за възрастта си Дебора в своите планове да напуснат родината, а също и че ще емигрират в Лондон.

Но Дебора се интересуваеше само от едно, за което родителите ѝ изобщо не бяха помислили:

— Какво ще стане с моята Бине? — Три години преди това Феликс, достигнал достолепната за един дакел възраст от шестнайсет

години, беше поел към кучешкия рай. Тонът на Дебора ясно показваше, че тя не възнамерява да зареже в Мюнхен обичната си Бине, макар че дакелката със сигурност щеше да има приятен живот с оставащата у дома Отилие.

Установен беше нов контакт с английското посолство, за да се разберат условията за внос на дакели. Оказа се, че на острова Бине ще бъде подложена на няколкомесечна карантина. Това, разбира се, не беше хубаво, най-вече за дакелката, но Дебора бе непреклонна, така че и този въпрос бе решен.

Датата беше определена: на 12 юни 1938 година Густав щеше да се качи във втора класа на влака за Цюрих и след три часа път да прекоси границата при Линдау. Отилие пък щеше да заеме мястото си в същия влак, само че в купе от трета класа.

От Цюрих Густав щеше да продължи към Кале, Франция, откъдето да вземе кораб за Дувър. Брат му Паул трябваше да го посрещне на ферибота и да го придружи до лондонския хотел „Мейфеър“ на Стратън стрийт. Концертната дирекция на „Ковънт гардън“ беше резервирала в „Мейфеър“ апартамент за Елизабет Малпран и децата ѝ.

Густав не искаше в никакъв случай да бъде в тежест на брат си Паул, който, макар да имаше относителен успех, не бе забогатял от творчеството си — което впрочем беше характерно за повечето художници приживе. Паул и жена му Анабел се издържаха главно благодарение на наследството от неговите родители.

Густав не знаеше дали ще му бъде разрешено да практикува лекарската си професия в Лондон. Щеше да изясни този въпрос на място. Междувременно бе ликвидирал предвидливо цялото си състояние — ценности и имущество, с помощта на адвокат Майерлинк. По-голямата част от състоянието му беше вложена в странична сметка на кантората; по-късно щеше да бъде разбито на множество по-малко биеци на очи суми и трансферирано към неоткрита все още сметка в лондонска банка. Допълнително Майерлинк получи съответните пълномощия, за да разтрогне договора за наем с американците и да осъществи продажбата на жилищата и на лекарската практика, щом Густав му се обади по телефона от Лондон.

Освен това Густав беше разпоредил на адвоката да изплати на Отилие и Берта по една хубава сумичка в знак на благодарност за

дългогодишната им вярна служба. Докторът държеше да ги подsigури подобаващо.

Елизабет щеше да вземе всичките си бижута при отпътуването си за Лондон, предвидено за 15 юни, два дни преди четиринайсетия рожден ден на Дебора.

Няколко дни преди планираното заминаване, на 9 юни, мюнхенската строителна фирма „Леонард Мол“ събори Главната синагога на Мюнхен, намираща се на Херцог-Макс-щрасе. По заповед на фюрера, както казал на Отилие един от онези отсреща, дето са на номер 16. В характерния си стил тя додаде:

— Защото, видите ли, сградата открай време бодяла очите на Адолф, щом погледнел през прозореца при редовните си посещения на кафене „Хек“. Аз пък се надявах да не стъпва повече там, понеже беше адски смрадлив. Пръдните на наш Феликс бяха цвете в сравнение с неговите. Хич не е здрав този Хитлер, ще знаете!

Густав каза на Елизабет:

— Добре, че заминаваме. Те започват сляпото си разрушително дело. Моята родина умира.

Този път той не скри сълзите си от нея.

ПЕТНАЙСЕТА ГЛАВА

УРОЦИ

Всяка вечер преди лягане Густав се отбиваше при сина си, както правеше и продължаваше да прави и с дъщеря си Дебора, стига да нямаше повикване по спешност. След като малкият поотрасна, бащата започна да му разказва увлекателни истории или му даваше уроци, като често съчетаваше едното с другото.

Докторът обясни на още невръстния си син принципа на причината и следствието. Детето трябваше да върши съзнателно всичко и винаги да обмисля какви ще бъдат последствията:

— Защото и най-малкото действие може да промени целия ход на света. Бог изначално е определил нещата да са ясни и разбираеми: доброто е простичката логика на духа и се нарича разум. Злото е дълъг и гибелен заобиколен път и се нарича глупост. Тази ясна истина живее съвсем естествено в децата, но те я забравят, след като пораснат.

Макар още мъничък, синът му беше будно дете и разбираше събитията, случващи се около него; Волферл притежаваше вроден усет за несправедливостите, това доказваха въпросите, които задаваше. Густав нерядко съжаляваше, задето човек знае всички правилни отговори още като дете, но по-късно, като възрастен, отказва да ги разбира и скоро престава да пази спомена за тях.

За Густав децата бяха доказателство за очевидното съществуване на разума. Възрастните пък доказваха как се усложняват и преиначават простите истини, докато се изкривят до такава степен, че никой да не е в състояние да каже какви са били първоначално. Така се зараждаха войните.

— Разкажи ми пак приказката за Адам и Ева и за първата мравка, тате — настоя Волферл в последната вечер на Густав в Мюнхен.

Беше я чувал поне десет пъти, но бащата се радваше, че синът му обича да я слуша, и подзе разказа си:

— Адам и Ева били първите хора, които Бог създал, и Раят бил техният дом. Един ден двамата тръгнали на разходка, както често правели. Изведнъж Адам съзрял на земята малка черна точка, която се движела. Това била царица Мория, първата мравка.^[1] Адам я наблюдавал дълго и с интерес, защото тя уж безцелно се лутала из тревата. После вдигнал големия си бос крак и стъпил върху нея, докато престанала да мърда. Ева попитала: „Защо правиш това, Адаме?“. А той отвърнал: „Защото мога“. По-късно стигнали до дървото на познанието, което било народило много красиви червени плодове, ала Бог строго им бил забранил да ги докосват. Въпреки това Ева откъснала една ябълка и я предложила на Адам. Той се уплашил, понеже си спомнил за Божията забрана, и попитал: „Защо правиш това?“. А Ева отвърнала: „Защото мога“. Бог се ядосал и ги изгонил двамата от Рая. Те плакали и се вайкали и попитали Господ: „Защо правиш това?“. А Господ Бог отвърнал: „Защото мога“. Бог създал и други, най-различни видове — продължи Густав. — Сред тях особено многобройни били мравките. До ден-днешен мравчените народи помнят, че първата им царица Мория е била убита от първия човек. Затова още от първия ден на човечеството мравките носят в себе си същото Божие проклетие като нас. Хората и мравките са единствените живи същества на тази Земя, чиито народи водят война помежду си.

Всеки път след тази приказка Волферл притихваше и заспиваше с мисълта за хода на историята.

Густав се заседя дълго край леглото на сина си. Креватчето беше издялано ръчно — в него беше лежал той, а преди него и баща му. Спомни си как баща му седеше край това креватче, а той, малкото момче, лежеше в него. Синът на Волферл, ако един ден имаше такъв, щеше да лежи в друго креватче. Густав прокара бавно длан по полираната повърхност, до която се беше докосвал баща му, проследи жилките на дървото и се сбогува с предишния си живот. Накрая се утеши с мисълта, че ще вземе със себе си най-скъпото — своето семейство.

Той се вгледа в спящия си син и сърцето му се сви от обич. Върху нощното шкафче лежеше изпокъсано от прелистване издание на „Поразяващата ръка“ от Карл Май. Устата на Волферл потръпна и Густав се зачуди какво ли сънуваше синът му. Каубои и индианци, герои и бандити? Крехкият свят на синчето му още беше ясно разделен

на черно и бяло. Във фантазията му не цъфтяха цветовете на омразата и алчността, на подлостта и нетолерантността. Густав искаше да го предпази от тях, колкото може по-дълго. Така, както го предпазваше навремето неговият баща.

Макар да беше роден от родители евреи, Густав не дефинираше идентичността си въз основа на случайната религиозна принадлежност. Семейството му се бе установило в Мюнхен преди близо двеста години. Дядото на баща му постигна слава и почести като личен банкиер на крал Макс Първи Баварски. Кралят присъди на пращането граждански права за заслугите му към Короната.

Преди укрепването на националсоциализма Густав не беше и помислял да преподава на децата си иврит — езика, на който го бе научил баща му. Ала после промени мнението си и през последните години започна да учи децата си на езика на техните предци. Дебора очевидно имаше особена дарба за езици, така че скоро той вече нямаше да има на какво да я научи.

Густав не можеше да преглътне горчивия хап — да се превърне в нежелана персона в собствената си страна само защото новата политическа върхушка беше обявила израелитите за прокажени членове на обществото, за непълноценни същества без граждански права.

Той не се смяташе за строго принадлежащ към еврейската народност, по-скоро се чувстваше като немски космополит. Силно се интересуваше от историята и религиите, най-вече го занимаваше тяхното въздействие върху човечеството като цяло. Той схващаше Бог като един вид универсална величина, виждаше в него потенциала и стимула за чиста съвест, която да води човеците към добри мисли и добри дела.

Човекът беше надарен със свобода на мисълта, затова Густав смяташе всяка религия, създадена от човешка ръка, за високомерна и дръзка, защото препястваше самостоятелното мислене и манипулираше човека, опитвайки се да интерпретира Божиите помисли и деяния за собствената си изгода. По принцип той смяташе всички религии за добри и миролюбиви, но за съжаление също така знаеше, че самият човек не е миролюбив. От това следваше, че религиите не са способни да функционират в духа и смисъла на първоначалния им създател, именно защото ги практикуваха хората.

На Елизабет и Дебора той обясни:

— Само защото някои книги и религиозни направления са се разпространили повече от безброй други, които, впрочем, след задълбочено проучване не смятам нито за по-добри, нито за по-лоши, това в никакъв случай не означава, че те са по-истинни или по-спасителни. По-скоро те градят извоюваното си значение върху простичкия факт, че техните представители са действали по-умело, по-рафинирано и за жалост са прибегвали до принуда и насилие в мисионерските си методи. Германският народ е ярък пример за тази форма на пропаганда: дори милиони гърла да скандират ликуващия възглас *Хайл!*, от това неправдата няма да се превърне в правда.

Густав намираше духовна опора в любовта към семейството и в работата си. Убежденията му за битието и съзнанието можеха да се обобщят с едно-единствено правило, формулирано от Имануел Кант в неговата „Критика на чистия разум“: „Категоричното изискване е едно: постъпвай само съгласно тази максима, която би желал да видиш като всеобщ закон“.

Разбира се, този философски принцип беше прекалено сложен и неразбираем за едва петгодишния му син Волферл, след като дори възрастните трудно го проумяваха. Реформаторът Лутер го беше превел много отдавна с прости думи в Библията, а сред народа се бе утвърдило златното правило: *Не причинявай на другите това, което не искаш да ти причинят на теб.*

Волферл присви очи и дълго премисля златното правило, проверявайки го за причината и следствието, както го учеше баща му. После вдигна дръзкото си лице и се засмя, разкривайки дупките между зъбите си:

— Значи ли това, че вече няма да ме карате да ям супа?

С тези думи момчето смая доктора, все едно му се беше изплюл в супата като мърморещата Берта.

„Ах, ти, малък умнико“, с гордост си помисли бащата. Просто не проумяваше как неговият Волферл, сякаш между другото, беше стигнал до единствено възможното негативно тълкувание, за което европейските философи бяха съчинили цели трактати!

Макар въпросът на Волферл да съдържаше в себе си и отговора, бащата пожела да разбере как момчето ще обоснове своите думи. Затова го попита:

— Я ми кажи, откъде ти хрумна това, Волферл?

А малкият отговори:

— Ти не обичаш да ядеш месо, нали, тате? И никой не те принуждава да го правиш. Докато аз винаги трябва да си изям супата. Сега обаче няма вече да я изяждам, нали, тате?

Това беше наистина един много добър урок тази вечер — от сина за бащата... В резултат Густав се видя изправен пред неприятната задача да убеди жена си Елизабет, че ще трябва да изключи някои ястия от менюто на малкия им син. Тя пък намери притеснението му за много шармантно и се смя от сърце — виж ти, умният доктор е бил изигран от малкия си син.

Вечерта преди заминаването на Густав двамата се притискаха дълго в обятията си. Густав бе мислил по много въпроси и имаше безброй инструкции за Елизабет, но най-важната от тях беше: сигурността на децата винаги трябва да има предимство пред всичко останало.

Те разговаряха до зори за двете си деца, за крехкото здраве на Волферл и будния му ум и за Дебора, която им носеше само радост.

— Знаеш ли, Густерл — подзе Елизабет и се притисна още по-плътно до своя съпруг, — няма защо да се тревожим за нашата Дебора. Тя е очарователна комбинация от нас двамата: Господ ѝ е дал наистина най-доброто. Още отсега пее по-зряло от мен и свири много по-добре на пиано, защото, за разлика от мен притежава абсолютен слух. Много по-важно е обаче, че освен всичко е толкова сериозна и умна като теб, мили мой! Никога не съм я виждала да загуби самообладание. Мисля, че един ден нашата Дебора ще промени света.

Густав се съгласяваше с всичко казано от нея, но тайно си мислеше, че Дебора притежава не само абсолютен слух, но и абсолютно съвършена душа. В тези времена животът на смелите хора беше изпълнен с опасности, а съвършената душа винаги избива в две посоки: тя няма мярка в любовта и омразата, в почтеността и храбростта, а много често вредата се насочва срещу самата нея.

Докторът си спомни за своя смел приятел Фриц, пометен от кафявата буря. Потръпна от студ, почувства как разлагащата отрова на предчувствията се разлива по тялото му. Изведнъж, и сам не знаеше

откъде му хрумна, се сети за двете писма на Плиний, в които бе описал последните дни на Помпей.

Елизабет, вече от петнайсет години женена за Густав, усети внезапното му безпокойство и го прегърна силно, обгръщайки го с цялата си обич на жена и майка, за да му предаде своята любов и надежда.

Оптимизмът ѝ вдъхна на Густав така нужните сили, за да пропъди съмненията. Той се вкопчи в сентенцията на Плиний: „Съдбата помага на смелите!“. Само дето изобщо не се чувстваше смел...

[1] Мория е мястото, където Бог заповядал на Авраам да принесе в жертва своя син Исаак: „И рече Бог: Вземи сега единствения си син, когото любиш, сина си Исаака, та иди в местността Мория и принеси го там във всеизгаряне на един от хълмовете, за който ще ти кажа.“. (Библия, Битие 22:2) — Б.пр. ↑

ШЕСТНАЙСЕТА ГЛАВА СБОГУВАНЕТО

На следващата сутрин всички бяха колкото развълнувани, толкова и потиснати. Елизабет нямаше възможност да изпрати Густав на гарата по обяд. Имаше риск да я разпознаят — нея, прочутата певица, а тя държеше да избегне всякаква публичност. Затова сбогуването се състоя на Принцрегентенплац — имаше много прегръдки и сълзи, предупреждения и клетви, след което Густав потегли.

Вечерта Елизабет сложи отрано малкия Волферл да си легне, след като поне за двайсети път му бе прочела историята за благородния Винету. Тя затвори книгата, целуна сина си по челото и както винаги каза:

— Лека нощ, да спиш в кош! И да сънуваш звездите!

Ала малкият не искаше да заспива и вместо това попита:

— Мамо, защо татко е станал евреин? Нали не е направил нищо лошо?

Елизабет, и без това разкъсвана от тревоги и грижи, насмалко не загуби самообладание, а стомахът ѝ се сви. Но все пак се стегна и отвърна:

— Не, врабченце, разбира се, че не е. Как ти хрумна подобно нещо?

— Отилие казва, че преследват и затварят евреите. А това се прави само с лошите хора, нали?

— Отилие не ти го е обяснила правилно. Евреите са добри хора като твоя татко, обаче лошите винаги са ги преследвали. — Друго не можа да ѝ хрумна така набързо, но мислено прокле Отилие. Волферл тутаки продължи с въпросите:

— Как се става евреин, мамо?

— Човек се ражда евреин, Волферл.

— Но щом евреите са добри като моя татко, защо хората се отнасят лошо с тях?

— Защото хората, които са лоши, винаги са и глупави, затова не знаят какво правят.

— Това са последните думи на Исус. — Малкият кимна със сериозно изражение, нетипично за възрастта му. Елизабет зяпна от удивление.

Още един подарък от Отилие, познавачката на Библията.

— А глупавите хора винаги ли са лоши, мамо? Отилие казва, че Берта е глупава, но аз не мисля, че е лоша.

— Берта не е лоша, а пък Отилие е твърде бърлива. Но ти имаш право, съкровище. Това е тайната на злото. То винаги намира път към хорските души. А сега заспивай, врабченце!

Много ѝ се искаше да се измъкне, преди синът ѝ да я забърка в нови философски диспути, които всъщност бяха специалност на нейния съпруг.

Но Волферл не беше приключил:

— Лондон също е тайна, нали, мамо?

Сърцето на Елизабет спря за миг — та нали Волферл изобщо не биваше да знае за Лондон. Това дрънкало Отилие щеше да изживее няколко изключително неприятни моменти.

Тя целуна още веднъж сина си по челото и каза:

— Да, Лондон също е тайна. Не трябва да я споделяш с никого, чуваш ли, Волферл? Даваш ли ми честната си дума?

Малкият вдигна ръка и тържествено се закле:

— Честна индианска!

Но, разбира се, момченцето силно се вълнуваше от темата „Лондон“ и дълго след това не можа да заспи. Много му се щеше да разбере къде се намира този загадъчен Лондон, но Отилие не бе в състояние да му помогне, само дърдореше за някакъв влажен остров сред морето.

Но все пак той беше доловил, че вероятно ще се преместят там завинаги, затова преди няколко дни попита баща си какво означава „завинаги“.

А баща му се усмихна благо и отвърна, *че това сигурно ще продължи, докато на Волферл му поникне брада.*

В едва петгодишната вселена на момчето това беше наистина невъобразимо дълъг срок, а далечната цел Лондон съществуваше в друго измерение.

Всичко това все още беше абстрактно в неговия свят; баща му се радваше на този факт, защото се надяваше, че детето, на което предстоеше да загуби родината си, ще понесе по-леко това сътресение.

Елизабет реши, че синът ѝ е заспал отдавна, отиде в музикалната стая и седна на пианото. Тя изсвири няколко такта и въздъхна тежко, защото музиката, на която иначе винаги можеше да разчита, че ще ѝ дари спокойствие, днес отказваше да ѝ направи тази услуга.

Тя заснова неспокойно из стаята. Неспособна да усмири мислите си, на няколко пъти изтичваше до телефонния апарат в коридора, който бе инсталиран в дома им през 1929 година. Вдигаше слушалката и проверяваше дали работи. Кога щеше да дойде спасителното обаждане от Густав?

Трябва да беше пристигнал в Цюрих преди около час. Вероятно влакът има закъснение или пък не е успял веднага да хване такси, или се е забавил на рецепцията на хотела, или е нямало свободна стая, или хотелският телефон е бил развален или зает. Всичко това и още хиляда евентуални препятствия, които биха спънали нейния Густав, ѝ минаваха през главата — все неща, които може да се объркат, когато някой иска да се обади спешно по телефона.

Само за едно не мислеше, за най-лошото — да не би да са арестували Густав с фалшивите документи във влака. Просто защото *не искаше* да мисли за това. Но, разбира се, тази вероятност се беше сгушила в дъното на съзнанието ѝ — едно тихо, дебнещо бръмчене, готово всеки момент да усили тона и да я хвърли в страх и ужас.

Елизабет остана на крака цяла нощ, но чаканото обаждане не дойде. Час след час тя упорстваше, самоуспокоявайки се, внушаваше си, че сигурно е станало твърде късно и Густав е решил да не буди децата с позвъняването си. Изтощена до крайност, тя се вкопчи в мисълта, че сигурно ще се обади на сутринта.

Стана седем часа, после осем, после девет, а Густав не се обаждаше. Дебнещата мелодия в главата на Елизабет засили темпото — от адажио и модерато премина в бодро престисимо; в същия ритъм биеше сърцето ѝ, бързо, лудо и без такт.

После, малко след девет сутринта, най-сетне прозвуча характерният звън. Полуобезумяла, Елизабет се хвърли към апарата.

Телефонистката изрече с тенекиен глас:

— Търсят ви от Швейцария. Един момент, моля.

Шум, тракане, после долетя глас от далечния Цюрих.

Но този глас беше не на Густав, а на Отилие, която крещеше:

— Вие ли сте, госпожо?

— Да, аз съм, Отилие. Казвай, къде е господинът? Добре ли е?

— Слава богу, ама това наистина сте вие, мила госпожо. Обаче господин доктора го няма! — Отилие се мъчеше да говори на книжовен немски, понеже докторът я беше помолил за това преди заминаването си.

— Как така го няма? Че къде е? — извика Елизабет, която държеше слушалката плътно до ухото си, сякаш искаше да се вмъкне в нея. Оттам обаче я блъсна паниката на Отилие и я изпълни с ужасни предчувствия.

— Ами не знам! Чаках, чаках, докато перонът опустя и всички куфари бяха отнесени, обаче докторът така и не слезе. Какво да правя сега? — изхлипа тя, смазана от далечното и чуждо разстояние. Никога не беше ходила по̀ на юг от Щраслах^[1].

— Отилие, успокойте се, моля ви. — Докато изричаше тези думи, Елизабет усети с кожата си вперените в нея плахи погледи. Дебора, бледа и с широко отворени очи, се мъчеше да запази самообладание и държеше утешително ръката на брат си. Вдясно от Волферл стоеше Магда, надеждна както винаги.

Елизабет ги огледа един по един и осъзна, че това беше нейното семейство, което я обичаше и ѝ имаше доверие. Чувството на взаимна принадлежност ѝ вдъхна неподозирани сили. Обзе я вътрешно спокойствие. Ако се беше случило най-лошото, то сега тя имаше пред себе си задача, за чието решаване страхът и колебанията нямаше да помогнат. Сега бяха необходими разум и сърцати действия.

Най-напред трябваше да измъкне от Отилие всички ценни сведения и да ѝ даде нови указания.

— Слушайте ме внимателно, Отилие. Видяхте ли господина да се качва на влака в Мюнхен?

— Да, госпожо. Но само отдалече, нали бяхте заповядали да не разговаряме помежду си, докато не стигнем гарата в Цюрих!

Това означаваше, че Густав трябва да е слязъл от влака на някоя междинна гара, размишляваше Елизабет. Или по своя воля, защото е

надушил опасност, или... Мина ѝ през ума, че изобщо не знаеше колко пъти спира влакът по пътя си. Сигурно е имало и извънредни спирки.

— Влакът да е спирал някъде, където не е трябвало да спира, Отилие? Да е имало полицейски обиски, да сте видели хора в униформа?

— Не. Точно там е работата. Нищо подобно не се случи и все пак докторът изчезна, а документите му са у мен. Какво да правя? — изхленчи отново тя.

— Няма причина за сълзи, Отилие — твърдо отсече Елизабет. — Слушайте внимателно, ето какво ще направите сега. Днес и утре оставате в пансиона си в Цюрих. Изучете разписанието и чакайте всички влакове, идващи от Мюнхен, да видите дали няма да слезе господинът. Два дни, чувате ли? Може докторът да е слязъл някъде по пътя, за да вземе по-късен влак, така че пътните документи ще му трябват. Гледайте да не биете на очи и ми се обадете довечера в осем. Господинът и аз разчитаме на вас, Отилие. Ще ви се отплатим подобаващо. Бог да ви пази.

— Бог да пази и вас, мила госпожо. — В слушалката се чу изтракване и връзката с Швейцария прекъсна.

Веднага след този разговор Елизабет се запъти към кантората на „Майерлинк & Ко“, за да се посъветва с адвоката. Барон Фон Майерлинк имаше посетители, които обаче далеч не бяха толкова приятни като госпожа Елизабет Малпран, камо ли толкова красиви и изискани като нея.

В кантората цареше опустошителен хаос. Навсякъде бяха разпръснати празни папки и късове хартия, много от мебелите бяха прекатурени, а чекмеджетата — извадени. Голям брой униформени тъкмо се оттегляха с претъпкани сандъци. Те проследиха любопитно елегантната фигура на Елизабет.

Току-що Фон Майерлинк беше станал жертва на апокалиптичен обиск и сам бе затънал до ушите в неприятности. Въпреки това той отдели време да приеме Елизабет в опустошения си кабинет. Каза, че не било добре да я виждат тук, защото го подозирали, че бил *съучастник на еврейските свине*.

Елизабет прочете в уморените му очи, че Майерлинк очаква скоро да бъде арестуван.

С оглед на настоящата ситуация той не виждаше възможност да ѝ помогне. Елизабет смени ролята си на търсеца помощ с тази на утешителка и се опита да ободри барона с няколко думи.

Той се усмихна насила:

— Не се тревожете за мен, госпожо. Имам неколцина високопоставени клиенти от съседната сграда и в случай на нужда мога да разкажа много неща за някои банкови сметки в чужбина.

Елизабет понечи да се сбогува, но той я задържа. Мимолетното колебание и мъката в очите на адвокатата ѝ подсказаха да очаква още неприятни новини.

И наистина, Фон Майерлинк каза:

— Дълбоко съжалявам, задето съм принуден да ви съобщя това, госпожо. Но трябва да знаете, че с папките ми онези мъже отнесоха и пълномощното на доктора за продажбата на недвижимото му имущество. Не мога да кажа какво ще се случи със сметките на моите клиенти, но предполагам, че повечето ще бъдат ликвидирани. Имам предвид, че „те“ скоро ще узнаят истината за намеренията ви, госпожо Малпран. Разбирате ли? Позволете да ви дам един съвет: вземете децата си и незабавно напуснете Германия. Най-добре още днес, ако може.

Това наистина бяха възможно най-лошите новини. И то точно сега! Но Елизабет беше така обсебена от тревога по своя Густав, че изобщо не бе в състояние да осъзнае значимостта на разкритията на Майерлинк.

Върна се вкъщи смазана, а там я очакваха с много въпроси и надежди.

Но най-напред ѝ трябваше малко време за себе си, за да обмисли на спокойствие следващите си стъпки. Имаше да взема важни решения. Затова изпрати Магда, децата и дакелката Бине на разходка и заръча после да отидат за сладолед, а Берта отпрати в кухнята.

Потънала в мисли, Елизабет заснова из апартамента, несъзнателно търсейки помещенията, в които присъствието на съпруга ѝ още беше най-осезаемо. Щом се озова в кабинета му, отвори капака на кутията с пурите и вдъхна дълбоко познатия аромат. Харесваше този мирис, макар че Густав, който рядко се наслаждаваше на пура в мъжка компания, имаше особено отношение към пушенето. Всъщност

той не харесваше „опушването“ и все казваше, че то е нездравословно, освен ако не става въпрос за пушена шунка.

Пристъпи в музикалната стая и си спомни за онези незабравими часове, когато изучаваше своите арии и си акомпанираше на пианото. Понякога Густав се вмъкваше на пръсти, за да се потопи в музиката заедно с нея. Макар да не го виждаше, тя знаеше кога е влязъл — винаги усещаше присъствието му. Двамата общуваха безмълвно, споделяха вибрациите на музиката, които отекваха в техните сърца. На Елизабет ѝ се стори, че тези емоции и сега витаят в стаята, може би защото спомените са безсмъртни.

След това влезе в спалнята на Густав. Фините ѝ ноздри потръпнаха, когато долови изискания аромат на неговия одеколон и на сапуна му за бръснене. Ала тя не беше дошла тук, за да плаче и да се отдава на мъчителни сантименталности, като например да притисне до себе си възглавницата на мъжа си. *Не, в никакъв случай нямаше да върши подобни неща!* В крайна сметка Густав отсъстваше само за момента.

Елизабет си спомни с усмивка за началото на техния брак, когато идваше в спалнята му непристойно често, прекалено нетърпелива, за да го изчака да дойде сам при нея. А той вземаше ръката ѝ, целуваше връхчетата на пръстите ѝ и с дрезгав глас прошепваше: „Чувствам музиката, която вибрира под кожата ти, любима“. После я притискаше силно към себе си, понасяха се по облаците и заедно потъваха в Рая.

Накрая се отби в стаята на Дебора, междувременно пригодена към възрастта на момичето, обзаведена с легло с балдахин и дори с тоалетка.

В тази стая Елизабет още долавяше утешителната миризма на кърмачето, виждаше пред себе си малката люлка. С тъга си спомни колко пъти бяха стояли край нея двамата с Густав. Държаха се за ръцете и се вглеждаха в малкото човешко чудо — изпълнени с невярващото удивление на всички родители на тази земя, че това мъничко създание е произлязло от тях двамата.

Къде всъщност се дъна люлката на Дебора и Волферл? — запита се Елизабет. Изведнъж този въпрос се разрасна и придоби първостепенна важност. Непременно трябваше да разбере веднага какво се беше случило с нея — сякаш с изчезването на люлката

завинаги щеше да изчезне и Густав. Тя изтича и още от коридора се провикна:

— Берта, къде прибрахте старата люлка на децата?

Берта пристъпи тежко към господарката си. Червените ѝ бузи станаха още по-червени, сякаш всичката ѝ кръв се бе стекла там, докато мислеше усилено. Тя мачкаше кърпата за бърсане на съдове, сякаш искаше да изстиска отговора от нея, после се ококори и съобщи:

— На тавана, госпожо, на тавана! Ханс прибираще там всичко излишно.

Донесоха стълбата, Берта застана отдолу да я държи. Госпожа докторшата се покатери пъргаво, мимоходом отбелязвайки, че стремежът на Отилие към ред явно не е стигнал до тавана, и след кратко лутане наистина измъкна изпод едно голямо ленено покривало малката, издялана от майсторска ръка люлка.

Паниката ѝ отстъпи, сякаш погълната от прахоляка, и в главата ѝ най-сетне се оформи ясна мисъл. Помилва нежно люлката и отново я покри грижливо. После слезе долу, отблъсна Берта, която размахваше кухненската кърпа, „за да махне паяжините от госпожа докторшата“, и я изпрати обратно в кухнята.

Час по-късно Елизабет още се колебаеше как да постъпи. В главата ѝ упорито кънтеше последното изречение на Густав: *Сигурността на децата винаги трябва да има предимство пред всичко останало!*

Разбира се, но каква сигурност имаше в това да се отправи с децата към неизвестността, без да знае нищо за местопребиваването на съпруга си? Ами ако той е бил арестуван по време на пътуването заради фалшивите документи? В такъв случай тя беше длъжна да остане тук и да направи всичко, за да го освободи! От Лондон нямаше как да му помогне.

Все пак благодарение на професията си тя познаваше няколко високопоставени персони в Берлин. Отново премисли всичко. Фон Майерлинк я беше посъветвал най-настойтелно да не губи време и да замине веднага. От друга страна, всичките ѝ документи и билети бяха издадени за датата 15 юни. Снабдяването с тях беше продължило достатъчно дълго и сега нямаше начин да ги промени за толкова кратко

време. Освен това, при положение че Отилие беше в Цюрих, а съдбата на съпруга ѝ бе неизвестна, как можеше изобщо да мисли за заминаване? Всичко в нея се съпротивляваше на тази идея.

Прободе я дълбок, болезнен копнеж по майка ѝ, която бе починала в мир две години по-рано — какво не би дала за утешителното ѝ присъствие.

Беше ужасно! Тя прехвърляше тежки мисли, докато времето изтичаше като летлив газ. Прииска ѝ се волята ѝ да беше въже, за да го върже здраво и да го накара да спре. Времето наистина бе най-зловредното нещо в цялата Божия Вселена — то винаги се държеше диаметрално противоположно спрямо желанията на хората, а особено жилаво и лепкаво беше в тъжни времена.

Елизабет отправи трескав поглед към часовника на камината. Един и нещо. Тя прехвърли наум часовете и изчисли, че ѝ остават малко повече от два дни, преди да се качи на влака за Кале през гарите Щутгарт и Париж. От Кале щеше да вземе кораб, който да я преведе през Канала и да я откара в Дувър, Англия. Почти същият път, по който трябваше да мине Густав, само че от Цюрих.

Изправи се и нервно пристъпи към масичката, където бяха групирани множество снимки на семейството в сребърни рамки. Замръзнали моменти на щастие, съхранени за вечността, от които Елизабет почерпи надежда — всяка снимка, всяка усмивка вдъхваше на сърцето ѝ кураж и решителност.

Внезапно ѝ просветна: знаеше какво да направи! Ще разследва лично местонахождението на мъжа си! Тя грабна една снимка на Густав и я извади от рамката. После взе такси до Централна гара, отиде при началник-гарата и попита за името на шафнера, който предния ден е придружавал обедния влак за Цюрих.

Извади късмет — човекът щеше да застъпи на смяна в 14:30 часа. Елизабет възприе това като добър знак.

Тя изчака в едно близко кафене. След краткия престой там щеше да ѝ трябва нов чифт ръкавици, защото нейните не издържаха на нервността ѝ.

Точно в 14:30 часа прихвана възрастния мъж на перона, показа му снимката на мъжа си и го попита дали помни този пътник за Цюрих.

Човекът имаше благи очи, приличаше на добродушен дядо. Той разгледа със сериозно изражение снимката през монокъла, подръпвайки мустаците си, чиито остри връхчета явно още пазеха паметта за кайзер Вилхелм, и накрая отвърна:

— Не. Съжалявам, госпожо — и бързо се извърна.

Елизабет, вече по-зряла и по-мъдра, разбираше от хора и най-вече — от езика на очите. Умееше да чете по тях като от нотен лист. И затова разбра, че мъжът я беше излъгал. Разбра също защо. От страх, от същия страх, който бе обсебил толкова много хора в тази страна, насаждан от заплахите на властта.

Това я отведе до следващото решение: налагаше се да замине за Берлин, право в централата на властта. Нямаше смисъл да си губи повече времето в Мюнхен, града, в който управляваше началникът на политическата полиция Хайнрих Химлер.

Густав познаваше Химлер, който му бе почти връстник, от Баварската кралска гимназия на Тирш щрасе, където бяха учили двамата. Основана през 1559 година от Ордена на йезуитите, тя беше най-старата и най-реномираната гимназия в Мюнхен.

След назначаването на Химлер Густав бе казал на Елизабет:

— Ето така малките чудовища се превръщат в големи чудовища. Горката ми родина, горкият ми Мюнхен.

Ако искаше да отиде в Берлин, а после да спазва графика за заминаването за Лондон, Елизабет трябваше да използва за пътуването си до столицата на Райха новото превозно средство, самолета. Щеше да ѝ бъде за първи път. Отиването и връщането с влак би ѝ отнело твърде много време. Тя не се поколеба нито за миг, въпреки че не се чувстваше добре.

Бързо отскочи до вкъщи. Магда се беше прибрала с децата. Елизабет я посвети в намеренията си и я инструктира, докато тъпчеше в голяма пътна чанта дрехите, които щяха да са ѝ необходими за една вечер и една нощ в столицата.

[1] Щраслах — община в Бавария, в района на Мюнхен. — Б.пр.

↑

СЕДЕМНАЙСЕТА ГЛАВА БЕРЛИН, СТОЛИЦАТА НА РАЙХА

Привечер малкият самолет на „Луфтханза“, с който пътуваше Елизабет, се приземи на берлинското летище „Темпелхоф“. Полетът я раздруса здравата, беше премръзнала до костите и отгоре на всичко се чувстваше замаяна от бензиновите изпарения в самолета.

Щом пристигна в хотел „Адлон“ край Бранденбургската врата, тя незабавно се обади по телефона на няколко места.

Най-напред потърси ръководителя на Берлинската филхармония и вицепрезидент на Музикалната палата Вилхелм Фуртвенглер, но той беше заминал. Секретарят му помоли уважаемата госпожа да потърпи до следващата сутрин, когато със сигурност ще може да се свърже с господин Фуртвенглер.

Ала Елизабет не искаше да чака. Затова, без да губи време, си каза: „Като ще е, да е!“ и реши да започне от най-горе. Набра служебния номер на генерал-фелдмаршал Херман Гьоринг, основателя на Тайната държавна полиция (Гестапо), упълномощен за осъществяването на четиригодишния план за въоръжаването на Вермахта — което всъщност беше тайна, но всички я знаеха — и втория човек във великия Германски райх.

Гьоринг, както и министърът на пропагандата Йозеф Гьобелс, се числеше към кръга от почитатели на Елизабет. Тя беше наясно, че към когото от тях да се обърне, ще попадне от трън, та на глог. И двамата неведнъж бяха изпращали букети в гримьорната ѝ, неизменно придружени с внушителни визитни картички. Сега Елизабет се радваше, че не ги беше изхвърлила, сякаш бе предвиждала този ден в живота си.

Господин Гьоринг отсъстваше, но тя успя да разговаря с адютанта му Боденшац. Последният я информира, че господин генерал-фелдмаршалът още бил в сградата, вероятно при фюрера, но той щял с удоволствие да му предаде съобщението на уважаемата госпожа; господин генерал-фелдмаршалът щял да ѝ се обади при първа възможност.

Случи се чудото от Берлин. След по-малко от половин час телефонът в апартамента ѝ иззвъня — обаждаше се лично господин генерал-фелдмаршалът.

Гьоринг беше любопитен да разбере какво иска от него знаменитата артистка — главно защото тайният му враг Гьобелс досега се бе домогвал безуспешно до красивата певица. Щом научи за интереса му към нея, той, само за да го ядоса, беше изпратил някой и друг букет на госпожа Малпран.

След като адютантът му Боденшац го осведоми, че тя искала да говори с него по спешен въпрос, Гьоринг спонтанно грабна слушалката. По щастливо стечение на обстоятелствата имаше насрочена среща с румънска делегация в „Адлон“, където щяха да обсъждат доставки на суровини за Райха; ето защо реши да съчетае полезното с приятното и предложи на Елизабет да се срещнат за късна вечеря в изискания ресторант на хотела:

— Да кажем, в осем и половина?

Елизабет прие поканата дистанцирано, както подобава на една дама. После се зае грижливо с външността си. Щом се налага да се моли на нацистите, нека поне да бъде колкото може по-красива.

Точно в уречения час господин генерал-фелдмаршалът се появи в униформа, както обикновено заобиколен от малка армия придружители, които обаче остави във фоайето. С годините беше доста понаедрял.

Елизабет отбеляза мислено, че това едва ли се дължи на наследствено предразположение — човекът просто беше лаком, а масата щеше да рухне под тежестта на поръчаните от него деликатеси за уж „леката вечеря“. Направи ѝ впечатление и нездравият му вид — блед, отпуснат и подпухнал. Във всеки случай изглеждаше по-възрастен от четирийсет и петте си години. Густав ѝ беше разказвал, че Гьоринг бил един от най-старите сподвижници на Хитлер и марширувал редом с него от бирарията към Одеонсплац още по време на осуетения „Бирен пуч“ през 1923 година. Простреляли го болезнено в бедрото и оттогава се пристрастил към морфина. Навремето не друг, а точно един приятел на Густав, Роберт Балин, предложил подслон на бъдещия райхсфелдмаршал в имението си на Резиденцщрасе.

Тя изчака търпеливо да настъпи пауза между комплиментите на Гьоринг за „прекрасната, несравнима певица“ и многословните му монолози за качествата на фюрера и благодеянията на националсоциализма за целия германски народ, за да изложи най-сетне молбата си — след което смаяно установи, че събеседникът ѝ изглеждаше искрено изненадан. Надеждите ѝ рухнаха по време на десерта.

Гьоринг призна откровено, че не знае нищо за изчезването на Густав, и намекна за нещо друго: дали любезната госпожа е сигурна, че нейният мъж евреин не я е изоставил заедно с децата? И додаде, че до ушите му били стигнали няколко подобни, достойни за съжаление случаи, в които страхливите негодници изчезвали яко дим.

Елизабет едва успя да обуздае темперамента си — страшно ѝ се искаше да удари разплутия си събеседник по тлъстата глава с везаната си вечерна чантичка. Докато говореше, Гьоринг проиграваше наум различни сценарии: кой от неговите хора имаше пръст в тая работа, ако лекарят евреин наистина беше изчезнал? Дали зад всичко това не стоеше Гьобелс? Чувал беше, че *Пръчът от Бабелсберг*, както наричаха Гьобелс зад гърба му, планирал филм опера и изборът му веднага паднал върху тази Малпран. След връзката му с чехкинята Лида Варова всички бяха наясно, че Гьобелс си пада по жени с екзотична външност. Крехката австрийска певица се вписваше идеално в представата му за добра плячка. Дали не си бе позволил тази шегичка със съпруга на Малпран, за да осигури участието ѝ в главната роля? Ако беше така, той щеше да му пресече мераците. Как само щяха да скочат акциите му, ако успееше да отмъкне красивата певица изпод носа на Гьобелс!

Той нямаше предвид непременно любовна авантюра, по-скоро си представяше концерт на певицата в тесен кръг в неговото семейно имение „Каринхол“ — разбира се, в присъствието на фюрера.

Старият лисугер беше отличен познавач на човешката природа, така че тутакси забеляза дълбокото разочарование на Елизабет. Нейният съпруг евреин му беше безразличен, но той знаеше как да извлече полза за себе си от чуждите тревоги. Затова се изпъчи и заяви, че още на следващата сутрин щял да започне разследване за местопребиваването на съпруга ѝ и със сигурност щял да постигне

резултат, така че тя да го посетяла към обед в кабинета му в Райхсканцеларията. И додаде:

— Уверявам ви, уважаема, при нас цари ред. Хората не изчезват просто така, без да оставят следи! — После попита кога е видяла за последен път съпруга си.

Елизабет реши да рискува — обясни му, че мъжът ѝ бил тръгнал за Цюрих:

— Високоуважаваният от мен Франц Лехар, от дълги години пациент на мъжа ми, го помоли за съдействие по един здравословен проблем. — Лъжата излезе лесно от устата ѝ, но тя веднага усети, че Гьоринг, въпреки всичките му преструвки, не повярва на нито една нейна дума.

Елизабет го наблюдаваше зорко и подозираше, че той не би се заел със случая от желание да ѝ помогне. По-скоро май държеше да разбере кой от неговите съпартийци стои зад изчезването на Густав. По принцип ѝ беше безразлично какви цели преследва Гьоринг, важното бе да научи нещо за съдбата на мъжа си.

Учтиво, както подобава на една истинска дама, тя благодари на господин генерал-фелдмаршала за усилията, при положение че сигурно бил затрупан с работа — всевъзможни документи, задачи, и при все това... И тъй нататък.

Подаде му връхчетата на пръстите си в бяла ръкавица и му позволи да ги задържи малко по-дълго, отколкото повеляваше благоприличието, след което симулира пристъп на слабост и намекна, че денят ѝ е бил дълъг и изморителен.

Господин фелдмаршалът схвана намека и тъкмо се наклони да ѝ пожелае лека нощ, когато досами масата им някой извика с английски акцент:

— Усмивка, моля! — Последва ослепителна светкавица и се разнесе лютивият мирис на фосфор.

Въпреки пълнотата си Гьоринг реагира с удивителна бързина. Скочи от стола, а маската на любезност се смъкна от лицето му. Неговият ескорт от есесовци, които временно се бяха оттеглили дискретно, долетя и тутакси отне апарата на мъжа — и свободата му.

Няколко чифта силни ръце сграбчиха нежелания фотограф и го понесоха нанякъде, а Елизабет зърна само риташите му крака и го чу да вика отдалече:

— Аз съм американски гражданин!

Раболепният управител на ресторанта дотича, поклони се пред Гьоринг многократно и със завидна гъвкавост, при което върхът на носа му почти опря в килима, и започна да ругае лешоядите от пресата: *Ти ги изхвърляш през главния ход, а те се вмъкват през задния.*

Гьоринг не му обърна внимание, а хвана отново ръката на Елизабет, целуна я галантно и се извини за неприятния инцидент. На сбогуване отново я увери, че щял да изясни нейния случай, и още веднъж натърти колко се радвал, че утре по обяд ще може да посрещне госпожа Елизабет с добри новини.

Според Гьоринг това беше гениален ход. Канейки госпожа Елизабет Малпран в кабинета си, той утвърждаваше ролята ѝ на молителка.

Още отсега Елизабет изпитваше ужас от новата среща с фелдмаршала и същевременно я очакваше с трескаво нетърпение: могъщият Гьоринг беше вероятно единственият ѝ реален шанс да узнае нещо за Густав.

Не ѝ се беше наложило да се преструва, че не се чувства добре: главата адски я болеше, челото ѝ беше горещо. Силно се надяваше, че не се е простудила в изложения на течения самолет — една настинка беше последното, от което имаше нужда в момента.

Щом се върна в апартамента, веднага се зае да си приготи гореща баня. Докато ваната се пълнеше с вода, тя, въпреки късния час, поиска от рецепцията да я свърже с Принцрегентенплац. Може би Отилие се бе обадила междувременно с добри новини, макар Елизабет силно да се съмняваше в това. В противен случай предвидливата Магда отдавна щеше да ѝ позвъни, нали ѝ беше оставила телефонния номер на хотел „Адлон“.

Магда разказа накратко на господарката си, че денят на Отилие преминал без произшествия, както и предишният, и че утре отново щяла да се оглежда на перона за господаря. Вечерта щяла да се върне в Мюнхен с последния влак, както било уговорено.

Младата гувернантка мъдро запази за себе си факта, че Отилие бе изпаднала в истерия, съпроводена с море от сълзи — „За първи път

сам-самичка на чуждо място, а докторът изчезна, пък и вали като из ведро!“. Елизабет, която, естествено, познаваше драматичните уклони на Отилие, оцени високо тактичността на Магда.

След банята тя поръча да ѝ донесат чаша горещо мляко с мед. Апартаментът ѝ беше един от най-хубавите в сградата, с директен изглед към ярко осветената Бранденбургска врата, цялата окичена със знамена с пречупения кръст.

Дори сега, късно вечерта, на площада отпред кипеше оживена дейност. Първоначално бе поискала обикновена стая, но дирекцията настоя за апартамент. Сияещият управител държеше лично да отведе почитаемата певица до покоите ѝ, придружен от многобройна прислуга. През главата ѝ мина мимолетната мисъл за допълнителните разходи.

Елизабет се чувстваше уморена до смърт. Въпреки това — или точно заради това — дълго не успя да заспи. Часове наред се мяташе в леглото, сякаш лежеше върху остриетата на тревогите си.

Чак призори потъна в неспокоен сън, от който се събуди само след два часа, потънала в пот, със силни болки в гърлото и ставите. *Е, чудесно, Елизабет! Само това ти липсваше сега — да се разболееш от грип!*

Тя последва съвета на Густав при подобни ситуации, според който една енергична разходка на чист въздух с многократно дълбоко вдишване и издишване вършела чудеса. После каничка чай с малко ром в него — обаче чудото не се случи. Затова пък очите ѝ започнаха да сълзят, а носът ѝ протече. Любезната рецепционистка ѝ донесе изпитано лекарство срещу грип от близката аптека, което, за жалост, също не помогна особено. Елизабет се чувстваше все по-зле, а срещата с Гьоринг в Райхсканцеларията приближаваше.

Освен това все още не можеше да вземе решение дали да замине с децата за Лондон на следващия ден.

Какви стъпки да предприеме, ако фелдмаршалът не успее да научи нещо за местонахождението на Густав? Към кого да се обърне? Къде да търси? *О, Густав, къде си?* — не преставаше да се пита умолително.

Главата ѝ щеше да се пръсне от толкова мъчителни страхове. Тя погледна с копнеж към леглото — така ѝ се искаше да се скрие под завивките и да остане там до края на света. Въздъхна и се извърна.

Погледна часовника и осъзна, че е време да се облича за втората си среща с Гьоринг. Трябваше да се стегне на всяка цена.

Отвори пътната си чанта. За първи път се зарадва, защото винаги вземаше прекалено много дрехи. Избра малката черна рокля с ефирната дантелена пелерина, гримира се най-грижливо и подреди лъскавите си къдрици. Доста време се бори със закопчалката на огърлицата си от три реда перли — подарък от Густав за раждането на Дебора; ръцете ѝ трепереха неудържимо. Накрая се вмъкна в обувките от „Шанел“ и се изправи пред огледалото. Перфектно. Черното подчертаваше нежните ѝ извивки, а перлите блестяха матово в хармония с тена на лицето ѝ.

Елизабет взе файтон за краткия път до Вилхелмщрасе, за да спести силите и дъха си.

Макар Дворецът на Барлов — централата на НСДАП в Мюнхен, да подкупваше с ефектното си излъчване, той би изглеждал като беден роднина в сравнение с масивната нацистка помпозност на Райхсканцеларията.

Седалището на министерствата на Райха беше монументална сграда с дължина четиристотин и двайсет метра и височина двайсет метра, с широко входно стълбище между четири внушителни храмови колони. На Елизабет ѝ се зави свят при вида на огромния имперски орел и безбройните кървавочервени знамена, които вятърът развяваше над нея. Цялата настръхна, докато вървеше между пилоните със знамената.

Изкачи бавно десетте стъпала и неволно си помисли за внушителното великолепие и размери на Миланската катедрала и на катедралата „Свети Петър“ в Рим. Като човек на изкуството знаеше, че инсценировката е всичко. А това тук беше гръмовна театралност от най-чиста проба.

Вътре също не се почувства по-добре — имаше по много от всичко, но с твърде малко вкус. Сградата жужеше като пчелен кошер. Излъскани до блясък ботуши се стрелкаха отсечено и забързано във всички посоки, явно запътили се нанякъде по изключително важни дела.

Елизабет пристигна точно в уречения час, ала господин фелдмаршалът блестеше с отсъствието си. Чрез адютанта си ѝ предаде, че бил повикан при фюрера по спешни въпроси, но щял да се върне, колкото е възможно по-скоро. Молел я само да изчака малко.

В продължение на цял час Елизабет имаше възможност да се наслади на канцеларския карнавал. Усещаше как треската тупти в слепоочията ѝ и с всяка изминала минута се чувстваше все по-зле. При това беше почти сигурна, че Гьоринг нарочно я кара да чака.

Боденшац надникна в чакалнята и с жест ѝ показа: пет минути. В този жест имаше нещо нереално и събуди у Елизабет усещането за дежа вю: видя себе си как седи пред огледалото в театралната гримьорна и трескаво обмисля предстоящото си излизане на сцената.

Да, това беше действително треска и тя бушуваше все по-силно в нея. Помоли Боденшац за чаша вода и аспирин.

Адютантът се намръщи — едва сега забеляза, че тази дама наистина не беше добре. Той се отдалечи забързано; малко след това се появи млада прислужница, която донесе сребърен поднос с желаното от Елизабет.

— Мога ли да направя още нещо за вас, госпожо? — попита момичето. Елизабет пожела да се поосвежи и я отведеха към предназначенията за дами помещения.

По дългия, облян в светлина коридор тя имаше съдбоносна среща. Към нея се приближаваше някакъв мъж — по ръст и стойка така ѝ заприлича на собствения ѝ съпруг, че за миг тя се поддаде на халюцинацията и повярва: Густав идваше от светлината към нея.

Закова се на място. Сърцето ѝ биеше лудо и впримчена между надеждата и страха, Елизабет се взираше с очакване в приближаващата се фигура.

Ала мъжът не беше съпругът ѝ. Действително приличаше на него, макар че отблизо това впечатление се губеше. Най-вече очите му се различаваха от тези на Густав, които излъчваха дълбочина и доброта, докато в очите на непознатия тя не откри кой знае какви обещания, затова пък — всевъзможни желания и някаква жадност. Освен това той носеше ушита по мярка есесовска униформа от най-фин плат.

Тя беше спряла насред пътя, затова и мъжът спря. По лицето му пробяга странно изражение, което Елизабет не успя да разгадае,

понеже треската я поглъщаше все повече и повече.

Мъжът ѝ се поклони елегантно, представи се като Албрехт Брунман и попита дали може да послужи на почитаемата госпожа.

Тя поклати объркано глава, издърпа ръката си, която нямаше спомен да му е подавала, мина бавно покрай него и го забрави на мига, след като не беше Густав.

Прислужницата, която я придружи до будоара, тутакси зачурулика:

— Тук смятат оберщурмбанфюрер Албрехт Брунман за извънредно перспективен, фюрерът го цени високо, госпожо! А дамите са луди по него.

Елизабет не я слушаше. Вдигна ръкавите си, за да облее ръцете си със студена вода, после намокри кърпичка и изтри с нея разгорещеното си лице. Бъбренето на момичето минаваше покрай ушите ѝ, без тя да вниква в съдържанието му. Все пак студената вода и аспириинът май имаха известен ефект и тя се почувства горе-долу готова да изтърпи срещата с фелдмаршала.

Този път Херман Гьоринг беше налице. Носеше една от белите си, претрупани униформи, които му бяха спечелили сред народа прозвището „Златния фазан“.

Той се втурна насреща ѝ с разперени ръце и престорено съжаление, задето накарал „високоуважаемата артистка“ да чака толкова дълго, а после, снижавайки глас, защото за фюрера очевидно беше нужна специална интонация, поясни:

— Нали разбирате, фюрерът, един въпрос от огромна важност. — Той намигна, а Елизабет мислено го оприличи на тлъста кукумявка.

Скоро му пожела да се озове на дебелия клон на някое високо дърво и изобщо — да върви по дяволите, след като Гьоринг съобщи, че нямам новини за съпруга ѝ. За жалост едва сега имал възможност да се занимае с тази афера, а междувременен Боденшац, разбира се, бил получил съответните указания. Наистина съжалявал, че в момента не може да съобщи нищо по-приятно на уважаемата госпожа, след което я покани на трапезата.

По-късно Елизабет не можа да си спомни нито за обяда с дебелия фелдмаршал, нито как се бе озовала отново в леглото на хотелския си

апартамент.

Когато се събуди, тя видя един симпатичен, русокос есесовец, седнал на стол досами леглото ѝ.

Елизабет, която имаше голяма празнина в паметта — последно си спомняше за вечерта с Гьоринг в хотелския ресторант — се сети за вечерната си чантичка, комбинира я с темперамента си и реши, че е арестувана.

Ала униформеният веднага разсея съмненията ѝ с обяснението, че бил щабен лекар, загрижен за здравословното ѝ състояние, и „бдял над скъпоценния ѝ сън“. Човекът изглежда се зарадва много, че госпожата е дошла отново на себе си. Елизабет действително се чувстваше малко по-добре. Силното главоболие бе отстъпило мястото си на притъпено бучене, ала оловната слабост в ставите дори се беше засилила.

— Какво се случи? — попита тя и направи опит да се понадигне.

— Порядъчно уплашихте господин фелдмаршала, мила госпожо — отвърна човекът.

— Как... какво... — промърмори объркано тя.

— Изпаднали сте в несвяст и сте се свлекли от стола в кабинета му. — Младежът отговори сериозно и почтително, ала Елизабет усети, че той намираше цялата ситуация за адски забавна. Сигурно му се искаше да е присъствал, когато тази дама е паднала от стола на господин генерал-фелдмаршала.

Във всеки случай фелдмаршалът повикал помощ и господин Албрехт Брунман тутакси се отзовал. После той извикал него, „с ваше позволение, да ви се представя — капитан Ансгар Щрелиц“, и заедно транспортирали госпожа Малпран до хотела ѝ, понеже, като дошла за кратко в съзнание, любезната госпожа категорично отказала да бъде откарана в клиниката „Шарите“.

Елизабет внезапно забеляза изкуственото осветление в стаята и стреснато промълви:

— Божичко, та навън е съвсем тъмно. Колко е часът?

— Почти полунощ е, госпожо Малпран. Спали сте близо десет часа — отвърна доволно мъжът, сякаш това беше лично негово постижение.

Тя се опита да се измъкне изпод завивките, но лекарят я възпря:

— Моля ви, недейте, почитаема госпожо. Къде ще ходите? Трябва да се щадите още известно време. Днес по обед ви дадох силно лекарство, понижаващо температурата. Термометърът показваше над четирийсет градуса. За вас ще бъде най-добре да поспите до сутринта. Утре ще намина отново да видя как сте.

— Вие не разбирате, господин Щрелиц. Децата ми ме чакат у дома. Обещах им, че ще се върна тази вечер. Сигурно са се побъркали от тревога. Трябва незабавно да телефонирам.

Тя се опита отново да слезе от леглото. Лекарят едва успя да я подхване, когато отслабените ѝ от треската нозе се подгънаха.

— Какви ги вършите, госпожо Малпран, моля ви, останете в леглото! Още сте твърде замаяна. Освен това мога да ви уверя, че лично господин Брунман се е погрижил за всичко. Успял да се свърже с гувернантката на децата ви и ми нареди да ви предам, че у вас в Мюнхен всичко е наред и ви желаят бързо оздравяване. Както виждате, няма причини за безпокойство. А сега заспивайте, за да се оправите по-бързо.

Той взе от нощното шкафче една наполовина пълна чаша с някаква мътна течност и я накара да я изпие. Вероятно съдържаше силно приспивателно, защото изтощената Елизабет потъна почти веднага в обятията на Морфей.

Когато се събуди към осем часа на следващата сутрин, тя изобщо не се замисли как се чувства — първата ѝ мисъл беше за децата вкъщи, а втората — че днес е 15 юни, денят на планираното заминаване за Лондон.

Не можеше повече да отлага решението. Както много важни решения, които първоначално бяха подлагани на безконечни колебания, Елизабет взе и това за секунди: щеше да остане в Берлин и да продължи да действа с всички средства за изясняване на местонахождението на Густав. През ума ѝ мина за миг мисълта колко полезен щеше да ѝ бъде в този момент Буби Пуцингер, бившият сътрудник на Хитлер за връзки с чуждестранната преса. Но той отдавна се бе насадил на националсоциалистическите тръни,

междувременно беше напуснал Швейцария и се бе установил в Лондон.

Затова пък случката с фотографа по време на вечерята с Гьоринг я бе навела на една идея. Та нали самата тя имаше някои добри контакти с чуждестранната преса? Трябваше да се възползва някак от тях.

Второто ѝ, много по-важно решение засягаше децата: още днес щеше да нареди на Магда да отведе Дебора и Волфганг в Лондон. Щом децата са на сигурно място, и тя самата щеше да има свободата да се движи и действа по съвсем различен начин.

След като взе тези две съдбовни решения, тя тутакси се захвана да ги осъществи.

Обади се по телефона на Магда, която прие новината спокойно и невъзмутимо. Двете отдавна разговаряха като приятелки. След разговора Елизабет изпита още по-голяма увереност, че решението ѝ е било правилно и че може да повери децата си на Магда без двоумение.

Предишната вечер Отилие се върнала в Мюнхен в потиснато настроение, без да е изпълнила задачата си. Магда ѝ дала един ден почивка и оттогава нито я била виждала, нито чувала.

Елизабет повика Дебора на телефона, увери я, че всичко е наред, включително здравословното ѝ състояние — „наистина, само една лека настинка“, и че вече имала някои важни сведения за местонахождението на баща ѝ, които обаче изисквали да остане още няколко дни в столицата на Райха.

По-нататък тя обясни на дъщеря си, че е натоварила Магда с отговорността за пътуването до Лондон, но въпреки това разчитала на голямата си щерка! Тя, Елизабет, щяла да дойде при тях с баща им само след някой и друг ден!

— Целувки на голямото ми момиче, и двамата с брат ти да слушате Магда! Щом пристигнете в хотел „Мейфеър“, да ми се обадите в „Адлон“. Поздрави Волферл и му кажи, че мама му изпраща безброй целувчици.

След като приключи разговора, Елизабет усети колко е слаба все още. След бърза гореща вана, завършила със студен душ, тя се посвети на тоалета си. Първоначалният подем, дължащ се на активните ѝ решения, вече отзвучаваше, а главоболието се завърна с тъпото си туптене. Тя изпи още един аспирин и докато изчакваше той да

подействия, от рецепцията се обади един господин и с войнишки тон ѝ съобщи, че към покоите на уважаемата госпожа се качвал господин капитанът от СС, д-р Щрелиц. Завърши стегнато с възгласа: „Хайл Хитлер!“.

Последвалата среща беше кратка. Лекарят се зарадва, че я намира в добро състояние. После ѝ връчи очарователен букет от името на господин Брунман и писъмце със следния текст: „С най-добри пожелания за скорошно оздравяване“ и допълнението, че щял да бъде на услугите на уважаемата госпожа „винаги и по всякакви въпроси“.

Двете срещи с господин Брунман в Райхсканцеларията се бяха изличили напълно в паметта на Елизабет. Бе забравила също как за миг ѝ се стори, че разпознава в негово лице Густав. Затова пък, колкото и да беше странно, помнеше дума по дума хвалебствията по адрес на господин Брунман, с които я бе засипала бързивата прислужница в дамската тоалетна.

Д-р Щрелиц се сбогува с неизбежния поздрав „Хайл Хитлер!“, а Елизабет си отдъхна и незабавно се зае да се свързва с всички източници, с които разполагаше. Обади се в кабинета на Фуртвенглер („На записи в радиото е, но сигурно ще ви се обади скоро, госпожо Малпран“), както и на Боденшац в кабинета на Гьоринг („При фюрера е. Не, за съжаление нямаме новини, но ще ви се обадим!“).

Елизабет си спомни за един прием в Берлин преди три години, на който беше представена на американския посланик Уилям Едуард Дод и на жизнерадостната му дъщеря Марта. Марта Дод веднага се бе опитала да я уговори за ангажимент в „Метрополитън опера“ в Ню Йорк. Сега този контакт ѝ се стори изключително ценен и тя се възползва моментално от него.

За нейно разочарование ѝ съобщиха, че мис Марта Дод се е върнала в САЩ. Елизабет остави съобщения на всички, с които не бе успяла да се свърже, и се почувства изтощена и обезверена от досегашните неудачи.

После си помисли, че е дошло време да хвърли на везните своята известност. Върна се към идеята, която ѝ беше дал американският фотограф, паднал в ръцете на телохранителите на Гьоринг.

Елизабет не бе пропуснала да забележи, че дебелият фелдмаршал обича и поддържа познанствата с дами, но колкото и да подхранваше добре известната си мегаломания, къпейки се в светлината на

прожекторите, явно не желаше да се появи на първа страница с дама, която не беше негова съпруга.

Който познаваше решителната му втора съпруга Еми — посредствена актриса с кратка кариера, която настояваше да я титулуват с „високоуважавана госпожо“, веднага би си обяснил защо това е така.

Елизабет си помисли, че може да има много тирани, но по някое време всеки си намира майстора у дома.

Тя поиска да я свържат с кореспондента на най-голямата американска новинарска агенция „Асошиейтед прес“ в Берлин, мистър Луис Пол Локнър, и го покани на разговор в „Адлон“. Човекът беше безкрайно изненадан и не по-малко възраждан — още повече че известната примадона досега странеше от пресата.

Елизабет не възнамеряваше да споделя с пресата в лицето на мистър Локнър същинската причина за пребиваването си в Берлин. Искаше само да напомни на Херман Гьоринг, че тя, Елизабет Малпран, е тук и че има кой да я чуе.

ОСЕМНАЙСЕТА ГЛАВА

Мистър Локнър беше женен за германска благородница. Той говореше добре немски, поддържаше отлични отношения с висшите кръгове и, доколкото беше известно на Елизабет, се отнасяше критично към националсоциализма.

Нисичкият, почти изцяло плешив Локнър дойде веднага и Елизабет разказа подробно за личното си щастие със съпруга и децата и наблегна колко се радвала, че скоро ще играе на сцената на лондонската „Ковънт гардън“ във *Вълшебната флейта* на Моцарт. Не издаде тревогата си за своя мъж нито с дума, нито с жест; предимството ѝ беше, че бе обучена за драматична актриса.

Спомена обаче, разбира се, съвсем мимоходом, че наскоро е имала възможността да проведе извънредно приятен разговор за операта с почитателя на музиката, генерал-фелдмаршал Херман Гьоринг, докато вечеряли заедно в хотел „Адлон“.

Мистър Локнър слушаше внимателно и почти не задаваше въпроси. Елизабет предполагаше, че той надушва нещо повече зад внезапните ѝ откровения, но проявява аристократична въздържаност — удивително качество за един журналист.

По-късно тя се замисли дали този човек не беше проявил търпение просто защото инстинктивно е усещал, че скоро ще се срещнат отново. Във всеки случай двамата се разделиха с най-добри чувства.

Още на другия ден във всички важни вестници се появиха възторжени статии за Елизабет Малпран, най-красивото сопрано, което е виждал светът...

Елизабет постигна това, към което се стремеше: публично внимание. Посланието ѝ явно беше получено, защото реакцията не закъсня.

Още преди единайсет часа същата сутрин бодрият господин от рецепцията я осведоми, че има посетител — „личният адютант на господин генерал-фелдмаршал Гьоринг, господин Карл-Хайнц Боденшац. Хайл Хитлер!“.

В миналото Боденшац, полковник от Луфтвафе^[1], бил адютант на „Червения барон“ Манфред фон Рихтхофен^[2] до смъртта му. През Първата световна война Гьоринг служил в същата ескадрила. От 1928 година Боденшац беше адютант на Гьоринг и негов личен приятел. Той бе неговият човек за всякакви случайности и щекотливи въпроси. Разтегливата му позиция се простираше от набеден виновник до пощальон на любовта. Винаги информиран и дискретен, дори самото му посещение говореше достатъчно много на Елизабет.

Той увери многословно високоуважаваната артистка, че наистина се правело всичко, за да се изяснят обстоятелствата около изчезването на съпруга ѝ, и настоятелно помоли скъпата госпожа засега да се въздържа от нови срещи с чуждестранната преса. Както и да се отнася към господин генерал-фелдмаршала с подобаващото доверие...

После Боденшац въведе в разговора един страховит призрак. Елизабет му отдаде дължимото — все пак той го стори с измъчено изражение, сякаш страдаше от зъбобол. И макар да не го каза направо, тя го разбра отлично. Боденшац приложи едно средство, чрез което господстващият режим винаги постигаше раболепна отзивчивост: заплахата. Сега, в крайна сметка, уважаемата госпожа трябвало да мисли на първо място за двете си деца. Пресата винаги прилагала деликатни методи при събирането на информация и вероятно щяла да се възползва от ситуацията.

— Помислете, госпожо, нали не искате да рискувате новинарската глутница да използва присъствието ви в Берлин, за да досажда на скъпите ви дечица у дома!

Естествено, Елизабет разбра намека на Боденшац. Не от досадната преса в Мюнхен трябваше да се страхува тя...

И сякаш казаното не беше достатъчно, ами адютантът на Гьоринг, след като тракна токове и се оттегли, уж случайно забрави на масата една кафява папка.

В нея Елизабет намери няколко брошури: „Германският Райх и фюрерът информират“. Най-отгоре се мъдреше указът, легитимиращ Нюрнбергските закони от 1935 година, с красивото и патриотично заглавие „Закон за защита на германската кръв и на германската чест“.

Тук можеше черно на бяло да се прочете, че децата от смесени бракове между евреи и арийци се считат за мелези първа степен. Казано направо, това естествено означаваше, че новите господари смятат Дебора и Волферл за нежелани полуевреи. Брошурите целяха да затворят устата на Елизабет.

А тя си помисли: „Нацистите не си поплюват в своите дела, но са доста непохватни в прилагането на методите си“. Те имаха груби ръце и груби мисли. Нямаше желание да хаби повече енергия в разсъждения за самопровъзгласилата се раса господар, защото от това ѝ приляваше. Елизабет кипеше вътрешно. *Да използват собствените ѝ деца като средство за натиск върху нея!*

Господин Боденшац бе извадил късмет, че отдавна се беше оттеглил, в противен случай със сигурност щеше да пострада — хотел „Адлон“ обаче щеше да има нужда от нова кана за кафе, а килимът — от сериозно почистване.

След този мимолетен темпераментен изблик Елизабет се отдаде за кратко на триумфалното чувство, че децата ѝ отдавна са на сигурно място извън страната. Осемнайсет часа бяха изминали от заминаването им от Централната гара в Мюнхен, за което Гьоринг май не знаеше — нямаше друг начин да си обясни намесата на неговия адютант и подлия му намек.

Така че Магда и децата трябваше отдавна да са преминали границата със свободна Франция при Страсбург и може би вече бяха пристигнали в Париж! Най-късно след нови осемнайсет часа непоколебимата Магда и децата щяха да пътуват през Канала към Дувър, където Паул, братът на Густав, щеше да ги поеме в сигурните си ръце.

Както всички чувства на триумф, и това отлетя бързо, защото Паул още не се беше обадил от Дувър, съдбата на Густав не бе изяснена, а главоболието започваше отново да я измъчва.

Затова Елизабет направи единственото разумно нещо: изпи още една таблетка срещу главоболие и реши да се излегне за малко върху дивана. Всъщност заспа. Когато се събуди от неспокойната си дрямка, в стаята беше тъмно, а тя с ужас установи, че е спала цели шест часа!

Веднага попита рецепцията дали междувременно е имало обаждания за нея. Ядоса се, когато разбра, че е пропуснала няколко разговора. Обаждани се различни журналисти, а също господин

Фуртвенглер, някоя си госпожа Марта Дод от отвъд океана и един извънредно настойчив и развълнуван господин, който се представил за неин импресарио. *Но нали още по обяд госпожата ни предаде чрез господин Боденшац, че не желае да я смущаваме. Затова не ви свързахме. Хайл Хитлер!*

Елизабет пожела на господин Боденшац да прекара следващите хиляда години в Чистилището на Данте, след което разтърси из основи клетия хотелски служител, обяснявайки му, че само тя, госпожа Малпран, може да определя кога да я свързват по телефона. *Помози Бог!*

После осъзна, че действително се чувстваше по-добре в сравнение със сутринта и че най-ефикасното лекарство срещу простуда и висока температура беше не почивката, а искрено преживеният гняв. Дори изпита отново апетит и си поръча лека вечеря в стаята. Един малък паж в червена униформа ѝ донесе и всички съобщения, оставени за нея.

От заминаването на децата бяха изминали двайсет и четири часа. Елизабет се надяваше, че Магда ще ѝ се обади от Париж; така се бяха договорили, стига да ѝ беше останало малко време при прекачването. Сега обаче се задоволи с надеждата, че тъй чаканото обаждане от Лондон ще дойде най-късно на следващата сутрин. Позвъни на Принцрегентенплац, откъдето възстановилата се след премеждията Отилие я увери, че всичко вкъщи е наред, само дето било малко скучно без децата и дакела.

След това Елизабет телефонира на разтревожения си импресарио, който се намираще във Виена и беше като паднал от небето — и все още падаше, задето била в Берлин (трябвало да научи това от вестника!), вместо да пътува за Лондон! Тя се отърва от многословните му тиради, като го увери, че, разбира се, ще реализира ангажимента си към „Ковънт гардън“ и само щяла да замине малко по-късно от предвиденото.

Сега пък господин Фуртвенглер беше неоткриваем. Телефонистката на „Адлон“ със съжаление събщи, че не е успяла да установи връзка с Марта Дод в Ню Йорк.

Макар да се беше ядосала на Боденшац, Елизабет се обади отново в Райхсканцеларията. Нямахше да позволи да я сплашат, нито щеше да се откаже. Но нито Гьоринг, нито Боденшац бяха налице —

или може би не искаха да разговарят с нея. За начало тя игнорира съобщенията от журналистите, но ги запази за по-късно.

Елизабет се чувстваше още слаба, а в гърлото ѝ дращеше, но тъй като беше мека юнска вечер, реши, че една малка разходка на чист въздух ще допринесе за пълното ѝ оздравяване.

Облече ансамбъл в цвят бургунд с подходяща шапка, обу черни чорапи с американски ръб и нахлузи обувките. Тъмночервеният цвят ѝ отиваше. Огледа се в огледалото и неочаквано се изпълни с надежда, че всичко ще се обърне към по-добро.

Във фойето я чакаше неприятна изненада. Боденшац не беше преувеличил, поне що се отнасяше до нахалството на пресата: там се бе събрала пъстра групичка, която тутакси наобиколи Елизабет като ято гъски, което иска да бъде нахранено. Всички крякаха едновременно, проблясваха светкавиците на множеството фотоапарати, които плуваха над тълпата, движени сякаш от магическа ръка.

Госпожа Елизабет Малпран изглеждаше наистина очарователно. За всеобщо удоволствие на следващия ден във вестниците се появиха безброй прекрасни фотографии. Само дето разходката не се осъществи, защото артистката отстъпи пред щурма на журналистите и предпочете да избяга в апартамента си, а чувството ѝ за покълваща надежда помръкна.

Докато вадеше от косата си фуркетите, с които беше закрепила палавата въздушна шапчица, тя си спомни как нейният свръхдеен импресарио се възмущаваше по телефона за безплатното ѝ интервю с „Асошиейтед прес“, *защото всяко интервю трябва да има своята цена!* (Съгласно договора му се полагаха двайсет процента от приходите на Елизабет.)

Тя отново седеше в апартамента и се чудеше с какво да запълни дългата вечер. Сновеше из стаята като животно в клетка, осъдена да чака новини за Густав или децата. По някое време се свлече изтощена на леглото.

Рано сутринта се събуди със схванати крайници. Най-напред опита да се свърже с брата на Густав Паул в Лондон. Телефонистката на „Адлон“ отново изрази съжалението си след напразните опити:

— Причината не може да е в нашата техника, госпожо, а в британците.

Елизабет се опасяваше, че същото е валидно и в обратния случай и че Паул не успява да се свърже с нея в хотела.

Към девет сутринта ѝ хрумна идея. Телефонира отново на мистър Локнър от „Асошиейтед прес“ и го попита дали би могла да използва неговия апарат, за да се свърже с Лондон.

Мистър Локнър се зарадва — надяваше се на ново ексклузивно интервю и похвали нюха си, който от самото начало беше надушил, че пребиваването на госпожа Малпран в Берлин крие още много пикантерии.

Елизабет, предпазлива въз основа на скорошния си опит, първо се осведоми от портиера какво е станало с репортерската обсада и с радост научи, че хотелското фоайе е било прочистено, каквото и да значеше това.

Тя взе такси и успя да се свърже без проблеми от офиса на „Асошиейтед прес“ със снаха си Анабел в Лондон.

Анабел, витално създание, винаги в движение, възбудено ѝ съобщи, че Паул е заминал още предишната вечер за Дувър съгласно уговорката. Възнамерявал да пренощува там, защото фериботът трябвало да пристигне много рано сутринта. Елизабет ѝ даде за всеки случай номера на офиса на мистър Локнър и я помоли за телефона в хотела на Паул. Обади се там, но той вече бил напуснал. Елизабет се върна бързо в „Адлон“, където Паул щеше най-напред да опита да се свърже с нея, и зачака. И зачака. Час след час. Междувременно мистър Локнър ѝ позвъни отново, за да ѝ предаде от Анабел, че Паул *не се бил обадил* досега.

Нервите ѝ бяха на път да се скъсат, когато от рецепцията я уведомиха, че е дошъл мистър Луис Локнър, и Елизабет се втурна по коридора насреща му.

Мистър Локнър мачкаше шапката си по начин, който не предвещаваше добри новини. Което се обясняваше и с личното му появяване.

Господин Паул Берхингер, братът на Густав, се обадил на него, след като не могъл да се свърже с „Адлон“. Паул бил изчакал два ферибота от Кале, но децата и Магда не били и на двата. Щял да

изчака и следващия, последния за деня ферибот, който пристигал следобед, и да се обади пак.

Елизабет рухна, а мистър Локнър, който вече мислеше не за интервюто си, а само и единствено за майката, тревожеща се за децата си, положи неимоверни грижи.

Поръча кафе и коняк и накара Елизабет да ги изпие, без да предполага, че малко преди това тя, измъчвана от силно главоболие, бе взела две хапчета на празен стомах. Призля ѝ, така че мистър Локнър беше принуден да я придружи до банята, защото залиташе.

Тя се върна след петнайсет минути, посрамена и сравнително трезвена. Сега мистър Локнър действително се сдоби с ексклузивното си интервю с Елизабет Малпран — но то беше от тези, които никога нямаше да бъдат публикувани. Защото Елизабет разказа на този човек, към когото изпитваше доверие, за плана си да емигрира от Германия.

Мистър Локнър, който беше видял в живота си доста неща, особено откакто предаваше от Германския райх, изрази учудване защо със съпруга ѝ не са процедирали в обратен ред — защо, за бога, мъжът ѝ е заминал пръв и под собственото си име? Нямало ли да е по-добре, ако тя и децата бяха отпътували за Лондон преди него, пък той да ги беше последвал с фалшиви документи?

На което Елизабет отговори, че той е бил с фалшиви документи — и изведнъж преbledня, а виолетовите ѝ очи се разшириха. Мистър Локнър се уплаши от нов припадък и се заозърта трескаво за подходящ съд. Но тя не повърна, а каза:

— Божичко, ама мъжът ми пътува като Петер Фрилинг, а не като д-р Густав Берхингер!

Журналистът попита:

— Надявам се, че не сте казали за това на хер Гьоринг?

— Не, разбира се — отвърна Елизабет и погледна очаквателно мистър Локнър, който очевидно беше далеч по-опитен в конспиративните дела.

— Хм — подзе той и се почеса по брадичката. Някъде в главата на Елизабет прозвуча неприятният звън на камертон, който извести, че съображенията, които ще последват това „хм“, няма да ѝ харесат.

— И така — прокашля се мистър Локнър — очевидно се колебаеше как да започне. Междувременно злощастната му шапка

някак се беше озовала в ръцете на Елизабет и вероятно никога нямаше да бъде използвана повече по същинското си предназначение.

— И така, има две възможности, госпожо Малпран. Господин Гьоринг не е попитал за това, защото отдавна е знаел за плана ви да емигрирате в Англия и си е играел с вас. Или пък изчезването на един сънародник от еврейски произход просто не го е засягало. Всички знаем, че нашите *чистокръвни арийци* — той произнесе тези две думи с огромно презрение — са се заели усърдно да изметат с желязна метла всички нежелани елементи от страната. Ето защо те се радват на всеки, който си тръгне доброволно. Ако е вярна първата възможност обаче, въпросът е: кой държи съпруга ви, щом не са били нацистите?

Елизабет си спомни с ужас за стария шафнер в Мюнхен.

— Мистър Локнър, имам основания да предполагам, че нацистите са го задържали. — Тя му разказа накратко за мъжа, който явно се страхуваше и се озърташе, сякаш се боеше от кафяви погледи.

— Добре тогава, да поразсъждаваме. Първо: за фалшивите документи, легитимиращи съпруга ви като пътуващ ариец. Или са установили, че документите не са истински, и са го арестували заради това, или нацистите веднага са разбрали кой е, защото планът им е бил известен от самото начало. В първия случай го разпитват в полицията, във втория — в СС или Гестапо.

Чувайки думата *разпитват*, Елизабет пребледня — добре знаеше какво означава.

— Какво да правя сега, мистър Локнър? Искам да спася мъжа си! — извика отчаяно тя.

— Бих ви предложил следното, мила госпожо, дори да ви се стори трудно. Щом разберете, че децата ви са в безопасност, да се свържете отново с Гьоринг и да го осведомите, че мъжът ви пътува под името Петер Фрилинг. Препоръчвам ви да поднесете признанието си, гарнирано с много сълзи. Изглежда, Гьоринг е податлив на подобни излияния, поне така съм чувал. Боя се, че не мога да ви бъда полезен с други съвети.

Мистър Локнър стана и си наля коняк. Разговорът замря и двамата погледнаха едновременно към черния телефон, ала техниката и бакелитът сякаш бяха дали обет да мълчат — безмилостният апарат излъчваше единствено меланхолията на неодушевен предмет.

На тръгване гостът обеща да се обади отново.

Елизабет го върна от вратата. Гласът ѝ беше странно напрегнат, сякаш вече знаеше отговора на въпроса, който зададе:

— Моля ви, бъдете откровен с мен, мистър Локнър. Колко по-зле ще става? Нима сигурността е вече недостижима мечта на майките?

Мистър Локнър се обърна към нея и я погледна печално. По тъгата в очите ѝ разбра, че въпросът ѝ включваше не само мъжа ѝ и двете ѝ деца, но и съдбата на всички живеещи в страната малцинства, на всички онези нещастници, които бяха попаднали в епицентъра на човеконенавистната политика на националсоциалистите.

Той си спомни как тя му разказваше вчера за синчето си, чието краче било по-късо и поради това детето куцало, и за ширещите се слухове, че Хитлер, с когото се беше запознал лично и когото бе интервюирал, планирал да унищожи всички хора с физически недъзи.

Вероятно беше започнал да осъществява този замисъл, защото нацистите строяха из цялата страна концентрационни лагери за злокобното си дело. Освен това в средите на Локнър под сурдинка се говореше за принудителната стерилизация на инвалиди, чрез която режимът се стремеше да предотврати възпроизвеждането на този *нежелан вид уродливи човеци*. Казваха, че по въпроса имало писмена заповед на фюрера, пазена в тайна.

Нещо в очите и в позата на певицата подсказа на мистър Локнър, че с въпроса си тя не се надява на фалшиво успокоение от негова страна — в смисъл че много от нещата, които се говорят за плановете и деянията на нацистите, не са нищо повече от преувеличени слухове, глупави приказки, на които не трябва да се вярва.

Вместо това Луис Локнър с изненада установи, че в дълбините на сърцето си тя отдавна знаеше истината. И че притежаваше достатъчно кураж, за да я понесе.

Ето защо той отговори откровено:

— Боя се, че ще става много по-зле, госпожо Малпран. Както много хора в тази страна, и аз съм на мнение, че ще има нова голяма война.

Той си взе довиждане и още докато вървеше към асансьора, осъзна, че не само вярва в това, което току-що бе казал, но и го знае. То беше толкова сигурно, колкото и фактът, че никога няма да му поникне коса на главата.

Мистър Луис Локнър щеше да излезе прав. След малко повече от година се започна: Хитлер заповяда нападението над Полша, а мистър Локнър беше първият американски журналист, който придружаваше германските войници в Полската кампания на Вермахта.

През 1939 година той получи наградата „Пулицър“ за своите реалистични и критични военни репортажи, но през 1941 година стана толкова неудобен за нацистите със смелите си статии, че те го интернираха.

След края на войната през 1945 година мистър Локнър беше сред първите журналисти, които имаха възможност да разгледат концентрационния лагер в Дахау, за да документират страданията на затворниците и да ги съхранят за вечни времена, така че следващите поколения да си извадят поуки за бъдещето.

[1] Луфтвафе — военновъздушните сили на нацистка Германия, съществували от 1933 до 1945 г. — Б.пр. ↑

[2] Барон Манфред фон Рихтхофен (1892–1918) — германски пилот, смятан и до днес за „асът на асовете“. Печели 80 въздушни битки по време на Първата световна война. — Б.пр. ↑

ДЕВЕТНАЙСЕТА ГЛАВА

Елизабет прекара още два дни в ада на неизвестността — два дни, през които разви множество дейности, сякаш направлявана дистанционно, защото всичко беше по-добре, отколкото да седи и да чака със скръстени ръце.

Тя проведе безброй отчаяни и безплодни телефонни разговори с брата на Густав, Паул; не спеше, ядеше и пиеше, колкото да не се срине напълно.

Срещна се още веднъж с Гьоринг в Райхсканцеларията и съкруши и последната му надежда да спечели купата „Елизабет“ в надпреварата с Гьобелс; разговаря по телефона с Фуртвенглер и Марта Дод, както и с бившия ръководител на Музикалната палата Рихард Щраус, който обаче беше принуден да се съобразява с факта, че снаха му е еврейка, и внимаваше да не размахва много-много диригентската палка. Въпреки това Щраус ѝ обеща да поразпита наоколо; всички останали също я уверяваха в своята подкрепа и ѝ вдъхваха кураж.

Сега обаче изпита на гърба си негативното отражение на факта, че след единственото си участие в Байройт през 1931 година и ареста на Густав, докато беше издирвал изчезналата Отилие, тя почти не бе приемала ангажименти в Германия — през последните години кариерата ѝ се развиваше изключително в чужбина. Някогашните ѝ многобройни контакти бяха оредели, с мнозина от познатите се беше отчуждила.

Може би затова Елизабет не отказа поканата от господин Брунман за вечеря на 17 юни, четиринайсетия рожден ден на Дебора, макар всъщност една светска вечер да беше последното, от което имаше нужда. Господин Брунман се прояви като извънредно деликатен и сдържан домакин, а накрая в израз на съчувствие предложи лично да проучи въпроса за местонахождението на децата на госпожа Малпран.

Елизабет му благодари най-искрено, защото беше усетила, че той действително изглежда заинтересован да ѝ помогне — макар този

непроницаем мъж да си оставаше загадка за нея.

Освен това тя вярваше, че вече го е срещала, и когато изказа на глас това си предположение, той отвърна:

— Разбира се, вече съм имал удоволствието да се срещна с вас. Имах щастието да се възхищавам на вашето изкуство в Рим, Париж и Брюксел, но там бях само един от многото зрители в партера. Сигурно обаче си спомняте, че се срещнахме преди два дни в Райхсканцеларията?

Елизабет отвърна колкото чаровно, толкова и вярно, че това, за жалост, е убягнало от вниманието ѝ — но се извини, че през онзи ден имала висока температура и била силно развълнувана, затова си спомняла само откъслечни събития.

През нощта тя се мятеше в неспокоен сън. Сънува Густав, който вървеше насреща ѝ по дълъг коридор, облян от светлина. Когато обаче застана пред нея, това не беше нейният Густав, а Албрехт Брунман. А там, където трябваше да се намират очите му, зееха две дълбоки черни дупки.

Елизабет се събуди от собствения си вик, цялата разтреперана от страх.

През тези ужасни дни мистър Локнър се превърна в истински приятел. По собствена инициатива той влезе във връзка с познати журналисти из целия Райх, които до един обещаха да държат отворени очите и ушите си и да проучат маршрутите на децата и на Густав Берхингер.

Всички усилия обаче останаха без резултат и заглъхнаха, смачкани от мощните нацистки мелници. Чак по-късно Елизабет щеше да разбере, че се беше сблъскала с най-ефикасното, единственото и наистина чудодейното оръжие на нацисткия режим: способността му да изскубва хората из корен, да ги поглъща и да ги заличава завинаги, запокитвайки ги в недрата на злото.

Макар да беше на края на силите си, тя се стягаше всеки път отново и отново с енергията на майката, непрекъснато обмисляше нови идеи и дори подаде сигнал за изчезнали лица в полицията. За следващия ден планираше да наеме кола с шофьор и да проследи пътя на децата си с влака чак до германско-френската граница.

Предната вечер отново я посети мистър Локнър — на втория ден след изчезването на децата, на петия след това на Густав.

Видът на нейната крехка, бледа фигура го трогна. Тъкмо беше успял да убеди Елизабет да изпие поне чаша чай и да хапне няколко лъжици лек бульон, когато на вратата се почука енергично. Някой я отвори рязко, без да изчака отговор, и Елизабет беше съборена от размахващи се ръце и крака.

Това беше твърде много за клетницата след вълненията от последните дни и тя потъна в мрак, с което уплаши присъстващите и новодошлите.

Когато започна да идва на себе си, усети нещо мокро на челото си, което се оказа кърпа, и нещо тежко върху краката си, което се оказа дакел, а когато примигна предпазливо — от страх да не би радостта ѝ да е била просто сън — видя край себе си стреснатите лица на децата си, изпълнени с напрегнато очакване. Насмалко щеше да изпадне отново в несвяст, добре че вече беше легнала.

Какво ликуване настъпи! А мистър Локнър, с нова шапка, се усмихваше като меденка във формата на конче. Пристигналият с децата Албрехт Брунман се държеше скромно на заден план в този трогателен празник.

Чак след време опиянената от радост Елизабет се овладя дотолкова, че изобщо да забележи присъствието на господин Брунман. Пък и децата, особено малкият Волфганг, не спираха да говорят и да плачат: поток от думи и бликащи сълзи... Но в очите на дъщеря си майката долови мъка и застинал ужас.

В този момент Елизабет осъзна какво не беше наред, какво липсваше и защо Дебора се колебаеше да се включи в радостното ликуване:

— Но къде е нашата Магда, младата гувернантка на моите деца? Къде е? Не е ли тук?

И всички в стаята, включително дакелката Бине, обърнаха глави към господин Брунман като в заучена синхронизация. Той се подчини на тази безмълвна подкана, сякаш вече бе очаквал да му дойде редът:

— Вашата гувернантка още се намира в полицейския арест в Щутгарт, уважаема госпожо. По погрешка я сметнали за крадла, защото намерили у нея голямо количество ценни бижута. За жалост усилията ми за освобождаването ѝ все още не са се увенчали с успех.

— Що за откачена история, за бога?! Магда не е никаква крадла! Бижутата са мои, естествено. Лично аз ѝ ги поверих. Тя е невинна и трябва да бъде освободена незабавно!

— Разбира се, госпожо Малпран, и аз се надявам на положителна развръзка, но ще минат още ден-два, докато приключат всички формалности. Бижутата са били конфискувани като доказателствен материал, но вече полагам усилия за връщането им. Предлагам ви засега да се насладите на срещата с вашите деца и да оставите на мен да се погрижа за вашата гувернантка. Утре ще ви посетя пак. Багажът на децата ви е във фойето на хотела и до минути ще бъде донесен в апартамента. Приемете моите почитания, уважаема госпожо. Пожелавам ви приятна вечер с вашите деца.

Думите му прозвучаха учтиво, ала някак окончателно, като че ли господин Брунман не възнамеряваше да отговаря на повече въпроси. Той тръгна към вратата, но Елизабет се усети в последния момент, че му дължи благодарност:

— Извинявайте, господин Брунман. Колко съм нелюбезна. Вие ми връщате децата, а аз дори не ви благодарих за това. Моля, не мислете, че не оценявам усилията ви. Но нашата гувернантка Магда е много отдавна с нас. Тя е част от семейството. Много държа да не ѝ се случи нещо лошо. Затова ви моля най-настойтелно — направете всичко за нашата Магда, както направихте за децата ми. Ще ви бъда много благодарна.

Господин Брунман пусна бравата и се върна. Поклони се на Елизабет и пое пръстите ѝ, които тя му беше протегнала с уникалната си, неподражаема грация. Той целуна ръката ѝ по съвършено изискан начин, без устните му да докосват опакото на дланта ѝ. После се изправи и се вгледа за миг в лицето на Елизабет, сякаш търсеше потвърждение на последните ѝ думи, преди да напусне стаята с дълги, безшумни крачки.

Тя се загледа след него. Никога не беше срещала толкова висок мъж, който да се движи така спокойно и гъвкаво. Но дълбоко в очите му бе съзряла нещо, което за миг я беше смутило. В момента обаче бе твърде заета с децата, за да се замисля повече по въпроса.

Мистър Локнър също се сбогува. През следващите часове Елизабет се отдаде изцяло на децата си.

Волферл и Дебора, а също и Бине, имаха остра нужда от къпане и скоро банята беше направо наводнена. За радост на Волферл пияната преливаше от ръба на ваната; нищо чудно, след като сам беше излял в нея цяло шише боров шампоан.

Междувременно бяха донесли куфарите и децата седяха на дивана по пижами. Елизабет поръча обилна вечеря и Волферл веднага ѝ се нахвърли. Тя се зарадва на отличния му апетит, свидетелстващ, че синът ѝ е понесъл случилото се без големи травми, поне що се отнасяше до стомаха му.

При Дебора нещата стояха другояче — тя едва-едва вкусваше от ястията с обяснението, че не била гладна. Елизабет наблюдаваше с тревога дъщеря си. Дебора изглеждаше потресена. Дали това се дължеше само на факта, че Магда бе останала в ареста, или имаше нещо повече?

През главата ѝ минаха хиляди ужасни неща, които може да се случат в затвора на едно младо и невинно момиче като Дебора. С огромно самообладание успя да потисне надигания се ужас. Макар да се боеше от отговора, попита:

— Какво ти е, Дебора? Няма ли да ми разкажеш какво се случи?

Дебора поклати глава и кимна към брат си, който дъвчеше с пълна уста.

— По-късно, мамо, след като заспи Волферл.

Но малкият беше твърде възбуден, за да мисли за сън. Той целият вреше и кипеше от потребността да общува и вече за трети път разказваше историята за арестуването им на гарата в Щутгарт. Как ги разделили с Магда, как Бине ухапала един полицаи по глезена и как той, Волферл, ѝ извикал: „Бягай, Бине!“. Дакелката търтила да бяга, преди полицаят да извади оръжието си. За Волферл случилото се беше придобило по-скоро ореола на вълнуващо приключение като тези, които преживяваха неговите герои в книгите на Карл Май. Ако са се отнесли към него малко грубичко, ако е студувал и гладувал — така е трябвало да бъде, нали в крайна сметка е задължително истинското приключение да бъде съпроводено и от мъничко страдание! Как иначе да те превъзнасят после като герой?

Може логиката му да беше трогателно детинска, но в случая тя бе постигнала целта си и го беше предпазила от шока, преживян от сестра му.

Както се оказа, Волферл прекарал повечето време в прегръдките на Дебора. Може би това обясняваше умственото и физическото изтощение на момичето, което сторило всичко, за да не се уплаши братчето ѝ: топлила го, давала му оскъдната си порция храна, бдяла над съня му и отпъждала от него всякакви пъплеци гадини.

Най-после очите на малкия се затвориха. Току-що бърбореше оживено и в следващия миг главата му се отпусна върху рамото на Елизабет. Тя го целуна по чистото челце, вдигна го и го понесе към леглото.

Любовта и нежността я връхлетяха почти болезнено, докато държеше в ръцете си топлото телце на малкия си син. Настани го в леглото и го зави с огромно внимание, сякаш беше чуплив. С мъка откъсна очи от обичното лице, толкова щастие ѝ доставяше просто да го наблюдава, докато спи. Повече от два дни се бе молила за тази гледка и ето че сега той беше тук.

В същото време тя чувстваше неспокойното присъствие на дъщеря си, усещаше тайния ѝ ужас, за който трябваше да си поговори с нея като майка. Елизабет се боеше да узнае истината, както се боеше и от отговорността, която щеше да прехвърли върху нея Дебора. Горещо се надяваше да се справи с ролята си на майка, така че Густав да се гордее с нея. Но преди всичко се молеше да намери правилните думи за утеха и сила, за да облекчи нараненото съзнание на момичето.

Елизабет седна до дъщеря си и взе двете ѝ ръце в своите. Разтърка ги с познатия жест, както беше правила толкова често, когато Дебора се оплакваше от студа. Ръцете на момичето бяха много красиви, издължени, с тънки, деликатни стави и гъвкави от свиренето на пиано.

Дебора подхвана разказа си за събитията, които силно се различаваше от този на Волферл. Майката и дъщерята се държаха през цялото време за ръце и споделяха топлината си, докато тя разказваше как на гарата в Щутгарт двама полицаи нахлули в тяхното купе, поискали им документите и веднага започнали да твърдят, че нещо с тях не било наред и се налагало да ги отведат. Магда застанала храбро срещу тях и веднага предложила да се свържат по телефона с госпожа Елизабет Малпран, прочутата певица, която в момента се намирала в хотел „Адлон“ в столицата на Райха и щяла да потвърди истинността на казаното от нея.

Обаче мъжете не пожелали да чуят Магда, ами я сграбчили за косата и я извлачили от купето. Волферл се разплакал, но Магда се провикнала, че това било шега и изобщо не я боляло. Може малкият да бил повярвал, но не и Бине — тя оголила зъби и се хвърлила към крака на единия полицай. Другият извадил оръжието си, Волферл викал „Бягай, Бине!“, а Магда се замолила: „За бога, господо! Нали няма да стреляте по малки деца и по кучета! Всичко е наред. Ще дойдем с вас!“.

В суматохата Бине успяла да избяга.

Откарали ги с камион и ги хвърлили в затворническа килия. Скоро извели оттам Магда и оттогава Дебора не я видяла повече.

Дебора и Волферл прекарвали два дни сами в затвора. Давали им малко храна, нямало възможност да се измият, а за физическите нужди им се полагала очукана ламаринена кофа, захлупена с капак. На няколко пъти Дебора се опитвала да завърже разговор с лукавата надзирателка, но последната била или глупава, или няма, вероятно — и двете. Накрая използвала всичките си сили, за да се грижи за Волферл, разказвала му всички приказки, които била чела, и му пеела всички песни, които била научила, само и само да го предпази от скуката и страха.

Елизабет благодари на Господ за тази дъщеря, ала в същия момент го обвини: „Как може да допускаш човеци да вършат подобни дела? Що за чудовища са това, да причиняват такива неща на едни деца?“.

Но дните в затвора не са били истинската причина за ужаса на Дебора. Той се разкри едва когато тя разказа на майка си как дошъл господин Брунман и ги освободил от затворническата килия.

Отначало господин Брунман причинил голяма суматоха с думите: *Това е тежка съдебна грешка — да затворите безпричинно децата на прочутата певица госпожа Елизабет Малпран, високо ценена от самия фюрер!*

След като твърдо отказала да си тръгне без Магда, Дебора станала свидетелка на разговора между господин Брунман и директора на затвора — двамата с Волферл чакали в съседната стая, а стените били тънки. Така чула директора да обяснява, че разпитът на заподозряната не им дал нови сведения, но пък бил причинил физически щети.

„За съжаление“, казал директорът на затвора без капчица съжаление, „нашият човек се е престарал. Жената не е в добро състояние. Може да умре при транспортирането.“

Дебора веднага схванала, че този разговор може да значи само едно: че Магда е била подложена на жестоки мъчения през последните два дни.

Все пак чула и как господин Брунман заповядал да окажат пълни медицински грижи на Магда и поискал веднага да бъде информиран, когато жената се възстанови, за да се върне в Мюнхен.

Напуснали затвора, във ваял проливен дъжд. Когато приближили до черната лимузина на Брунман, изживели първата радостна изненада за тези дни: вярната Бине, съдейки по жалкото ѝ състояние — мръсна и гладна, била стояла през цялото време на пост пред затвора и сега се хвърлила, скимтейки, насреща им.

Господин Брунман прибрал мокрото куче в излъсканата си кола, без да му мигне окото. В този момент Дебора започнала да му вярва.

В края на разказа си момичето се разплака и разтреперано се облегна върху рамото на Елизабет. После, много по-късно, вдигна подпухналото си лице и попита майка си:

— Толкова е ужасно това, което сториха на Магда, мамо. Как може човек да измъчва доброволно друг човек? Да му причинява такава болка, че онзи насмалко да умре? И къде е татко? Какво е станало с него? Ако и той е бил арестуван, дали и на него са причинили такива мъки като на Магда? Страх ме е, много ме е страх, мамо.

Цяла нощ Елизабет държа дъщеря си в обятията си, след като и двете си поплакаха до насита. Преди да заспи, тя взе твърдото решение още на следващата сутрин да помоли господин Брунман да уреди заминаването ѝ за Щутгарт, придружена евентуално от доктор Щрелиц. Вярно, беше есесовец, но не и бездарен медик, като го сравняваше с уменията на мъжа си.

Магда трябваше да разбере, че се тревожат за нея, че няма да я оставят сама в страданията, причинени ѝ от подли и безсърдечни хора.

Малко след пет сутринта телефонът в апартамента иззвъня. Елизабет се стресна от обърканите си сънища и си помисли, че само е

сънувала за завръщането на децата си.

После усети познатите топли тела на Дебора и Волферл, притиснали се от двете ѝ страни. Те се размърдаха сънено след телефонния звън, но само дъщеря ѝ се събуди, докато момченцето се обърна на другата страна, леко сумтейки, и веднага заспа отново с палец в устата.

В стаята цареше пълна тъмнина. Вечерта Елизабет беше пуснала тежките завеси от дамаска, така че ѝ трябваше малко време, докато се ориентира. Най-после напипа ключа на осветлението. Телефонът замлъкна в мига, в който запали нощната лампа.

Елизабет и Дебора се спогледаха с облекчение. И двете бяха възприели резкия звън на апарата като предвестник за нещастие, като зловещ звук, подклаждащ тайните им страхове. Сега си помислиха, че е било недоглеждане; някой беше набрал погрешен номер. И тъкмо когато се поуспокоиха и отново се отпуснаха на възглавниците си, звънът се поднови. Елизабет въздъхна и вдигна слушалката.

Така научи за поредната катастрофа, а приносителят този път беше Отилие.

ДВАЙСЕТА ГЛАВА

Слугите на режима се появили на Принцрегентенплац 10 малко след четири часа сутринта.

Управляващите варвари бяха наясно с ефекта и степента на ужаса да измъкнеш някого посред нощ от уютното и топло легло. Нахлули в апартамента с тираничен маниер и вдигнали голяма патърдия.

— Госпожо, госпожо, вие ли сте, госпожо? — извика Отилие, сякаш със силата на гласа си искаше да преодолее разстоянието между Мюнхен и Берлин. Налагаше ѝ се да креци, защото на заден фон се чуваше адски шум от счупено стъкло и трошене на преобърнати мебели. И за капак — караници, разправии и викове.

— Вие ли сте, Отилие? Какво става в този ранен час? И каква, за бога, е тази шумотевица при вас?

— Търсят доктора. Разправят, че бил беглец, престъпник и крадец! Нашият доктор! Тия трошат наред, и хубавата посуда, и вашето пиано! Позволиха ми да телефонирам само защото капитанът видя красивия ви портрет. Трябва веднага да направите нещо, госпожо, иначе нищо няма да остане здраво!

— Това е лошо, Отилие, но не чак толкова — отвърна Елизабет, мъчейки се да потисне напирания истеричен смях. Нейният Густав можеше да бъде къде ли не, само не и вкъщи. И понеже усещаше утехата, излъчвана от телата на децата ѝ в топлото легло, добави: — Това са само предмети, Отилие. Сега ми кажи: да не са сторили нещо на теб или на Берта? Добре ли сте и двете?

— Да, да, ама чашите, мебелите, спалното бельо... Всичко отиде по дяволите, всичко е мръсно — продължи да се вайка прислужницата.

— Ще оправим нещата, Отилие. По-добре повикай въпросния капитан на телефона.

Умът на Елизабет работеше на бързи обороти — спомни си за своето посещение при Фон Майерлинк, за съхраняваните там

документи и пълномощни на Густав и как адвокатът ѝ беше доверил накрая, че онези със сигурност скоро ще разкрият плановете им за бягство.

Обискът показваше, че работата е стигнала дотам. Най-напред обаче трябваше да разбере дали ръководителят на акцията ще се окаже отзивчив. После нямаше да има друга възможност, освен отново да помоли за помощ господин Брунман и така да увеличи още повече дълга си към него.

— Капитан Каспар Брандмайер. Хайл Хитлер! — ревна в слушалката глас, не по-малко силен от този на Отилие. Токовете на ботушите му изтракаха върху красивия дъбов паркет толкова силно, че Елизабет чак я заболяха ушите.

— Господин капитан, благодаря ви, задето сте позволили на моята прислужница да ме уведоми. Сигурно имате важно основание за този обиск. Искам да ви уверя обаче, че понастоящем се намирам в Берлин, за да изясня изчезването на мъжа си. Лично господин генерал-фелдмаршал Гьоринг се е заел с този въпрос, както ме увери току-що на съвместната ни вечеря. Дали ще е възможно сега да приключите с обиска, а аз ще имам грижата в близките часове да получите съответното нареждане от Берлин?

— Съжалявам, госпожо, но изпълнявам стриктни заповеди. Разбира се, че можете да се оплачете в Берлин. Смея да ви уверя обаче, че вашите арийски служители нямат от какво да се страхуват. — Тонът му беше толкова категоричен, че Елизабет разбра: този човек е пропит от кафявата идеология до мозъка на костите. Което от своя страна означаваше, че бе загубил способността си да разсъждава самостоятелно и не беше в състояние да вижда по-далече от униформената си якичка.

Тя нямаше да постигне нищо с него, само си губеше времето. В слушалката отново отекна особено пронизително дрънчене. Елизабет чу отдалече приглушения вик на Отилие: „Божичко, красивата витрина!“ и картинно си представи как вярната прислужница захлупва с длани лицето си.

Елизабет запази самообладание, макар острите думи да напиреха в гърлото ѝ, и се насили да завърши учтиво:

— Въпреки това ви благодаря, господин капитан.

Отилие се върна за кратко на телефона и Елизабет направи всичко възможно, за да я успокои, като ѝ разказа, че Дебора и Волферл са пристигнали цели-целенички при нея в Берлин. Обеща ѝ също да се прибере вкъщи час по-скоро.

Така се провали намерението ѝ да замине сутринта за Щутгарт и да потърси нещастната Магда.

Бремето от грижи и тревоги растеше ли, растеше. Ала Елизабет не подозираше какви фатални последици ще донесе тепърва среднощното бедствие.

Тя изчака до седем и нещо сутринта. После позвъни в службата на господин Брунман и за свое съжаление научи, че днес не го очаквали да се появи, понеже бил в командировка. После обаче си помисли: „Какво толкова, голяма работа, в крайна сметка щетите у дома така или иначе вече са нанесени“.

За миг се замисли дали да не се обади отново в канцеларията на Гьоринг, ала негодуванието ѝ надделя. Реши да се върне в Мюнхен още същия ден. Досегашните ѝ усилия да научи в Берлин нещо за съдбата на съпруга си бяха безрезултатни, всъщност можеше да продължи разследването и от дома си.

Освен това Мюнхен беше по-близо до Щутгарт, така че на следващата заран щеше да отиде там и вероятно още същия ден да се върне с Магда на Принцрегентенплац.

Когато помоли да ѝ приготвят хотелската сметка, Елизабет изживя поредната неприятна изненада: банката ѝ отказа превода по телеграфически път, за какъвто настояваше хотелът.

И докато се суетеше във фоайето, принуждавайки се да се обади на стиснатия си импресарио във Виена, за да вземе назаем парите за хотела и за три билета до Мюнхен, най-последно в съзнанието ѝ проблесна истината за сегашното ѝ положение:

Тя не разполагаше с абсолютно никакви средства!

Разбира се, Фон Майерлинк вече ѝ го бе намекнал. Конфискацията на всички имоти и ценности на Густав беше непосредствен резултат от обиска у адвоката им.

Елизабет имаше собствена банкова сметка за хонорарите си, но я беше свела до нулата, когато подготвяше емигрирането си в Лондон. И тъкмо защото не възнамеряваха да оставят на националсоциалистите изкараните си с тежък труд пари, двамата с Густав им бяха дали възможност да си присвоят цялото им имущество, включително всичко, което Елизабет бе спечелила като артистка.

Тя нямаше нито една райхсмарка. Не разполагаше вече дори с ценните си бижута. Предполагаше, че няма да ги види никога; вероятно отдавна кичеха угоените шии на съпругите на щутгартските нацисти. Бяха ѝ останали само перлите и златният часовник, както и двата пръстена, които носеше постоянно. Единият от тях беше брачната ѝ халка.

Потърси с поглед децата си, които въртяха стойката с пощенските картички на рецепцията. Дебора показваше на Волферл забележителностите на Берлин, а синът ѝ възбудено протягаше слабичкото си телце, за да види всичко наведнъж. Тези две същества бяха нейното истинско съкровище, сърцето ѝ принадлежеше на тях без остатък. Щеше да направи за децата си всичко, всичко, все едно колко ще ѝ струва, пък дори ако трябваше да сключи сделка с Дявола!

И така, първата задача на новата глава на семейството — Елизабет, беше да спечели пари. Познаваше достатъчно добре дейния си импресарио, за да предположи, че още в тази минута е започнал да събира оферти в рамките на Германия и на Райха — нали трябваше да си върне дадените назаем пари.

Обзе я безмерна тъга. Ето че режимът постигна това, което винаги беше искал: да пречупи артистката Елизабет Малпран, да я направи вярна и покорна, да я накара да се жертва на олтара на кафявата култура в името на децата си.

Щеше да измине по-малко от месец, преди Елизабет да се върне отново в Берлин, в „Щатсопер“ на „Унтер ден Линден“, и да участва в бляскава премиера в присъствието на фюрера, а до него — окиченият с всичките си лъскави ордени Гьоринг, сякаш това беше лично негова заслуга.

Мъжът ѝ си оставаше в неизвестност.

ДВАЙСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА

МЮНХЕН

— Срам и позор, госпожо! Да съсипят ей така всичките ви хубави вещи. Взеха само книгата на доктора, иначе нищо. Аз много внимавах. Изпочупиха сервизите, мебелите и всичко останало просто за свое удоволствие. Държаха се като някакви момчурляци. Ей това не го проумявам. Заслужават здравата да ги пернеш по врата.

— Добре, Отилие, нали се свърши — уморено отвърна Елизабет; за трети път след връщането си слушаше едни и същи опявания, без да брои вайканията на Берта. Но готвачката поне се запъти към кухнята с думите „Децата и госпожата трябва да хапнат нещо хубаво!“.

Цял ден Отилие и Берта се бяха скъсали да метат счупените стъкла, да изправят скринове, шкафове и витрини, да подреждат бельото и да трупат в килера срязаните картини и повредените мебели, та госпожата да ги прегледа и да реши по-нататъшната им съдба. Накратко — позалепиха, каквото можеше да се залепи; две отрудени домашни перли, блестящи коя от коя по-ярко.

Елизабет не пестеше похвалите и утешенията си към тях, но сама имаше нужда от малко спокойствие, затова изпъди от стаята си Отилие, която се обиди. Усещаше, че отново ще я нападне мигрената. Нямахше апетит, поиска само да ѝ донесат чай. Децата вечеряха в кухнята заедно с двете прислужници и с Бине.

На другата сутрин Елизабет се събуди отново с висока температура. Дебора слезе рано-рано в бащиния си кабинет да ѝ донесе някакво лекарство. Но там нямаше нищо: всичко беше изпочупено или откраднато. Отилие се завайка:

— Божке, в суматохата забравих да ви кажа. Проклетите разбойници ходиха и там. Жалко за хубавия кабинет, какво ли ще каже милият доктор!

Елизабет се опасяваше от ново продължително опяване, затова изпрати Отилие за нова чаша чай, към който Берта, без да са я молили, добави своето универсално лекарство — солидна доза ром.

Към обяд се обади господин Албрехт Брунман, но Елизабет спеше, изтощена до крайност. Дебора, която не искаше да я буди, прие разговора.

Господин Брунман я осведоми, че още днес Магда щяла да бъде транспортирана до Втори участък на мюнхенската полиция заедно с други затворници, а оттам ще я доведат на Принцрегентенплац.

Дебора чака цял ден, но Магда не се появи. Нетърпението и опасенията ѝ се трупаха като зловеща висока кула.

През този ден майка ѝ се чувстваше зле, кашляше, гореше от треска и проспа вълненията на дъщеря си — може би защото в чая на Берта имаше повече ром, отколкото беше необходимо по медицински съображения. Дебора сви от майчината си чанта визитката на господин Брунман, но от кабинета му съобщиха, че отново бил заминал нанякъде.

До обед на следващия ден Магда не се беше върнала вкъщи, а Елизабет продължаваше да лежи. Неспособна да понася повече тази неизвестност, Дебора реши да се осведоми лично във Втори полицейски участък.

Магда, макар и с петнайсет години по-голяма от Дебора, се беше превърнала в нейна доверена приятелка — не можеше да я остави на произвола на съдбата. Освен това, разсъждаваше момичето, за да си вдъхне кураж, по-добре да прави нещо, отколкото да седи със скръстени ръце.

Това девойче, току-що навършило четиринайсет години, притежаваше невероятен кураж и решителност, особено предвид обстоятелството, че съвсем наскоро беше преживяла една извънредно неприятна среща с деспотичната полицейска власт.

Може би тук се проявяваше и склонността към импулсивни действия, която бе наследила от майка си Елизабет. Само дето на Дебора ѝ липсваше дарбата да я прилага в подходящия момент.

Момичето се забави на стълбището, защото се сблъска с генерала, чийто срок на годност не желаше да изтече.

Неотдавна Отилие, която имаше най-голям опит от срещите си с него и в дъжд, и в буря, беше отбелязала хапливо, че *този образ*

сигурно е най-дъртият особняк в целия Райх, за което заслужава специален орден!

А Магда, която кърпеше чорапи, бе добавила с усмивка, че *старецът и без това се е окичил с предостатъчно ордени*. После се бяха отдали на предположения кое ли местенце би намерил генералът за нов орден, и накрая, кикотейки се, се бяха спрели на дюкяна.

Дебора възнамеряваше да се размине с учтив поклон, ала старият генерал, който иначе не обръщаше капчица внимание на младите, сякаш бяха от въздух или от стъкло, този ден май си търсеше компания. Препречи ѝ пътя и я заговори с висок тенекиен тон, отекващ надалече:

— Я ми кажете, млада госпожице, какво става у вас напоследък? Лекарският кабинет е затворен, докторът не се мярка никакъв. И къде е госпожа Елизабет? Докладвайте!

Дебора нямаше избор — разказа му, че докторът е изчезнал, майка ѝ е болна, а гувернантката ѝ вероятно е още в затвора, защото била набедена за крадла. А самата тя е тръгнала към най-близкия полицейски участък, за да се осведоми за местонахождението ѝ.

Генералът се възмути до дъното на душата си и избълва поток от хули по адрес на австрийските ефрейтори, грандоманията и кафявата пасмина, за които би си осигурил гостоприемството на Гестаповските зандани най-малко за толкова години, на колкото възлизаше собствената му възраст. След което си пое дълбоко дъх, изпръхтя като болен от бронхит елен — вероятно това беше личният му ловджийски зов, и заяви нещо, което Дебора никога не бе смятала за възможно:

— Идвам с вас!

Момичето се изпълни с лоши предчувствия, но според неговите представи тя бе още дете, което, *естествено, не може да се справи с подобно нещо*, а пък той беше *войник, ветеран на кайзер Вилхелм, персона с ордени и влияние!*

Тръгнаха като на война. Генералът крачеше напето, размахал бастуна, с вирната брадичка, изпъчени гърди, а Дебора, издокарана като елегантна дама, ситнеше до него на първите си обувки с токчета. Беше в костюм от гардероба на майка си, а върху грижливо вдигнатата ѝ коса бе кацнала дръзка шапчица. Възхитителна маскировка в опит да изглежда по-женствена и по-голяма с няколко години.

Скоро достигнаха целта. Храбрият герой от войната нахълта с щурм в служебното помещение и тутакси затрака като гаубица. Из въздуха свистяха като куршуми реплики от сорта на „Настоявам...“, „Тук нямаш право да настояваш, дядка...“, „Знаете ли кой стои пред вас?“ и „Цуни ме отзад“.

Ето защо генералът, чиито славни подвизи бяха пренебрегнати, реши да приложи към дежурния същото средство, което в добрите стари времена прилагаха към всички безочливи лумпени: халоса изненадания човек с бастуна си, от което на Дебора ѝ призля.

Е, това вече беше прекалено — физическо посегателство над служител на Германския райх! Без да се церемонят много-много, арестуваха дядката.

Това не беше лесно, защото престарелият генерал бе прославен боец на всички фронтове — бастунът летеше насам-натам, уцелваше ту нечие око, ту нечий нос; накрая бяха нужни трима мъже, за да обуздават буйстващия натрапник.

После обаче генералът извърши едно наистина чудовищно дело: издаде звук, нещо като „крххх“, хвана се за ордените — жест, наподобяващ последен салют, след което се просна и издъхна. Героична смърт пред лицето на врага...

Служителите в кафяви униформи се спогледаха смаяно — предстояха им куп неприятни формалности: да напишат протокол, да повикат погребален агент и изобщо да отговарят на въпроси и да дават обяснения, но после генералът си получи красивото погребение заедно с ордените си.

Много хора го съпроводиха в последния му път, където изслушаха възвишената реч („Германия не забравя своите военни герои“), но от семейството му не дойде никой — особнякът ги беше надживял всичките.

Доста по-късно същия ден, след като трупът на генерала беше отнесен, един полицай с лепенка на носа си спомни за чаровната придружителка на стареца и заразпитва наред колегите си:

— Къде се дяна хубавата госпожичка?

Предвид неблагоприятното развитие Дебора беше предпочела да дойде някой друг път. Но това не се наложи.

Защото вкъщи Отилие се втурна насреща ѝ по коридора и се провикна на чист баварски диалект:

— Ама къде се губите, госпожице Дебора? Магда се върна и изглежда доста зле. По нея са всички цветове на дъгата и няма коса. Мили Боже, де да беше тук докторът!

Магда действително изглеждаше зле. Всъщност мястото ѝ беше в болница, но тя отказваше категорично да отиде. Веднага изпратиха Отилие да доведе лекар, който обаче се появи чак привечер; в тези времена имаше твърде много работа за твърде малко медици. Повечето лекари от еврейски произход бяха напуснали Мюнхен по принуда, защото бяха загубили достъпа си до болниците и здравната каса. Следващата стъпка, която планираше правителството, беше да отнеме разрешителните на всички еврейски лекари — а с това и базата на тяхното съществуване.

Лекарят намести няколко счупени пръста на Магда. Тялото ѝ беше осеяно с контузии, натъртванията наистина бяха във всички цветове на дъгата, както ги беше описала Отилие. Но тя се държеше много храбро и твърдеше, че не си заслужава да говори за случилото се с нея. Вместо това проля сълзи от радост, задето не са сторили нищо на Дебора и Волфганг. Имайки предвид как се бяха отнесли с нея, бе очаквала най-лошото.

Лекарят диагностицира с опитно око и сътресение на мозъка, когато Магда на сбогуване повърна върху обувките му. После отиде да нагледа госпожа Елизабет, повалена на легло от коварна инфекция — нищо чудно след премеждията от последните дни.

Той нареди на госпожата да почива поне една седмица и да приема обилно укрепващите питиета „ала Берта“, като сам си позволи едно от тях, а после и още едно.

Дебора си помисли: „Дано човекът да няма повече посещения за този ден“. Баща ѝ ужасно ѝ липсваше.

Но дните минаваха, а от него нямаше ни вест, ни кост.

ДВАЙСЕТ И ВТОРА ГЛАВА

Две седмици по-късно господин Албрехт Брунман се обади по телефона на Принцрегентенплац и съобщи, че възнамерява да посети госпожа Елизабет Малпран и лично да ѝ поднесе почитанията си.

Елизабет беше оздравяла и вече репетираше за потвърдения си наскоро ангажимент в берлинската „Щатсопер“. Тя прие господин Брунман в музикалната си стая, където имаше нов роял — още неплатен, защото старият беше осквернен и съсипан от правителствените мародери, чужди на всякакво изкуство.

Господин Брунман донесе подарък — колкото изненадващ, толкова и приятен: конфискуваните ѝ бижута. Колекцията беше в пълен състав и без никакви повреди. Елизабет се удиви — след всичко преживяно не бе очаквала това да се случи някога.

Разбира се, тя не показва външно изненадата си, не и пред толкова високопоставен представител на режима. Ала когато вдигна глава, по очите на господин Брунман разбра, че бе отгатнал мислите ѝ.

Господин Албрехт Брунман не беше многословен, особено що се отнася до собствената му персона. Но този ден Елизабет все пак научи, че всъщност бил машинен инженер и работел за дъщерната фирма на едно американско петролно дружество, преди националсоциалистите да вземат властта.

Какви ги върши той от началото на 1933 година в своята есесовска униформа по време на безбройните си командировки във винаги излъсканата до блясък черна лимузина „Мерцедес“ с шофьор и знаменце — това тя не научи, а и не попита.

Елизабет никога не призна напълно пред себе си, че се страхуваше да узнае истината. Все пак той бе спасил децата ѝ, беше освободил Магда от обвинението в кражба и ѝ бе върнал бижутата. Полагаше ѝ се да прояви мъничко благодарност, пък макар и на сляпо.

За жалост връщането на бижутата се оказа бартерна сделка, така типична за онова време, сиреч — неизгодна за Елизабет.

Защото господин Брунман беше донесъл не само украшенията ѝ, но и служебно потвърждение за конфискуването на „недвижима

собственост, намираща се на Принцрегентенплац 10“. Густав беше регистриран като собственик на недвижимостта. Сега обаче режимът на практика смяташе съпруга на Елизабет за еврейски беглец и всичко, което му беше принадлежало по право, сега принадлежеше на Германския райх и на неговия фюрер.

Още един жесток удар за Елизабет — така тя губеше дома си. Ала предвидливият господин Брунман имаше готово решение: лично той бил закупил по законов път недвижимостта и сега предложи на Елизабет да остане в жилището с децата си, докогато сама поиска. Той извади от чантата си цял куп документи и ѝ поднесе готов договор за наем, издаден на нейно име.

Размерът на наема беше наистина изключително умерен. Елизабет, объркана и в шок от съкрушителната вест за конфискацията, подписа веднага, без да му мисли.

Изпита облекчение — домът на децата ѝ беше осигурен. По време на тази среща тя многократно увери господин Брунман, че щом събере необходимите средства, непременно ще откупи от него имота.

После отново го помоли да помогне да бъде изяснено изчезването на съпруга ѝ и гостът обеща да се включи в разследването. Елизабет пропътува многократно разстоянието до швейцарската граница, показваше снимката на Густав наляво и надясно, разпитваше всеки срещнат. Цялата тази активност беше един вид обещание към самата себе си, че продължава да носи любимия мъж в сърцето си и че никога няма да го забрави.

Седмиците и месеците се точеха и с всеки изминал ден надеждата за добър край чезнеше малко по малко, ала любовта на младата жена към Густав оставаше непоклатима.

През ноември 1938 година, след пет месеца на различни ангажменти в градове на Германския райх, Елизабет за първи път забеляза, че досега не ѝ беше предложено участие на големите и свободни европейски сцени — Париж, Лондон или Брюксел. Имаше само една оферта от Рим, където управляваха фашистите.

Изпълнена с подозрение, тя отправи въпрос към австрийския си импресарио, който след известно увъртане призна, че *от високо място*

бил помолен да не съобщава на сопраното Елизабет Малпран за подобни предложения.

В този миг тя осъзна, че я държаха за заложница в собствената ѝ страна. Първо се ядоса, после се изпълни с непоколебима решимост. Значи я смятаха за неблагонадеждна? Е, добре, щом така или иначе я смятат за неблагонадеждна, тя в никакъв случай няма да разочарова правителството.

През ноември 1938 година Елизабет започна за втори път да планира бягство от Германия.

ДВАЙСЕТ И ТРЕТА ГЛАВА

Няколко дни по-рано карнавалът на злото отново се бе развилнял из Мюнхен. В онази вечер Елизабет стоеше на прозореца на хола си на четвъртия етаж и с ужас наблюдаваше нощното зарево над града. Тя осъзна окончателно, че фашисткото безумие е неудържимо и ще се разширява все повече и повече, докато накрая погълне завинаги всичко добро и красиво.

През тази съдбовна нощ на 9 ноември еврейските магазини из целия Райх загиваха в пламъци, а евреите биваха прогонвани от домовете им. В тази нощ огънят подпечата и съдбата на двете оцелели синагоги в Мюнхен.

Еврейската култура и всякакъв еврейски живот трябваше да бъдат заличени напълно — такава беше волята на фюрера.

Това бе началото на ноемврийските погроми. Тази нощ беше доказателство за прогресиращото озверяване и моралното оскотяване на господстващата каста. Тя щеше да влезе в учебниците по история под названието *Кристална нощ*. Според Елизабет то звучеше твърде безобидно и ни най-малко не съответстваше на ужасяващите събития от въпросната дата. Всъщност за тях изобщо нямаше подходящи думи.

Въпреки безбройните пожари, запалени от щурмоваците на СА, почти не бяха констатирани щети по арийските домове. Защото на пожарникарите бе разпоредено не просто да потушават огъня, а да попречат на *еврейския* пожар да обхване и някой *арийски* дом.

Германският народ трябваше да бъде държан в добро настроение и да се уповава на божествената сила на фюрера. И германският народ се учеше бързо. Той се научи най-вече да гледа встрани и да се държи мирно и тихо — тогава нещастията щяха да сполетят другите. Цял един народ се самонаказва доброволно със слепота и престана да вижда очевидното.

Докато стоеше на прозореца, Елизабет си мислеше с каква виртуозност свиреха националсоциалистите на инструмента на терора,

колко съвършено владееха партитурата на диктатурата: солистите — гръмки и фанатични, народният хор — тих и пасивен, така че никой да не привлече върху себе си вниманието на диригента и да усети държавната диригентска палка върху гърба си.

Увертюрата на унищожението и на гибелта беше започнала, опустошителна и окончателна. Тя се чуваше надалече по света, но отговор дълго нямаше.

През онази нощ Елизабет разбра едно: в тази страна, владяна от националсоциалистите, никога нямаше да има сигурност за двете ѝ невинни деца.

Отново се обърна за помощ към британското посолство. Този път обаче искането ѝ се оказа много по-трудно осъществимо, и то при положение че можеше да посочи за гарант живеещия в Лондон брат на мъжа си.

Броят на желаещите да емигрират надвишаваше този на имигрантите, поради което се изискваше предварителен депозит в английска банка, който да покрива разходите за живот на Елизабет за пет години и на децата ѝ за две години напред. А тя не разполагаше със съответната сума.

Ала вместо да помоли за помощ Паул Берхингер, тя реши да продаде част от бижутата си. Идеята ѝ хрумна бързо, но, както скоро разбра, реализацията ѝ щеше да се окаже трудна. За жалост много от желаещите да емигрират използваша именно този начин за сдобиване с пари; предлагането, плод на отчаяние, далеч надхвърляше търсенето и непрекъснато буташе цените надолу.

Благодарение на връзките на своя американски приятел мистър Локнър Елизабет все пак успя да продаде някои свои бижута. Тя отхвърли предложената ѝ от Локнър помощ в организирането на заминаването — не искаше да му създава неприятности.

Наистина благороден жест, но за съжаление, не особено разумен, както щеше да се окаже скоро.

Приготовленията за бягството се проточиха до пролетта на 1939 година, най-вече защото в края на март Елизабет имаше

няколкоседмичен, добре платен ангажимент във Виена за ролята на Дездемона в *Отело* от Верди. Не можеше да си позволи да се лиши от този допълнителен доход.

Най-сетне опърничавият ѝ импресарио изпълни желанието ѝ: Елизабет държеше в ръцете си официалната покана за песенна вечер в цюрихския хотел „Баур-о-лак“. Тя щеше да ѝ послужи като предлог, в случай че някой я разпознаеше във влака.

Официално тя пътуваше не под артистичното си име, а под фамилията на Густав, която беше отбелязана и в паспорта на децата ѝ. Още преди месеци господин Брунман бе откликнал на нейната молба — разбира се, без да подозира за намеренията ѝ — в документите на децата да не бъде отбелязан техният еврейски произход.

На 9 юни 1939 година, петък, точно година след изчезването на съпруга ѝ, всичко беше уредено: следобед Елизабет, децата и Магда щяха да се качат на влака за Швейцария. По същия маршрут, който беше избрал навремето Густав.

ДВАЙСЕТ И ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Дебора лежеше на кревата в стаята си и мислено се сбогуваше с досегашния си живот. Току-що майка ѝ я беше посветила в плановете си. Утре щяха да се опитат отново да избягат от родината.

Замисли се за баща си — какво ли е станало с него? Както майка си и тя продължаваше да храни надеждата да го види отново.

Много преди да започне да осъзнава нещата, Дебора вече бе почувствала, че около нея се случва нещо лошо.

Спомни си как мъдрият ѝ баща ѝ обясняваше колко стара е тази Земя: милиони, милиони години, просто не можеш да си представиш! Затова и светът се променял толкова бавно — дишал мирно и кротко в ритъма на вечността. Краткият престой на човека в този свят бил от незначителна важност. Вероятно Земята още дори не била забелязала, че човекът е израснал върху нея. Точно това тревожеше момичето, защото беше видяло колко бързо се променя светът през последните години.

Самопровъзгласилата се раса господар вдигаше страхотна врява, тласкана от чудовищна разрушителна сила. Сигурно изтерзаната Земя вече бе забелязала, че човекът е нарушил нейния покой?

Дебора проумя за първи път тази промяна, когато беше на девет години — малко след като Германия се сдоби с нов райхсканцлер; новият властелин и следовниците му обявиха за нежелан еврейския народ, към който принадлежеше и нейният баща.

Скоро след това изчезна чичо Фриц — вестникарят, чиито гръмогласни и цветисти разговори с баща ѝ тя така обичаше да слуша. Макар да беше още малка и да не можеше да си обясни правилно причините, тя разбираше, че разговорите, които толкова ѝ харесваха, не са били одобрявани от *онези, другите*.

Оттогава ѝ се струваше, че злочастията се нижат едно подир друго в младия ѝ живот, че катастрофите се трупат ли, трупат, сякаш едната създава хранителна почва за следващата.

След седмица щеше да навърши петнайсет години. Беше прекарала четиринайсетия си рожден ден в мръсна затворническа

килия. Къде ли щеше да отпразнува петнайсетия? При чичо Паул в Лондон, когото почти не си спомняше?

Собственото ѝ бъдеще изглеждаше някак нереално. Дебора отпъди мисълта за него, може би защото въпреки крехката си възраст вече знаеше от опит, че тъкмо нещата, които особено горещо желаем, никога не се случват така, както сме си ги представяли.

На своите почти петнайсет години тя усещаше в себе си предвестията на младостта и споделяше мечтите на милиони момичета на този свят — един несъзнателен, все още необясним копнеж. Но таеше и някаква скрита болка, която не я напускаше дори за миг, откакто баща ѝ бе изчезнал безследно. Понякога се събуждаше сутрин с натежало от мъка сърце. После я обземаше смътният страх, че никога няма да изпита щастие.

Но тя не искаше да чувства тъга или страх, не и в този ден. Затова смело вби клин между мислите и страховете си, като се обърна с лице към реалното доказателство за предстоящото заминаване: трите тежки куфара, приготвени и подредени в стаята ѝ. По един за всеки член на семейството.

Следобед Дебора ги беше стегнала собственоръчно по молба на майка си, която се беше провалила в това начинание:

— Ще го направиш ли, Дебора, врабченце мое? Нали знаеш колко съм нерешителна. Ти ще се справиш много по-добре от мен!

Дебора се посвети съвестно на задълженията си — както винаги, когато ѝ възлагаха да свърши нещо. Скоро обаче задачата се оказа неочаквано мъчна. Главният въпрос, пред който ѝ се наложи да се изправи, беше: как да избере само някои от нещата, които досега са представлявали цял един живот, за да ги вмести в един-единствен куфар?

Дълго умува по въпроса, докато стигна до дълбокомисленото заключение, че всичко, което може да се хвърли на земята, да се счупи, да се среже или да се разруши по какъвто и да било друг начин, сиреч — всичко, което има физическо тегло и е сътворено от човешка ръка, никога не може да бъде толкова ценно, колкото спомените, които можеше да вземе в неизчерпаеми количества. От този момент нататък беше лесно. Куфарите се затвориха сякаш сами, не се наложи да седат върху тях.

Така настъпи вечерта. Дебора обичаше полумрака и не запали лампата в стаята си. Затова възприемаше очертанията на трите куфара като ъгловати привидения.

От много години куфарите, марка „Луи Вюитон“, бяха верни спътници на майка ѝ в многобройните ѝ пътувания. Веднъж бяха изчезнали внезапно по време на концертно турне. Появиха се седмици по-късно в един склад — някакъв сценичен работник ги взел за екстравагантни реквизити.

До намирането им майка ѝ беше безутешна. Баща ѝ си позволи да се пошегува, като съчини некролог за куфарите. Дебора още го чуваше да декламира: „Бяха хубави куфари, кожени, здрави и удивително елегантни. В паметта ни завинаги ще останат отличната им изработка и изисканите закопчалки“.

Елизабет с гордост беше донесла куфарите от Париж — купила ги спонтанно на „Шанз-Елизе“, като лекомислено пожертвала за тях целия си хонорар. Това се бе случило много преди да се роди Дебора. Певицата и нейните куфари бяха пътували заедно много, много далече. Трите куфара дори си имаха имена. Елизабет обичаше да наименува всеки човек и всеки предмет. Баща ѝ беше нарекъл тази склонност на майка ѝ *разголване на душата*.

Най-големия си куфар бе кръстила „Дива“, защото той приютяваше прекрасните ѝ сценични костюми, ушити по мярка; средният се казваше „София“, на древногръцката богиня на мъдростта, заради съхраняваните в него партитури и либрета; последният пък се наричаше „Ванитас“, на богинята на суетата. Той, разбира се, съдържаше безбройните гримове и перуки на артистката Елизабет. Една магическа съкровищница за преобразяване, в която Дебора и майка ѝ навремето често се ровеха за удоволствие.

Момичето се възхищаваше на пъстрите лепенки от различни градове, свидетелстващи за бляскави времена и приятни пътешествия. Да, куфарите наистина имаха много за разказване.

Днес шарените лепенки будеха у момичето меланхолия, сякаш отказваха да споделят спомените си.

През тази нощ и Елизабет, и Дебора не успяха да мигнат, само малкият Волфганг спеше с блажения сън на шестгодишно момче.

На следващия ден часовете до заминаването се заточиха изключително мудно; Елизабет смяташе да тръгне в последния

момент, за да не им се налага да чакат дълго на перона.

С цел да бъдат предпазени, Берта и Отилие знаеха само, че госпожа Елизабет тръгва на концертно турне с децата си, но бяха от толкова време заедно, че вероятно подозираха нещо. Изглеждаха нервни и се навъртаха постоянно около тях, докато Елизабет не ги смъмри:

— Ама моля ви се, какво ви става днес и на двете? Спявам се във вас по-често, отколкото в дакела!

Елизабет беше оставила тайно плик с обяснение и заплата им за цяла година в спалнята си, където Отилие да го намери по-късно.

Около половин час преди планираното тръгване на вратата се позвъни. Отилие съобщи на госпожата за изненадващото посещение на господин Албрехт Брунман.

Веднага настана паника — трябваше спешно да преместят куфарите от коридора в стаята на Дебора.

Чак по-късно Елизабет се замисли до каква степен гузната съвест ни тласка към прибързани действия. Можеше просто да каже същото, което бе казала на Отилие и Берта, а именно че тръгва на концертно турне; господин Брунман беше свикнал с подобни обяснения. Вместо това с прибързаната си реакция бе извикала на преден план Отилие, чийто изумен поглед не ѝ беше убягнал.

И така, те седяха, пиеха кафе и бърбяха учтиво, докато Елизабет през цялото време насила обуздаваше ръцете и очите си, за да не се поддаде на импулса да погледне ръчния си часовник.

Точно днес господин Брунман беше дяволски упорит и в отлично настроение. Пак бе донесъл пакетче бонбони на Волфганг, плюс любимото му лакомство — истински моцарткугели^[1] от Залцбург, а на Елизабет и Дебора — торта „Захер“ от Виена, от което поне ставаше ясно къде са го отвели последните му пътувания. Берта тутакси нарязва греховното шоколадово вълшебство на големи парчета и го сервира.

Господин Брунман седеше ли, седеше. Времето минаваше, а Елизабет нямаше възможност да се отърве елегантно от него, поне не ѝ хрумваше нищо смислено. А после стана твърде късно.

След повече от два часа гостът най-после се сбогува, при което хвърли в ужас Елизабет, изваждайки на показ малка кутийка за бижута.

Тя си помисли панически: *За бога, да не вземе сега да ми направи предложение за женитба?*

Но той отвори бавно кутийката, поднесе я към нея и сякаш между другото каза:

— Случайно открих този пръстен у един бижутер в Берлин. Ваш е, нали, госпожо Елизабет? Познах го по необикновения цвят на камъка. Виолетов като очите ви. Бих искал да ви помоля следващия път, когато имате нужда от пари, да се обърнете към мен. Знаете, че съм ваш приятел. — Целуна ѝ ръка, при което устните му за първи път докоснаха опакото на дланта ѝ.

Отиде си, а Елизабет остана с бясно биещо сърце. Още усещаше устните му върху ръката си и механично я избърса в костюма. После се отпусна безсилно на фотьойла. Разбра, че това не беше обичайно приятелско посещение от страна на господин Брунман, а предупреждение.

Въпреки това или тъкмо заради това тя реши да опита отново още на следващия ден.

Без произшествия стигнаха с децата и Магда до Централната гара. Отпред гъмжеше от полицаи и есесовци.

Шофьорът на таксито, с лента с пречупен кръст на ръкава, спря малко преди загражденията, подаде глава през прозореца и отбеляза:

— Охо, пак има хайка. Сигурно търсят избягали еврейски престъпници.

— Обърнете — помоли Елизабет, — размислих. Връщаме се.

До себе си долови шумолене — Волферл тъкмо вадеше нов бонбон от пакетчето, донесено му от господин Брунман.

— Не, Волферл, яде достатъчно — раздражено каза майката и изтръгна бонбона от ръцете му. Вторачи се в него и най-напред помисли, че очите ѝ играят лоша шега: върху хартийката се мъдреше пречупен кръст.

Не можеше да му избяга.

Елизабет се отказа от Цюрих, но не и от плановете си. Реши обаче, че вероятно щеше да бъде по-разумно да изчака няколко месеца, преди да предприеме следващия си опит, докато *онези* (при което и

сама не беше сигурна кои по-точно са *онези*) си помислят, че се е отказала.

И преди всичко: нямаше вече да посвещава никого в намеренията си, нито британското посолство, нито мистър Локнър, най-малко пък безкрайно страхливия си импресарио, когото впрочем подозираше, че е издал плановете ѝ. При това го бе помолила изрично за дискретност и пълно мълчание. Този човек беше колкото колеблив и непостоянен, толкова и предприемчив; не без основание тя подозираше, че той се опасява да не загуби един от най-добре печелещите коне в оперната си конюшня, а именно Елизабет Малпран, ако тя остане в свободната чужбина.

Ето защо най-напред си потърси нов импресарио. Една певица трябва да има почти такова доверие на оперния си агент, каквото има на своя пианист или на диригента, че ще ѝ подават правилното темпо и встъпление.

Елизабет си помисли, че импресариото ѝ вероятно никога нямаше да проумее иронията, скрита в това решение. Страхът му да не я загуби предизвика точно обратното на това, което искаше да избегне: загубата на своята звезда.

[1] Моцарткугел — малко сладкарско изделие във формата на топче, състоящо се от марципан, нуга и черен шоколад. Създадено през 1890 г. в Залцбург и кръстено в чест на композитора Волфганг Амадеус Моцарт. — Б.пр. ↑

ДВАЙСЕТ И ПЕТА ГЛАВА

Следващите три месеца се превърнаха в тежко изпитание за Елизабет. Отдавна беше затворничка между страха и надеждата, между отчаянието и бунтарството. В края на изпълненията си, когато стоеше на сцената и приемаше бурните аплодисменти, тя се чувстваше като рушаща се пясъчна кула, поддържана единствено от мисълта за нейните деца.

А когато погледнеше зрителите си — новите господари в техните парадни униформи редом с окичените им с бижута дами, едва се сдържаше да не им изкрещи мъката си: *Какво сте сторили на моя Густав?*

Външно обаче продължаваше да се държи, както приляга на една красива, лъчезарна оперна звезда; участва в представления в Берлин, Хамбург и Виена, и след дълго прекъсване — отново в Мюнхен.

Там ѝ се наложи да понесе омразния Хайнрих Химлер, който ѝ целуна ръката и я нарече „мила ми госпожо“. В негово присъствие не можеше да се отърси от подозрението, че той има пръст в изчезването на мъжа ѝ.

След това Химлер я покани на тържествена вечеря, където я настаниха на почетното място вдясно от него, та цяла вечер ѝ се гадеше и не успя да преглътне нито хапка.

На два пъти господин Брунман също я покани на вечеря, само че в далеч по-интимни рамки. Той продължаваше да се отнася към нея с изключителна сдържаност, почти с трезва деловитост, на която би реагирала с объркване дори някоя жена, по-малко привлекателна от Елизабет, ала ѝ се струваше, че след връщането на пръстена забелязва лека промяна в държането му. Но всеки път, когато се разделяха и той се сбогуваше с обичайната си невъзмутимост, тя решаваше, че сигурно се лъже.

Самият факт обаче, че изобщо се занимаваше с този въпрос, показваше, че не може да се лъже изцяло. Колкото повече се замисляше върху държането му, толкова повече в нея укрепваше убеждението, че открива някакво неизречено очакване, заложено в

него. Елизабет се запита дали той не се надява на нещо повече от дълбоката ѝ благодарност за спасяването на децата.

Скоро вътрешното ѝ напрежение премина поносимата мярка. Тя спеше все по-малко, забравяше да се храни, пътуваше и работеше много и се чувстваше все по-отпаднала. От това страдаха гласът и концентрацията ѝ. Умората прерастваше в духовно изтощение, сякаш предусещаше бъдещите изпитания.

Една нощ, тъкмо се беше върнала от Виена и, както често напоследък, се мятеше неспокойно в леглото, отново сънува Густав — той вървеше насреща ѝ, но изведнъж се превърна в Албрехт Брунман. Събуди се объркана и дезориентирана. Трябваше ѝ време, за да дойде на себе си и да подреди мислите, вибриращи в главата ѝ в многогласен хор.

А после напълно неочаквано, в момент на себепознание, което я споходи като вдъхновение, тя се запита дали проблемът не е толкова в господин Брунман, колкото в самата нея. Възможно ли беше тя да очаква от него повече, отколкото той от нея?

Елизабет беше страстна жена и артистка — достатъчно често бе пресъздавала на сцената силна любов и опиянителни копнежи. Познаваше желанията и плътската наслада на човешките тела, независимо дали бяха мъжки или женски, защото сама ги беше изпитала със своя Густав.

Помисли си още, че потребностите на жената не бяха желани в тези времена — жените се ограничаваха със задачите си в дома и край огнището. И преди всичко, според нацистката идеология идеалната жена имаше един свещен дълг, а именно — да ражда синове за фюрера, които той после да хвърля в ненаситната паст на войната.

Пред себе си Елизабет признаваше, че копнее за Густав, изчезнал от петнайсет месеца — липсваше ѝ не само умът и остроумието му, но и тялото ѝ жадуваше за мъжките му ласки.

Тя обмисли проблема честно и обстойно — дължеше го на своя съпруг. В самокритичен дух се запита дали женската ѝ суетност не беше уязвена от факта, че господин Албрехт Брунман май беше единственият мъж от обкръжението ѝ, който никога не я бе ухаждал истински.

Във всеки случай след тези самонаблюдения тя се оказа не помалко обърквана и безпомощна отпреди. И дълго не успя да заспи.

Следващия път, когато господин Брунман дойде в Мюнхен и ѝ отправи поредната покана, тя се оправда с мигрена и с облекчение установи, че той не настоя повече.

ДВАЙСЕТ И ШЕСТА ГЛАВА

През юли имаше нов повод за вълнения.

Елизабет се намираше в Берлин, Дебора — на урок по пеене, а Отилие и Магда бяха отишли до Виктуалиенмаркт^[1].

И тогава малкият Волфганг реши да излезе на разходка с дакелката Бине. Берта, която трябваше да се грижи за него, спеше с отворена уста край печката в кухнята.

Напоследък това се случваше често, изобщо готвачката беше станала много сънлива, така че Отилие каза на Магда: „Скоро нашата Берта ще заспи, както готви, и сама ще се озове в тенджерата. Ще видиш!“.

Магда и Отилие се прибраха с пълни кошници и веднага установиха липсата на Волферл и Бине. Разумната Магда реши, че да се обадят в полицията не е добра идея.

Ето защо двете с Отилие тръгнаха да търсят момченцето, а към тях се присъедини и завърналата се междуременно Дебора. Слава богу, скоро откриха Волфганг, загубил ума и дума, защото хитрата Бине му избягала. До вечерта я търсиха, но дакелката беше неоткриваема. Волферл плачеше сърцераздирателно, така че на Дебора сърце не ѝ даваше да му се сърди истински, затова пък момичето не си спести укорителните думи към Берта.

За всеобща радост Бине чакаше пред вратата на следващата сутрин. Беше извънредно бодра и тутакси опразни лакомо паничката си, която каещата се Берта беше препълнила с кучешки лакомства. Очевидно Бине бе изпитала наслада от нощното си приключение.

Две седмици по-късно, Елизабет тъкмо се беше върнала от изтощително десетдневно концертно турне в три града, което бе приела заради парите, отново на Принцрегентенплац без предупреждение се появи господин Брунман.

Тя се помъчи да се държи с дължимата учтивост. Ала макар чувствителността да не беше сред добродетелите на господин Брунман, той разбра, че госпожа Малпран приема посещението му по-скоро като задължение, отколкото като удоволствие, и скоро си тръгна.

Елизабет беше намислила да предприеме следващия си опит за напускане на Германския райх през септември. Възнамеряваше да определи точния ден едва в последния възможен момент, сякаш се страхуваше, че националсоциалистите вече умеят да четат мисли.

Дебора и Магда също щяха да бъдат информирани най-рано предната вечер, за да не се издадат с несъзнателна дума или жест.

На 1 септември 1939 година Отилие се върна от пазара с празна кошница. Разтърсена из основи, подзе със силния си баварски диалект:

— Божке миличък, във война сме, госпожо, както все предричаше клетият доктор! Нищо чудно, че *онези* викат на партийния си щаб „Кафявия дом“. Лайнян дом е това! Щото са им срали в мозъка...

— Имайте мярка, Отилие. Волферл е тук! — прекъсна Елизабет този пикантен монолог. Всъщност разбираше отлично вълненията на вярната прислужница. Бащата на Отилие и по-големият ѝ брат бяха загинали в Първата световна война, а любимият ѝ Ханс беше войник.

Предупреждението на Елизабет закъсня — будното ѝ синче вече подскачаше в кръг и повтаряше в екстаз:

— Кафяв дом, лайнян дом, кафяв дом, лайнян дом...

Отилие се измъкна, свела пламналата си от срам глава. Елизабет проведе сериозен разговор със сина си — в никакъв случай не биваше да повтаря тези думи пред когото не трябва. Ала беше почти невъзможно да обясниш на едно шестгодишно момче, че вече няма свобода на словото; майчините усилия успяха донякъде едва когато го заплаши с наказание, но Волферл така и не проумя какво толкова е сторил.

Елизабет включи радиоприемника и се заслуша в речта на Хитлер пред Райхстага, с която фюрерът се оправдаваше за войната:

— Тази нощ редовна полска войска за първи път стреля на собствената ни територия. От 5 часа и 45 минути ние отвъръщаме на стрелбата. От сега нататък на всяка бомба ще бъде отговорено с бомба.

Елизабет помнеше думите на Густав, че във война не важат нито правото, нито истината. Замисли се колко ли трудно ще стане сега да

напуснат страната, след като Германия се намираше във военно положение.

Налегната от тежки предчувствия, тя се упрекна: *Дали не се колебах твърде дълго?*

Оптимизмът ѝ се съпротивляваше на тази мисъл. Искаше ѝ се да вярва, че сега нацистите щяха да се занимават с други, много по-важни неща. Може би дори щеше да бъде по-лесно да избягат.

Едно беше сигурно: с началото на войната щеше да започне масово преселение и много повече хора щяха да искат да напуснат страната. Най-голямата грижа на Елизабет сега беше въпросът: Как ще реагира свободна Швейцария? Дали ще затвори границите си?

Тя се задейства веднага. Грабна пачка банкноти, хвана такси и отиде на Централна гара да купи билети до Цюрих още за следващия ден. Инстинктът не я беше излъгал. Този следобед мюнхенската гара беше по-оживена от обикновено, а желаните билети вече бяха изкупени.

Подчинявайки се на внезапен импулс, тя купи три пъти по четири билета първа класа до Цюрих за най-близката възможна дата, 5 септември, както и за двата следващи дни. Това ѝ костваше всичките налични пари.

Почувства облекчение — бремето на решението бе паднало от плещите ѝ, тъй като се беше погрижила за всяка евентуалност. Дори на 5 септември да се случеше нещо, например ново изненадващо посещение на господин Брунман, тя имаше резервен план за следващите два дни.

Оставаше проблемът какво да прави с Берта и Отилие, които скоро щяха да загубят работата, а с това и прехраната си.

Както е известно, жилището на Принцрегентенплац вече не беше тяхно. След случилото се в Щутгарт с невинната Магда нямаше как двете дългогодишни прислужници да останат там, след като господарите им напуснеха страната против волята на управляващите. Елизабет не смяташе, че ще ги репресират директно, но за успокоение на собствената си съвест държеше да остави тези две верни душици под сигурени и в безопасност.

Обсъди проблема с Магда и заедно намериха практично решение за готвачката Берта. На по-следващия ден в Мюнхен пристигна големият брат на Магда, Йозеф, който сега управляваше семейното

стопанство в Танинг след смъртта на баща им, и отведе Берта. Тя пицеше и плачеше, не искаше да заминава, защото смяташе, че това е наказанието, задето е изпуснала Волферл. Но от сълзите нямаше полза.

Елизабет също съжеляваше, като гледаше отчаянието на вярната старица, но не биваше да ѝ казва истината, за да я предпази.

Въпросът с Отилие се уреди от само себе си в рамките на няколко дни.

Ханс, войникът, отдавна искаше ръката ѝ и сега, в началото на войната, Отилие веднага се съгласи.

На 4 септември Елизабет я изпрати за Фрайзинг, към новия ѝ живот. Даде щедър чеиз на тази добра жена, която дълго се противеше и накрая го прие с неудобство.

В жилището на Принцрегентенплац останаха само Елизабет, Магда, Дебора, Волфганг и дакелката Бине, която напоследък беше надебеляла още повече. Елизабет подозираше, че Берта прекалява с храненето ѝ, за да облекчи гузната си съвест.

Вечерта на 4 септември Елизабет обиколи за последен път стаите, насилвайки се да не мисли за щастливите години на Ноевия ковчег, които бе изживяла тук с Густав. Колко странно, колко празно изглеждаше жилището сега... Струваше ѝ се, че в него вече отеква ехото на бъдещото им отсъствие.

Половин час преди полунощ, Елизабет едва беше заспала, някой я изтръгна рязко от съня ѝ. Злосторниците стояха край леглото ѝ: Дебора и Волфганг! Тя скочи уплашено и извика:

— Какво има пак, за бога?

— Мамо, Бине е станала майка — отвърна Дебора. В погледа ѝ се четеше отчаяние. Посветена в плана на майка си едва преди няколко часа, Дебора тутакси бе разбрала, че няма да вземат със себе си Бине и кученцата ѝ, и сега с очи молеше майка си да намери решение на тази нова дилема.

Елизабет въздъхна, нахлузи пантофите си и каза:

— Да ги видим.

Гледката — гордата майка и петте ѝ мъничета, беше сърцераздирателна, но едва ли имаше по-неподходящ момент за появата им. Елизабет си спомни как едва вчера се радваше за Отилие и Ханс и колко полезна щеше да ѝ бъде сега прислужницата, която така обичаше животните.

Какво да прави? Усещаше молещите погледи на децата, знаеше какво очакваха от нея те, особено Дебора, която бе положила толкова усилия да храни Бине с биберон и така ѝ беше спасила живота.

Ала Германия бе във война, върховна повеля сега беше сигурността на децата. Елизабет се чувстваше изтощена, уморена, силите ѝ бяха на привършване; наясно беше, че не би могла да издържи още два месеца на сцената на лицемерието. Влакът им тръгваше утре, чак след три следобед. Преди това щеше лесно да отиде до Фрайзинг с такси и да се върне навреме.

— Съжалявам, мили мои, но няма друг начин — обясни на децата си тя. — Утре рано ще отида до Фрайзинг и ще занеса на Отилие Бине и малките. Там ще им е добре. Трябва да се махнем от Германия. Не можем да чакаме повече. Скоро ще бъде късно. Разбирате, нали?

Очите на Дебора се изпълниха със сълзи, но тя не протестира и прие майчиното си решение — може би защото видя категоричността в погледа ѝ.

Елизабет се върна в леглото си и чак на разсъмване потъна в неспокоен сън.

Присъни ѝ се, че се лута боса из безкраен лабиринт от черен лед. Всеки път, когато си помислеше, че е намерила изхода, пред нея се издигаше още по-висока стена. Усещаше как студът пълзи все по-нагоре по краката ѝ и бавно се приближава до сърцето. Елизабет знаеше, че ще умре, щом той достигне сърцето. Продължи да търси отчаяно изхода и да тича.

Ала в края на пътя ѝ неизменно се изпречваше мъж в черна униформа. Вместо глава имаше мъртвешки череп, който изричаше: „Съжалявам, госпожо, но всички изходи са затворени“.

[1] Виктуалиенмаркт — постоянно действащ пазар за хранителни стоки в центъра на Мюнхен. — Б.пр. ↑

ДВАЙСЕТ И СЕДМА ГЛАВА

Рано на следващата сутрин, Елизабет тъкмо се беше приготвила за половинчасовото пътуване с такси до Фрайзинг, на Принцрегентенплац 10 пристигна тъмна лимузина „Мерцедес“ с нацистки знаменца. От нея слезе един от адютантите на Хитлер.

Той обясни учтиво на госпожа Елизабет Малпран, че понастоящем фюрерът пребивавал в Мюнхен и научил, че тя в момента е в творческа пауза. Ето защо я канели вечерта в замъка „Нойшванщайн“, където били организирали набързо Вагнерова вечер специално за фюрера. Репетициите вече били започнали. Затова той щял да улесни уважаемата госпожа, като я откара веднага във Фюсен.

В главата на Елизабет за миг се мярна въпросът: защо фюрерът не е в Берлин, нали води война? После се сети как току-що бе прочела, че Гьоринг си почивал на Ривиерата. Единият канеше на Вагнерова вечер, другият беше на почивка, а в Полша умираха войници.

Не ѝ оставаше друго, освен да откликне на тази покана, която беше по-скоро заповед, и да остави децата си и петте кученца на грижите на Магда.

След по-малко от два часа в двора на замъка я посрещна лично Албрехт Брунман, който любезно ѝ отвори вратата. Както обикновено беше чаровен и отзивчив; с нищо не показва да е засегнат, задето Елизабет бе отблъснала последната му покана и с недружелюбното си поведение, повече или по-малко, го беше отпратила набързо от жилището си.

Новият ден вече се катереше по покривите на Мюнхен, когато смазаната от умора Елизабет се връщаше от „Нойшванщайн“. Господин Брунман ѝ бе предложил да я откара с колата си до дома ѝ и този път тя не отхвърли любезното му предложение.

Мислено отбеляза с благодарност, че господин Брунман явно не държеше да разговарят, а седеше безмълвно на задната седалка до нея, и с облекчение се отпусна на меката тапицерия.

Елизабет обичаше тишината между деня и нощта, между смъртта и раждането, ала устоя на примамливото изкушение да

затвори очи. Знаеше, че след пристигането си няма да може да си почине, а ще трябва веднага да отнесе Бине и малките ѝ във Фрайзинг при Отилие.

За да не заспи, тя се опита да рекапитулира песните, които бе изпълнила в „Нойшванщайн“, но вечерта беше потънала в някаква мъглява нереалност, сякаш не я бе изживяла лично. Не би могла да опише това странно чувство, както не би могла да даде име на бездушния цвят, в който беше потопен в този час призрачният град. Може би виновна за това беше обзелата я меланхолия на предстоящото сбогуване.

Още преди колата на господин Брунман да спре на Принцрегентенплац, Елизабет беше обзета от странно предчувствие. Често се прибираше от работа в малките часове, затова ѝ трябваше време да осъзнае какво беше различно от обичайното: светлината. Никога не беше виждала толкова запалени светлини по прозорците на околните сгради по това време. Какво бе събудило хората в този ранен час?

Без да се сбогува с господин Брунман, камо ли да изчака, докато шофьорът ѝ отвори вратата, тя изскочи от колата, отключи входната врата и изкачи тичешком четирите етажа. Намери двете крила на вратата на жилището си широко отворени и замръзна в неописуем ужас.

Никога не беше виждала нещо толкова жестоко: Бине лежеше в коридора сред локва кръв, а слепите кученца бяха припъззели до нея, смучеха изстиналите ѝ цицки и издаваха сърцераздирателни писукащи звуци.

От гърлото на Елизабет се изтръгна нечовешки вик. Тя се затича като обезумяла из помещенията, непрестанно зовейки Дебора, Волфганг и Магда, но никой не ѝ отговори. В тишината се чуваше само жалното писукане на останалите без майка кученца.

И това, което някога представляваше личността Елизабет, се счупи на парченца. Тя рухна, куражът и силите ѝ се стопиха, удавени в мрачното отчаяние на една майка, която не бе успяла да опази децата си.

Господин Брунман подхвана крехкото ѝ тяло точно навреме, преди да се строполи в безсъзнание на земята.

ДВАЙСЕТ И ОСМА ГЛАВА

Едва много по-късно Дебора събра сили да опише хода на събитията през тази ужасна нощ и да ги довери на дневника си: тропането на вратата, съпротивата на Магда, смъртта на Бине, транспортирането им в претъпкан товарен вагон, наблъскани като сардели заедно с безброй други жалки създания.

Те дойдоха към девет часа вечерта. Мъже в черни есесовски униформи. Чухме ги много преди това как се качват по стълбите с тежките си ботуши. Магда пребледня и се хвана за сърцето. Сигурно си мислеше за онова, което бе преживяла в Щутгарт. Но тя е най-смелата жена, която човек може да си представи. Отвори им вратата и ми поясни: „Преди да са я разбили“.

После всичко се случи страшно бързо. Магда се изправи пред нас, за да ни предпази, но те просто я пометоха като досадна муха. Брат ми се развика. Един от мъжете го сграбчи и му запуши устата: „Млъквай, чифутско копеле!“. Насред бъркотията Бине се хвърли напред с оголени зъби. Извиках: „Недей, Бине!“. Двама от мъжете извадиха оръжието си и стреляха по нея. Смееха се. Волферл притихна и увисна в ръцете на мъжа. Очите му угаснаха.

Знам, че той оттогава често сънува това, защото и аз все още го сънувам. Нас двамата ни отведоха, а стенещата Магда остана да лежи на земята. После обаче ни догони и настоя да не ни оставя сами. Тогава взеха и нея.

Долу чакаше камион с брезент. Хвърлиха ни в него като пакети. Помня колко тясно беше — бяхме много хора, и все пак оставаше достатъчно място за страха. С Магда сложихме брат ми между нас и тримата се вкопчихме един в друг. Пътуването не трая дълго. Откараха ни на сточна

гара „Милбертсхофен“. Разбрахме, че ще пътуваме нанякъде. Пристигаха още камиони с още човешки пакети.

Тръгнахме, притиснати между останалите. Стисках ръката на малкия си брат. Вървахме дълго, все покрай релсите, и мнозина се препъваха. Това беше мъчително за Волферл с неговото късо краче. Онези постоянно ни тикаха напред. Настояваха всичко да се случва бързо, сякаш искаха час по-скоро да се отърват от нас. Заповядаха да се движим в пълна тишина. Удари се посипваха върху всеки, който плачеше. Мисля, че плачът ни досаждаше на онези. Искаха да страдаме тихо и безмълвно и пак така да умрем.

Изведнъж обаче се надигна шумотевица. Не можех да видя нищо, то се случваше далече от нас. Викове, молби и после — изстрели! Волферл се стряскаше при всеки изстрел. После до нас достигна ужасяващ стон — от най-предните редици беше тръгнало едно съобщение, което преминаваше назад като чудовищна вълна. То всяваше страх и ужас у всеки, когото докоснеше, и смисълът на тази зловеца, предавана шепнешком вест беше: Разделят семействата!

После дойде нашият ред с Волферл и те откъснаха брат ми от мен. Крецях и се борех, но някой ме сграбчи и ме отнесе, смеейки се. Магда също се бореше, но те повлякоха нанякъде и нея. Чувствах в себе си страхотна омраза, но бях толкова безсилна и слаба, бях едно нищо, дори още по-малко от това. От онази нощ чувам в себе си тези жестоки звуци. Никой, освен мен не може да ги чуе. Те бушуват в душата ми, дисхармонични и пискливи, сякаш самата аз съм някакъв разстроен инструмент. Това разкъсва гърдите ми. От онази нощ нося в себе си далечния горък звук на смъртта и се питам: може ли човек да умре от мъката, която му причиняват звуците вътре в него?

В онази нощ младата душа на Дебора, чиято песен на живота звучеше така многообещаващо само няколко дни по-рано, се пропука от този вик на мъка и омраза. Омразата беше нейното настояще, една смес от горчилка и страдание.

И отново господин Албрехт Брунман се прояви като спасител в нужда.

Изпрати шофьора си да доведе при госпожа Малпран доктор Щрелиц, който случайно се намираше в Мюнхен и остана да бди край Елизабет, докато тя дойде в съзнание. После с ръка на сърцето ѝ обеща, че ще върне децата ѝ у дома. Тръгна си едва след като доктор Щрелиц пристигна и ѝ даде успокоително.

Пак Брунман се погрижи да бъдат премахнати всякакви следи от фаталните нощни събития. Върна се същия ден по обед и доведе Дебора и Волфганг.

Не успял да направи нищо за Магда. Официално я водеха „безследно изчезнала“, но господин Брунман разбрал, че била застреляна при опит за бягство.

Волфганг беше в шок. Не говореше, а когато майка му го прегръщаше, седеше отпуснат като безжизнена кукла.

Дебора се хвърли в обятията на майка си, но не се разплака.

Четири седмици по-късно господин Албрехт Брунман и госпожа Елизабет Малпран се ожениха и властите официално обявиха Густав за мъртъв. Сега Елизабет и децата ѝ бяха под личната закрила на Брунман.

За Дебора бракът на майка ѝ с господин Брунман си остана нерешена загадка. Със сигурност между двамата имаше известно физическо привличане, макар момичето по-скоро да го предполагаше, отколкото да го разбираше истински — беше още твърде млада. Албрехт Брунман бе много привлекателен мъж, елегантен и уравновесен, и в известна степен напомняше на момичето за баща му. Държеше се с Елизабет като съвършен кавалер, с изискана любезност и явна собственическа гордост.

Въпреки това нещо в новия брак на майка ѝ смущаваше Дебора: тя така и не видя двамата съпрузи да си разменят нежности, с изключение на някоя целувка по ръката.

Майка ѝ и баща ѝ, напротив, демонстрираха открито колко се обичат, колко са заплени един от друг. Откакто тя ги помнеше, все си шепнеха тайно и разменяха натежали от емоции погледи.

Винаги бе мечтала и тя да изпита такава любов. Знаеше, че един ден ще я срещне.

ДВАЙСЕТ И ДЕВЕТА ГЛАВА

Дебора размишляваше не само за двамата като съпругеска двойка, но също толкова често се занимаваше и с личността на самия господин Брунман. Откакто го познаваше, тя умуваше дали го харесва, или се страхува от него. Често едното следваше непосредствено другото.

В негова полза не можеше да се отрече, че вече на два пъти бе спасявал нея и брат ѝ.

Що се отнася до страха, нещата бяха доста по-сложни. Понякога той се появяваше просто така, също както и гневът. Изневиделица я връхлетяваше разрушителен пристъп, който можеше бързо да прерасне в омраза. Но срещу кого да насочи тази омраза? Душевните ѝ терзания бяха абстрактни.

Дълго се опитваше да се пребори с тези емоции, ала това само засилваше агресивността ѝ и желанието да разруши нещо, пък дори да е само старата ѝ кукла. Един ден, по-скоро случайно, откри как да намери облекчение: като се самонаранява, и започна тайно да нанася разрези от вътрешната страна на ръцете си, от лакътя до китката.

После наблюдаваше със странно удовлетворение как кръвта извира от раните ѝ. Червените вадички пълзяха по бялата ѝ кожа като малки, виещи се змийчета. Дебора се наслаждаваше на сладката въздишка на душата си. Най-после, най-после беше намерила отдушник за изгарящата я омраза.

Нощем често лежеше будна и размишляваше колко ли различни измерения на болката съществуват на този свят. Дали съществуваха и толкова измерения на любовта? Можеше ли любовта също да ти причинява болка, или болката беше само атрибут на омразата?

По нареждане на господин Брунман в къщата се появиха нова готвачка и нова прислужница. Но това нямаше нищо общо с едновременната атмосфера на взаимно доверие. И двете отговаряха

напълно на дефиницията за добри германци: „верни на партийната линия“.

Дебора не можеше да се отърве от чувството, че споделя жилището с две шпионки.

През юни 1940 година Хитлер достигна върха на военната си мощ: след Полша бе окупира успешно Дания, Норвегия, Белгия и Люксембург и бе спечелил битката за Франция. Той прие капитулацията на Франция в същия вагон, за целта изваден от музея, в който държавите победителки през Първата световна война бяха подпечатали поражението на Германия.

Прочете ѝ го на глас майка ѝ, която следеше внимателно вестниците след изчезването на баща ѝ. Дебора си помисли, че този фюрер трябва да е хем дребнав, хем отмъстителен.

Единствената капка катран във военната супа си оставаха британците, които на 3 септември 1939 година бяха обявили война на хитлеристката диктатура. За разлика от другите европейски и трансатлантически политици, които поддържаха курс на изолационизъм, техният премиер Чърчил отрано беше осъзнал опасността, произтичаща от властовите апетити на германския фюрер и на неговите следовници, верни като нибелунги, и бе прозрял намеренията му.

При това Хитлер ги беше изложил подробно пред света още в публикуваната си през 1925 година хроника на един луд — „Майн Кампф“, която всеки можеше да си купи. Милиони екземпляри бяха продадени от тази книга, само дето май никой не я беше чел.

В кратък прилив на предишната си дееспособност Елизабет наложи на господин Брунман да назначи отново Отилие и да освободи новата прислужница. Така Отилие се завърна на Принцрегентенплац. Елизабет, Дебора и Волферл, който се беше възстановил благодарение на трогателните грижи на своите близки, я посрещнаха като загубен член на семейството.

Мъжът на Отилие, Ханс, беше загинал в Полската кампания за фюрера и отечеството.

ТРИЙСЕТА ГЛАВА ЕДНИЧКАТА СМЪРТ

През живота си човек получава много рани. Най-лоши са тези, които не се виждат, защото остават заключени в душата — като онези, от които страдаше Дебора. Може би нараненият ѝ дух щеше да усети облекчение, ако се бе доверила на майка си. Елизабет беше преминала през ада. Загубата на Густав и постоянният страх за децата ѝ я бяха изтощили до крайност; тя черпеше последни сили от убеждението, че сега поне рожбите ѝ са в безопасност. И така никой не забеляза, че детската душа на Дебора е угаснала.

Отилие също страдаше, но голяма част от страданията ѝ не проличаваха външно. Някогашната спретната прислужница беше плашещо отслабнала, розовите ѝ навремето страни бяха бледи и съсухрени като зимен плод. Тя плачеше много, достатъчен бе и най-дребният повод. Една по-остра дума от новата готвачка — водопад от сълзи; откъснато копче — трагедия, съпроводена с истеричен плач. Сега си пролича, че сляпата вярност на Ханс и безусловната му любов са били крайъгълният камък, върху който се е градяла силата на Отилие.

Сега този фундамент ѝ липсваше, затова бе станала лабилна, а чертите на характера ѝ започнаха да се променят: там, където някога цареше сърцатост, сега имаше колебливост; мястото на някогашния прецизен сарказъм бе заето от тихо отчаяние; където навремето се вихреше любовта към реда, сега имаше небрежност; където бе управлявала силата, сега управляваше слабостта. Нужни бяха месеци и много търпение, докато Отилие овладее скръбта си и се събуди легендарната ѝ любов към реда.

Господин Брунман беше почти непрекъснато в командировки и се връщаше вкъщи за кратки посещения — факт, който цялото

семейство възприемаше като изключително приятен. Все пак Дебора бе сигурна, че новата готвачка усърдно го държи в течение на всички домашни събития.

Елизабет прекарваше по-голямата част от времето си у дома, при децата. Вече рядко поемаше ангажименти, защото здравето ѝ беше разклатено още повече след онази септемврийска нощ. Нежната ѝ красота изглеждаше по-крехка от всякога, а кожата ѝ бе почти прозрачна.

Душата ѝ също бе пострадала не по-малко от тази на децата ѝ. Тя се стряскаше от необичайните шумове подобно на притиснато в ъгъла животинче.

Обитателите на Принцрегентенплац скоро си създадоха навика да вършат всичко по възможност безшумно, да стъпват на пръсти и да разговарят тихо.

Може би затова Дебора, спомняйки си по-късно за онези времена, изпитваше чувството, че тогава животът е бил някак приглушен и с неясни контури.

Елизабет страдаше все по-често от инфекции, съпроводени с висока температура, а възстановителните периоди траеха все по-дълго и по-дълго.

В началото на 1941 година тя се разболя отново. Доктор Щрелиц диагностицира възпаление на белите дробове. Цели три месеца изминаха, преди да си стъпи на краката. Гласът ѝ беше пострадал от здравословните изпитания и бе загубил предишната си сила.

В бъдеще Елизабет никога нямаше да се изявява публично и щеше да пее само в тесен семеен кръг.

Най-голямата ѝ радост беше да музицира с Дебора. Щом чувствителното ѝ здраве позволяваше, тя даваше уроци по пеене и пиано на даровитата си дъщеря.

Дебора едва бе навършила седемнайсет, но гласът ѝ, лирично сопрано, беше многообещаващ и пълнозвучен, със сребрист тембър. В него с лекота се съчетаваха елегантност и интензивност, както потвърди пред Елизабет вокалният педагог на Мюнхенската консерватория, основана през 1927 година, която Дебора вече посещаваше всекидневно.

Освен пеене тя следваше там и пиано в майсторския клас. Елизабет изпита огромна гордост, когато при едно посещение в консерваторията я увериха, че при необходимата концентрация талантът на дъщеря ѝ би бил достатъчен и за една сериозна кариера като пианистка. Ала Дебора отдавна беше наясно, че иска да стане оперна певица като майка си. Дебора и Волфганг не ходеха на училище. По желание на господин Брунман децата се обучаваха вкъщи от частни учители.

ТРИЙСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА

В сватбения ден семейството се запозна и с големия брат на господин Брунман, Леополд. Той се оказа истинска изненада и според Дебора дори бе най-доброто в женитбата на майка ѝ.

Леополд беше католически свещеник, осем години по-голям от Албрехт. Външно двамата братя си приличаха много, но по характер бяха коренно различни. За разлика от сериозния Албрехт, стриктно държаш на външния си вид, Леополд обичаше да се смее и беше доста небрежен към облеклото си, което често даваше повод за шеги.

Леополд бързо се превърна в любимия събеседник на Дебора. С начина, по който споделяше знанията си, и със сладкодумните си приказки той ѝ напомняше за баща ѝ. Скоро момичето разбра, че действително може да го пита за всичко, също и за Бог. Леополд никога не се засягаше от въпросите.

Изглежда той беше единственият, който се осмеляваше да говори със закачлив тон на брат си Албрехт, като в думите му — само за фин слух — често се криеше и укор.

В негово присъствие господин Брунман винаги изглеждаше малко измъчен. След първото по-продължително гостуване на Леополд — Албрехт пак беше в командировка — Дебора и Елизабет се удивиха колко различни бяха братята. Господин Брунман беше елегантен и се отличаваше с непристъпност и самообладание. Докато чичо Полди бликаше от желание да общува и имаше вродено чувство за хумор.

Елизабет, която от самото начало го наричаше Полди, каза на дъщеря си след едно негово гостуване:

— Ама че работа! Какъв весел божи екземпляр! Забеляза ли огромното мазно петно върху расото му? Кой би предположил, че това са двама братя? И какви мили очи има този Полди. Според мен каквото и да си направил, Полди вече ще ти е простил.

Леополд ги дари с първия необременен с грижи следобед от много време насам и те сами се чудеха на собствената си веселост. Дебора се радваше да види майка си в такова радостно настроение.

Скоро момичето се осмели да заговори свещеника за противоположните характери на двамата братя, на което Полди отвърна:

— Това, малка ми Дебора, е тайна, която майка ни е отнесла в хора на ангелчетата. — После ѝ разказа за майка си, за нейната жизнерадост и весел нрав и за това, че била талантива артистка, певица като майката на Дебора, но не толкова крехка като нея и известна само в тесен кръг, защото баща им смятал, че пеенето не е истинска професия. Затова след женитбата си тя се сбогувала със сцената и пеела само у дома, за синовете си. Та той самият бил наследил нрава на майка си, само дето, за жалост, не можел да пее.

Албрехт пък бил наследил характера на бащата, пруски офицер със строг нрав и отживели възгледи.

— Но не се бой, малка госпожице! Ще се старая все така да скастриям моя по-малък брат, да не вземе съвсем да се самозабрави в гиздавата си униформа.

Леополд обогати истински живота им. Скоро и Волферл се привърза към него; вместо Албрехт Брунман, именно Полди замести липсващия им баща.

Братът на Албрехт се премести в една енория в техния квартал, за да бъде по-близо до Елизабет и децата, защото, както обясни с намигване, „всеки човек си има връзки“.

Дебора посещаваше редовно неговите богослужения. Не защото внезапно бе открила Бог за себе си, а защото беше толкова прекрасно да слуша как чичо Леополд изнасяше своите проповеди.

Вярно, той не умееше да пее, затова пък имаше гръмовен глас. Спускаше се върху енорияшите си като библейския пророк Йезекиил и не преставаше да им напомня за техните християнски задължения, най-първостепенните от които бяха обичта към ближния и милосърдието.

— Вижте нещастията и страданията на другите и ги облекчете!
— Леополд беше достатъчно разумен, за да не напада директно нацисткия режим.

През есента на 1941 година Елизабет отново се разболя и диагнозата отново беше възпаление на белите дробове. Тъй като през

последните две години боледуваше често и винаги се възстановяваше, обитателите на Принцрегентенплац се надяваха, че тя и този път ще оздравее. Но състоянието ѝ беше толкова тревожно, че доктор Щрелиц, който отново бе дошъл в Мюнхен по нареждане на господин Брунман, препоръча да я настанят в болница. Елизабет обаче събра цялата си някогашна енергия и решително отказа. Доктор Щрелиц изтълкува това като добър знак и отстъпи. Той идваше всеки ден да я наглежда.

През това време Дебора прекарваше много часове край леглото на болната си майка, а Елизабет се отдаваше на спомени. Разказваше на дъщеря си как се запознала навремето с баща ѝ и веднага се влюбила в него и как той още на третия ден ѝ поискал ръката. Възторгваше се по медения си месец на брега на суровото Балтийско море, но най-вече по щастливото им време в Ноевия ковчег. Накрая тя говореше единствено за Густав като за своя мъж, сякаш бе забравила, че сега е женена за Албрехт Брунман. Вечер, когато останеше сама в стаята си, Дебора записваше всичко чуто в дневника си. И тя като майка си искаше винаги да си спомня кой е бил баща ѝ.

Елизабет се съпротивляваше ожесточено, но борбата я изтощаваше до краен предел и тя ставаше все по-слаба през отлитащите месеци.

В един януарски ден на 1942 година, на деветнайсетото число, когато нежните снежинки се спускаха към земята подобно на небесен мъх, тя издъхна.

Дебора беше при нея, а също Леополд и доктор Щрелиц. Само господин Брунман не успя да пристигне навреме. От средата на януари той беше в Берлин, край Ванзее, на някаква важна конференция, където не можеха да се лишат от услугите му на протоколчик.

Дебора, която не се отделяше от майка си, а накрая се грижеше денонощно за нея, беше с притъпени сетива и объркани чувства.

При смъртта на Бине тя бе по-скоро гневна, но сега чувстваше в себе си някакъв жесток студ, сякаш смъртта на майка ѝ беше отнела цялата ѝ топлина. Искеше ѝ се да плаче, но не проронваше нито една сълза. Сърцето ѝ бе изтръпнало, душата — смразена. Вечерта се затвори в стаята си, а на следващата сутрин черният пуловер скриваше множеството нови нарязи по ръцете ѝ.

Волфганг също не плачеше. Отново беше потънал в собствената си дълбока тишина както тогава, когато ги отведоха и когато изчезна

Магда.

Леополд Брунман, този дар от небето, се грижеше за всичко, утешаваше объркания Волферл, когото всички бяха забравили временно, и организира траурното тържество за Елизабет.

В деня на погребението земята беше скована от студ. Артисти, диригенти, интенданти и бляскави униформи, придружавани от дами с кожени палта, дойдоха да отдадат последна почит на Елизабет.

Дебора стоеше до вдовеца, който се беше завърнал от Берлин едва сутринта, и с дясната си ръка държеше здраво брат си.

Тя изтърпя дългата церемония и траурните слова с достойнство, замръзнала в подобаваща поза, макар да изпитваше дълбока антипатия към множеството непознати хора, всеки от които имаше да каже нещо за майка ѝ. Единственото, за което копнееше, беше най-сетне да се заключи в стаята си и отново да заглуши болката си с ножа. Искаше да бъде сама, толкова сама, колкото се чувстваше, изоставена от всички; първо от баща си, а сега и от майка си.

Ала нежеланите гости се точеха покрай нея в безкрайна редица. Дебора се чувстваше притеснена от многото погледи. В очите на мъжете припламваше странна искрица, в тези на жените не се четеше особено съчувствие, затова пък имаше много завист.

Тя гледаше как устите оформяха нищо незначещи думи и от тях излизаха облачета, които се разтваряха в студения въздух. Дебора си пожела страстно тези хора също да се разтворят във въздуха както дъхът им.

Въпреки това сбогуването беше красиво и затрогващо. Елизабет пое в последния си път сред пъстро море от цветя, както бе пожелала. Върху надгробната ѝ плоча поставиха кръгла съдинка, която винаги беше пълна с прясна вода.

Малкият надпис гласеше:

*На гроба ми има малка съдина, та птичките
да идват да пият и паят.*

ЧЕТВЪРТА ЧАСТ
МАРИЯ

ТРИЙСЕТ И ВТОРА ГЛАВА

Странно нещо е животът — почти винаги разбираш, че си срещнал доброто, но инстинктът ти изневерява, изправиш ли се пред злото.

Дали обяснението не следва да се търси във факта, че силата на доброто се разкрива пред нас без фалш, давайки възможност на всекиго да действа порядъчно и благоприлично, докато злото се приближава лицемерно, оплита ни с хитрост и подлост, докато не забележим късно — а може би никога, че сме се хванали безнадеждно в неговата мрежа?

— Е, братко, как ще продължиш по-нататък? Какви планове имаш? — попита Леополд с непринуден тон, който звучеше твърде безобидно за начало на този сондиращ разговор.

След траурното тържество за Елизабет двамата братя се бяха оттеглили в бившия кабинет на Густав, който сега беше на Албрехт. В помещението витаеше мирисът на книгите на доктора.

Албрехт стоеше с гръб към Леополд край количката за сервиране, която служеше и за барче. Избра си желаното питие от кристалните гарафи, пълни с различни течности, наля си щедра доза и едва тогава се извърна към брат си.

Вгледа се унило в Леополд. Наясно беше, че въпросът му не цели да разбере настроението на скърбящия вдовец, а че големият брат е отгатнал плановете му... *За пореден път.* Той изпита досада, задето Леополд го познава толкова добре. Спести си отговора, вместо това отпи от чашата. Не предложи нищо на брат си.

Леополд присви очи и премина към настъпление.

— Я ми кажи сега, ще заместиш ли майката с дъщерята?

Албрехт се стресна и разля няколко капки от скъпия френски коняк върху дъбовия паркет.

Това беше чудовищно твърдение, но Леополд бе наясно, че Албрехт се ядоса не толкова на предположението му, колкото на факта,

че по-големият е проумял толкова бързо козните му.

От детството им Леополд знаеше, че брат му не е способен на дълбоки чувства; всичките му стремежи се отличаваха с ненаситна амбиция, която го гризеше подобно на зъл дух. Край смъртния одър на майка им, познаваща отлично недостатъците на Албрехт, Леополд бе обещал да бди над по-малкия с осем години свой брат — обещание, което го изпълваше с гняв.

Всъщност Леополд не се лъжеше напълно в преценката си, само може би мъничко.

Албрехт, доколкото изобщо бе способен да изпитва подобни чувства, действително беше привързан към Елизабет; тя бе отговорила на всичките му очаквания, фактът, че я притежава, му бе донесъл по-голямо удовлетворение, отколкото се бе надявал. Дори любимите рицари на Хитлер — Гьоринг и Гьобелс, му завиждаха за Елизабет. Чрез жена си той беше получил достъп до висшето общество и бе признат от него, а също се беше издигнал до тесния ръководен кръг в рамките на Райхсканцеларията. Съвсем неотдавна го бяха натоварили с особено тайна мисия, която се определяше като решаваща за изхода от войната.

Елизабет беше съблазнителна и гальовна, една нежна жена дете, която никога не се съмняваше в него, приемаше го безусловно и му бе предана и безкрайно благодарна за спасението на децата си.

Той никога не се разочарова от нея и в леглото. Понякога, особено в началото, дори се изненадваше и увеличаше от темперамента и страстта ѝ. Без съмнение кончината ѝ беше загуба за него.

Все пак Албрехт още не бе събрал смелост да реализира интересната идея, подхвърлена току-що от Леополд — в това отношение брат му беше изпреварил мислите му.

Наистина дъщерята на Елизабет беше многообещаваща и ни най-малко не отстъпваше на майка си по отношение на таланта си, както го бе уверила самата Елизабет. На нея също ѝ предстоеше голяма кариера, която можеше да му бъде от полза. Към това се прибавяха младостта и екзотичната ѝ външност, макар да не можеше да се сравнява с красотата на майка си. В очите на Дебора имаше нещо — нещо дълбоко, провокиращо, което отдавна го възбуждаше и предизвикваше. Да, обядването на тази млада кобилка със сигурност щеше да бъде забавно. Във всеки случай си заслужаваше да се занимае

с тази възможност. Същевременно можеше да даде подобаващ урок на Леополд. Твърде дълго големият му брат се бе държал като негов опекун.

Леополд не изпускаше от поглед брат си — с лекота разгадаваше мислите му и погребва последните си надежди, че може да се е заблуждавал.

— Значи е вярно. Албрехт, Албрехт, ти наистина си лошо момче. Не се спираш пред нищо, нали? Първо имуществото на лекаря, после съпругата, а сега и дъщерята. Знам, че не мога да те обуздая, затова ще продължавам да бдя над теб и твоите демони, за да не се спуснат прекалено рано и да те отнесат. Искам обаче да те предупредя! В това момиче няма нищо меко и кротко, макар външно да изглежда така. Тя притежава огромно лично достойнство и е изпреварила далеч развитието си за своите седемнайсет години. Учи се бързо, умът ѝ е дързък и остър като бръснач. Ще се порежеш, повярвай ми. По-добре се откажи. Замисли се, че сега носиш отговорност за две деца. Тръгвам си — той се надигна от мястото си.

— Не, остани! — изненада го с молбата си Албрехт. Току-що му беше хрумнала брилянтна идея. — Я кажи, какво щеше да ме посъветваш *ти*, Леополд, по отношение на децата?

Въпросът и особено начинът, по който беше зададен, събуди подозренията на Леополд. Той веднага разбра, че брат му замисля нещо против него.

— Ами, както те знам, Албрехт, сигурно ще продължиш да правиш кариера и няма да си губиш времето с грижи за доведените деца на покойната си съпруга. Както знаеш, през последните две години аз ги посещавах често и се сблизих с тях. Те са нещо специално, имам предвид и момчето: високоинтелигентно, будно и с многостранни интереси. Трябва да продължиш да инвестираш в тяхното образование. Що се отнася до мен, с удоволствие ще бъда на разположение и ще се грижа двамата да са добре по време на честите ти отсъствия.

Небрежният и самоуверен начин, по който Албрехт се облегна във фотьойла, показва на Леополд, че не се е излъгал. Брат му явно преследваше някаква определена цел.

Албрехт отпи отново от чашата си и отвърна:

— Разбира се, че ще се заема с двете деца точно както ме съветваш ти, братко. Но само ако ми помогнеш да спечеля Дебора.

— И как, моля ти се, да го направя? Аз съм свещеник, а не сватовник. — Леополд изрече тези думи, запазвайки външно спокойствие, ала почувства как в него се надига стаено напрежение — така ставаше винаги когато усетеше, че ще се наложи да се изправи срещу някоя нова дяволщина на брат си.

— Чудесен антагонизъм, Леополд. Аз пък съм чувал доста неща за духовенството, говорещи тъкмо за обратното. Но не това е темата на разговора ни сега, нали тъй? Та нали току-що се пъчеше, че познаваш добре Дебора? Е, кажи ми, какъв подход да избира? Естествено, бих могъл да я превзема със сила, нали знаеш? — Той разклати чашата с коняка и дразнещо прокара показалец по ръба ѝ.

Леополд запази самообладание. Това беше просто игра, която брат му си играеше с него още от детството им; въпросът зад всичко това беше: *Докъде ще стигне този път Албрехт? И какво ще стори той, Леополд, за да го спре?*

Въпреки това залогът никога не е бил толкова висок, както сега. Тук ставаше дума за човек, за едно младо момиче с красива и чиста душа. Леополд беше напълно наясно, че няма нужда да говори на брат си за благоприличие или за морал; тези понятия нямаха нито място, нито значение в ценностната система на Албрехт.

Ето защо той опита най-напред да приложи утвърдената тактика, която в повечето случаи даваше резултат в диспутите между двамата: цинизъм и подигравка. Защото брат му се страхуваше най-вече да не стане за смях.

Както винаги Леополд се осланяше в разсъжденията си на факта, че на Албрехт му липсва истинско самочувствие.

Енергичното му държание беше следствие от желязна самодисциплина, каквато проявяваше още като момче — резултат от възпитанието на деспотичния им баща. Към това се прибавяше почти патологичното му самообладание, забележително постижение, защото досега Албрехт винаги успяваше да заблуди изцяло околните — освен по-големия си брат.

Без да подозира, Леополд този път се лъжеше фатално в преценката си.

Защото с времето Албрехт беше усъвършенствал един метод, който действително му позволяваше да повишава самочувствието си. Метод, който самопровъзгласилата се „господарска раса“ прилагаше по най-позорен начин и който се състоеше в унижаването и измъчването до смърт на беззащитни хора. А това бе позволено, защото чрез юридически уловки на тези хора им се отказваше правото да бъдат човеци. Убийствата на тези „не човеци“ не само не бяха наказуеми, но дори бяха желателни — масови убийства по план.

Жестоката психология на режима разгръщаше целия си упадъчен механизъм: една перфидна система, в която хора с дефицити в характера се сдобиваха с власт само защото им се даваше възможност да се правят на раса от господари, превъзхождаща всички останали, като прибягват до садистично насилие.

На Леополд щеше да му е нужно известно време, докато проумее безкрайната мерзост на всичко това. Засега той следваше собствения си сценарий и по принуда се позова на омразната му нацистка идеология:

— Албрехт, Албрехт, как ще изглежда това? Дъщерята на жена ти, с двайсет години по-млада и отгоре на всичко — дъщеря на *евреин*? Вероятно ти по-добре от мен знаеш как стоят нещата, но връзката между ариец и човек с еврейска кръв не е ли забранена със закон? Няма ли твоята гилдия да изкреци с пълно гърло: *Оскверняване на расата*? Не вярвам, че съвсем сериозно възнамеряваш сам да си навлечеш това петно на върха на кариерата си?

— Леополд, Леополд — подигра се със самодоволна усмивка брат му. — Кой е казал, че ще го направя официално и ще се ожения за нея?

— Значи, искаш да превърнеш клетото момиче в своя любовница? — Леополд, на път да излезе от кожата си, започна трескаво да премята наум вариантите за нова тактика. Само дето не му хрумваше нищо — обърканите мисли препускаха прекалено бързо в главата му.

Албрехт не си направи труда да скрие колко се радва, задето брат му е загубил ума и дума; с наслада опразни чашата си и отбеляза:

— Чудесно, значи ме разбра. Е, та как да накарам момичето да ми се подчини?

— Забрави, аз няма да ти помогна. Ще трябва да си го избиеш от главата, Албрехт. — Леополд усети умолителния тон в гласа си, а когато дебнешото изражение на брат му прерасна в задоволство, той разбра каква фатална грешка е направил. Току-що сам бе попаднал в ръчичките на Албрехт, разкривайки му колко присърце взема съдбата на двете деца.

— О, разбира се, че ще ми помогнеш, братко. Apropos, знаеш ли какво е T-4?

— Не, какво е? Нов танк? — Леополд се мъчеше да изглежда равнодушен, ала бе напрегнал всичките си мускули.

— Това, драги мой, е програмата за евтаназия, разработена от нашия фюрер. Тя е в сила още от октомври 1939 година. Решението предвижда да се унищожава всеки малоценен живот, така че да не се размножава, кръвта ни да се запази чиста и да се защити расата ни. А, и може би трябва да спомена, че програмата T-4 не прави разлика между психически и физически недостатъци.

Това обяснение и скритият в него намек за накуцващия осемгодишен Волферл беше толкова подло, бездушно и отвратително, каквото не бе очаквал дори Леополд, който смяташе, че познава всички низости на брат си.

Благороден гняв разкриви лицето му и той с мъка успя да овладее темперамента си.

Най-много от всичко му се искаше тутакси да фрасне брат си по самодоволната муцуна, та да види как „чистата кръв“ ще рукне от носа му. Леополд, който беше в състояние да контролира действията, но не и думите си, злобно отвърна:

— Май съвсем сте пропуснали вашия доктор Гьобелс с неговия сакат крак, а? А пък той произвежда толкова много дечица!

— Какво те прихваща, Леополд? Тъкмо ти, човек на църквата, да смяташ нашия куц доктор Гьобелс за недостоен да живее? Направо не мога да те позная. — Албрехт очевидно смяташе репликата си за духовита.

— Просто следвам позорната логика на вашата идеология, Албрехт, която насърчава подлостта и злото да изпълзят от всеки ъгъл. Но ти си прав, аз смятам Гьобелс за недостоен да живее, но не заради недъгавия му крак, защото Бог познава много раси и форми, а

за това, което олицетворява и пропагандира. Може би трябва да прегледат психиката му, не смяташ ли?

— Край, Леополд. Схващам намерението ти да се отклониш от същинската тема. За всички ни ще е по-добре, ако Дебора дойде доброволно при мен, отколкото да ми се наложи да я обладая със сила. Нали си съгласен с мен, *чичо Полди*? Ето как ще стане: ти ми я даваш в ръцете, а аз закрилям и *двете* деца. — Виждайки измъченото лице на Леополд, отвращението и съпротивата му, той хвърли последния си коз, все едно че удари плесница на стария си брат: — И си помисли, *отец* Леополд, колко добрини можеш да сториш още. Кого можеш да спасиш в бъдеще.

Леополд замръзна в креслото, сякаш Бог го беше отлъчил от църквата. *Значи Албрехт е знаел?*

Невъобразимият ужас, обзел го при мисълта за многото хора, които му помагаша и рискуваха живота си, укривайки свои съграждани от еврейски произход, за да ги изведат от страната, беше повече, отколкото можеше да понесе. И въпреки това, сега му беше нужен бистър ум. „*Мисли, Леополд!* Намери начин, открий възможност да убедиш брат си, че греша, че не може да направи това!“ Свещеникът вирна глава, готов да се бори, погледна Албрехт в лицето и видя изписаното върху него неприкрито злорадство.

Твърде късно Леополд осъзна колко дълго беше чакал брат му този перфектен момент, колко грижливо го беше подготвял. Какъв слепец, какъв глупак е бил той, свещеникът, колко наивен, високомерен и уверен в правото си дело, докато Албрехт отдавна е държал в ръцете си цялата власт...

Оказал се притиснат до стената, той пое вината върху себе си и взе решение, което беше фатално и ужасно, решение, което щеше да го промени завинаги: включи се в сделката с Дявола.

Така свещеникът Леополд замени една душа за много души, бидейки наясно, че така ще загуби завинаги собствената си душа. Той проточи мълчанието помежду им, за да открадне още няколко невинни минути от Сатаната.

Албрехт го изчака търпеливо — отдавна знаеше, че е постигнал съвършената победа.

Гласът на Леополд, монотонен и безсилен, издаваше вътрешния му потрес — принуден беше да пожертва всичко, на което държеше,

заради алчността на брат си.

И докато говореше, с всяка дума сякаш умираше и част от него:

— Покажи ѝ колко скърбиш по нейната майка. Момичето има състрадателно сърце и няма да ти откаже утеха. Подчертавай колко си самотен и ѝ споделяй колко ти е трудно да оставаш сам. Въпреки това искам още веднъж да те предупредя, Албрехт: момичето изглежда спокойно и овладяно, но е като музиката — изпълнена с трептения и пламенна отдаденост на това, което обича, и на това, в което вярва. Гневът ѝ няма да е по-малко пламенен, отколкото любовта. Ако я нараниш, тя ще ти отвърне със същото. И рече Павел: „Каквото посее човек, това и ще пожъне“^[1]. — Леополд захлупи с длани лицето си, раменете му се разтресоха. Той плачеше за невинността, заради предателството си и бъдещите си страдания.

— Щях да се учудя, ако накрая не беше хвърлил в нозете ми някоя от твоите библейски мъдрости, братко — грубо отвърна Албрехт и се надигна в знак, че отецът си е свършил работата и може да си върви.

Леополд избърса с ръкав лицето си и тронаво се надигна от креслото. Движенията му, доскоро енергични и със замах, сега приличаха на старчески.

— Каж ми, защо го правиш? — попита той брат си.

Албрехт се ухили злобно и отговори:

— Защото мога.

Леополд си тръгна, без да се сбогува — един сломен мъж, пристъпващ уморено.

В този ден връзката между двамата братя се скъса окончателно. Леополд знаеше, че повече не може да се съпротивлява на демоните на Албрехт и че пътят на по-малкия ще приключи директно в ада.

— Прости ми, майко — прошепна той.

[1] От Послание на апостол Павла към галатяните. — Б.пр. ↑

ТРИЙСЕТ И ТРЕТА ГЛАВА

След коледните празници Дебора се върна в консерваторията. Само светът на музиката беше в състояние да ѝ дари поне за малко утеха и да отклони мислите ѝ от смъртта на майка ѝ.

Затова и не ѝ направи веднага впечатление, че Леополд вече идваше у тях само когато тя беше в консерваторията. Как би могла да предположи, че той се ужасява от срещата с нея, защото тогава ще трябва да я погледне в очите?

Леополд съзнаваше, че се държи като страхливец, и изпитваше тежък вътрешен конфликт. Полагаше трогателни грижи за Волфганг, сякаш искаше чрез него да поправи всичките си грешки, които беше допуснал и в бъдеще щеше да допусне спрямо сестра му.

В един неделен ден в средата на март Дебора дойде при него в сакристията на църквата и се оплака, че не го е виждала след погребението на майка си. Тя плачеше, изглеждаше объркана и неуверена. Леополд я хвана за ръката и се зае да я утешава, чувствайки се като най-подъл предател.

— Поне господин Брунман проявява голямо разбиране — подсмърчаше Дебора. — И на него много му липсва майка ми. Струва ми се самотен. — Леополд се измъкна от директния отговор, подаде ѝ носна кърпа и попита:

— Още ли го наричаш господин Брунман?

— Знам, че това е глупав навик. Винаги съм го наричала господин Брунман. Той често ме моли да го наричам Албрехт, но ми е някак трудно. Смешно, нали? — Тя вдигна глава от рамото му, където се беше опряла, и го погледна право в очите. — А пък ми е толкова лесно да казвам чичо Полди на теб.

— Добре, добре. — С всяка секунда той се чувстваше все по-неудобно. Прокашля се и попита: — Как е Волферл? Изяжда ли си порциите?

— Да, нашата Отилие го следи зорко. Може ли да те попитам за съвет относно брат ти?

Точно от това се опасяваше през цялото време Леополд. Най-напред беше подкарал агнето към вълка, а сега то се връщаше да го моли за подкрепа. Той се изправи припряно и задърпа връхната дреха, която носеше по време на богослужението, за да я съблече. Всъщност искаше да избегне възможността Дебора да види угриженото му лице и се прокле, заедно бе толкова страхлив.

— Какво има, мила? — попита изпод епитрахила си той.

— Ами ето какво: след смъртта на мама господин Брун... искам да кажа, Албрехт, прекарва много време вкъщи с мен. Вчера ми съобщи, че му се налага да замине за няколко седмици. Помоли ме да го придружа. Отговорих, че съм по средата на учебната година и освен това не мога да оставя малкия си брат сам. Ама той почти се разплака, чичо Полди, и каза, че не знае дали ще може да прекара сам-самичък толкова дълго време. Не смятах, че смъртта на мама ще го засегне толкова дълбоко. Искам да кажа, че винаги ми е правил впечатление на стабилен човек. Мъчно ми е за него. Какво да правя, чичо Полди? Той е твой брат, ти го познаваш по-добре от мен. Да замина ли с него?

Леополд прокле мислено актьорското изкуство на брат си и му се прииска и той да притежаваше тази дарба. Точно днес Албрехт бе придружил Дебора и Волфганг на неделното богослужение — нещо, което никога не беше правил.

Леополд осъзна, че брат му е нагласил така нещата, та Дебора да дойде при него след службата и да го моли за съвет. В главата си сякаш чу изщракването на капана и звукът му се стори колкото подигравателен, толкова и зловец. Ако сега разубеди Дебора от това съвместно пътуване, Албрехт веднага ще заподозре, че той дърпа конците.

Ето защо същинският въпрос беше: колко търпение щеше да прояви брат му? Ако Дебора откажеше да замине с него — независимо дали със или без неговата намеса, дали това щеше да означава отсрочка за малкия ѝ брат, или Албрехт щеше да разкрие истинското си, жестоко лице?

Леополд сам си даде отговора — той произтичаше логично от тайните му знания за миналите деяния на брат му. Не можеше да стори нищо, нищичко, за да спаси Дебора от съдбата ѝ. Но Волфганг още не беше загубен.

И така той окончателно обрече душата си на чистилицето и каза:

— Горкото дете! Толкова тежък товар носиш! Ако искаш да заминеш с брат ми, направи го, без да се двоумиш и тревожиш. Аз ще бдя над малкия ти брат.

Преструвайки се, че Дебора е дошла само за да вземе съгласието му за това пътуване, Леополд умело бе внушил на девойката, че това съответства на собственото ѝ желание.

Злото беше направило Албрехт по-могъщ, докато Леополд се сгърчи и смали. Той започна нов живот, уверен, че от сега нататък ще бъде един измамен сред много измамени. И тъкмо защото беше наясно по въпроса, усещаше с пълна сила измамата си и завиждаше на онези, които щяха да осъзнаят същото едва след години.

„Може ли да има под Божието небе по-жалка фигура от тази на свещеник, който е загубил вярата в себе си?“, запита се той. Сети се за заключителните редове от Гьотевия *Блажен копнеж*: *Ще бъдеш тъжен гостенин по тая / земя, която в тъмното пустее.*^[1] Точно така се чувстваше. Никога вече нямаше да бъде старият Леополд.

Той беше само сянка на самия себе си, фантом на предишната си същност. Веселостта му бе изкуствена, пламенността на молитвите му — просто отчаяна молба за скорошния край на господството на злото. Ала той подозираше, че дотогава ще трябва да бъдат дадени още много жертви и че на следващите поколения ще бъде представена една болезнена сметка.

Колко смърт и унищожение щяха да се натрупат накрая пред очите на света, това дори той, със своята богата фантазия, не бе в състояние да си представи.

[1] Стихотворение от „Западно-източен диван“ на Гьоте, 1819 г. — Б.пр. ↑

ТРИЙСЕТ И ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Санкт Гален и Цюрих, пролетта на 1942 година

Две седмици по-късно, в последния ден на март, когато утрото се пукваше, носейки аромата и предвестието на пролетта, Дебора потегли с Албрехт към Швейцария. Вече ѝ беше лесно да произнася името му.

Този път Албрехт се появи без шофьор. Беше облечен в елегантен тъмносив костюм с копринена вратовръзка. За първи път Дебора го виждаше без униформа и това ѝ хареса. За нея униформите неизменно хвърляха заплашителна сянка и предвещаваха насилие.

През Ландсберг, Меминген и Брегенц пътят ги отведе до първата им спирка — Санкт Гален.

Дебора се наслаждаваше на краткото пътуване из Швейцария. Харесваше ѝ всичко: меките цветове на поляните и планинските пасища, преживящите бавно-бавно черно-бели крави с кротък поглед. И изобщо, от самото начало тази страна ѝ направи силно впечатление — беше толкова мирна. Отдавна не бе излизала извън Мюнхен, който ѝ изглеждаше толкова сив. Докато Швейцария ѝ въздействаше като олицетворение на невинността, спокойна и тиха.

Албрехт паркира лимузината си на Санкт Леополд щрасе. Слезе и извади изпод шофьорската седалка кожено куфарче. Трябва да беше доста тежко, прецени Дебора, съдейки по начина, по който го носеше.

Заедно се насочиха към внушителната сграда на „Креди Сюис“ — гигантска постройка в класицистичен стил. Дебора се поспря пред нея. Хареса ѝ дискретната изисканост на сградата — изглеждаше съдържана по един особен начин. Накрая проумя защо беше така: нямаше ги вездесъщите кървавочервени знамена с пречупен кръст, развявани от вятъра, впрочем такива липсваха и в целия град. До такава степен бе свикнала с неизброимите флагове с пречупен кръст, че те не ѝ правеха впечатление у дома. Тяхното отсъствие тук ѝ подежда някак утешително. Зарадва се да открие един свят, в който няма нацисти.

Албрехт съобщи за идването си на рецепцията, след което ги отведе с асансьор в мазето. Там той остави Дебора в преддверието

на залата с банковите касетки в компанията на чиновник. Върна се след по-малко от десет минути и на нея ѝ се стори, че сега куфарчето беше празно.

После Албрехт я покани на кафене. На входната врата с изящни златни букви беше изписано: „Сладкиши и шоколадови изкушения“.

Още с влизането ги посрещна тежък, сладък аромат, от който устата на Дебора се изпълни със слюнка. Изложените стоки бяха истински празник за окото. Дългият тезгях и безбройните витрини преливаха от зашеметяващ брой най-фини пралини и шоколади.

Малко след това Дебора тънеше в наслада, отпивайки от чашата с горещ и гъст шоколад с нежно горчив вкус, гарнирана с голяма шапчица от високомаслена сметана, и хапваше парче орехова торта, високо като кула. Албрехт, изпаднал в щедро настроение, ѝ позволи да си избере колкото иска пралини. Вероятно тя взе твърде много от всичко, но нали той я насърчаваше, пък и не мрънкаше, докато плащаше в чужда валута — франкове.

При вида на банкнотите в ръцете му Дебора внезапно се натъжи. Спомни си как преди близо четири години семейството ѝ възнамеряваше да емигрира в Швейцария — специално за целта баща ѝ се беше снабдил с цяла пачка франкове. Как после с майка ѝ се опитаха още веднъж и как пътят им приключи още на гарата в Мюнхен.

А сега тя най-неочаквано се беше озовала тук, в свободна Швейцария. За миг ѝ мина мисълта: защо да не изчака благоприятен момент, когато няма да е под зоркото око на Албрехт, и да избяга? Тук нямаше нацисти, следователно и той нямаше думата. Ала тутакси отхвърли изкушението. Помисли за малкия си брат у дома, който си нямаше никого на този свят, освен нея. Не, тя никога няма да изостави Волферл!

За да потисне разсъжденията си, Дебора каза първото, което ѝ хрумна:

— Какво имаше в куфарчето?

Всъщност не се надяваше на отговор, ала днес Албрехт беше щедър не само на валута, но и на думи. Той почука с кокалчетата на пръстите си по стоящото до него куфарче и отвърна:

— Моята застраховка.

Дебора знаеше какво представляват застраховките, така че отговорът ѝ се стори безсмислен.

— Защо трябва да криеш застраховката си в мазето на някаква швейцарска банка?

— Защото войната все някога ще свърши. Изпий си шоколада, Дебора. Трябва да тръгваме.

Продължиха към Цюрих. Дебора не можеше да се насити на прелестния пейзаж, който преминаваше покрай тях, сякаш някой художник беше претворил представата си за оазис на мира.

Гледката повдигна настроението на младото момиче и дори изтласка за кратко тъгата. Тя чувстваше как в нея се събуждат обещанията за бъдещето и копнежите на младостта.

Албрехт беше резервирал апартамент с две спални в изискания цюрихски хотел „Баур-о-лак“. Хотелът се намираше сред природата и все пак — в града, на сред парк на брега на Цюрихското езеро.

На Дебора ѝ се прииска да нададе по детски радостен вик, когато зърна езерото, искрящо под слънцето на ранния следобед, и лодките, поклащащи се идилично върху него.

Новите впечатления бяха зашеметяващи. Шефът на хотелската рецепция дори я нарече „мадам“! Дотогава не се бяха отнасяли към нея като към възрастна. Накрая младежкият ѝ възторг избухна, когато влязоха в луксозния апартамент. Дебора тичаше възбудено между стаите, възхищаваше се на стила и елегантността на двете спални и на салона, а връх на всичко беше, когато откри огромната, великолепна мраморна баня — видя ѝ се голяма колкото стаята ѝ у дома в Мюнхен.

Албрехт пристъпи с усмивка след нея:

— Ако искаш, можеш да се къпеш до насита. Аз, за съжаление, трябва отново да изляза и сигурно ще закъснея. Най-добре да си поръчаш вечеря в стаята.

Целуна я по челото и я остави сама. Без да знае защо, Дебора изпита леко разочарование.

Албрехт се върна късно през нощта; тя прекара сама в хотела и следващия, и по-следващия ден. Скоро започна да скучае и се научи, че човек може много бързо да свикне и с най-големия лукс.

Всяка сутрин вземаше вана с обилна пяна; два пъти на ден се разхождаше до езерото, хранеше патиците и съзерцаваше с копнеж малките лодки, изучаваше парка и околностите му и съвсем скоро се

оправяше така добре в хотела, че можеше да намери пътя до апартамента със затворени очи.

Единственото място, което още не бе проучила, беше хотелският бар. Още първия ден дочу оттам свирене на пиано, но не дръзна да влезе сама.

Реши, че пианистът съвсем не е лош — свиреше с лекота и плавно, ала без да влага особено чувство. Но той, разбира се, не се изявяваше на подиума пред публика, разбираща от изкуство, а произвеждаше музика за масите.

Не е толкова добър като мен, отсъди тя трезво и без следа от суетност. Съвършеният ѝ слух констатира, че пианото трябва да бъде акордирано.

На четвъртия ден събра целия си кураж и влезе в бара гордо-гордо, с вирната глава и измамно самочувствие, сякаш ѝ беше обичай да се движи сама.

Пианистът носеше фрак, беше нисък и мършав, с побелели слепоочия.

Макар да я сърбяха пръстите, Дебора си поръча само едно кафе и през целия останал следобед се държеше за чашата, защото ръцете ѝ постоянно потрепваха от желание да изсвири върху масата тъй познатите ѝ пиеси.

На следващия ден тя дойде в същия час. И се уплаши до смърт, когато още в първата си почивка пианистът стана, насочи се право към нея и я заговори.

Човекът се поклони и изрече на изискан швейцарски немски:

— Ще разрешите ли, млада госпожице? Казвам се Фридрих Голд. Дали правилно съм отгатнал, че сте ми колежка? — Той побърза да седне, а обърканата Дебора успя само да отвърне:

— Много ми е приятно. — Зачуди се как трябва да се държиш с непознат мъж в бар, когато си само на седемнайсет и тръгваш за първи път на голямо пътуване. Дали Албрехт щеше да ѝ се разсърди, ако сега случайно влезе и я завари на масата с този господин Голд?

Господин Голд беше опитен в общуването с дамите, един пианист има немалко възможности в това отношение. Зоркият му поглед веднага забеляза притеснението на девойката.

— Вашата концентрация върху музиката и неспокойните пръсти ви издадоха — поясни той. — Затова искам да ви попитам, млада госпожице... Бихте ли желали да посвирите?

Нямаше нужда от повече покани, пък и Албрехт сигурно не би възразил. Тя седна пред лъскавия черен роял и както винаги още първото докосване до клавишите беше чиста магия. Засвири пиеса след пиеса: Моцарт, Шопен, Брамс, Лист, всичко, за което копнееше. Отдаде се всецяло на музиката, забравяйки всичко наоколо, откъсната от действителността. Събуди се едва когато между две парчета избухнаха аплодисментите на изненадващо многобройната публика. Тя се огледа объркано.

Дебора бе изключила напълно заобикалящата я обстановка, забравяйки, че се намира на обществено място. Така беше потънала в музиката, че дори не бе забелязала как по някое време е почнала да пее. Гласът ѝ бе привлякъл в бара много слушатели.

За първи път пееше пред публика извън консерваторията. Тя, именно тя, Дебора, със своята музика беше предизвикала насладата и възхищението, които прочете по лицата на присъстващите гости на хотела. Рядко бе изпитвала по-голяма радост в живота си. При все това се натъжи, защото си спомни за майка си, която вероятно е изпитвала същата радост от своите изпълнения. Тя никога вече нямаше да стои на сцената и да озарява света със своето лъчезарно изкуство.

Някакъв възрастен господин с елегантен редингот и цилиндър си проправи път през тълпата и пристъпи към нея.

Напълно неочаквано сграбчи ръката на Дебора, стисна я нежно и възкликна:

— Какъв глас, детето ми! Тази кадифена звучност, тази лиричност на душата! Много ми напомняте за моята скъпа приятелка, незабравимата Елизабет Малпран. Кажете, как се казвате, дете мое?

Дебора го погледна с широко отворени очи. Винаги ѝ бе нужно време, за да слезе от висините на музиката, която за нея беше друг свят с универсален език, и да се върне към земното битие.

— Благодаря, господине. Госпожа Малпран беше моя майка. Казвам се Дебора.

— О, но това е истинско чудо! — зарадва се господинът и плесна с ръце. — Самото providение ви е довело тук, детето ми! Да преживея

за втори път подобно нещо! Каня ви на чаша билков чай, ще бъде като мехлем за гласа ви.

Той поведе смаяната Дебора към салона и тутакси поръча чай за двамата на един келнер с благородно лице и във фрак.

Възрастният господин поясни на озадачената девойка:

— О, къде ми беше умът? Извинете стареца, мила малка Дебора. Казвам се Франц Лехар. За първи път чух майка ви да пее в една църква във Виена, тогава тя беше едва на единайсет години. Бях много нещастен, когато научих за смъртта ѝ.

Дебора остана със зяпнала уста. Да срещне тук и сега един от най-великите композитори на своето време, да пие чай, седнала срещу него и, на всичкото отгоре, да я засипват с похвали! Седяха още дълго заедно, опиянени от музиката и спомените.

На шестия ден, по време на закуската в апартамента им, Албрехт каза:

— Днес имам време за теб, Дебора. Само трябва да проведе няколко телефонни разговора с Париж. После ще отидем да ти купим вечерна рокля. За награда за търпението ти довечера ще те заведа в прочутия сред любителите на изисканото ядене и пиене ресторант „Френски салон“.

Албрехт разговаря по телефона от съседната стая на много добър френски. Дебора се учуди, че той владее този език, но и тя го беше изучавала основно — обичаше звученето и мекия му ритъм. Явно Албрехт организираше някакви пътувания с влак от френския град Компьен до Белжец^[1], при което ставаше въпрос за селекция и натоварване на мощностите.

За първи път Дебора научаваше нещо за тайнствената дейност на пастрока си. Когато по-късно го попита дали ще пътуват и до Компьен във Франция, той като че ли никак не се зарадва на въпроса ѝ.

След това никога не телефонира в нейно присъствие, на никакъв език.

Албрехт и Дебора прекараха почти целия ден на изисканата цюрихска Банхофщрасе с нейните елегантни магазини и кафенета. Времето беше мрачно, небето — бледосиво, а от време на време ръсеше ситен дъждец, но улицата жужеше от деловитост. Девойката не

беше срещала толкова дами в скъпи кожени палта за един-единствен ден.

Албрехт се доказва като мъж с изискан вкус. В най-добрия и най-скъп бутик в града той избра за Дебора две чудно красиви вечерни рокли: едната беше кремава, от сатен с мек отблясък, особено ефективна именно заради изчистения си силует; другата, напротив, бе от тъмновиолетово кадифе — тон, който съответстваше точно на цвета на очите ѝ, плюс това със скандално разголени рамене. И към двете рокли се полагаше по чифт бели ръкавици, стигащи до лактите. Дебора се зарадва тайно, че така белезите по ръцете ѝ ще останат скрити.

Албрехт настояваше за пълна екипировка, затова купи подходящи отворени обувки и вечерни чантички в цвета на съответната рокля.

Накрая я заведе в скъп бижутериен магазин, където ги обслужи лично собственикът. Въпреки притесненията и съпротивата на момичето, Албрехт настоя да ѝ подари едноредна огърлица от естествени перли и подходящи перлени обеци. Огърлицата, хладна и лека, легна идеално на стройната ѝ шия и създаде усещането за нещо особено ценно — а също и чувството, че вече е пораснала.

Тя веднага остана с нея, а пръстите ѝ постоянно я опипваха, сякаш да се увери, че не я е загубила. Между покупките хапнаха лек обяд в един миниатюрен скъп ресторант само с шест маси.

Късно следобед се прибраха в „Баур-о-лак“ в приповдигнато настроение. Албрехт даде идеята Дебора да посети фризьора на хотела, който да придаде форма на дългата ѝ коса.

[1] Белжец — нацистки концентрационен лагер и лагер на смъртта, съществувал от 1939 до 1943 г. в югоизточната част на Люблинското войводство, Полша, близо до едноименното село Белжец. За този период в газовите камери на лагера са загинали над 600 000 евреи и около 2000 цигани. — Б.пр. ↑

ТРИЙСЕТ И ПЕТА ГЛАВА

Спомените представят нещата през собствената си призма. Години по-късно, когато си мислеше за онези първи дни с Албрехт, Дебора ги пазеше в спомените си като дни със сияйно синьо небе и ярко слънце, непомрачено от нито едно облаче. Тя беше млада и неопитна и още не бе разбрала, че този сън ще бъде бегъл и мимолетен.

Точно затова съумя да се наслади докрай на малкото съвършени мигове на щастие: преживяното щастие беше сигурна собственост, което никой вече не може да ти отнеме, и тя дълго черпеше от него.

В онази вечер Дебора влезе във „френския салон“, водена подръка от Албрехт. Знаеше, че е красива още преди главите на гостите да се обърнат едновременно към елегантната двойка на входа.

Перфектна рамка на появата им беше тази зала, издържана изцяло в имперски стил, с искристи полилеи във формата на корони, с тавани в щукатура, украсени с варак, и с огледален дъбов паркет.

Дебора бе избрала виолетовата рокля с открити рамене. Абсолютно правилен избор — никой друг цвят не би могъл да подчертае повече топлия меден тон на кожата ѝ. Също така инстинктивно тя беше разбрала, че този цвят я прави по-голяма, отколкото момичешката кремава рокля с бухнали ръкави.

Подчинявайки се на смътния порив на едва събудената си женственост, беше помолила фризьора да ѝ направи прическа с вдигната коса, така че ясно да се виждат скъпите подаръци от Албрехт — перлените обеци и огърлицата. Освен това прическата оголваше трогателно нежната линия на шията ѝ и ранимостта на тила ѝ.

Албрехт носеше ушит по мярка смокинг и изглеждаше безкрайно мъжествен и атрактивен. С осанката си привличаше не по-малко внимание сред присъстващите дами, отколкото Дебора — сред господата. Той ѝ кавалерстваше по един перфектен начин и я третираше като голяма жена.

Тази вечер той отмени всички забрани, валидни за момичето Дебора, и поръча френско шампанско, а към него — хайвер, и покъсно леко бяло вино към избраната от нея порция лаврак със средиземноморска салата.

За десерт им сервираха плато със сирене, в което имаше — представете си само! — цели осем различни видове бри. Поръчаха го по прищявка на Дебора. Странно, но днес тя не усещаше желание за сладкиши, а беше в настроение да опитва нови неща.

Накрая пиха мока, а с нея Дебора пи и шери — както много неща тази вечер, и това питие ѝ беше за първи път. Албрехт се забавляваше прекрасно, разговаряйки с нея, а очарователният ѝ смях се ронеше като бисери над масата и отекваше в очите му. Той ѝ разказа за многото европейски владетели, които са били гости на този хотел, например австрийската императрица Елизабет и един истински египетски халиф.

Освен това разказа на лудата по музиката девойка, че Рихард Вагнер е свирил на пианото и е пял в хотел „Баур-о-лак“ на тържеството по случай рождения ден на неговия тъст Франц Лист. В онзи ден била премиерата пред публика на първо действие на „Валкюра“ — може би даже на същия роял, пред който седеше пианистът на камерния ансамбъл и забавляваше гостите в момента.

Дебора беше запленена от тази история, пък и леко замаяна от необичайния алкохол. Той развърза езика ѝ и тя разказа на Албрехт как преди два дни се е запознала в хотела с Франц Лехар. И ето че той изведнъж изникна като по поръчка край масата им.

Композиторът целуна галантно ръката на Дебора и се поклони на Албрехт; след като бяха представени един на друг, той го поздрави за тази даровита дъщеря, *която с прекрасния си талант има пред себе си славна кариера като певица*. После помоли Дебора да изпее нещо за изисканата публика.

Тя потърси най-напред позволение в очите на Албрехт, макар да гореше от нетърпение да откликне на молбата на господин Лехар. Превземките и кокетството ѝ бяха чужди, щом ставаше въпрос за нейното изкуство. Въпреки това се поколеба, защото беше съзряла леко недоволство у своя кавалер, когато господин Лехар го поздрави за „даровитата дъщеря“. Албрехт обаче отвърна, че много ще се радва да послуша пеенето ѝ.

Господин Лехар вече беше отишъл при малкия музикален състав и лично дирижира изпълнението на Дебора, която избра за първата си поява пред публика любимата ария на майка си — Виолета от *Травиата*.

След изпълнението на Дебора Албрехт гордо приемаше поздравленията на гостите за очарователната му дама. Изглежда, се радваше на аплодисментите не по-малко от нея. По-късно вечерта двамата танцуваха. Той се оказа отличен танцьор и водеше с твърда ръка неуверената все още девойка. Дебора го попита учудено къде се е научил да танцува така добре — не беше предполагала, че притежава тези умения. Албрехт обясни, че го научила майка му, която починала, когато бил шестнайсетгодишен. Гласът му прозвуча приглушено и издаваше продължаващата все още мъка от нейната загуба. Сърцето на девойката се разтопи, почувства го още по-близък заради собствената си загуба.

По-късно, след като се върнаха в апартамента, той я похвали за великолепното ѝ държане през цялата вечер и подчерта, че затрогващата, добре подбрана ария е паснала идеално на роклята ѝ.

Замаяна от шампанското и от успеха си, Дебора взе да се кикоти и не можа да се спре в продължение на няколко минути. Не защото забележката му беше толкова духовита; развесели я самият факт, че иначе така сериозният Албрехт действително бе направил опит да се пошегува.

Тя още не се беше успокоила и леко се тресеше от хълцукане, когато Албрехт внезапно се доближи към нея в гръб и положи едрите си загорели ръце върху голите ѝ момичешки рамене. После направи нещо напълно неочаквано: наведе се и лекичко я целуна по чувствителния тил. Дебора потрепери от необичайно сладостното усещане, което обхвана цялото ѝ тяло. Смехът ѝ замря, тя изведнъж притихна. Извърна се бавно към Албрехт. Погледът ѝ беше ясен и спокоен като нощно море. Очите ѝ потърсиха неговите и в тях тя прочете желание и копнеж.

Изведнъж проумя. Сега знаеше какво беше чакала: съвместното пътуване с Албрехт е трябвало да ги доведе дотук, единствено към този момент са били устремени през цялото време.

Младото ѝ тяло се изпълни докрай с този непознат копнеж, с настойчивото желание за чудесата на живота: да пие шампанско с

привлекателен мъж в изискан ресторант, да носи безумно скъпа вечерна рокля и драгоценни бижута и да усеща възхитените погледи на другите гости върху себе си. Всичко това отговаряше на детинските представи на Дебора за романтика и любов. Младото момиче не се замисли дори за секунда, че мъжът пред нея е същият, за когото е била омъжена майка ѝ.

Тази мисъл, ако изобщо ѝ се бе мярнала, само засили желанието ѝ, защото придаваше на действията ѝ вкуса на забранен плод. Тя беше човек на изкуството, затова буржоазните условности не бяха валидни за нея; не желаше да се равнява по обичайните норми и правила. Бе прочела толкова много класически драми, в които любовта между мъжа и жената беше нещо, за което си струваше да поемеш всякакъв риск, да прибегнеш до всевъзможни лъжи и да извършиш всякакви срамни постъпки. Любовта бе мярката за всеки човешки копнеж. Единствена любовта можеше да заличи границите между бедни и богати, между благородниците и буржоата, да премахне бариерите между расите — чак до смъртта и отвъд нея...

Тя изви назад шията си и му поднесе своите свежи нецелувани устни. Ала опитният Албрехт умишлено отлагаше момента. Той хвана леко Дебора под лактите и се посвети най-напред на лебедовата ѝ шия, покривайки я с леки целувки. Кожата ѝ беше сладка на вкус, примамлива като мед. Топлият дъх на мъжа подлуди неопитното тяло на момичето, по което преминаха сладостни тръпки. Той се бавеше нарочно — продължи към ухото ѝ, после се върна на раменете, докато стигна до малкото ѝ деколте и прокара с езика си влажна следа по нежната, едва загатната вдлъбнатина.

Дебора потрепери още при първото докосване на мъжки устни. Беше съвсем различно и все пак — много по-хубаво, отколкото бе мечтала. Кожата ѝ гореше от непознатите усещания, ниско в корема си почувства приятно подръпване. Младото ѝ тяло бе възбудено за първи път, то вече не желаше само целувки.

Ето защо в нетърпението си Дебора направи нещо, което Албрехт, който се смяташе за господар на положението, не бе очаквал: тя, седемнайсетгодишната, която никога преди не се беше доближавала толкова до мъж, пое инициативата в свои ръце — хвана го за косата и с всичките сили на крехкото си тяло го привлече към устните си. При това не пипаше нежно, а необуздало и настоятелно. Нахвърли му се

със страст, толкова изненадваща, че той насмалко не загуби равновесие.

Дебора се притисна към него, обви го здраво с двете си ръце и притисна тесния си ханш към неговия. Държеше се като опитна куртизанка, а не като девственица. Щом усети нарастващия му член, тя го хвана без капчица свян. Мъжът застана и се заизвива, а момичето почувства властта си над него.

Разкъсаха безпощадно дрехите си и се хвърлиха на леглото, вкопчени един в друг. Дивата страст на Дебора въввлече във вихъра си Албрехт, който първоначално възнамеряваше да прояви въздържаност и да не се отнася прекалено грубо с нежната девица. Той ѝ се нахвърли като прегладняло животно — и това му донесе следващата изненада. Тя тутакси се отплащаше с грубост на всяка негова грубост, дори го надмина — ухапа го силно по врата и изподра гърба му, стенойки непрестанно — при което болката от дефлорацията само разпали дивашката ѝ необузданост.

Как можеше да предположи Албрехт, че Дебора обичаше болката и я приветстваше, защото отдавна се беше съюзила с нея?

През тази нощ Дебора откри нова възможност да побеждава омразата: физическата битка на любовта. Тя предизвикваше Албрехт и поставяше нови и нови плътски изисквания чак до края на нощта — не можеше да се насити на него и на любовта, при което и двамата не бяха особено внимателни и нежни в методите си. Албрехт отвърщаше на всяко ново ухапване от нейна страна, а начинът, по който момичето се наслаждаваше на болката почти екстатично, засилваше собствената му възбуда в степен, непозната му досега. Сякаш нищо не можеше да засити Дебора; накрая изтощеният Албрехт помоли да направят пауза.

Със сигурност не си беше представял така съблазняването на девственото момиче. Уморен и смазан като след нощен гуляй, той се оказа наранен на най-деликатните места.

Дебора го събуди към десет часа. Вече беше взела вана, ухаеше свежо като роза и бръмчеше деловито като пчела. Беше поръчала богата закуска в стаята и двамата ѝ се нахвърлиха прегладнели.

После тя напълни голямата мраморна вана и отпусна на Албрехт цели десет минути, преди да влезе при него, гола и безсрамна, и да поиска повторение.

По-късно Дебора седна с гръб към Албрехт, сгушена между краката му, а главата ѝ почиваше със затворени очи върху гърдите му. Утринното слънце грееше през прозореца и топлеше лицата им.

Албрехт също бе затворил очи, само че не мечтаеше унесено като Дебора, а размишляваше. За себе си. Рядко го правеше, обикновено наблюдаваше другите, защото само по този начин имаше възможност да усъвършенства безспир изкуството на манипулацията.

Все още не можеше да се отърси от изненадата, която му донесе това магическо създание. Никога не беше срещал толкова страст и темперамент, при това — у една толкова млада жена. Под привидно кротката ѝ същност се е криел неопитомен тигър! Той се чудеше и на себе си — действително изпитваше нежност към нея, а пък винаги бе възприемал нежността като признак на слабост.

Но ето че сега седеше тук с нея, милваше раменете и ръцете ѝ, любуваше се на гъвкавата ѝ нежна кожа и усещаше как в него покълва чувство, което винаги се беше стремил да държи на разстояние. Изведнъж се сепна — пръстите му бяха открили неравности и той обърна ръката ѝ към светлината.

— Какво е това? Кой ти го причини? — извика, когато видя малките белези, осеяли вътрешната страна на ръката ѝ от лакътя до китката, прилични на разкривени квадрати. За миг го обхвана съмнение, че в Щутгарт са я изтезавали въпреки неговите стриктни указания, което веднага събуди гнева му.

Дебора се изтегна лениво към слънцето и заразглежда ръцете си без никакви емоции. Отговори му без колебание — между телата и мислите им не биваше да има недоразумения и недоизказаности:

— Това ли? Никой. Сама го направих. Започна се, когато есесовците отведоха мен, Волферл и Магда през онази ужасна нощ. Оттогава ме спхождат моменти на такава омраза и необуздан гняв, които ме разкъсват отвътре. Тогава се порязвам сама, защото болката ми носи временно облекчение. Харесвам болката, тя ми помага да се чувствам по-добре. Това смуцава ли те?

— Не, напротив — намирам за пленително, че харесваш болката. В нея има нещо възбуждащо.

— Това и аз го усещам, господине — отвърна тя и отърка дупето си в него, сякаш имаше зад гърба си дългогодишна практика, а не само опита от една нощ.

— А ти, която очевидно не можеш да се държиш като дама, си доста фриволна. Очаквах агънце, а открих дива котка с остри нокти и зъби. — Той опипа подутата рана от ухапване на врата си — слава богу, яката на униформата му щеше да я скрие.

Сети се за брат си Леополд и разговора им в библиотеката след погребението на Елизабет. Как се беше изразил? А, да, Леополд го бе предупредил, че Дебора е като остър нож и че той щял да се пореже на него. Е, поне не се превземаше, когато опреше до драцене и хапане. Жалко, че Леополд не можеше да ги види в този момент. Албрехт се ухили самодоволно.

Дебора се наслаждаваше на сладката болка от първата нощ между краката си. Сметна, че е дала достатъчно време за възстановяване на Албрехт, обърна се и легна върху него във ваната. Разкърши съблазнително бедрата си, ала той я възпря с протегнати ръце:

— Съжалявам, малката. Колкото и да ми се иска. Но имам среща и трябва да побързам. — Притисна я за кратко към себе си и я целуна силно, точно както тя обичаше. Дебора се опита веднага да го ухапе по и без това разранената му устна, но той се отдръпна и тъкмо навреме излезе от ваната. — Край, ненаситнице! И без това днес ще се наслушам на хапливи подмятания от моите другари. Ще се видим за вечеря. Ако ти трябва пари, вземи от чекмеджето на писалището.

Почти беше излязъл от банята, когато се върна още веднъж и с небрежност, твърде престорена, за да е истинска, подхвърли:

— А, и още нещо. Името ти. Смятам, че Дебора не ти подхожда. Затова от сега нататък ще те наричам Мария.

Обърна се и остави след себе си онемялата от изумление Дебора. Тя се почувства толкова сразена, че отначало дори не знаеше как да реагира. Но после се разгневи и по липса на друго хвърли напоената с вода гъба към вратата, която Албрехт предвидливо беше затворил след себе си. Ефектът беше хилав, гъбата само изплюка и толкоз.

Що за глупост беше това? Какво не харесваше Албрехт на името ѝ? Дебора си пое въздух и се потопи във ваната. С Волфганг често си играеха на тази игра — кой ще издържи по-дълго под водата, без да диша. Изведнъж ѝ домъчня за малкото ѝ братче — такъв копнеж не беше изпитвала досега по време на пътуването. Реши да му се обади по телефона още днес след учебните му часове.

Изскочи на повърхността, пръхтейки, и напълни с въздух дробовете си. Полежа още час в изстиващата вода и пусна мислите си да блуждаят. После се изправи и въздъхна. Въпреки младостта си Дебора беше достатъчно умна, за да разбира, че тази нощ бе загубила не само невинността, но и името си — защото оберщурмбанфюрерът от СС Албрехт Брунман го смяташе за твърде еврейско.

А името Дебора имаше особено значение в Стария завет. Баща ѝ Густав ѝ беше разказал, че там то означавало *Съдница* или *Пророчица*. На иврит името значело и *пчела*.

Ала в близко време Дебора не трябваше да се тревожи за загубата на името си, защото в лицето на Албрехт се беше сдобила с любовник, с когото да притъпява мощните чувства на омраза и гняв в себе си.

От този момент тя за известно време престана да си нанася белези, защото Албрехт задоволяваше стремежа ѝ към болка.

ТРИЙСЕТ И ШЕСТА ГЛАВА

Виена, Остмарк^[1]

Три дни по-късно заминаха от Цюрих рано сутринта. Сънният портиер им помогна за куфарите. Когато колата потегли, Дебора хвърли изпълнен с копнеж поглед назад към парка. Езерото беше обвито в гъста мъгла, а тишината изглеждаше направо призрачна. Много ѝ се искаше да бе останала по-дълго тук.

За нейно неудоволствие Албрехт отново носеше есесовската си униформа. Цел на многочасовото пътуване беше Остмарк, както наричаха Австрия след Аншлуса, и по-точно столицата Виена. Там щяха да се настанят в хотел „Империал“, сграда с богата история и не по-малко елегантна от цюрихския „Баур-о-лак“, както ѝ обясни Албрехт.

Виена, старият имперски град и родно място на майка ѝ, ги посрещна със сияйно пролетно време.

Самият град беше изцяло в ръцете на националсоциалистическия фолклор, но Дебора бързо свикна отново с него и, както в Мюнхен, почти не го забелязваше.

Тя познаваше Виена от по-рано. Преди да се роди малкият ѝ брат, беше идвала няколко пъти с родителите си, за последно през 1933 година. Градът и неговите забележителности бяха оставили трайни впечатления у нея, още си спомняше за много неща. Въпреки това през втория ден от престоя им охотно позволи на Албрехт да я разведе с колата, за да ѝ покаже града; сега тя живееше само за нощите с него.

Изглежда, любовникът ѝ се ориентираше великолепно във Виена. В отговор на нейния въпрос той все пак благоволи да каже, че бил тук по служебни дела почти през цялата 1938 година, без да уточни от какъв характер са били те. Начинът, по който смени темата, показа на Дебора, че няма намерение да споделя повече. Постоянното му потайничене започваше да я ядосва. Навремето баща ѝ не само отговаряше на всичките ѝ въпроси, но дори я насърчаваше да пита.

Когато минаваха с колата покрай виенската Академия за изобразителни изкуства, Дебора си спомни как баща ѝ беше привлякъл

вниманието ѝ върху сградата и бе разказал, че тук са късали Хитлер на приемния изпит цели два пъти. Може би защото се сети за баща си, във всеки случай тя се отърси за кратко от любовното опиянение и изпита желание да подразни Албрехт — първата порция от онова, което Леополд беше предрекъл на брат си, описвайки го като *смел дух, остър като бръснач*.

— Колко жалко... Не смяташ ли, Албрехт?

— Кое е жалко, Мария? — охотно се включи в разговора той.

— Че вашият фюрер не е бил надарен с малко повече талант. Тогава може би нямаше да сме във война. Кой знае, може би в този момент щеше да си седи мирно и тихо пред статива и да рисува красиви картинки на виенските забележителности.

— Скъпа Мария, първо, сега той е и *твой* фюрер, и второ, вероятно точно това му е било отсъдено от провидението: да не стане художник, а да обедини съдбата си с тази на германския народ. — В тона му нямаше укор; по-скоро прозвуча като благ учител, който се опитва да научи на нещо своя невеж ученик. И понеже вече беше използвал този надменен тон и в други случаи, Дебора го прие като предизвикателство.

— Аха. Какво, впрочем, се е случило с членовете на комисията, която навремето е отхвърлила *вашия* фюрер? — Тя настръхна, игнорирайки напълно обяснението на Албрехт.

Той се зачуди на двусмислието във въпроса ѝ, затова се въздържа от нови укори, а само попита провлачено:

— Какво имаш предвид?

Дебора се зарадва тайно, задето е събудила подозрителността му. Новата игра започваше да ѝ доставя удоволствие.

— О, хрумна ми просто така. Всъщност се сетих за това, понеже баща ми веднъж бе споменал за доктор Форстер. Мисля, че са били заедно на фронта.

— Тъй, тъй. И кой, моля ти се, е този доктор Форстер? — Нещо в гласа му предупреди Дебора да внимава за думите си по-нататък.

— Искаш ли да знаеш? — отговори с въпрос тя, вече леко неуверено. Беше действала спонтанно. Твърде късно се бе сетила, че така вероятно ще насочи гнева му към баща си. Изобщо не мислеше за последиците за самата себе си — тя не се страхуваше от Албрехт.

— Хайде, де! Наистина искам да знам какво се върти в малката ти главица. — Това прозвуча покровителствено и снизходително, сякаш на жената не ѝ трябва да е умна.

И така отново предизвика духа на противоречие, характерен за Дебора.

— Както желаяш, повелителю мой — отвърна дръзко тя и му разказа това, което беше чула от баща си Густав: — През 1918 година *вашият* фюрер се натровил с горчичен газ и бил изпратен в лазарета. Мисля, че мястото се наричало Пазевалк. Та там го лекувал въпросният доктор Форстер. Но понеже докторът не можел да предположи, че пред него стои бъдещият фюрер на Германския райх, той отбелязал в болничния му картон, че лицето било „психопат с истерични симптоми, негоден за ръководни длъжности“. Мисля, че точно това са били думите му. Впрочем през 1934 година доктор Форстер се самоубил под натиска на вашата тайна полиция.

Дебора видя как се изкриви лицето на Албрехт, сякаш изпитваше болки. Той забави отговора.

— Аха, разбирам. Значи ти, Мария, смяташ, че *нашият* фюрер може да си е отмъстил на комисията от Художествената академия? Подозираш го в отмъстителност? Да приема ли, че според теб нашият фюрер е способен да действа така елементарно? — Албрехт беше овладял емоциите си, ала в гласа му се прокрадваше нещо, което накара Дебора да си помисли, че той знае повече, отколкото казва. Предположи, че вероятно е уцелила право в десетката и че злощастната приемна комисия не е имала добра съдба.

Настроението ѝ отново направи остър завой, бойният ѝ дух угасна толкова бързо, колкото бе пламнал. Изведнъж загуби желание да продължава разговора за този отвратителен Хитлер и небрежно отвърна:

— О, не, просто се поинтересувах ей така, между другото. Пък и ти нали искаше непременно да разбереш какво съм имала предвид. Може ли да отидем в „Захер“? Там правят най-хубавите торти. Страшно ми се прияде.

Ходът на мислите на Дебора заслужава по-подробно обяснение — всъщност първопричината за тях беше баща ѝ, който навремето бе

обсъждал с приятеля си Фриц Герлих значението на провала на Хитлер на приемния изпит.

Принципът за причината и следствието рядко се беше отразявал по такъв катастрофален начин върху цялата световна история: само защото мнозинството членове на приемната комисия през 1907 и 1908 година констатирани, че някакъв млад австриец на име Адолф Хитлер не притежава талант, и така препънали най-съкровената му мечта, той се видял принуден да се върне към стария си живот.

Най-напред младият Хитлер припечелвал криво-ляво с рисуване на пощенски картички и реклами, като връх в кариерата му била една реклама за пудра срещу изпотяване на краката.

Докато един ден, по-скоро случайно, открил дарбата си на демагогстващ оратор и се насочил към фаталната си политическа кариера. Впрочем по-късно изпратил слугите си да издирят някои от ранните му виенски произведения и да ги конфискуват, в случай че появата им би го поставила в неловко положение.

Как би протекла по-нататъшната съдба на Европа, ако бяха приели Хитлер във виенската Академия за изобразително изкуство? Дали щеше да има Втора световна война, дали щеше да бъде хвърлена първата атомна бомба? Дали разпространението на комунизма щеше да бъде по-малко експанзивно, както и последвалата го в резултат от него Студена война? Дали Германия и Берлин щяха да бъдат разделени, дали щеше да бъде издигната Стената?

Дебора и Албрехт останаха две седмици във Виена. Албрехт беше много зает, тичаше по заседания и конференции и обикновено се връщаше късно вечер в хотела. Тогава очакващата го с нетърпение Дебора го подлагаше на още по-тежки изпитания, като изискваше все повече и повече.

Той наистина не беше изчислил така нещата. В края на напрегнатите дни, изпълнени с уморителни заседания и скучни прения по вземане на решения, му бяха необходими спокойствие и сън.

Ала всеки път ставаше жертва на неутолимата си жажда за това изключително и ненаситно създание. Налагаше му се да мобилизира всичките си резерви, докато момичето до него разцъфваше като роза през май.

Въпреки това Албрехт не можеше да постъпва другояче — невъзможно беше да ѝ устои дори мислено. Все по-често се хващаше как по време на съвещанията проявява невнимание и как гръмките гласове и въпросите отиват на заден план. Закопняваше да се върне в обятията ѝ и да вдъхне омайния ѝ меден аромат. Толкова силно я искаше, че често му се налагаше да поставя чантата върху скута си, за да скрие очевидното...

Тази негова странност не остана дълго в тайна за останалите участници в конференциите. И понеже любопитството е присъщо на човешката природа, скоро тръгнаха всевъзможни слухове и спекулации около чантата му.

Какви ли секретни книжа криеше тази чанта, та да е толкова важно Албрехт Брунман, специален пратеник на Главното управление на имперската сигурност, пряко подчинен на неговия шеф Райнхард Хайдрих, да не я изпуска от очи и ръце, да я притиска към себе си даже по време на заседанията? Указания, които трябва да бъдат сложени на масата в последния момент? Тайни заповеди на фюрера?

Наред с плътската любов Дебора откри още едно занимание, което ѝ носеше удоволствие, нещо като заместител, и започна да му се отдава с характерната си склонност към крайности. Явно Албрехт разполагаше с неограничени парични средства, а щедростта му към нея нямаше граници. Затова Дебора потегляше всяка сутрин да пазарува из безбройните елегантни магазини по Рингщрасе, прочутата виенска улица на лукса. Скоро гардеробът ѝ напълни планина от куфари.

Късно следобед обаче тя винаги се озоваваше в залата с камината на хотел „Имperiал“, където се упражняваше на ценния концертен роял и даваше някой и друг частен концерт.

Дебора изживяваше онези първи съвместни седмици с Албрехт като сюрреален сън. Тя се подчиняваше безусловно на всичките си желания и стремежи. Сякаш в нея се беше отрицал някакъв бент, от който непрестанно извираше ненаситна жажда за удоволствия. Тя искаше да живее, да живее и да пее, и настоятелно желаше всичко — сега и веднага!

Това беше абсолютната отдаденост към живота, каквато малцина са способни да изпитат, необуздаността на една съвършена душа. В това отношение Дебора приличаше на майка си. Но докато Елизабет бе

срещнала своя спасител, Густав, в най-подходящия момент, Дебора беше сключила пакт с Дявола.

Повече не помисли нито веднъж за брат си Волфганг. Беше забравила да му се обади от Цюрих. Предишното ѝ съществуване сякаш бе потънало в друго измерение. Музиката остана последното свързващо звено между стария и новия ѝ живот.

[1] Остмарк — територията на бившата държава Австрия след присъединяването ѝ към Германския райх от 1938 до 1942 г., след това — Дунавско-Алпийски Райхсгауе. — Б.пр. ↑

ТРИЙСЕТ И СЕДМА ГЛАВА

Краков, Генералгубернаторство Полша^[1]

Албрехт и Дебора продължиха пътуването си от Виена за Краков в Полша. Сега Полша се смяташе за „второстепенна страна“^[2].

През октомври 1939 година германците окупираха Полша, но не я включиха в Райха. Територията се наричаше Генералгубернаторство и се състоеше от пет окръга: Краковски, Люблински, Варшавски, Радомски и Лембергски^[3]. В годината на окупацията там живеели около дванайсет милиона души. До 1945 година населението щеше да намалее почти наполовина.

За пътуването до Краков Албрехт бе повикал шофьора си от Берлин във Виена.

Човекът беше среден на ръст и възпълен, с добродушно кръгло лице и с плешив, сякаш полиран череп. Казваше се Осман и беше ням.

По време на пътуването Албрехт разказа на Дебора историята му. Преди да се омъжи за баща му, майката на Албрехт се изявявала на сцената в продължение на няколко месеца — възлагали й големи надежди като певица. Един загадъчен източен княз я чул и се влюбил безпаметно в младата жена, започнал да я ухажва пламенно и всеки ден й изпращал щедри подаръци: екзотични плодове и екзотични животни, изящни перли и искрящи диаманти, а накрая най-ценния от всички дарове — Осман, който по онова време бил малко момче и въртял уплашено очи като диваче.

Албрехт обясни на Мария, че Осман бил кастрат и навремето притежавал чудно красив певчески глас.

— Осман може да пее? — развълнувано попита Дебора с блеснали от радост очи.

— По-рано, сега вече не.

— Но защо? Бихме могли да пробваме дует. Моля те, може ли? — примоли се като малко момиче тя.

— Осман вече не може да пее, Мария. Няма език.

— Език ли? Но как може да няма език?

— Защото баща ми му го отрязал.

— Какво?! Но това е ужасно! — смая се Дебора. — Защо, за бога, е направил нещо толкова жестоко?

— Защото пеел *прекалено много* — с небрежен тон поясни Албрехт, сякаш подобна реакция беше нещо напълно нормално.

Осман издаде звук, всъщност само издихание, и то толкова тихо, че го долови единствено Дебора с чувствителния си слух, но в него се съдържаше цялата болка и целият копнеж на една измамена душа.

Сърцето ѝ литна към него и се присъедини към страданията му.

— Може би майка ти е трябвало да се омъжи за онзи чуждоземен княз вместо за баща ти — злобно изрече тя.

— Насмалко щяла да го направи. Но после разбрала, че въпросният халиф имал вече три съпруги и немалък брой незаконни жени.

Дебора усети, че Албрехт често е разказвал тази история и всеки път — със значителен успех. Той се протегна, доколкото беше възможно в колата, и се прозя от сърце — през последните седмици не си достигаваше благодарение на нейното усърдие в леглото.

Умората налегна и нея. Дългите пътувания с кола винаги ѝ действаха така. Току-що беше разгневена, а ето че отново се поддаде на една от внезапните промени в настроението си. Изведнъж се почувства твърде ленива, за да спори, и предпочете да затвори очи.

Сгушена на задната седалка, тя проспа прелестните зелени поля на преминаващия покрай тях пейзаж и спокойния ритъм на дъжда, завалил малко след това. Събуди се едва когато спряха пред импозантния „Гранд хотел“ на улица „Славковска“ в Краков. Той се намираще в сърцето на историческия Стар град, за който мнозина казваха, че бил най-красивият в Европа.

Междувременно Дебора се беше вживяла в ролята си на светска дама и прие поредния лукс на петзвездния хотел като нещо напълно естествено. В предишни времена „Гранд хотел“ е бил средновековен палат, за което и до днес свидетелстваха внушителните, дебели цял метър стени, обзавеждането в старинен стил и безбройните камини.

Две хотелски камериерки се заеха с разопаковането на обемистия гардероб на младата жена, а Албрехт провеждаше телефонни разговори; през това време Дебора изучи набързо апартамента и

тръгна да се разхожда сама из хотела. Откри това, което търсеше, в така наречената Огледална зала: концертен роял, какъвто не биваше да липсва в нито един изискан хотел. Имаше също Виенско кафене и кафе-бар „Щраус“, така че тя се почувства почти като у дома си.

Още първата вечер в Огледалната зала имаше пищна вечеря. За първи път Дебора се срещна с другари на Албрехт от СС, сред които бяха Рихард Вендлер, когото Албрехт ѝ представи като новоназначения губернатор на Краков, и едрият, масивен комендант на „Плашов“^[4], Амон Гьот, австриец родом от Виена. Албрехт им я представи като певицата Мария Малпран.

Колкото повече напредваше вечерта, толкова повече се чудеше Дебора колко издръжливи на пиене бяха мъжете, както и малкото на брой присъстващи дами, които скоро започнаха да се кикотят и да се държат доста глупаво. Лично тя едва-едва отпиваше от шампанското. За жалост не понасяше алкохола и всеки път плащаше с главоболие за мимолетната наслада. Не си заслужаваше да се измъчва, затова предпочиташе да се въздържа.

Колкото повече напредваше времето, толкова по-шумна ставаше компанията и толкова по-зле се чувстваше Дебора. Затова посрещна с огромно облекчение момента, в който Албрехт пръв се сбогува с групичката гуляйджии, извинявайки се с умората от продължителното пътуване.

През нощта заситиха плътския си глад. Дебора хапеше силно езика на Албрехт, докато не усети топлия метален вкус на кръвта му. Любовникът ѝ се изсмя, обърна я по корем и си отмъсти най-безцеремонно.

Два дни по-късно отидоха на прием във Вавелския кралски замък, даван от Ханс Франк, генерал-губернатора на Полша.

Замъкът от XIII век се издигаше величествено на малък хълм над река Висла и представляваше впечатляваща гледка, осветен от стотици горящи факли. Навремето е бил седалище на полските крале, а сега Ханс Франк и жена му Бригите царуваха там като двойка феодални владетели. В съответствие с високото си положение съпрузите имаха цяла армия от прислужници, които наричаха „нашата свита“.

Албрехт, който в последно време не се скъпеше на анекдоти пред Дебора, ѝ прошепна, че във вътрешните среди наричали сферата на влияние на Ханс Франк „Франк — райх“^[5].

Освен това Албрехт ѝ довери, че допреди няколко години генерал-губернаторът бил райхсминистър в Бавария и като личен юрист на фюрера го представлявал в над четирийсет процеса. В нов пристъп на сарказъм тя си помисли, че вероятно Франк се е справил добре със задачите си, в противен случай със сигурност нямаше да се пъчи жив и здрав в украсения си замък.

Второто, подлото лице на Франк остана скрито за Дебора. За нея той беше просто един шармантен домакин и вещ пианист, любител на операта и философ, който обичаше да цитира Ницше като баща ѝ навремето.

Семейство Франк приеха с радост в своя светлейши кръг даровитата дъщеря на прочутата певица Елизабет Малпран. Госпожа Бригите не пропусна да се изфука как преди две години седяла в ложата на фюрера в берлинската „Щатсопер“ и колко възторжено аплодирал той изпълнението на Елизабет Малпран.

При вида на трапезата, покрита с бяла дамаска и искрящи сребърни прибори, на невероятните количества най-сложни ястия, сервирани от прислужници върху излъскани подноси, и на изисканото общество в смокинги и вечерни рокли, което пируваше и се забавляваше, сякаш няма да има утре, никой не би помислил, че от близо три години Германия беше във война с половин Европа.

Всеки път, когато срещнеше случайно погледа на Ханс Франк, Дебора потръпваше, сякаш усещаше върху тила си диханието на опасността. Почти вкусваше възбудата, подобна на щипецо шампанско, която дразнеше езика ѝ. Това непознато чувство ѝ хареса, защото сметна, че то ѝ дава власт над този чужд мъж, който я желаше, а тя него — не.

Ала тъй като беше абсолютно неопитна в тази нова игра, Дебора не познаваше и нейното най-важно правило: че властта винаги се подчинява на закона на по-силния.

— Е, *оберщурмбанфюрер* Брунман — Ханс Франк подчерта ранга на своя сътрапезник, явно държейки да изтъкне разликата спрямо собствения си по-висок ранг, — както чувам от Берлин, през последните месеци след Ванзее^[6] развивате голяма активност. Вчера

получих депеша от Главното управление на имперската сигурност с мерките, които предстои да бъдат взети. Предполагам, че сте дошли да се убедите лично в напредъка на нашата работа? Кой ви изпраща? Нашият другар райхсфюрерът от СС или *Шефът*?

Открай време Франк и върховният есесовец в Германския райх, Хайнрих Химлер, се ненавиждаха до смърт и водеха непрестанна и ожесточена война за компетенциите в Генералгубернаторството Полша. Затова пък Франк смяташе Райнхард Хайдрих, ръководителя на Главното управление на имперската сигурност и пряк началник на Брунман, за по-малкото зло. Всички сътрудници го наричаха просто Шефа и намекът на Франк беше в този дух.

Чувствителният слух на Дебора долови, че във въпроса се съдържа някакво лукавство. Защо — това тя не знаеше, защото нямаше представа накъде бие Франк. Направи ѝ впечатление обаче, че неколцина от гостите обърнаха глави в тяхна посока. Разговорите на масата замряха и накрая залата се изпълни с напрегната тишина.

Албрехт беше самата невъзмутимост. Бавно-бавно си избра пура от специалното сандъче, което му поднесоха, и я запали с нетрепваща ръка. Дръпна няколко пъти с наслада, докато връхчето припламна в жълто, и чак тогава отвърна:

— Тук съм като ръководител на Четвърти департамент и в действителност просто си върша работата. Нито повече, нито по-малко, господин *генерал-губернатор*.

— Е, както изглежда, не сте забравили и за удоволствието си, оберщурмбанфюрер. — Франк се облегна небрежно на стола, скръсти ръце на оформеното си коремче и фиксира с очи Дебора.

— Това е част от привилегиите на нашето управление, нали, господин генерал-губернатор? — Албрехт обходи с поглед замъка, масата и прислугата.

— Много добре. Какво ще кажете вашата очарователна придружителка да сподели с нас поне малко от уменията си, които вие толкова похвалихте пред нас? — Очевидно Франк беше стигнал до заключението, че не си заслужава да подхваща политическа дискусия тази вечер. Дебора се отзова с удоволствие на поканата и отиде при рояла, намиращ се върху малък подиум в дъното на залата. Пя и свири повече от час и се превърна в лъчезарния център на вечерта.

За едно момиче, ненавършило дори осемнайсет години, на което тепърва му предстоеше да се превърне в жена, това беше един напълно нов свят, един чудесен паралелен свят, изпълнен със светлини и блясък, и за известно време Дебора потъна изцяло в него и се остави да бъде заслепена.

[1] Генералгубернаторство Полша (1939–1945) — административно-териториално образувание на територията на Полша, окупирана от нацистка Германия. — Б.пр. ↑

[2] „Второстепенна страна“ — по време на националсоциализма — евфемизъм за зависими от Германия територии, присъединени към Германския райх в държавноправно отношение, но не и равноправни с него. — Б.пр. ↑

[3] Лемберг (Лвов, намиращ се днес в Украйна) е бил център на окръг Галиция. — Б.пр. ↑

[4] „Плашов“ — нацистки концлагер, разположен в южните предградия на Краков, основан през 1940 г. Лагерът и животът в него са пресъздадени във филма „Списъкът на Шиндлер“. — Б.пр. ↑

[5] Игра на думи: Frankreich (нем.) — Франция, в случая „Царството на Франк“ — Б.пр. ↑

[6] Ванзее — езеро и квартал в югоизточната част на Берлин; в случая се има предвид Ванзейската конференция от 1932 г., на която се взема решение за пълното изстребване на евреите в Европа. — Б.пр. ↑

ТРИЙСЕТ И ОСМА ГЛАВА

АДЪТ Е ПРАЗЕН

През онази вечер в замъка „Вавел“ Дебора се запозна и с Марлене Калтен, любовница на висш офицер от Вермахта, която твърдеше, че била актриса. Тя беше само с няколко години по-голяма от Дебора и по препоръка на Албрехт, който одобри това запознанство, двете млади жени се уговориха да се срещнат следващия предобед в лобито на „Гранд хотел“.

Дебора вече чакаше, когато Марлене влезе в огромното фоайе, откъдето царствена стълба водеше към първия етаж.

Тя беше капризна дребна женичка с чипо носле и крехка фигура. Всъщност не беше красива в класическия смисъл, но компенсираше това със смеха си и с веселия си нрав, заразителен като хрема.

Дебора я хареса веднага. Особено ѝ се понрави забавният начин, по който се правеше на францужойка, при което обаче речникът ѝ се изчерпваше с *алор*, *шери* и *тре шик*.

Марлене беше в Краков вече повече от година и се оправяше идеално в града. Естествено, двете млади жени възнамеряваха да отидат на пазар — дейност, към която Марлене, както се оказа, беше не по-малко пристрастена от младата си спътница.

Тя разполагаше със собствен шофьор. След като му даде указания, се обърна към Дебора:

— Много жалко, че еврейският квартал вече не съществува. Там можеше да се пазарува *тре шик*, по-специално бижута и кожени палта. Често срещам там жената на нашия генерал-губернатор. Тя притежава няколко уникални и извънредно ценни нещица. — Младата жена притвори очи и въздъхна пламенно, сякаш пръстите ѝ галеха кожа, мека като кадифе.

Марлене искаше да покаже Краков на Дебора, затова разходката им започна с обиколка на града. Дебора хареса притиснатите една до друга градски къщи и средновековния облик на калдъръмените улички.

Рано сутринта беше валяло, така че денят бе започнал с хладни температури, но междувременно повечето облаци се бяха оттеглили.

Пролетното слънце храбро си проправяше път през останалите облаци и се мъчеше да изсуши земята. Над уличките висеше нежно було от пара, което потапяше града в нереална светлина. *Сякаш пази някакви скрити тайни*, помисли си Дебора.

Може би заради удобните тапицирани седалки и равномерното бръмчене на колата, може би заради чуждия град или просто заради постоянния недостиг на сън, който си искаше своето — във всеки случай гласът на Марлене отиваше все повече и повече на заден план, а Дебора беше обзета от странно чувство на откъснатост, сякаш не принадлежеше към тази действителност. Искеше да избяга, виждаше как се движат краката ѝ, но колкото и да се бореше, не помръдваше от място, сякаш тичаше под вода. Едно не особено нежно разтърсване я изтръгна от абсурдния ѝ сън.

В насрещното платно имаше задръстване, което бе принудило шофьора им да направи дръзка маневра. Той успя да избегне сблъсък, като се качи на тесния тротоар. Дебора очакваше да чуе неприятния звук, който се получава, когато ламарината на колата се одраска о стената на някоя къща, но за нейно удивление това не се случи. Между колата и стената обаче нямаше място и за един нотен лист.

Откъм квартал „Подгоже“ насреща им идваха няколко открити камиона, натоварени догоре с притиснати един към друг хора, само жени и деца. Ескортираха ги тежковъоръжени мъже, предимно части на есесовската полиция, както и допълнителна група полски полицаи.

Дебора се разсъни моментално, а ритъмът на сърцето ѝ се ускори — отчаянието на клетите обезкуражени хора я заля като мощна вълна. Съзря на ръцете им жълтите ленти със звездата на Давид; знаеше какво означават, майка ѝ го беше обяснила навремето.

Надигна се, за да вижда по-добре. Не можеше да слезе от своята страна на колата заради близката стена.

— Къде водят всички тези хора? — развълнувано попита тя и си помисли: *Може би по-късно Албрехт ще успее да направи нещо за тези клетници.*

— О, отиват в трудов лагер. Това са престъпници, *ма шери* — небрежно отвърна Марлене и извади сребърното си джобно огледалце. Без да удостои с поглед извозваните хора, тя наплюнчи показалеца си и приглади перфектно изскубаните си вежди. — Наистина е досадно, дете никой не ни каза, че днес улиците ще бъдат толкова натоварени.

Хуго, моля, закарайте ни час по-скоро обратно в Стария град, в кафе „Циганерия“. След гледката на толкова много мръсни хора имам нужда от чаша шампанско.

— Както обичате, уважаема госпожо.

„Циганерия“ на улица „Шпитална“, недалече от района „Казимеж“, се намираше по средата на дълга върволица от сгради, повечето от които построени през XIX век или още по-рано. Някога „Шпитална“ е била оживена еврейска улица, населявана главно от ученици и студенти, които обменяли учебниците си в местните антикварни магазини, но тук имало и много магазинчета на занаятчии и обуцарски работилници.

Кафето се намираше на партера на *Червената къща*. Тя обаче се наричаше така не заради някакви политически възгледи, а заради боядисаната си в червено фасада. Достъп до кафенето имаха само германският елит и неговите съюзници. Вътре цареше обичайната блъсканица, въздухът беше напоен с цигарен дим и всички места бяха заети.

С влизането на двете красиви дами обаче двама офицери от Вермахта с готовност освободиха масата си, разположена в дъното на локала. Без да пита Дебора какво желае, Марлене поръча две чаши шампанско. После с великодушен жест позволи на мъжа от съседната маса, някакво скучно нищожество в сива униформа, да ѝ запали цигарата, втъкната в дълго цигаре, и запафка сини кръгчета дим във въздуха.

Капризната външност на Марлене с малката шапчица, кацнала накриво върху русата ѝ къса прическа, с вталения костюм по последна парижка мода от мадмоазел Шанел, привличаше вниманието като магнит. Тя се наслаждаваше на погледите на присъстващите господа, ала бързо забеляза, че екзотичната красота на спътницата ѝ привличаше дори по-голямо внимание.

Марлене бърбеше неуморно: за предимствата на любовника си Ернст, на които обаче се спря за кратко, за най-добрите модни магазини в Краков — тук списъкът беше доста по-дълъг, — колко се възхищавала на несравнимата мадмоазел Шанел, с която веднъж се срещнала лично в Париж, и как тя, Марлене, щяла да стане голяма кинозвезда — естествено, след окончателната победа. Известно време Дебора се радваше на интереса, който двете млади жени

предизвикваха у околните, предимно мъже. Дори започна несъзнателно да възприема и имитира превзетото държане на новата си приятелка.

Повечето присъстващи, естествено, бяха офицери в униформа, но имаше и неколцина мъже в добре ушити костюми, както и немалко дами, издокарани по най-новата мода. Марлене, която явно беше постоянен клиент, знаеше истории за всяка една жена. Така например изкуствената блондинка от съседната маса, на която в момента кавалери също палеха цигарата, била най-известната преходна купа на Краков; минала била през толкова легла, че скоро трябвало да си търси нов град, понеже тукашните офицери били на привършване. А пък дребното кльоцаво човече в черен костюм, свито в ъгъла, било голяма клечка от текстилната индустрия и търгувало основно с коса за пълнеж на дюшеци; дебелият потен мъж с внушителна плешивина, седящ срещу него, бил широко известен с прякора „Организатора“, защото нямало нещо, което той да не може да достави.

— Разбира се, само ако разполагаш с пари в брой — със заговорнически тон допълни Марлене. И така нататък, и така нататък.

Повърхностното дърдорене на Марлене продължаваше да се лее, а Дебора скоро започна да скучае. Тя отпиваше неохотно от шампанското си, подръпваше кожената си наметка и се чудеше дали да не я свали изобщо, защото ѝ стана горещо в препълненото кафене — когато ръцете ѝ замръзнаха по средата на движението.

През прозореца съзря млада жена, която пресичаше тичешком площада, сякаш някой я преследваше, и често-често поглеждаше уплашено през рамо. Дрехите ѝ бяха разкъсани. После жената изчезна от погледа ѝ. Дебора се замисли отново за опърпаните жени и деца от камиона, които несъмнено мръзнеха на хладния пролетен въздух, докато тя седеше тук и се занимаваше с кожената си наметка. Беше се опитала да забрави тези бедни хора, за да не се подсети за собствения си печален опит — за онази нощ, в която бе изчезнала единствената ѝ приятелка Магда, а Бине беше умряла. Отдавна подозираше, че и Магда е мъртва.

В този миг бентът от потиснати емоции и болки, който си бе издигнала Дебора, започна да се пропуква. Беше видяла с очите си тези хора и изпитваше както състрадание, така и отговорност за тях.

— Я кажи, Марлене — прекъсна рязко тя словесния поток на младата актриса. — Що за хора бяха тези преди малко в камионите? Сигурно не са всичките престъпници, както ми каза? Или в този град затварят цели семейства?

В очите на Марлене се появи мимолетен проблясък, а по лицето ѝ премина странно изражение, нещо средно между уплаха и предупреждение. Но то отлетя толкова бързо, че Дебора се запита дали не се е излъгала. С равнодушен глас Марлене отвърна:

— Не се занимавай с тази работа, *шер*. Това е политика. Тя не ни засяга.

— Възможно е. Но ти не се ли замисляш за тези хора?

— Че защо? Та аз изобщо не ги познавам — сви рамене Марлене и дари с ослепителна усмивка един снажен, русокос офицер, седящ зад Дебора.

— Сред тях имаше малки деца, дори кърмачета. Какво общо има тяхното транспортиране с политиката? — Дебора не се отказваше лесно, а тонът ѝ ставаше все по-остър.

Марлене се наведе към нея и утешително докосна ръката ѝ.

— Това място не е подходящо за политически разговори, повярвай ми. Що се отнася до мен, аз искам да се радвам на живота, а не да го разбирам! Би трябвало и ти да правиш същото, *ма шер*. Остави мъжете да се оправят, те знаят какви ги вършат. — И сякаш за да сложи точка на темата, тя щракна с пръсти към келнерката, едно стрелкащо се насам-натам уплашено същество, което непрекъснато се отбраняваше от натрапчивите мъжки ръце.

Марлене си поръча втора чаша шампанско на дотичалата веднага келнерка и поклати глава, след като установи, че Дебора почти не беше докоснала своето питие.

— Хайде по-добре да си говорим за нещо по-приятно, малката. Например, за твоя Албрехт. *Алор*, ти си голяма късметлийка! Той изглежда наистина добре. Абсолютно *тре жол*! С удоволствие бих го хванала на въдицата си, честно — въздъхна тя. — А най-хубавото от всичко е, че, както чувам, дори не е женен. Като се сетя за моя Ернст, и... — тук Марлене по изключение замълча. Очевидно беше стигнала до извода, че действително няма какво да се каже за *нейния* Ернст. Дебора се съгласи мислено с нея. Този Ернст беше нисък, пълен мъж с червендалесто лице и двойна гуша, а неприятно гръмкият му смях

винаги отекваше една идея по-дълго в помещението, когато всички останали вече бяха замлъкнали. Освен това *беше* женен.

Когато вдигна поглед, Дебора забеляза, че Марлене я гледа изпитателно, сякаш стоката на тезгяха пред нея изведнъж бе придобила някаква стойност. Явно беше взела решение:

— Ще ти дам един съвет, *шер*. По-добре не задавай такива въпроси. Мъжете не обичат жени, които разсъждават за техните работи. Разбираш ли?

Дебора усети как в нея се надига гняв. Тя не желаше да я поучава човек, който беше само малко по-голям от нея и когото познаваше съвсем отскоро. Затова отвърна по-остро, отколкото възнамеряваше:

— Аха. Сигурно с това искаш да ми кажеш да си затварям устата и да не мисля за глупави неща?

— Не, *шер*. Казвам ти да не мислиш за *опасни* неща. Хайде, по-добре да тръгваме. — Тя грабна чантата си, хвърли банкнота на масата и се запъти към изхода. На Дебора не ѝ оставаше нищо друго, освен да я последва.

По време на пътуването към хотела говореше само Марлене. Дебора мълчеше по подчертано снизходителен начин, като гледаше демонстративно през прозореца, сякаш навън имаше кой знае какви сензации.

Това не смуцаваше спътничката ѝ, която продължаваше да дърдори. Когато спряха пред хотела и портиерът се втурна да отвори вратата пред Дебора, Марлене я докосна леко по рамото и я задържа. Тонът ѝ, допреди малко толкова повърхностен, внезапно стана сериозен:

— Мария! Само още нещо! Знаеш ли какво е казала Коко Шанел? Че голяма част от жените избират нощниците си с повече ум и старание, отколкото мъжете си. Това ще рече, че както си постелеш, така ще лежиш. Никога не го забравяй! Утре ще те взема по същото време. *Оревоар, шер*.

И тя изчезна, оставяйки след себе си една удивена Дебора, която се вираше подире ѝ. Всъщност искаше да се разсърди на Марлене, но нямаше сили за това. А досега смяташе, че я познава...

Какво означаваше тази внезапна промяна в настроението на бързивата ѝ спътница? Поредното предупреждение?

ТРИЙСЕТ И ДЕВЕТА ГЛАВА

До завръщането на Албрехт вечерта оставаха много часове. Дебора имаше достатъчно време да размисли. Марлене ѝ задаваше гатанки. Дебора признаваше, че Марлене излъчва обаяние, което откриваш постепенно. Във всеки случай, явно беше по-умна, отколкото изглеждаше. До известна степен ѝ напомняше за нейната приятелка Магда, в която също се криеше много повече, отколкото предполагаш първоначално.

Ала друго занимаваше Дебора много повече от Марлене Калтен — съдбата на хората, които днес бе видяла на открития камион. Транспортираха ги като животни — защото са евреи!

Тази гледка бе отключила нещо в нея. Никога досега не се беше чувствала еврейка. Днес обаче за първи път бе осъзнала еврейските си корени, които споделяше с баща си. Не познаваше много добре еврейската вяра, баща ѝ не практикуваше религията си, но беше слушала от него за многострадалната история на своя народ, пък и той, в края на краищата, я бе научил на иврит. Тя беше част от тези хора, беше една от тях!

Внезапно осъзна защо избягваше да мисли за тях, защо за миг дори си бе пожелала да не ги беше срещала. Тя и брат ѝ бяха спасени от Албрехт в последната минута. Кой обаче щеше да дойде и да спаси тези бедни хора?

Дебора си въобразяваше, че завинаги е заключила и погребала в душата си ужаса от онази нощ в Мюнхен, наслоявайки върху него болката, която си причиняваше.

Ала ужасът не беше изчезнал, той дебнеше дълбоко в нея, готов да я запрати обратно в нейния личен ад и да я изтезава с мъчителните ѝ спомени. Тя изстрада отново невъобразимия ужас и съсипващата неизвестност, почувства теснотията, чу плача, помириса вонята на страха.

Всичко това се отрици във внезапна паника: не ѝ стигаше въздух, стори ѝ се, че ще се задуши. Смъкна дрехите си и се втурна

към банята, грабна четката и започна да търка с трескави движения голата си кожа, докато тялото ѝ прокръви на много места.

Ала болката, иначе най-надеждният ѝ съюзник, не искаше да дойде. Ужасът не можеше да бъде премахнат с четка. Напълно изтощена, Дебора се свлече на пода и охлади горещото си чело на голите мраморни плочки. Не помнеше колко време е лежала така. Най-после припъзля на четири крака от банята до леглото, оставяйки кървави следи върху бялото килимче.

Сви се като ембрион в очакване на спасителните болки. Но те не идваха. Само мислите ѝ бяха станали по-ясни, по-отчетливи. Изведнъж се видя като в огледало, може би така, както би я видял баща ѝ, ако влезеше сега в стаята.

Надигна се и огледа пищния лукс, който я заобикаляше, изисканото обзавеждане и дебелия килим, препълнената кошница с плодове и коприненото спално бельо, ухаещо на лавандула. Накрая погледът ѝ се спря върху гардероба, на който беше окачена сребристата вечерна рокля, донесена ѝ тази сутрин от хотелската служба за пране и почистване.

Изведнъж изпита дълбок срам, който я прониза като лековита вълна, а със срама дойдоха най-сетне и болките. Но този път те не бяха избавление, а мъчение — и нищо повече.

Дебора се беше събудила от опиянението на сетивата и се бе върнала в реалността.

След известно време стана спокойно от леглото и почисти банята. После изтри, доколкото можеше, кървавите петна от килима със студена вода.

Когато се върна вечерта, Албрехт я завари пред бюрото. Боса и по халат, тя пишеше дълго писмо на брат си, първото от началото на пътуването ѝ.

— Добър вечер, миличко. Приятно ли прекара деня с Марлене? — Албрехт прекоси стаята и я целуна по тила. Веднага забеляза, че е някак променена, но не можеше да каже кое точно беше различно.

Дебора се извърна към него и още с първото си изречение игнорира съвета на Марлене:

— Не. Денят ми не беше приятен. Видях камиони, пълни с уплашени жени и деца. Еврейски затворници. Ескортираха ги твоите другари от СС. Ти знаеше ли за това? — Едва сега Албрехт разбра какво беше различно у Мария. Тя изглеждаше някак по-сериозна, по-възрастна. Какво, по дяволите, се бе случило с това момиче? Сутринта беше оставил една игрива, жадна за удоволствия хлапачка, а тази вечер трябваше да се оправдава пред нея? Той огледа подозрително небрежния ѝ вид, липсата на прическа.

— Това пък какво значи? Да не би онази актриса да ти е напълнила главата с тези бръмбари? — злобно попита той.

Дебора осъзна веднага грешката си. Точно за това я предупреждаваше Марлене. Нямаше да бъде честно да я натопи.

— Не. Тя няма нищо общо, Албрехт. Напротив, според нея това не ме засягало и даже каза, че всички тези хора били престъпници — припряно отвърна тя. — Но, Албрехт, те всички носеха звездата на Давид върху лентите на ръцете си! Не е възможно всички деца да са престъпници, нали? Затова си помислих, че може би става въпрос за недоразумение като онова, когато есесовците нахлуха в дома ни и ни отвлякоха с Волферл. — В гласа ѝ имаше нещо трогателно, а тялото ѝ се беше извърнало към него в безмълвна молба.

Албрехт я гледа няколко секунди, налагаше се да прецени поновому ситуацията. После спокойно изрече:

— Не си блъскай красивата главица с тези неща, Мария. Това са политически въпроси, отлично обмислени от нашия фюрер. А сега се облечи и се направи красива за мен. Всеки момент ще дойдат Амон и приятелката му, ще доведат и един познат. Решихме да вечеряме в града.

— Не разбра ли какво казах току-що, Албрехт? Това бяха само жени и деца. Не можеш ли да направиш нещо за тях? Моля те... Заради мен?!

Албрехт видя разгорещеното ѝ лице, детинската молба в очите ѝ и разбра, че момичето няма да го остави на мира, докато не каже онова, което иска да чуе от него. Направи ѝ тази услуга.

— Добре. Щом си взела толкова присърце съдбата на тези непознати хора, утре ще се информирам и ще видя какво мога да направя. Но сега не желая да слушам повече за това, ясно? Побързай и облечи най-после нещо, Мария. Не бива да закъсняваме. — Тонът му

беше недвусмислен. Той я вдигна от стола, притисна я силно към себе си и я целуна продължително, докато усети как Дебора най-сетне се отпусна в ръцете му.

Вечерта протече приятно. Когато поискаше, Амон Гъот умееше да бърби шармантно. Младата му приятелка Ингрид го гледаше с обожание в устата през цялата вечер. Изглежда, му беше сляпо предана. Дебора се забавляваше тайно с нея.

Приятелят, който Амон Гъот доведе, ѝ се видя интересен. Представи се като Оскар Шиндлер — висок мъж със сериозен поглед и мъдър, хаплив хумор, който напомняше на Дебора за баща ѝ.

Разговаряха дълго и оживено за опера и музика. Скоро към тях се присъединиха още познати, отново бяха изконсумирани чудовищни количества алкохол и колкото по-бързо се изпразваха бутилките на масата, толкова по-шумна ставаше компанията.

Накрая Дебора пак се оказа единствената трезва. Колкото повече се напиваха другите с напредването на вечерта — при което Албрехт все пак се въздържаеше най-много в сравнение с останалите, толкова по-чужда се чувстваше тя сред тях и толкова повече се изостряше погледът ѝ. За миг ѝ се мярна мисълта: „Какво правя всъщност сред всичките тези хора, какво общо имам с тях?“.

За първи път от началото на пътуването Дебора изпита носталгия по дома — и гузна съвест, задето беше оставила малкия си брат сам-самичък. Вярно, чичо Полди ѝ бе обещал да се грижи за него, но не беше същото. Тя закопня за Волферл и за неговата възторжена любов и обожание към нея. Но в това обкръжение копнееше най-вече за неговата невинност.

През нощта тя засити глада си по обичайния начин върху Албрехт, но за първи път не можа да се задоволи истински.

На следващия ден си създаде облекчение, като поряза ръцете си с ножа за плодове. Това се случи за първи път след Мюнхен.

ЧЕТИРИЙСЕТА ГЛАВА

Към единайсет на следващата сутрин от рецепцията съобщиха за Марлене Калтен. Дебора не беше сигурна дали тя наистина ще дойде, пред себе си призна обаче, че се беше надявала. Отрано се бе приготвила за излизане. Писмото до брат ѝ беше написано и предадено на портиера.

Албрехт бе излязъл много рано. Преди тръгването му Дебора отново настоя да ѝ обещае, че ще се поинтересува от съдбата на еврейските семейства. Заради нейното упорство се стигна до първата сериозна сцена помежду им, след която Албрехт изчезна, без да се сбогува.

Дебора остана с тревожното чувство, че вероятно е отишла твърде далече и с намесата си в крайна сметка не е постигнала нищо.

Марлене беше, както винаги, в приповдигнато, радостно настроение — изчурулика нещо за времето, необичайно меко за април, и предложи разходка до парка „Планти“, който опасваше Стария град — там, където някога средновековните стени са защитавали селището.

Дебора нямаше нищо против. След епизода с Албрехт изпитваше огромно желание за простор и свеж въздух. Марлене насочи шофьора към флорианската порта, последната останка от стария крепостен комплекс „Вавел“, а сега — един от входовете на парка. Беше се издокарала в светлосиньо пролетно костюмче с подходяща шапка, закичена с дръзко перо.

— Виждаш ми се бледичка, *шери*. Зле ли спа? — подзе тя, щом влязоха в парка. Безобиден въпрос, просто учтиво бърборене. Ако беше вдигнала поглед, Дебора щеше да забележи напрегнатото изражение върху лицето на новата си приятелка.

— Ами да, снощи си легнах късно — измърмори вместо това тя; нямаше желание да си признае, че не е последвала съвета на Марлене, още повече че изходът от намесата ѝ беше неизвестен.

Марлене отдавна бе направила собствените си заключения. Тя кимна с разбиране, но Дебора не забеляза и това, защото погледът ѝ беше вперен в земята и едва-едва докосна обувките на Марлене, модел

„Мери Джейн“ с равна подметка и каишки, каквито често носеше и Елизабет. Изведнъж изпита такъв болезнен копнеж по майка си, че очите и сърцето ѝ преляха от емоции и тя повече не беше в състояние да сдържи сълзите си.

— Моля ти се, *шери*... Какво се е случило? — извика Марлене. Прегърна Дебора през рамо и я насочи към най-близката пейка, намираща се под огромен стар дъб с ниски клони. Зелените листа ги обгърнаха като закриляща завеса.

Марлене настани хлипащата Дебора на пейката, потърси в чантата си кърпа и я тикна в ръцете ѝ. После седна до нея, прегърна я и зачака тихо, противно на навика си, докато сълзите на приятелката ѝ пресъхнат.

А тя не спираше да плаче. Най-после потокът от сълзи се изля в поток от думи.

Дебора разказа на Марлене всичко: за безследното изчезване на баща си, за това как ги бяха отвели посред нощ, за смъртта на майка си и че пастроктът ѝ сега е неин любовник. Само едно не сподели — че баща ѝ е евреин, а тя, следователно, половин еврейка. Някакъв вътрешен глас я предупреди в последната минута.

Марлене я слушаше спокойно, притискаше главата ѝ до себе си и милваше успокоително косата ѝ. Пророни само едно:

— Горкото момиче... — Никакви други думи на съжаление, никаква оценка на статута на Дебора като любовница на пастрока ѝ.

Дебора ѝ беше благодарна за това. Не очакваше нито съчувствие, нито потвърждение на собствения си срам. Този спонтанен изблик не ѝ донесе почти никакво облекчение. Въпреки това ѝ беше добре да седи на пейката с Марлене, да мълчи и да слуша цвърченето на птичките. Утеши се с мисълта, че природата винаги следва собствените си закони, независимо дали светът на хората се обръща с главата надолу.

Двете млади жени поседяха известно време, после продължиха без бързана разходката си.

Марлене също разказа малко за живота си. Възторгваше се от срещата си с мадмоазел Шанел в Париж, в апартамента ѝ в хотел „Риц“.

— *Алор*, това е една наистина независима персона! Никога не се е омъжвала, сама си избира любовниците и после живее с тях, докато

не ѝ омръзнат. В момента е с германския барон Фон Динклаге, извънреден пълномощник на Министерството на пропагандата на Райха. Той е с тринайсет години по-млад от нея — додаде с искрено възхищение тя, след което въздъхна, сякаш сетила се за някаква своя непостижима мечта. Самата Марлене беше твърде млада, за да е натрупала опит с по-млади мъже като мадмоазел Шанел. Но Дебора подозираше, че току-що приятелката ѝ си беше пожелала и нейният Ернст да беше с тринайсет години по-млад...

Тя слушаше Марлене, но ѝ беше трудно да се съсредоточи върху думите ѝ. Сегашното ѝ емоционално състояние бе повече от противоречиво. Изпълнена с вътрешно безпокойство, с нетърпение очакваше вечерта и в същото време се страхуваше от нея. Тревожеше се не само за съдбата на депортираните евреи, но и от въпроса какво се случва с връзката ѝ с Албрехт. За първи път той беше загубил самообладание: скастри я строго и я сграбчи толкова грубо, че остави синини по ръцете ѝ.

Мисълта, че за първи път е видяла тъмната страна на Албрехт, накара Дебора да потръпне въпреки топлото пролетно слънце. Да, той се беше овладял бързо, но страхът я бе пронизал до мозъка на костите.

Най-сетне и тя изпита на собствен гръб, че действията винаги имат последствия. *Причина и следствие*, така я поучаваше навремето баща ѝ. Тя игнорираше това правило, досега беше сигурна във властта си над Албрехт — но ето че получи урок. Ами ако той ѝ кажеше довечера, че не е постигнал нищо? *Какво изобщо мога да направя аз тогава?* — запита се тя и веднага си отговори сама: *Нищо...*

Не разполагаше със собствени пари, беше непълнолетна и се намираше в чужда страна. Изцяло бе зависима от Албрехт, само дете не го беше осъзнавала истински до днес. Мисълта за собственото ѝ безсилие я погълна, замалко не избухна отново в сълзи. Чувстваше се толкова сама, толкова самотна...

— Не си ме послушала, нали? Упрекнала си твоя Албрехт за еврейските транспорти — прекъсна размишленията ѝ Марлене.

Дебора се стресна. Не беше забелязала, че от известно време вървяха една до друга, без да продумват, а Марлене я наблюдаваше замислено.

Нямаше смисъл да отрича очевидното.

— Да, така е — неохотно призна Дебора.

— *Алор*, и сте се скарали, разбира се. — Това не беше въпрос, затова и Дебора си спести отговора, само направи гримаса на отвращение, докато подритваше няколко камъчета с върха на обувката си.

— Е, и? Колко лошо е положението? — Това беше въпрос.

Марлене спря на място и принуди Дебора да стори същото. По-младата от двете вирна упорито глава и най-после срещна открития и ясен поглед на по-опитната си дружка. За своя изненада Дебора не съзря в него упрек от сорта на *Нали те предупредих?*, не — тя прочете в очите на Марлене искреното желание да помогне.

Около тях се завъртя пчела, привлечена от перото върху шапката на Марлене. Докосна го за миг и после отлетя, за да си потърси истинско цвете.

Напрежението на Дебора намаля, изместено от откритието, че в лицето на Марлене вероятно е намерила истинска приятелка. Може пък да не беше съвсем сама, както си мислеше. Усмихна се плахо, сякаш не вярваше в собствените си надежди.

Марлене отвърна на усмивката, но в същото време веждите ѝ се вдигнаха чак до бретона, показвайки, че още очаква отговор на въпроса си.

— Боя се, че това ще се разбере чак довечера — неуверено сви рамене Дебора.

— Той удари ли те, *шеру*? — Гласът на Марлене прозвуча толкова неутрално, сякаш беше попитала какво е времето, затова Дебора не възприе въпроса като натрапчив. По-скоро си помисли дали Марлене не е изпитала подобно нещо на гърба си. Дали освен кожени палта, рокли и бижута статутът на любовницата не включваше и бой?

— Не, не ме е удрял. Обаче се държа доста грубо. Но не това е проблемът. Искам да кажа... — Дебора напразно търсеше подходящите думи.

— А какво? — предпазливо настоя Марлене, след като приятелката ѝ замлъкна наред изречението.

— Ами той... беше някак... различен от обикновено — изпелтечи Дебора и вдигна безпомощно ръце, сякаш се опитваше да откъсне правилните думи направо от въздуха.

Въпреки това Марлене явно схвана — кимна с разбиране и попита:

— На колко години си всъщност, *малката*?

— На седемнайсет, скоро ще направя осемнайсет, през юни.

— Леле божке! — От устата на Марлене се изплъзна едно напълно нефренско възклицание; от изненада тя тутакси премина към берлинския диалект. — Аз пък си мислех, че трябва да си поне на двайсет, ако не и по-голяма. Моите уважения, добре се справяш, но това обяснява някои неща. Албрехт ти беше първият мъж, нали? — Това отново не беше въпрос, а констатация. Тя продължи: — Не знам точно какви са ви отношенията, но мога да си представя. Твоят Албрехт е влиятелен мъж, заможен, привлекателен и поне с двайсет години по-възрастен от теб. Нищо чудно, че е събудил интереса ти. В началото на всяка връзка човек е като кон с капаци, Мария, и вижда другия така, както му се иска да го вижда. Докато дойде денят, когато го вижда такъв, какъвто е в действителност. Тази сутрин ти е бил даден урок. Трябва да го научиш бързо, в противен случай той ще се повтори. По-добре да си подготвена.

— Не смяташ ли, че това звучи твърде опростено? — възпротиви се Дебора. Според нея проблемът ѝ беше малко по-оригинален. Обяснението на Марлене не ѝ допадна, най-вече защото имаше чувството, че приятелката ѝ не я взема насериозно.

Марлене не беше и очаквала Дебора да се съгласи с нея. Напротив: тя като че ли се зарадва на реакцията на по-младата и отново се превърна във френска грандама:

— *Алор*, ти естествено си права, *шер*. Наистина не е толкова просто. Живеем в тежки времена. Война е. И ние я водим не само срещу чужди държави, но и в собствената си страна. — Марлене млъкна за миг и се огледа внимателно, като че се страхуваше от нежелани слушатели, но наблизко нямаше никого. На петдесет метра пред тях се разхождаха няколко души, а назад по алеята изобщо не се виждаше жив човек. Въпреки това тя се поколеба, преди да продължи, сякаш трябваше да вземе някакво решение.

Най-после хвана Дебора за ръката и я насочи към близката пейка.

— Да седнем пак. Най-напред... вярно ли е, че си от еврейски произход? — Въпросът завари Дебора напълно неподготвена. Изуменото ѝ изражение беше достатъчно красноречив отговор.

— Значи е вярно. Не се бой, тази информация е на сигурно място при мен.

— Но откъде знаеш... — Това беше всичко, което успя да изрече Дебора. Албрехт я беше накарал да се закълне в живота на малкия си брат Волфганг, че няма да казва на никого.

— Бригите Франк го разправя наляво и надясно, скоро ще го знае целият град. Тази тъпа гъска ревнува от теб. Не е пропуснала да забележи погледите, които ти хвърляше мъжът ѝ. Трябва да внимаваш. Най-добре ще е да не се отзоваваш повече на поканите ѝ, тогава може би ще те забрави. Но накъде бия всъщност? Искам да ти втълпя колко е опасно да си роден като евреин в тези времена. Да си евреин днес е равносилно на смъртна присъда, нито повече, нито по-малко. Затова трябва да бъдеш особено внимателна. Не провокирай любовника си.

— Всъщност аз изобщо не съм еврейка. За да бъда истинска еврейка в очите на моя народ, трябва майка ми да е еврейка. Обаче само баща ми беше евреин. Нацистите си нямат понятие от генеалогията на евреите — защити се Дебора, явно уплашена от обратата в разговора. Затова и не забеляза, че за първи път бе споменала баща си в минало време. А се беше заклела пред себе си никога да не го прави.

— Не мисля, че нашето правителство се интересува от подобни тънкости. За тях ти си половин еврейка, от смесена раса, и според Нюрнбергските расови закони следва да те третират като пълноценна еврейка. Единствено Албрехт стои между теб и закона, той е едничката ти закрила. Разбираш ли какво означава това за теб? — Гласът на Марлене звучеше все по-настойчиво. Тя млъкна, забелязвайки противоречивите емоции, отразяващи се върху лицето на Дебора. Те се простираха от неверие и гняв до извода, че Марлене вероятно е права — и какви последици произтичаха от всичко това.

Дебора се беше извърнала от приятелката си, вероятно защото не можеше да издържа повече на изпитателния ѝ поглед. Тя се вираше упорито и със свити юмруци в близкото дърво, сякаш искаше да го удари. В действителност копнееше за физически болки, за да отклони вниманието си от душевните мъки.

— Това ще рече, че съм изцяло зависима от Албрехт — сподавено отрони тя. И преди ѝ бяха минавали подобни мисли, но винаги бе вярвала, че има избор. Бруталната действителност я застигна и ѝ нанесе тежък удар. Тя не беше нищо повече от робиня. Безправна и

беззащитна. За Албрехт тя беше като Осман — ако поискаше, можеше да ѝ отреже езика.

Марлене я докосна леко по брадичката.

— Трудно е, знам. Времената са опасни, а ние двете сме свързани с опасни мъже. А опасните времена винаги са и лоши времена, защото се управляват от лоши мъже. Трябва да се опитаме да оцелеем някак си в тях — докато траят. Аз ще ти помогна. Съгласна ли си, *малката*?

Дебора кимна и направи храбър опит да не избухва отново в сълзи. Почти успя.

— Впрочем, Марлене — промълви тя, — аз не се казвам Мария. Само Албрехт ме нарича така. Името ми е Дебора.

Марлене я гледа дълго и накрая отвърна:

— Благодаря ти за доверието, Дебора. — Двете млади жени се прегърнаха набързо — и в този миг из парка се разнесе вик на момиче в беда.

Спогледаха се, все още под впечатлението на току-що възникналата близост помежду им, скочиха едновременно и се затичаха, без да се замислят, в посоката, от която се чу викът. Прекосиха тичешком една прясно окосена поляна. Дебора закачи токчето си и се просна по очи. Докато се окопити, Марлене я беше изпреварила с трийсетина метра.

Насреща им бягаше панически младо момиче. То се хвърли, ридаейки, в ръцете на Марлене, при което я повали на земята, и изкрещя сърцераздирателно:

— Помогнете ми, госпожо! О, моля ви се, моля ви се, помогнете...

Марлене вдигна глава и съзря преследвачите ѝ: двама мъже, които изскочиха от храсталака, опасващ полянката, и се насочиха бегом към тях. Тя познаваше единия!

Един приятел, Якоб, ѝ го беше показал веднъж и я беше предупредил да се пази от него. Той беше от прословутите *шмалцовници*^[1] — поляци, които намираха укриващи се евреи и ги изнудваха; ако пък нещастниците не можеха да платят, те ги предаваха срещу заплащане. Така или иначе, въртяха добри сделки.

Марлене схвана мълниеносно ситуацията, видя разкъсаните дрехи на младото момиче, още почти дете, отбеляза необикновената ѝ красота и звездата на Давид на ръкава ѝ, а изражението на мъжете

говореше само за себе си. Освен че смятаха да я предадат, те искаха първо да се позабавляват с нея. Марлене осъзна веднага, че никога не би могла да спаси от тях момичето, без да изложи на опасност и себе си, и Дебора. Не можеше да рискува да влезе в полезрението на *шмалцовниците*, които имаха шпиони навсякъде.

Ето защо тя се опита да се освободи възможно по-внимателно от момичето, което обаче се вкопчи още по-силно в нея — явно страхът мобилизираше неподозираните ѝ сили.

Мъжете стигнаха до нея в същия момент като Дебора, която веднага се хвърли до Марлене.

— Какво става тук? Какво му е на момичето? — извика тя, останала без дъх. Марлене я ощипа силно по ръката и се опита да я предупреди с поглед.

— Нищо не става, мили дами — отвърна на развален немски по-възрастният от двамата мъже. Намесата им явно не му допадаше. — Ние ще се погрижим за тази избягала еврейска палавница. — Той сграбчи скимтящото момиче за дългите черни коси и ги задърпа грубо. Момичето изпищя от болка. Дебора хвана възмутено мъжа за ръката.

— Какви ги вършите? Пуснете я! Причинявате ѝ болка.

Мъжът беше наясно, че пред себе си има две германски дами, и се поколеба за момент как да реагира. По-младият явно не се терзаеше от подобни скрупули — хвана Дебора, издърпа я настрани и я хвърли на тревата пред себе си.

— Стойте настрана, госпожи. Пречите ни да извършим ареста на една избягала престъпница. По-добре да изчезвате — изръмжа заплашително той, застанал разкрячен над Дебора с ръка върху оръжието си.

Марлене усети желанието му да упражни насилие, видя стъкления му поглед и надуши алкохола. В същото време забеляза гневната червенина и възмущението на Дебора и разбра, че трябва да се намеси на мига, за да спаси ситуацията. Да развалят играта на тези мъже в последния момент — това си беше направо опасно за живота. С мъка успя да се освободи от уплашеното девойче и се хвърли храбро в битката.

— Ама моля ви, господо! Защо сте толкова нелюбезни? Простете на моята млада и импулсивна приятелка. Уплашена е, нищо повече. Разбира се, че ще ви оставим да изпълните дълга си. — Тя се наведе

към Дебора, уж да ѝ помогне да се изправи, и изсъска: — По дяволите, да не си си загубила ума? Нищо ли не разбра от това, което ти казах преди малко? Проумей най-последно... *Не можеш да ѝ помогнеш!* Тя е еврейка. Да не искаш да умреш заедно с нея? Какво ще стане тогава с брат ти?

Споменаването на брат ѝ вразуми Дебора. Марлене я издърпа не особено нежно, накара я да стане и я повлече към флорианската порта. Едва там се спря. Разхождащите се, сред тях и двама офицери, които явно познаваха Марлене, ги оглеждаха с любопитство. С недвусмислен жест тя им даде знак, че раздърпаният им вид е без значение.

Последното, от което имаше нужда сега Марлене, бяха любопитни въпроси, докато младата ѝ приятелка още се мъчеше да си възвърне самообладанието. И двете не бяха много за гледане: прическите им бяха разрошени, копринените чорапи — скъсани, а пролетните костюми — осеяни с пресни петна от трева, които вероятно нямаше да се изчистят никога.

По-нататъшният оглед на Марлене установи, че е загубила шапката си, а Дебора — лявата си обувка. Всъщност възнамеряваше да държи още едно конско на младото момиче, ала видът на обляното ѝ в сълзи лице я възпря.

Боже мой! Това дете сякаш е направено от вода, помисли си Марлене, а на глас разпореди:

— Тръгвай! Ще те върна в хотела.

Марлене откри шофьора си, който пушеше, опрян на каменната порта. И на нея ѝ се прииска да запуши.

Шофьорът изтълкува правилно изпълнения ѝ с копнеж поглед и ѝ предложи цигара, но тя храбро отказа. Това беше отвратителна трева, която можеше да ти изгори дробовете, ако не внимаваш. За нейна изненада тъкмо Дебора, певицата, посегна към цигарите — един акт на чисто упорство, резултат от безсилието ѝ.

Марлене познаваше добре това чувство, достатъчно често го беше изпитвала на собствен гръб. Вдигна укорително вежда. Дебора ѝ се отплати с опърничаво втренчен поглед. Марлене се предаде и погледна изнервено към безоблачното небе.

Шофьорът даде огънче на Дебора и отбеляза с весела физиономия атаката от кашлица, настъпила неизбежно след първото дръпване. Марлене, която не беше злопаметна, ѝ се притече на помощ,

потупа я по гърба и лекичко измъкна димящата цигара от ръцете ѝ. Подаде я на шофьора, който я угаси внимателно и я пхна в нагръдния си джоб. Цигарата беше твърде ценна, за да я прахосва.

Марлене поведе мъчещата се да си поеме дъх Дебора към колата и търпеливо изчака, докато дробовете на приятелката ѝ отново се изпълнят със свеж въздух.

— Оправяш ли се? — беше всичко, което изрече, докато не спряха пред „Гранд хотел“. Дебора я наказва с обидено мълчание и слезе, без да каже довиждане.

За нейна изненада приятелката ѝ не си тръгна. Вместо това младата актриса нареди на шофьора си да чака и също слезе от лимузината. Дебора се отвърна рязко от нея, събу единствената си обувка и премина по чорапи през лобито. Марлене я последва, без да чака покана.

По пътя към асансьора двете млади жени привлякоха доста удивени погледи. На вратата на апартамента Дебора направи плах опит да отблъсне Марлене, но последната не се даваше така лесно и влезе след нея.

Дебора беше в странно настроение. Макар да бе много ядосана, се чувстваше и прекалено изтощена, за да се занимава повече с упоритата си приятелка. Както си беше мръсна, се просна на леглото и демонстративно ѝ обърна гръб. Сега искаше единствено да остане сама. Надяваше се другата бързо да се отегчи от нелюбезното ѝ държане и да се махне.

Марлене игнорира неучтивото поведение на Дебора и се огледа в луксозния апартамент. След като го инспектира основно, тя си наля коняк от гарафата, взе си розова праскова от кошницата с плодовете и се разположи на дивана. Изчакваше. Владееше играта на мълчание също така перфектно, както умееше при нужда да дърдори часове наред повърхностни приказки. Дебора щеше да говори, *Дебора трябваше да говори*.

Изминаха двамайсет минути, преди момичето да скочи от леглото като дяволчето от кибритената кутийка и да изсъска:

— Какво има? Какво искаш от мен? Изчезни най-после! Остави ме на мира.

Е, поне не плаче, установи Марлене с почти научен интерес. Момичето беше младо, импулсивно, идеалистка, но и преизпълнена с

натрупан гняв. Така погледнато, беше си опасна, направо експлозивна смес. Но не ѝ липсваше кураж, както бе показала днес, когато без колебание се нахвърли върху *шмалцовника*.

Марлене следваше план, за който не знаеше дали ще се окаже успешен. Ако не се получи, тя щеше да сложи живота си в ръцете на Дебора.

Но животът ѝ не значеше нищо в сравнение с това, което можеше да спечели. Искаше ѝ се да има повече време, за да осъществи намеренията си. Само че войната не ѝ го отпускате. Ден след ден тя поглъщаше прекалено много човешки животи. Още се колебаеше. Наясно беше, че трябва да подходи извънредно внимателно към случая. Най-напред щеше да постави Дебора на изпитание.

— Знам, че днешната случка беше ужасна за теб, *малката*. Повярвай ми, разбирам те, даже много добре. Но ние не можехме да направим нищо за момичето. Нямахме начин клетото същество да бъде спасено. Онези мъже искаха да я докопат на всяка цена. — В отговор на думите си Марлене получи само презрително изсумтяване.

— Момичето беше *тяхната* плячка. Нека ти кажа нещо, *шери*: никога не заставай между ловеца и плячката, в противен случай и ти ще се превърнеш в жертва. Нямахме възможност да ѝ помогнем. Мъжът вече бе сложил ръка на оръжието си. И беше пийнал.

— Разбира се, че можехме да направим нещо! Човек винаги може да направи нещо! И престани с това *шери*, не мога да го слушам — изджафка Дебора.

Марлене усети, че това не беше възражение, а просто израз на реторична безпомощност.

— Добре — отвърна тя и грациозно метна крак върху крак. — В такъв случай ми обясни какво, според теб, можехме да направим? Да викаме за помощ и така да привлечем още повече от тези нацистки колаборационисти? Или да се нахвърлим върху тях, да им отнемем оръжието и да ги държим на мушката, докато момичето избяга? Или още по-добре, да застреляме тези типове и да избягаме с момичето? Само че къде?

В отговор Дебора застана пред нея с ръце на хълбоците и ѝ отправи гневен поглед. В продължение на няколко минути тропа яростно с крака, накрая се задъха и спря. Обърна се с последно гневно изсумтяване, изтича в банята и тресна вратата след себе си.

Веднага след това се чу шум от течаща вода. Марлене се зарадва на идеята на Дебора за банята. Съблече мръсните си дрехи и бельото, захвърли ги небрежно, наля си нова щедра доза коняк и го изпи на един дъх. Гола и безсрамна, последва Дебора в банята и за нейна почуда влезе в голямата вана. Време беше за интимен разговор.

— Тази твоя пяна е направо уникална — каза тя и се настани удобно в топлата вода, сумтейки блажено.

— Аха. Радвам се, че ти харесва — дръзко коментира Дебора, явно вбесена от това нагло нашествие.

— Толкова много пяна — изкикоти се Марлене и издуха към приятелката си голямо пухкаво облаче. Дебора отбягна топката пяна, но ядосаното ѝ изражение беше отстъпило на предпазливо любопитство: каква беше причината за това абсурдно и натрапчиво поведение?

Марлене забеляза смяната на настроението ѝ и пусна първия пробен балон:

— Преди малко каза, че винаги може да се направи нещо. Интересно ми е да чуя как си го представяш.

Дебора замълча и се отдаде всецяло на пяната. Внимателно, сякаш нямаше нищо по-интересно на света, наблюдаваше малките мехурчета, които постепенно се пукаха в ръцете ѝ. Най-послед тихо отвърна:

— Трябва поне да се опитаме да помогнем на евреите, нали? — Инатът ѝ беше изчезнал, изведнъж тя изглеждаше много млада и ранима, но Марлене не я пускаше толкова лесно от кукичката.

— Това е добро намерение и е лесно да се каже, но и твърде наивно. И преди всичко, не е никакво предложение. Какво би направила ти конкретно? Просто да влезеш в лагерите и да раздадеш дрехи и храна на евреите?

— Какви лагери? — смаяно попита Дебора и вдигна поглед от мехурчетата.

Марлене поклати невярващо глава.

— Господи, дай ум на това дете! — извика към тавана тя. — Не е истина! Да не си паднала от Луната? — Очевидно нещата с Дебора стояха по-зле, отколкото бе смятала първоначално. Момичето беше толкова наивно и непохватно като Гретел от театъра на марионетките.

Къде са й били ушите, докато е седяла с мъжете на банкетната маса? За какво си говореха те през по-голямата част от времето?

Марлене отново бе обзета от съмнения в смисъла на начинанието. Въпреки това не искаше да се предаде така лесно, защото момичето можеше да се окаже изключително ценно за делото й. Трябваше просто да подходи правилно.

— Изглежда, действително нямаш понятие какво става около теб, нали? Всъщност учудващо, като се има предвид случилото се с теб и с твоето семейство. Сигурно вече сама си забелязала, че сме във война, при толкова униформи, които се мотаят наоколо. Твоят Албрехт също носи униформа, черна и с мъртвешка глава. Кажи ми, *малката*: знаеш ли всъщност какво работи *той*? Не се бие на фронта. И така: *какво точно върши Албрехт в тази война?* Каква е неговата задача? Какво прави тук, в Генералгубернаторството? — атакува Марлене. Искаше на всяка цена да разбере.

Дебора реагира, като разбърка пяната с двете си ръце и се заигра с нея. Изведнъж се свлече и цялата се потопи във водата. Марлене изчакваше невъзмутимо, отброявайки секундите. Когато стигна до шейсет, момичето подаде глава от водата и шумно си пое дъх. Марлене не каза нищо. Начинът, по който Дебора присвиваше очи, показваше, че под водата й е хрумнало нещо ново.

И наистина се оказа така. Дебора парира:

— *Твоят Ернст също носи униформа. Какви всъщност ги върши той в тази война?* — Тя имитира удивително точно интонацията на Марлене, избирайки подходящия нюанс на сарказма.

Моите уважения, помисли си Марлене и отвърна на отровната реплика с одобрително кимване. Хареса й, че момичето премина в контраатака. Беше я провокирала, но малката певица запази хладнокръвие. И й го върна, намеквайки, че и тя обитава стъклена къща. Заровете бяха хвърлени. Марлене щеше да привлече „малката“ за своето дело. Албрехт Брунман имаше важна, ключова роля в тази война и тя трябваше да се възползва от шанса да се добере до него.

— Чудесно — леко се усмихна Марлене. — Права си. Точно там е работата. Ако наистина имаш сериозното намерение да помогнеш на еврейското население, аз ще ти кажа какво прави Ернст, а в отговор ти ще ми кажеш какво прави Албрехт. Съгласна?

— Съгласна — отвърна Дебора и с обезоръжаваща откровеност додаде: — Страхувам се обаче, че споразумението ни е доста едностранчиво. Аз наистина не знам какво работи Албрехт, освен че постоянно пътува насам-натам. Никога не обсъждаме това. Единственото, което ми каза веднъж, беше, че една война може да бъде спечелена само чрез логистика. Вероятно е нещо като организатор. Но не знам какво значи по-точно. — Начинът, по който го каза, накара Марлене да се усмихне под мустак. Звучеше толкова мило и удивено, сякаш момичето никога не си беше задавало този въпрос и току-що се бе препънало в собственото си незнание.

— Това лесно ще се промени. Осведоми се за работата му. Но бъди внимателна. Не я поставяй под въпрос, а го ласкай с интереса си. Мъжете обичат другите да се възхищават на труда им. В това отношение моят Ернст е като бликащ фонтан.

— Боя се, че Албрехт е от друго тесто... е, поне така смятам — отвърна Дебора. Опита да си спомни за многото случаи, в които Албрехт имаше възможност да говори с нея за работата си, но винаги бе избягвал разговорите. Всъщност винаги бе създавал у нея впечатлението, че не обича да споделя за служебни дела. Затова и тя никога не беше настоявала.

— Постоянно носи със себе си онази чанта. Защо не надникнеш в нея някой път? — попита уж между другото Марлене — нейната група свързваше прекалено много надежди с тази чанта.

— Невъзможно! Щом се прибере, веднага изважда книжата от нея и ги заключва в хотелския сейф.

— Стаята има сейф? — Пулсът на Марлене се бе ускорил едва забележимо.

— Да, същински шкаф. Намира се зад огледалото в спалнята.

— Покажи ми го — настоя Марлене и се надигна от водата.

— Почакай — спря я Дебора. Марлене замръзна с един крак на ръба на ваната, мъчейки се да не покаже колко е разтревожена. Дали не беше прибързала?

Дебора огледа Марлене от глава до пети. Чувствителните ѝ антени не бяха пропуснали да забележат внезапното ѝ вълнение, макар че актрисата веднага се овладя и подчертано бавно се отпусна обратно във ваната, изчаквайки по-нататъшната реакция на приятелката си в пирамида от пяна.

Въпросът, скрит в следващите думи на Дебора, не беше напълно изненадващ, макар Марлене да не го бе очаквала на толкова ранен стадий. Въпреки това изпита задоволство, защото той потвърждаваше предишната ѝ преценка за качествата на момичето.

— Виж какво, Марлене. — Дебора издиха малко пяна във въздуха. — Според мен си някак прекалено любопитна. Ако не бях убедена в обратното, щях да си помисля, че си нещо като шпионка. — Макар почти да не се заслушваше в разговорите на мъжете, младата певица все пак беше доловила, че те се страхуват най-много от шпиони и саботажни акции. Опита се да запази равнодушно изражение, ала школуваното ухо на Марлене не пропусна да забележи напрегнатото очакване в гласа ѝ.

Марлене изпусна шумно въздуха от дробовете си. Не беше забелязала, че междувременно е затаила дъх. Плъзна бавно пръсти по водата и отвърна:

— Лично аз предпочитам вместо „шпионка“ израза „борец от съпротивителното движение“, *шер* — нарочно наблегна на галеното обръщение, за да поразведри натегнатата атмосфера помежду им.

Дебора я изгледа косо, след което взе изнервящо дълго да хапе долната си устна. Между тях се настани мълчание, което се проточи, и Марлене едва устоя на изкушението също да почне да хапе устни.

Дебора възкликна без каквото и да било предупреждение:

— В такъв случай ела! — и изскочи енергично от ваната, без да я е грижа за разплискалата се вода.

Детинското усърдие на Дебора моментално охлади тържествуващите чувства на Марлене. Тя изпита едно отдавна забравено усещане, кратък проблясък на гузна съвест. Това не я зарадва, защото наистина хранеше искрена симпатия към това момиче, а в момента беше на път да се възползва от невинната ѝ доверчивост. Дебора не знаеше на какви опасности се излага. За нея това беше нова, вълнуваща игра. Ала тази игра бе сурова и сериозна, а залогът — собственият живот.

Марлене, вече опитна в тази игра, знаеше, че най-напред трябва да научи Дебора да се съобразява с опасността. Шпионажът беше преди всичко едно: изкуство на оцеляването.

Дебора, гола и мокра, вече тичаше към намиращата се в съседство спалня. Марлене я последва. Дебора застана пред

огледалото, високо колкото човешки бой и закрепено на два скрити шарнира, и бързо го отмести встрани. Зад него се появи ниша, в която се намираше висок около сто и четирийсет сантиметра шкаф от полирано черешово дърво. Той беше украсен с интарзии и приличаше на писалищна маса шкаф. Дебора отвори външната вратичка, която закриваше трезора, и чак сега се видя стоманеният сейф, а надписът върху него гласеше: „Придворен доставчик Й. Остертаг, Аален — Фабрика за каси“.

Марлене се приближи и огледа предвоенния модел, по ирония на съдбата — марков немски продукт. Без да е експерт по сейфовете, беше наясно, че отварянето му би отнело доста време. Изключено бе да се използва взрив или да се разбие със сила — и двата метода щяха да оставят следи. Смисълът на шпионажа се състоеше именно в това — никой да не забележи, че е пипано, припомни си тя думите на Якоб.

Какви тайни криеш, сейфе? — запита се тя. — Какви дяволии? Защо са изпратили в Генералгубернаторството такава голяма клечка от Главното управление на имперската сигурност като Брунман, пряко подчинен на Хайдрих и Химлер? Марлене не бе пропуснала да забележи неприязънта на Ханс Франк по време на разговора с Брунман в крепостта „Вавел“. Дали Франк се страхуваше, че Брунман може да му отнеме поста в Полша? Дали беше донесъл специални заповеди от Главната квартира на фюрера? Какво щеше да се случи с Полша? Дали еврейските гета не бяха само началото?

Марлене положи предпазливо ръка върху сейфа, сякаш искаше да почувства как бие сърцето му. После собственото ѝ сърце спря: във входната врата на апартамента ясно се чу завъртането на ключ. Двете с Дебора замръзнаха и се спогледаха ужасени.

Дали беше камериерката или Албрехт Брунман — Марлене нямаше време да разбере. Разполагаше само с няколко секунди и взе светкавично решение. С едно-единствено плавно движение затвори шкафа и върна огледалото на мястото му. После сграбчи вцепенената Дебора за раменете и я изблъска на няколко метра по-нататък, към леглото. Притисна голото си тяло към нейното, сякаш се любеха, и я целуна по меките устни.

Именно тази картина се разкри пред очите на Албрехт, щом влезе през вратата: две голи-голенички жени с мокра коса, прегърнати страстно. Той се закова на място и за миг загуби ориентация.

Марлене, която го наблюдаваше изпод клепачите си, помисли, че току-що бе дарила Брунман с моментната снимка на живота му — снимка, за която той сигурно щеше да си спомня с удоволствие до края на дните си.

Отпусна му няколко секунди да се окопити, но и за да даде време на Дебора да се ориентира в новата ситуация. За един кратък миг помладата се поколеба в обятията ѝ, смаяна от обрата на събитията, но после се отпусна и престана да се съпротивлява.

Марлене се отдели бавно от Дебора и я погледна изпитателно. Изведнъж вниманието ѝ беше привлечено от нещо на пода и кръвта ѝ замръзна: точно пред огледалото водата се беше стекла от голите им тела, образувайки малка локва. Не биваше Брунман да я забележи, в противен случай щеше да си извади правилните заключения.

Имаше само един начин да отвлече вниманието на този мъж — да се опита да го прелъсти, макар веднага да осъзна болезнената истина, че така ще се постави в зависимост от двама непознати: как щеше да реагира Брунман на уменията ѝ да съблазнява? А момичето? Дали щеше да ревнува и да ги издаде?

Марлене взе решение. За нея нямаше връщане назад, трябваше да заложи всичко на една карта. Разчиташе на опита си и на увереността, че гола изглеждаше невероятно добре — за разлика от повечето хора, които облечени притежават известна привлекателност, но често предизвикват разочарование, останат ли без дрехи.

Голото ѝ тяло беше смущаващо перфектно, а примамващата ѝ походка и хармоничните ѝ движения бяха довеждали до полуда не един мъж. Тя се насочи бавно към Албрехт. Той също не изглеждаше имунизиран срещу подобни прелести. Марлене почти видя как в него закипя горещата кръв на желанието.

Въпреки това той се поколеба. Погледът му се плъзна покрай Марлене, която стоеше точно пред него, гола и съблазнителна. Очите му потърсиха с интерес очите на Дебора. Това, което видя, му хареса: устните на Дебора бяха полуотворени, страните ѝ — покрити с нежна руменина, а зениците — разширени. Цялото ѝ тяло излъчваше изненадваща готовност.

Албрехт се обърна към Марлене и с възхищение огледа голото ѝ тяло. После я хвана за ръката, насочи я към леглото и седна. Тя застана

в очакване пред него. Усещаше, че той иска да поеме командването. И правилно.

Албрехт даде знак на Дебора да се приближи и размаха недвусмислено лъскавите си черни ботуши — двете млади жени трябваше да ги събуят. Те го сториха, а след това го съблякоха напълно. Марлене изчезна за малко в банята и се върна със съд с гореща вода и гъба. Измиха го заедно с бавни, съблазнителни движения, при което Албрехт целуваше всяко местенце гола кожа, което му се предлагаше, и милувките му бързо ставаха все по-смели.

Скоро те се превърнаха в диво кълбо от стенещи, преплетени едно в друго тела. За разлика от Албрехт и Дебора, Марлене не харесваше разменяните помежду им ухапвания и грубости, затова пък ги раздаваше охотно. Това, което беше акт на чиста страст за Албрехт, изискваше цялото ѝ самообладание, за да преодолее антипатията си и да обуздае омразата си.

[1] Шмалцовник (пол.) — жаргонна дума, първоначално за контрабандист, търговец на крадени вещи и рушветчия; по време на германската окупация: доносник и изнудвач, колаборационист. — Б.пр.

↑

ЧЕТИРИЙСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА

Легнала на самия ръб на леглото, Марлене разкриви лице в гримаса на отвращение. Последната ѝ „тройка“ беше преди повече от две години. Тогава го бе направила от любов, заради Якоб. Пак заради Якоб се беше включила и в полската Съпротива. Той бе един от нейните водачи. Едно време тя и Якоб бяха двойка, но това беше отдавна, още преди войната. Някога ѝ казваше, че я обича, и въпреки това я бе напуснал.

Сантименталните обвързаности само пречат на делото по време на война, твърдеше той. Оттогава се виждаха спорадично. От време навреме Якоб се възползваше от тялото ѝ като от добро ядене. Тя се задоволяваше с това, защото още го обичаше. Войната нямаше да продължи вечно, а Марлене бе твърдо решена да я надживее.

В началото Якоб я беше попитал докъде би стигнала, за да бъдат изгонени нацистите от страната, и тя без колебание бе отвърнала: „До края“. *Е, и ако случилото се току-що не беше ярко доказателство за това*, помисли си мрачно тя. Копнееше да се върне във ваната, за да отбие отвратителната миризма на нацист, едва се сдържаше да не потрепери от погнуса.

Албрехт се обърна тромаво към нея, унесен в полусън. Сграбчи я за талията и я притегли с яка хватка към себе си. Изглеждаше заситен и щастлив. Самодоволното му изражение ѝ напомни за стария тлъст котарак от детството ѝ, който един ден, по-скоро по случайност, беше хванал мишка.

Въпреки отвращението и настоятелното си желание да скочи от леглото и да се измие Марлене си наложи да лежи спокойно. Преизпълнена с омраза се взираше в тавана, докато злото спеше сладко до нея върху копринените чаршафи. Умът ѝ не го побираше: Европа гори, а хората, отговорни за този пожар, се отдават на разтоварващ сън.

Докато слушаше равномерно дишане на Албрехт, тя се запита какво ще става по-нататък. Обикновено премисляше обстойно постъпките си и възможните последствия и чак тогава чертаеше точен план.

Днес обаче ситуацията се бе развила много бързо и тя беше принудена да действа интуитивно. Сега всичко зависеше от Дебора. Марлене усети, че момичето също лежи будно в леглото. За какво ли си мисли? Че включването ѝ в играта на по-опитната ѝ приятелка е било грешка?

Колкото повече се проточваше мълчанието, толкова повече се ускоряваше сърдечният ритъм на Марлене. Дали бе сгрешила в преценката си за момичето? Животинските инстинкти на Дебора по време на любовната игра я бяха смаяли. Младото девойче бе проявило необуздаността на опитна куртизанка. И какво означаваше това хапане и дращане? Марлене знаеше, че немалко мъже дават воля на садистичните и мазохистичните си настроения в леглото, но при Дебора това я смущаваше. Да, и преди подозираше, че момичето е обсебено от безграничен глад за живот, но въпреки това беше удивена от примитивната, изцяло подчинена на инстинктите страст, която ѝ се разкри днес. Никога не бе срещала подобно нещо у толкова младо същество.

Освен това Марлене доби още едно важно впечатление за Дебора: девойката май беше доста своенравна и проявяваше това си качество от време на време. Така например не се бе поддала на всеобщата склонност към прекомерното консумиране на алкохолни напитки, защото не ѝ понасяха. Придържаше се към самоналожени граници. Момичето беше същински диамант, но се нуждаеше от старателна шлифовка.

— Будна ли си? — наруши мълчанието Дебора.

— Да — шепнешком отвърна Марлене. — За какво си мислиш сега?

— Че си една *печена безсрамница*, както биха казали у нас, в Бавария — тихо се изкикоти Дебора и се протегна блажено като котка на перваза на прозореца — женският еквивалент на спокойния сън на Албрехт.

— Аха. И какво по-точно значи това? — Марлене продължаваше да бъде нащрек.

— Че не си страхливка.

— О, мерси. Как мислиш, дали може да стана и да отида в банята? Или ще събудя Албрехт?

— И да го събудиш, какво толкова, да не сме негова собственост — отвърна самоуверено Дебора. Тя отминаваше случилото се с небрежност, граничеща с безчувственост. Марлене се зачуди дали е възможно една девойка, ненавършила осемнайсет, наистина да е толкова дебелоока. Измъкна се внимателно от леглото; Албрехт само изсумтя, но не се събуди.

Марлене събра дрехите си, разпръснати из цялата стая, пристъпи към огледалото, все едно искаше да се огледа, при което уж случайно изпусна светлосиньото сако на костюма си върху малката локва. Избърса я леко, докато вдигаше дрехата, и скришом погледна към леглото, за да се увери, че Албрехт не я наблюдава. Затова пък Дебора я видя и кимна одобрително, после също се измъкна от леглото и боса я последва в банята.

— Леле — възкликна тя при вида на съсипаните дрехи в ръцете на Марлене. — Това май вече не става за обличане. Ще ти донеса от моите. — Тя изчезна за кратко в спалнята и се върна със сива рокля и подходящо сако към нея. — Ето, това трябва да ти е по мярка.

— Благодаря. — Марлене беше побързала да се върне във ваната. Мразеше да се разхищава хубавата вода, вече поизстинала — точно подходяща да охлади горещата ѝ кожа.

Дебора стоеше нерешително, очевидно се колебаеше дали да не влезе във ваната при Марлене. Приятелката ѝ обаче я лиши от тази възможност, като се изправи и с благодарност пое кърпата, която ѝ подаде все още голата девойка.

Докато се подсушаваше, за първи път имаше достатъчно време да се възхити на голото тяло на Дебора. Трябваше да признае, че всичко в това момиче беше съвършено: високите млади гърди, увенчани с малки розови връхчета, нежната талия, краката, добре оформени и дълги. Гладката кожа, блестяща като прясна сметана. Нищо чудно, че Брунман беше луд по нея. Младото тяло на Дебора се намираше в началния стадий на съзряването ѝ като жена, но тя притежаваше естествен талант за висшето изкуство на прелъстяването. Щом забеляза, че я оглеждат, Дебора вирна глава — самоуверено и без капчица свян, сякаш питаше: *Харесвам ли ти?*

Марлене ѝ се усмихна нежно.

— Вземи си вана или поне си облечи някакъв халат. Виждам, че ти е студено — тя потупа Дебора по настръхналата от студ ръка.

Изведнъж се намръщи, стисна я силно и я извърна нагоре. — Какво е това? — попита с остър тон. Както Албрехт преди нея, сега и тя беше открила множеството бледи белези, някои от които успоредни, други не. Останалите рани на Дебора — ожулванията и синините, бе приписала на грубата любовна игра. Но тези бяха по-стари и от различен вид. Тя беше почти сигурна, че са порязвания с нож. Застана нащрек — беше виждала вече такива белези у друго младо момиче, като израз на душевните ѝ мъки.

— Нищо. — Дебора, внезапно засрамена, измъкна бързо ръцете си.

Марлене сметна за по-разумно да не настоява повече — може би някой друг път. Вниманието ѝ беше ангажирано с по-спешни въпроси. Например, как да се добере до документите на Брунман в трезора и дали Дебора все още има желание да ѝ помага.

Всичките ѝ сетива бяха насочени към една цел: Дебора сама да зачекне темата, инициативата трябваше да дойде от нея. В противен случай сега щеше да се сбогува и да направи нов предпазлив опит при следващата им среща. Обличаше се бавно, за да протака. Дрехите на Дебора ѝ паснаха като шити за нея, само дето ѝ бяха малко тесни на раменете и в талията.

Междувременно Дебора, загърната в халат с инициалите на хотела, седеше на ръба на ваната и игриво разбъркваше студената вода с деликатната си ръка. След като се облече напълно, Марлене нахлузи обувките си на бос крак. Наведе се, закопча каишките, после се изправи, застана пред огледалото и оправи с пръсти косата си. Изведнъж Дебора промълви не особено тихо:

— Искам и аз да стана от Съпротивата.

— Шшшт — просъска Марлене и бързо извърна глава към вратата на банята — беше масивна и затворена, но въпреки това... и най-малкият намек можеше да събуди подозрения, и най-малката грешка — да доведе до собствената ѝ смърт.

Тя седна до Дебора на ръба на ваната и настоятелно зашепна:

— Не можем да говорим тук. Утре преди обед, по същото време, ще мина да те взема. Тогава ще обсъдим всичко. Но отсега ти казвам едно: знам колко ще ти е трудно, но в никакъв случай не споменавай повече пред Албрехт за еврейските транспорти, чуваш ли? По никакъв начин не бива да проявяваш солидарност с евреите, а също и с

поляците. Дръж се съвсем нормално и никога не го питай за чантата, камо ли за трезора. Досега не си го питала, не бива да го питаш и в бъдеще. Това веднага би събудило подозрителността му. От доверието му към теб зависи животът и на двете ни. В противен случай ще бъдем мъртви по-бързо, отколкото мога да кажа *шери*. Разбра ли?

— Естествено — намигна Дебора, без да проявява признаци на страх. — Може ли да ти задам още един въпрос?

Марлене се беше изправила, за да хвърли последен критичен поглед в огледалото.

— Разбира се — каза тя на отражението си и нанесе с показалец малко руж върху бузите и устните си.

— Защо си в Съпротивата? Мислех, че си актриса?

Марлене се обърна бавно към нея. С блеснали очи зае подходящата поза и издекламира:

— *Адът е празен, защото всички дяволи са на Земята.* — После с нормален тон продължи: Това е от *Бурята* на Шекспир, *шери*. Сега светът е моята сцена.

ЧЕТИРИЙСЕТ И ВТОРА ГЛАВА

На следващия ден Марлене се появи точно в уреченото време. Двете млади жени отидоха отново в парка „Планти“ и се настаниха на самотна пейка встрани от пътеката. Седяха там два часа, допрели глави, и Дебора получи първия си урок в изкуството на шпионажа.

Марлене се въздържаше да ѝ разкаже за групата — нито колко е голяма, нито кой влиза в нея, нито дори, че водачът ѝ се казва Якоб. Вместо това го наричаше Павел.

Дебора трябваше да се научи да внимава за всичко, което се говори около нея. Тя се събираше с цял куп важни функционери и най-малката информация можеше да се окаже от изключителна важност, дори когато на нея не ѝ изглеждаше така. Не биваше обаче да показва, че слуша внимателно, нито пък да си записва дори дума от чутото. Трябваше да запомня колкото е възможно повече и да го предава устно на Марлене при ежедневните им срещи.

Това обаче невинаги щеше да е възможно. Понякога Ернст настояваше Марлене да го придружава в кратките му пътувания. Той беше офицер от Армията на резерва^[1], отговарящ за подкрепленията и логистиката, и по тази причина често пътуваше. Тогава Дебора трябваше да чака завръщането на приятелката си. Съвсем наскоро Албрехт я беше информирал, че работата му изисква продължаване на пребиваването им в Генералгубернаторството с още няколко седмици, така че нямаше да се приберат в Мюнхен преди юни.

Според заповедите на Якоб никое външно лице не можеше да има контакт с повече от един член на групата. Ако се провалеше, Дебора щеше да повлече след себе си само Марлене. Самата Марлене познаваше, освен Якоб малцина от групата, и то под псевдоними. Само за Якоб беше сигурна, че наистина е Якоб.

Дебора слушаше внимателно и зададе няколко въпроса, на които Марлене отговаряше тактично, без да нарушава принципите на конспирацията. Сама се поздравя за избора — момичето се оказва усърдна ученичка, схващаше бързо и задаваше правилните въпроси.

Следващият ѝ въпрос обаче я свари напълно неподготвена и я накара да се почувства неудобно:

— Ти си влюбена в този Павел, нали? — И понеже Марлене не отговори веднага, продължи: — Хайде де, нали видях как говориш за него. Наблюдавах те внимателно, не изглеждаш така, когато говориш за Ернст — триумфално завърши тя.

Марлене се усмихна насила и за миг прокле удивителната наблюдателност на момичето. Реши да ѝ каже половината истина:

— Навремето, да. Но беше отдавна. Сега сме само добри приятели. — *Якоб*. Заради него тя спеше с разни нацистки величия, пребъркваше джобовете и багажа им и ги подслушваше. Би направила всичко за него. А понякога го мразеше, задето го допуска.

Следващите думи на Дебора я изтръгнаха от мислите ѝ:

— Бих искала да се запозная с този Павел. Какъв е? Добре ли изглежда?

— Я кажи, да не би да не си чула какво ти говорих досега? — възмути се Марлене. — Никой, наистина никой няма контакт с други хора от групата. Аз съм и ще бъда единствената ти връзка. Това е предпазна мярка за всички нас. И престани да превъзнасяш Павел, сякаш е някакъв романтичен герой. Знам, че си само на седемнайсет, но сега не е време за мечтания. Хубавичко си помисли дали наистина искаш да го направиш. И при най-малката грешка рискуваш живота си. Тогава ще те затворят, ще те бият и ще те измъчват, докато не издадеш всичко, което знаеш. Още можеш да се откажеш. Не си направила нищо. А аз моментално ще изчезна от живота ти. — Тя се надигна от пейката, сякаш възнамеряваше веднага да изпълни заканата си.

— Защо се палиш толкова? Само попитах. Освен това след няколко седмици ще стана на осемнайсет. — Дебора се нацупи като котенце и придоби толкова детински вид, че Марлене отново се усъмни дали е взела правилното решение, вербувайки това момиче. Изведнъж рискът ѝ се видя несъразмерно голям. Да, Дебора със сигурност имаше добри заложи, но беше твърде неуравновесена и стихийна.

После въздъхна примирено. Късно беше за съмнения. Вече можеше единствено да държи здраво ръката на Дебора и да се надява на най-доброто. Войната навлизаше в решаваща фаза. Марлене знаеше, че те бяха твърде малко на брой и почти нямаха възможности.

Още преди войната в Полша съществуваше антисемитско движение. Някои поляци сътрудничеха на немците и толерираха случващото се с евреите. Малкото гласове на разума бяха замлъкнали, целият интелектуален елит на Краков отдавна бе избягал или изстребен от нацистите. Още през ноември 1939 година бяха избити всички професори от прочутия Ягелонски университет, основан през XIV век, един от най-старите в Европа.

Тяхната нелегална група беше малка, нямаше почти никаква подкрепа и преди всичко — нямаше пари. А да нямаш пари значи да нямаш оръжие. Затова беше толкова важна всяка, дори най-малката информация за враговете им. По-важна от нейния живот и от живота на приятелката ѝ. Но Марлене не го изрече на глас. Всъщност още се страхуваше, че Дебора може да даде заден ход. Според Якоб Албрехт Брунман бил важен фактор в тази война. Якоб бе успял да събере някои сведения за Брунман от други източници. Ако беше вярна дори част от тях, то приятелят на Дебора имаше централна роля във втората голяма война на нацистите: унищожаването на всякакъв еврейски живот и култура в Европа.

Това беше една от причините да се присъедини към Еврейската бойна организация. Самата тя беше половин еврейка. Всъщност Марлене се казваше Ана фон Дюркхайм.

Майката на Ана беше галицийска еврейка от Краков, а баща ѝ — млад германски благородник. Типичният за онова време неравен брак поради разликата в произхода. Тя — бедното славянско слугинче, той — господарският син. Старият барон лишил единствения си син от наследство, понеже си бил избрал жена много под тяхното ниво. Бащата на Ана се сражавал като офицер в Първата световна война и загинал във Франция през 1918 година, в последните дни на войната, без да научи, че ще има дете. Само няколко месеца по-късно, малко след като родила Ана, майката се споминала от испанския грип.

Ана бе отраснала в Берлин под крилото на баба си и дядо си, които все пак приели внучката след загубата на единствения си син. Тъкмо завършила гимназия, когато нацистите започнали да депортират евреите. Тя веднага се бе включила към една студентска организация, която помагаше предимно на евреите, неразполагащи със средства, да избягат от Германия. В началото на 1939 година Гестапо я бе заловило и тя беше попаднала в ръцете на садиста Хубертус фон Грайф. Дядо ѝ

бе задвижил всички възможни връзки, за да я измъкне от затвора; това му струваше безкрайно много услуги и половината богатство.

Месецът, прекаран в лапите на Гестапо, не бе успял да пречупи волята на Ана. Напротив, натрупаният опит беше укрепил още повече намерението ѝ да продължи борбата за спасяването на евреите. Против волята на баба си и дядо си през пролетта на 1939 година тя бе дошла в Краков, за да потърси семейството на майка си и да открие своите корени. И ги бе намерила: семейството, двете по-големи сестри и техните мъже, я приеха с отворени обятия.

В Краков Марлене бе срещнала Якоб, влюбила се беше до уши в него и решила да остане завинаги.

Но накрая нацистите бяха дошли и в Полша, и в Краков. Ана бе последвала Якоб в Еврейската бойна организация, бе променила външността си и приела името Марлене Калтен. От две години водеше рискован двойствен живот.

Опасенията на Марлене се оказаха напразни.

Дебора беше все така твърдо решена да се хвърли в това ново, вълнуващо приключение. То я караше да се чувства по-свободна и най-вече — възрастна. Особено ѝ харесваше, че по този начин бе станала част от нещо голямо и смислено — нещо, за което Албрехт не знаеше и от което беше изключен.

Марлене заговори отново за книгата от чантата на Албрехт.

— Но нали ако ги откраднем, той веднага ще разбере? — възрази Дебора.

— Разбира се, че няма да ги отнеса със себе си, овца такава. Само ще ги прегледам и ще ги фотографирам. Той няма да забележи, че са пипани. Но най-напред да помислим как да се доберем до тях.

— Мога да се опитам да разбера комбинацията за сейфа — предложи Дебора с възторга на новопосветена.

— Как ще го направя? Ще застанеш зад Албрехт и ще го гледаш как отваря? Не, това би било твърде очебийно. — Марлене поклати глава. — Албрехт Брунман е известен със своята крайна подозрителност. Може да се усъмни. Не е нужно да се излагаш на опасност. Хм, едва ли можем да се надяваме, че някой път ще забрави

да прибере документите в трезора. Това би било най-лесното. Ама защо му е да ни улеснява — намръщено заключи Марлене.

При последните й думи Дебора наостри уши.

— Напротив! Това даже се е случвало на няколко пъти. Но не и откакто сме тук, в Краков. Съжалявам, Марлене, но досега не съм внимавала специално за това. — Дебора искрено се натъжи, задето не бе обръщала внимание на нещо толкова важно.

Тя се напъна да си спомни малкото случаи, в които Албрехт просто оставяше чантата на масата или на дивана и едва по-късно преместваше съдържанието ѝ в трезора. Всъщност това се случваше само когато тя го посрещаше нетърпеливо на вратата и не му даваше да си поеме дъх, а жадно го замъкваше в леглото.

Можеше да се получи така: тя ще отвлече вниманието на Албрехт и ще го обърка до такава степен, че да забрави за момент злоещата си чанта. После ще го убеди да отскочат до бара на хотела. Дебора имаше втори ключ за апартамента, който щеше да даде на Марлене. Албрехт носеше своя ключ винаги със себе си. Марлене щеше да се скрие в стаичката на чистачките, намираща се в коридора точно до техния апартамент. Щом заснемеше документите, щеше да заключи и да остави ключа в стаичката, откъдето Дебора да си го вземе при първа възможност. Тя издърдори плана си на един дъх.

Марлене го прие благосклонно.

— Само дето трябва да извадим голям късмет, за да стане от първия път. В този хотел са настанени само германски офицери, функционери и цивилни спекуланти, които въртят сделки с нацистите. Няма начин да седя часове наред в онази стаичка и да разчитам на късмета си. Какво обяснение ще дам, ако случайно ме открият...

Марлене направи друго предложение, което обаче изглеждаше още по-рисковано: да изчака Дебора и Албрехт да излязат, а после пак с ключа на Дебора да проникне в апартамента, придружена от помощник с технически умения, и да отвори сейфа. Проблемът беше, че не знаеше дали в тяхната група има човек, който да разбира от трезори. Якоб трябваше да се послуша — което увеличаваше риска с включването на още един посветен в делото. Проблематично беше и това, че върху ключалката сигурно щяха да останат следи. А нали искаха на всяка цена да избегнат пораждането на съмнения у Албрехт.

Най-лесното, разсъждаваше Марлене, би било да използват приспивателно, но трудно щеше да се сдобие с него. Якоб се беше опитвал многократно, и все без резултат. Освен това последиците, които неминуемо щяха да настъпят на другата сутрин, щяха да породят подозрения у недоверчивия Брунман. Двете млади жени обсъждаха и претегляха известно време евентуалните рискове.

Накрая Марлене се съгласи с плана на Дебора, макар че отсега се ужасяваше при мисълта вечер след вечер да чака напразно в стаичката, тръпнеща от нетърпение и обзета от страх, че ще бъде разкрита от някой хотелски служител. Всеки шум, всяка стъпка щяха да я хвърлят в ужас, докато чуеше спасителния код, който беше договорила с Дебора. Ако по пътя към бара Дебора кажеше: „Нямам търпение да изпия чаша шампанско, Албрехт“, това щеше да означава, че чантата е прибрана в сейфа и Марлене може да си върви, без работата да е свършена. Ако обаче Дебора подхвърлеше „Каква хубава вечер!“, значи чантата беше оставена без надзор в апартамента.

В такъв случай щеше да се вмъкне незабелязано вътре, да фотографира документите и пак незабелязано да изчезне от хотела. Марлене трябваше на всяка цена да избегне вероятността някой да я заговори или да я покани на питие в бара, където неминуемо щеше да срещне Албрехт и Дебора. Напълно възможно беше някой от мъжете, гости на хотела, да я разпознае като любовницата на Ернст.

След четири опита в рамките на девет дни — междувременно се наложи Марлене да придружи Ернст в негова командировка, а Албрехт се връщаше от тайнствената си работа посред нощ — още не бяха осъществили плана си. През тези дни и нощи Дебора се стопи от напрежение и дори пеенето не ѝ носеше желаното облекчение.

За първи път младата жена разбра как нещо, което иначе човек прави по собствено желание и с наслада, изведнъж може да се превърне в изпълнение на досаден дълг. Случи се така, че още първата вечер, докато Марлене бдеше в съседната стаичка, тя се прояви като изключително нервна и припряна в любовната игра, а това направи впечатление на Албрехт, та ѝ се наложи да се извинява с внезапно главоболие.

[1] Армия на резерва в Третия райх — съставна част от Вермахта наред с действащата армия. — Б.пр. ↑

ЧЕТИРИЙСЕТ И ТРЕТА ГЛАВА

Скоро постоянното напрежение си каза думата. С всеки изминал ден приятелките ставаха все по-раздразнителни. Достатъчна бе някаква дреболия, за да се хванат за гушите. Още по-трудно се сдържаха и да не повишават тон — бояха се от нежелани подслушвачи.

Но пък бързо се сдобряваха; в повечето случаи за това се грижеше Марлене, която винаги се стремеше към хармония и уравнивост. Малките, непредпазливи стъпки на Дебора постоянно я докарваха до крайна възбуда.

— Какво си направила?! — ужасено възкликна за пореден път тя, но тутакси овладя гласа си. Беше късен следобед, седяха на дивана в апартамента. Току-що Дебора беше признала пред Марлене как предишната вечер упрекнала Албрехт, че за него глупавата му чанта била по-важна от нея.

Дебора започваше да губи кураж — колкото и рафинирано да подхождаше към Албрехт, колкото и умело да го прелъстяваше, той, за разлика от първите дни на връзката им, винаги запазваше хладнокръвие и я отблъскваше лекичко, макар и през смях, за да прибере в сейфа скъпоценните си книжа.

— По дяволите, нали ти казах да се правиш, че тази чанта не съществува за теб! — Тъй като нямаше възможност да се развика, Марлене изрази гнева си с канонада от удари по възглавниците на дивана. *Това проклето дете щеше да провали всичко!*

В късния следобед Марлене се срещна с Якоб и му разказа за хода на нещата. Той обаче само сви широките си рамене:

— Е, и? Тя се държи като всяко младо момиче. Ревнува от тази чанта. Вероятно реакцията ѝ дори не е грешка от нейна страна, а е по-скоро естествена. Може би просто ви е нужен нов план. Времето изтича между пръстите ни. Отдавна е взето решение за унищожението на полските евреи. Все повече от тях са натикани в гетата. Днес получих тревожни новини от Варшава. В близко време планираме голям удар по нацистите. Ако успеем, нашето положение ще стане още по-несигурно — немците ще започнат да се вглеждат във всяко

проклето камъче. Ето защо трябва преди това непременно да се доберем до информацията на Брунман. Така че измисли нещо, Марлене, и то бързо.

След два дни и още една караница с Марлене Дебора беше на прага на отчаянието. По въпроса с чантата не бяха напреднали и на йота. Освен това тя недоволстваше от шпионската си дейност — беше очаквала много повече. Искаше да се почувства като истинска шпионка и да допринесе за делото с нещо велико и важно. Но досега не бе постигнала нищо, освен дето подслуша няколко разговора на маса и предаде съдържанието им на Марлене. И без това никога нямаше да научи дали поне частица от тях е полезна за Съпротивата. След като досега не можа да се прояви като шпионка, тя реши поне да пробва какво е да се движиш из Краков като обикновена полякиня. Всъщност Дебора изпитваше удоволствие да привлича погледите с шикозните си дрехи по време на разходките си, но сега искаше най-после да разбере какво е да не ти обръщат внимание и да се слееш с тълпата, така да се каже — да потънеш в нея и да бъдеш никой. Освен това умението да влиза в други роли беше част от сценичното й образование. От малка беше наблюдавала у дома майка си да разучава роли и я бе имитирала.

Без да му мисли много, извади от гардероба тъмна работна престилка и забрадка — наскоро беше купила тези две неща на пазара. Повечето жени по улиците на Краков се обличаха именно по такъв невзрачен начин. Репетира дълго пред огледалото, промени стойката си, като сгущваше глава между вдигнатите рамене. Да, Дебора кимна доволно на отражението си: да, тя изглеждаше като съвсем различен човек в този си вид, с коса, скрита под забрадката и в безформената престилка. Дори Марлене нямаше да я познае! За да не прави ненужно впечатление в хотела, съблече простоватата си маскировка и я намъкна едва в една тиха странична уличка.

В много отношения „Ринек гловни“, централният площад на Краков, се различаваше съществено от Мариенплац или Виктуалиенмаркт в Мюнхен — но все пак имаше и прилики. Дебора не би могла да каже защо, но там се чувстваше по странен начин като у дома. Площадът представляваше квадрат двеста на двеста метра и през

Средновековието е бил смятан за най-големият площад в Европа. Опасваха го множество буржоазни къщи, повечето двуетажни, с тесни фасади и дълбоки дворове. През вековете върху тях се бяха упражнявали различни строители, украсявайки ги богато с барокови и ренесансови елементи.

От едната страна площадът граничеше с прочутата фабрика за платове „Сукиеннице“, най-голямата сграда в града. В средата на XVI век тя била построена от един италиански архитект, Санти Гучи, в ренесансов стил. От старото кметство беше останала само кулата.

Но на хората сред тези великолепни кулиси им липсваше характерното за всеки пазар настроение, единствено това смущаваше Дебора. Виктуалиенмаркт от нейното детство беше пъстър и шумен, там царяха блъсканица и викове, дори през последните години, когато предлаганите стоки вече не бяха толкова изобилни и разнообразни, но въпреки това винаги се усещаше радостта на мюнхенци от продаването и пазаренето.

Полските продавачи и клиенти, напротив, изглеждаха странно притеснени, сякаш се намираха под постоянно напрежение. Много от купувачите излъчваха припряност, сякаш бързаха да напазаруват и час по-скоро да се приберат вкъщи. Дебора го забеляза чак след като Марлене изостри наблюдателността ѝ. Сега тя коригира още веднъж стойката си и се опита да подражава на една селянка, която носеше кошница в едната си ръка, а с другата държеше забрадката си под брадичката. Непременно трябваше и тя да си купи такава кошница!

Често, когато се озовеше на площада, Дебора подиряше с поглед паметника на Адам Мицкевич, винаги заобиколен от ято гълъби. Марлене ѝ беше разказала, че според легендата всички тези птици били прокълнати рицари. Най-много от всичко Дебора харесваше църквата „Успение на пресветата Дева Мария“ с двете ѝ внушителни кули и често я посещаваше. Сама не можеше да каже защо, но в тази църква по странен начин се чувстваше близко до своите любими хора у дома, сякаш Божият храм имаше директна връзка с Мюнхен. Дали това се дължеше на тихото мърморене на малобройните стари, облечени в черно жени, разпръснати по иначе празните пейки, докато упованието им в Бог се смесваше с аромата на тамян? Във всеки случай църквата облекчаваше носталгията на Дебора по дома. И днес тя се насочи право към нея.

Изведнъж чу виковете съвсем наблизно. Обърна се автоматично в посоката, от която беше чула „Стой, спри на място!“ и видя, че към нея тича непознат мъж.

Тя отстъпи вдясно.

За съжаление мъжът имаше същата идея, блъсна се с все сила в Дебора и я повали на земята. При падането главата ѝ се удари болезнено в паважа. Инстинктивно опита да се опре на ръцете си. Седнала на земята, огледа ожулените си длани, от драскотините течеше кръв. Потърси с поглед чантата си, докато се сети, че днес не носеше такава — елегантната крокодилска кожа нямаше да подхожда на облеклото ѝ. Значи нямаше и носна кърпа.

Чу до себе си стоновеите на мъжа, който я бе повалил. Човекът беше на възраст и носеше протрит костюм. Недалеч от него се търкаляха счупени очила. Очевидно при падането го беше заболяло повече от нея, защото лежеше, свит като ембрион, и притискаше рамото си. Дебора се премести към него.

— Здравейте, чувате ли ме?

Ала преди човекът да отговори, дотърчаха други двама мъже, явно неговите преследвачи. Бяха в униформата на служители на СС. Дебора знаеше от Марлене, че главно те охраняваха концентрационните лагери в Генералгубернаторството и бяха отговорни за повечето убийства и жестокости. Единият я избута грубо настрана с върха на ботуша си, така че тя се претърколи и падна на лактите си, после полицаите заедно сграбчиха мъжа за ръцете и го изправиха на крака. Раненият скимтеше от болка.

— Как смеете! — възмутено викна Дебора, от една страна, понеже не беше свикнала на подобно грубиянско отношение, но преди всичко заради ранения човек, който ѝ заприлича на един от професорите от мюнхенската консерватория и тя искрено го съжали.

— Млъквай, жено! Тази чифутска свиня не те засяга — излая единият от преследвачите. От устата му я лъхна миризмата на застоял алкохол. Дебора направи отвратена физиономия. Мъжът беше висок, с бледо лице и подли очи.

— Хайде, Ади — провикна се той към другаря си. — Събуй гащите на този тип!

Междувременно около тях се беше насъбрала малка група зяпачи. Дебора не можеше да повярва на очите и ушите си. Вторият

войник наистина свлече панталоните на мъжа пред очите на всички и разголи гениталиите му! После сграбчи пениса му, дръпна го силно и извика:

— Знаех си аз! Обрязан е! — Извади оръжието си и го долепи до слепоочието на изтерзания човечец, който беше затворил очи от срам и ужас: — Ей сега ще умреш, чифутска свиньо!

Дебора се отърси от смайването си и изпита огромен гняв. Пренебрегвайки съвета на Марлене никога да не застава между ловеца и пляката, тя се хвърли с цялото си скромно тегло между двамата:

— Веднага престанете! Този човек не е направил нищо. Той е просто...

Не можа да продължи. Бледият я сграбчи и я хвърли грубо на земята.

— Ти, чифутска курво, нямаш думата! — Той хвана Дебора за косата — забрадката ѝ се беше развързала, и я изправи на крака. Тя крещеше и диво размахваше ръце. Мъжът, който я надвишаваше с две глави и чиято униформа беше опъната от мощните му рамене, вдигна десния си юмрук и го заби като на шега в корема ѝ.

Сякаш разкъсана на две, Дебора се строполи върху твърдия паваж, в зрителното ѝ поле се развяха червени воали. В продължение на няколко секунди не можа да си поеме въздух. Докато се бореше да не загуби съзнание, с периферното си зрение отбеляза, че някой се опитва да ѝ се притече на помощ. Но този някой също беше повален с юмручен удар. Бледият войник застана над спасителя ѝ и изрева, разпръсквайки слюнка:

— Какво? Още един чифутин? Тук трябва да има цяло гнездо. Ставай и сваляй гащите!

Дебора, която най-после си пое дъх, но още не можеше да произнесе и дума, с удивление откри кой беше нейният защитник — Осман. Вместо униформа той носеше простичкото облекло на полски селянин. *Какво търсеше Осман тук?* И защо не е в униформа, ами се е предрешил като нея, зачуди се тя. И понеже Осман отказваше да стане, есесовецът извади пистолета си и се прицели в коленичилата на земята Дебора.

— Ще броя до три и ако дотогава още не си ми показал мръсната си пишка, ще пробия дупка в главата на тази курва. Едно, две...

Осман се изправи и погледна безмълвно към Дебора. Спогледаха се — в очите му беше стаено цялото страдание на света. После той разкопча колана си, пусна панталона да се свлече на земята и смъкна долните си гащи. Дебора извърна глава. Очите ѝ се изпълниха със сълзи на болка и състрадание. Бледият есесовец се втренчи, сбърчи чело, присви очи и се приближи до Осман.

След което избухна в смях, сочейки с пръст разголените му гениталии.

— Виж това, Ади! Тази креатура е не само обрязана, ами дори няма ташаци! На това му викат истински изрод. Може би трябва да проверим дали няма копита вместо крака? Какво ще кажеш, а? — и продължи да се превива от смях.

Междувременно спектакълът беше привлякъл още зрители, сред тях и няколко войници от Вермахта, но освен дивашкия рев на двамата есесовци малцина от тълпата се подсмиваха сдържано. Дали от страх, от отвращение или просто от затъпяване, защото в града вече се бяха разиграли много подобни сцени — не беше ясно.

Вторият есесовец се приближи, но не изпусна по-възрастния ранен мъж, ами продължи да го влачи след себе си. После и той се разсмя с блеещ глас.

— Прав си, Руди. Не съм виждал по-грозен екземпляр. Как се казваш, еврейска свиньо? — ревно той срещу Осман.

И тъй като Осман — по негово мнение — не отговори достатъчно бързо, той го удари с все сила през лицето.

— Какво става тук? — прозвуча внезапно авторитетен глас, беше на офицер от СС. Тълпата веднага се раздели покорно пред него.

Двамата полицаи от СС заеха поза „мирно“.

— Спипахме две еврейски свине и тяхната пачавра, хауптшурмфюрер — излая бледият на име Ади и вирна брадичка.

Хауптшурмфюрерът плъзна презрителен поглед по гениталиите на Осман и прикова очи в Дебора, която продължаваше да стои на колене. Човекът се сепна, втурна се към нея и внимателно ѝ помогна да се изправи на крака. Тя се олюля и се облегна на него.

— Мили боже, госпожице Малпран — уплашено възкликна той. — Та това сте вие! Какво се е случило? Да повикам ли лекар? — И се провикна, обърнат към тълпата: — Има ли лекар наблизо? — Ади и

Руди се спогледаха с недоумение. Осман се обу светкавично и дотича при Дебора. Офицерът се опита да му попречи, но тя с мъка прошепна:

— Не... това е Осман... шофьорът... на оберщурмбанфюрера.

Обади се дребен стар поляк с бяла коса:

— Аз лекар, молим. Елате, мой кабинет тук много наблизо — каза той на развален немски и деловито си проправи път между зрителите, следван от есесовския офицер и Осман, които подкрепяха Дебора от двете страни.

Отдалечавайки се, офицерът се обърна към полицаите от СС:

— Вие двамата се връщате незабавно в квартирата си! Бъдете в готовност до второ нареждане! Тази работа ще има последствия! Бъдете сигурни! — заплаши ги той.

Дебора седеше върху твърдата кушетка в мизерния лекарски кабинет с плашещо празни витринки. Нищо не напомняше дори приблизително за добре обзаведения, уютен кабинет на баща ѝ, в който не липсваше нищо и чиято приятна атмосфера даваше на всеки болен чувството, че много скоро ще оздравее.

— Моля ви се, вече съм добре — прошепна тя. Изпитваше непреодолимото желание да се върне веднага в хотела, да се заключи и да притъпи гнева и срама си с ножа.

Лекарят притежаваше леки, пъргави ръце и приятно чувство за хумор.

— Нищо не случило се, малка госпожо. Само дълго време ще има красиви цветове върху корема. Като цвете, да? — усмихна се той и ѝ даде някаква мътна течност. — Добре изпива. Не лошо, не гадно, да? — Напомни ѝ, че трябва да си почива, и допълни: — Ако все пак има лоши болки или червена кръв в тоалетна, моля бързо потърси доктор, моля, моля, да?

След което ѝ разреши да си тръгне. Хауптщурмфюрерът, бидейки чест гост на бара в „Гранд хотел“, я беше разпознал като приятелката на Албрехт Брунман и я придружи заедно с Осман до хотела. През целия път се извиняваше за сполетелия я ужасно лош късмет. Не се извини на Осман. Пред хотела се сбогува доста припряно и изчезна.

Чак сега Дебора се сети, че не ѝ се беше представил поименно. Осман тръгна да се прибира дискретно в стаята си, но тя го спря с леко докосване по ръката:

— Само няколко думи, Осман. Искам да ти благодаря и да ти се извиня. Случилото се беше отвратително. Хората са ужасни. Приемаш ли извинението ми?

В отговор Осман падна на колене. Дебора погледна объркано надолу. Той сведе глава, взе с двете си ръце дясната ѝ ръка, притисна я към челото си и застина така в продължение на няколко секунди. После се изправи и изчезна. Всъщност Дебора смяташе да го попита какво е търсил на главния площад без униформата си. Учуди се: не беше ли носенето на униформа дори задължително за служителите на СС, към които се числеше и Осман като шофьор на Албрехт? Ала Осман бездруго не можеше да отговори на въпросите ѝ.

Тя реши да го попита при първия удобен случай. Загадката разпалваше любопитството ѝ, беше ѝ интересно и дали той ще разкаже на Албрехт за случилото се. Дали да не му разкаже самата тя? Не. Предпочиташе да изчака дали Албрехт ще зачекне въпроса, а после щеше да импровизира. Странно е някак, продължи да размишлява тя. Двамата с Осман се бяха „маскирали“ днес и веднага бяха изпаднали в неприятна ситуация. Дебора разбра, че униформата представлява защита за Осман, който действително притежаваше чуждоземски черти, така както шикозните ѝ костюми я легитимираха като германска дама. Дрехите не само правят човека, но и го предпазват! Нищо чудно, че хората от пазарния площад се снишаваха и гледаха да са колкото е възможно по-невзрачни и да не бият на очи. Никой не искаше да привлече върху себе си вниманието на немците и на техните помагачи.

ЧЕТИРИЙСЕТ И ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

След отвратителното приключение Дебора си взе дълга баня. После си изподраска здравата ръцете с практичния бърснач, който Албрехт тържествено ѝ бе връчил неотдавна и който тя винаги носеше със себе си, и наблюдава как кръвта ѝ капе във водата и я оцветява в розово. После си почина, както ѝ беше предписал дребничкият лекар. Виталната ѝ същност си каза своето и когато Марлене се появи около седемнайсет часа, Дебора се чувстваше почти напълно възстановена.

След десет минути приятелката ѝ си тръгна под предлог, че имала среща с Ернст, но май още се цупеше заради глупавите разногласия между тях двете. Почувствала се пренебрегната, Дебора спонтанно реши да проследи приятелката си. Грабна палтото, шапката и ръкавиците и излезе в коридора. Марлене вече не се виждаше.

По стар навик тя не бе взела асансьора, защото не се чувстваше добре в тесни пространства. Затова пък беше готова да седи часове наред в стаичката на чистачките.

Дебора предпочиташе удобствата. Тя завари асансьора на етаж, празен и приканващо отворил врати. Момчето, което го обслужваше, явно пак се беше запиляло нанякъде. Дебора слезе три етажа надолу, надявайки се да пристигне преди Марлене.

Слезе, огледа се внимателно и тутакси се скри зад един от високите чемширени храсти в саксии, обрамчващи асансьора от двете му страни. В последния момент! След две секунди приятелката ѝ се появи на последните стъпала и прекоси фойето. Дебора тръгна след нея.

Сега, в късния следобед, улиците и площадите бяха оживени, така че не ѝ беше трудно да я следва. Марлене крачеше бързо в посока към Централния пазар. Прекоси по диагонал пазарния площад, на два пъти щеше да я загуби сред тълпата, но вече се досещаше накъде е тръгнала приятелката ѝ: към „Мали ринек“, Малкия пазар, който се намираще зад църквата „Успение на пресветата Дева Мария“.

В района имаше няколко хубави магазина за облекло и шивашки ателиета, както и множество малки заведения и кафенета. И наистина,

Марлене се насочи право към една от най-добрите шивачници в Краков, специализирана за вечерна мода. Приятелката ѝ съзерцаваше витрината с привиден интерес.

Дебора си спомни точно навреме един от уроците по шпионаж и се скри зад ъгъла. Марлене не съзерцаваше витрината, а наблюдаваше в отражението дали не я следят. Едва тогава влезе вътре.

Дебора прекоси тясната улица и спря нерешително пред магазина. Механично погледна към единствената витрина, но не обърна никакво внимание на черната, изкусно драпирана вечерна рокля. Поколеба се дали да влезе. Дали да поиска обяснение от Марлене защо се преструва, че има среща с Ернст, пък после отива на пазар сама? Или да се направи, че и тя е решила да пазарува и че се срещат по чиста случайност? Отхвърли и двете възможности. Марлене щеше веднага да разбере, че Дебора е тръгнала тайно по петите ѝ.

Приближиха се две добре облечени млади дами, съпроводжани от по-възрастни господа, спряха се пред витрината и забърбориха за предимствата на изложената рокля. Господата предпочетоха да огледат достойнствата на Дебора.

Нахалните им погледи ѝ бяха неприятни, изведнъж се почувства на погрешното място. Ентусиазмът ѝ угасна. Колко глупаво беше да тръгне ей така подир Марлене!

Обаче не изпитваше и желание да се върне в хотела. Огледа се нерешително и си спомни за малкото кафене, намиращо се точно зад ъгъла, в тясната уличка на гърба на шивачницата.

Беше ходила няколко пъти в него с Марлене и харесваше двете любезни сестри, които го въртяха и сервираха най-вкусните сладкиши в града. В момента, когато завиваше зад ъгъла, Дебора съзря нещо неочаквано: приятелката ѝ Марлене излезе от задния вход на шивачницата и свърна наляво в най-близката уличка.

Без да му мисли, тя забърза след нея, стъпвайки на пръсти. Успя да види как Марлене хлътна в някакъв вход. Къщите на тази тясна уличка бяха преплетени като кутийки и в перспектива сякаш се стесняваха още повече, като се срастваха на височина. Прозорците бяха малки, гредите над вратите — поставени ниско, и когато стигна до къщата, в която според нея беше изчезнала Марлене, Дебора забеляза три изтъркани стъпала, водещи надолу към входната врата. На железен прът до вратата висеше ръждясала емайлирана табелка,

поклащаща се с тихо скърцане на вятъра. Надписът беше на полски, но под него се мъдреше ясното изображение на ботуш.

Обущарска работилница? Дебора изпита угризения на съвестта. Сама не знаеше какво бе очаквала, но със сигурност не и това — явно приятелката ѝ просто искаше да си поръча чифт нови обувки!

Едва сега призна пред себе си, че тайно се беше надявала да надхитри Марлене, като я проследи до загадъчния Павел.

Опита се да надникне през зацапаното прозорче, но не успя да види нищо. Отвътре не се чуваше нито звук.

После всичко се случи много бързо — дори не ѝ остана време да изпищи. Някой я сграбчи в гръб, една груба, силно миришеща на тютюн ръка ѝ запуши устата, друга се стегна около ханша ѝ. Безцеремонно я натикаха във входната врата. Непознатият я повлече след себе си в помещението. В полумрака се очертаваха само контурите на оскъдното обзавеждане. Миришеше на кожа и на дъбилна киселина.

Мъжът отвори с крак друга стая и с желязна хватка я затегли през дълъг и тесен коридор все по-навътре в тъмнината. Струваше ѝ се, че ще се задуши в ръцете му. После минаха през трета врата, която ги отведе в малко помещение без прозорци. Маса и четири стола. Нищо повече. Единствената светлина идваше от самотна свещ. Край масата седяха двама души и се взираха в новодошлите под слабата светлина.

— Тая душеше отвън — изръмжа якият мъж, без да пуска Дебора, макар че тя риташе и ръкомахаше ожесточено; ефектът беше приблизително същият, като да риташ срещу скала. Едно трябваше да се признае на Марлене — лицето ѝ запази невъзмутимото си изражение.

— А, това си ти — каза само тя и, обърната към Якоб — Павел, поясни: — Позволи ми да ти представя Дебора, малката приятелка на Брунман.

— Ти да не си полудяла? Да се довериш на любовницата на германски нацист? — изръмжа Якоб и могъщият му юмрук се стовари с гръм върху масата, която подскочи, а свещта върху нея затанцува.

Марлене му отправи медена усмивка:

— Е, в крайна сметка и аз съм такава, нали, мили мой? — Тя вдигна тънките си вежди; очевидно това беше някакво тяхно си

послание, чието скрито значение тутакси охлади гнева на Якоб. Той кимна и мъжът пусна Дебора толкова внезапно, че тя се олюля и се хвана за масата, за да не падне.

Якоб се облегна небрежно на стола и протегна дългите си крака, оглеждайки Дебора с присвити очи. Тя вирна глава и предизвикателно отвърна на погледа му. Марлене мълчеше.

— Извини ме за моята неучтивост — пръв наруши мълчанието Якоб, най-нагло заговаряйки я на „ти“. — Седни, моля. Искаш ли нещо за пиене? Имам вода, вино и даже немско кафе. — Без да изчака отговора ѝ, той стана и излезе навън заедно с втория мъж.

Дебора се загледа след него.

— Ти го харесваш — спокойно констатира Марлене. — По-добре се откажи. Този мъж е опасен.

— Е, и? Албрехт също е опасен.

— Нямам предвид такъв вид опасност. Този мъж ще изгори сърцето ти и ще остави след себе си само пепел.

Дебора не желаше да я слуша. Освен това предупреждението беше закъсняло. Както всеки, който виждаше Якоб за първи път, и тя моментално се оказа в плен на магнетизма му. В Якоб имаше нещо мощно, въздействащо, покоряващо — този мъж беше в състояние да завладее света.

Силната страна на Якоб се състоеше в това, че оптимизмът му се предаваше на всеки, който го срещнеше; той беше роденият водач. Дебора бе запленена от него още от първата секунда. Оприличи го с големите смели герои от операта — той беше Тристан и Зигфрид, Алфредо и Ромео. Онова, което първоначално изпитваше — или вярваше, че изпитва — към Албрехт в Цюрих и Виена, беше нищо в сравнение с това, което чувстваше сега към Якоб. Якоб бе мъжът, определен за нея. Точно него беше чакала тя.

— Един ден любопитството ще те погуби — сопна се Марлене и се втренчи в изподрасканата повърхност на масата. Дебора беше притеглила към себе си свещта и си играеше с мекия восък. Двете не проговориха повече до завръщането на Якоб.

Зад него ситнеше миниатюрна старица в дълга черна рокля, крепяща поднос с керамична кана с вино и три чаши. Остави го на масата, отправи беззъба усмивка на Дебора и изчезна като сянка.

Якоб седна, правейки се, че не забелязва царящата в стаята враждебност.

— Защо проследи Марлене? — попита, като че ли между другото.

Дебора не успя да се сети за подходящ отговор на този така конкретно зададен въпрос. Не можеше да признае, че я е било яд на приятелката ѝ и е искала просто да ѝ погоди номер. Сега беше наясно, че е изложила всички на опасност, и се срамуваше за поведението си.

Ала Якоб изглежда или беше прочел отговора по лицето ѝ, или искаше само да види как ще реагира тя на въпроса му, във всеки случай просто махна с ръка.

— Както чувам, имате проблеми с реализацията на вашия план? — Той фиксира Дебора, която тутакси се изчерви. Разбира се, Якоб знаеше, че този план изисква всеотдайното ѝ физическо участие. — Може би трябва да го промените? — Усмивката му беше като на вълк.

— Ако имаш идея, любопитна съм да я чуя — подхвърли раздражено Марлене. Яд я беше на Якоб, който я игнорираше напълно след идването на Дебора.

— Защо просто не си направите още една тройна оргия с Брунман? Примамете го в клопката с меда и му сложете приспивателно в питието, от което да спи часове наред. През това време ще вкараме наш човек да отвори сейфа. Ще фотографираме съдържанието, а когато есесовецът се събуди на сутринта, всичко ще си е както преди. Само дето ще се озове в леглото с две жени, сред куп празни бутилки и със страхотно главоболие. Надявам се това да му е достатъчно като обяснение за дупките в паметта.

— Така, както го казваш, звучи доста лесно. Нали няма да участваш лично — кисело отвърна Марлене. В същото време си помисли, че би било твърде хубаво, за да е истина. До гуша ѝ беше дошло да виси в стаичката ден след ден и да вдишва острия мирис на дезинфекционните препарати. — А разполагаш ли с приспивателно? — попита с надежда тя. Всички лекарства бяха запазени за немците, аптеките бяха под постоянен контрол.

— Точно затова те повиках днес. Най-после успях наистина да се снабдя с нещо. Барбитурат, силно приспивателно. Доставка ми го Панкевич от аптеката в Гетото. Какво ще кажете? Участвате ли? — Якоб отново насочи цялото си внимание към Дебора.

Този път Марлене нямаше възражения. И тя, и Якоб бяха наясно, че сега всичко зависи от готовността на Дебора да сподели отново Албрехт с приятелката си. Щяха да са загубени, ако ѝ хрумнеше да ревнува. Отношенията помежду им бяха доста сложни и Марлене не знаеше всички подробности за връзката им. Дебора сякаш наистина подкрепяше делото, но в редица случаи бе защитавала разпалено Албрехт пред нея.

Така например, когато веднъж Марлене се опита да намекне внимателно, че Албрехт може да има пръст в изчезването на баща ѝ, момичето се разфуча като фурия насреща ѝ. Всъщност Марлене отдавна подозираше, че Дебора е доста зависима от Брунман, но не би могла да каже дали това почива на взаимност. Трудно можеше да се прецени Брунман, но факт беше, че и двамата обичаха болката. А болката създаваше също толкова силна връзка, както любовта. Във всеки случай Дебора, изглежда, имаше пълно доверие на Албрехт — и въпреки това го мамеше. Беше изтъкана от противоречия, така че Марлене никога не знаеше предварително каква реакция да очаква от нея. Отделно от това, самата тя не беше в особен възторг от плана на Якоб.

Не защото планът бе лош, а защото Якоб я изпращаше отново в леглото на Албрехт без никакви скрупули. Щеше да ѝ коства доста усилия да превъзмогне отвращението си и да се въргаля пак в кревата с този дяволски нацист. Кой знае защо, с Ернст ѝ беше много по-лесно.

Това може би се дължеше на факта, че Ернст не беше истински нацист. Още преди 1933 година е бил професионален военен и сега просто си вършеше работата в Армията на резерва. По принцип беше безобиден. И наистина я обичаше. Внезапно Марлене се изпълни с гняв към Якоб. Якоб, който я бе превърнал в нацистка курва. *Ще ми платиш за това*, ядно си помисли тя. В същото време знаеше, че кавгата им ще завърши както винаги — щяха да се нахвърлят един върху друг като диви животни и да се търкалят по пода, а Якоб отново щеше да наложи своята воля.

Тя, Марлене, щеше да участва в поредната „тройка“ с обичайната рутина, докато Дебора не притежаваше такава рутина — трябваше наистина да го иска, за да се получи. Първия път беше хваната натясно от ситуацията, но естествената ѝ страстност и удоволствието ѝ от импровизацията бързо бяха взели връх. Следващия път моментът на

изненада щеше да липсва. Как ще се държи това странно момиче, когато всичко е планирано предварително и изходът е известен?

Дебора се забави с отговора. Държеше шапката си и скубеше едно по едно подредените върху нея пера. Марлене се опита да разгадае изражението на приятелката си, но за разлика от друг път не успя — тя изглеждаше просто замислена.

Измина още една минута, преди Дебора да вдигне глава и да заговори:

— Днес предобед се разхождах сама в града. Беше някак странно, разбирате ли, цялата тази атмосфера и настроението. Откакто ти, Марлене, ме научи да си държа очите отворени, изведнъж взех да виждам неща, които преди не съм осъзнавала истински. Срецах много хора, но нито един не посмя да ме погледне, освен, разбира се, германските офицери и техните придружители. Поляците ходят с наведена глава, сякаш постоянно са на тръни. Щом зърнат есесовци, незабележимо променят посоката. Всички се страхуват. Баща ми би казал, че подобно поведение не е здравословно. Виновни за това са хората като Албрехт. Днес го разбрах. Добре, ще участвам. Но нека да го направим скоро.

Якоб кимна одобрително.

Марлене си отдъхна. Може двете приятелки да бяха станали съпернички за един и същи мъж, но поне Дебора най-после бе направила важна крачка в правилната посока. Освен това тя познаваше Якоб. Този мъж никога нямаше да принадлежи изцяло на никоя жена. Почти й дожаля за Дебора, задето много скоро щеше да пострада от отровното жило на любовта. Тази мисъл я настрои помирително. Тя стана и целуна по устата младата си приятелка. Нежна сестринска целувка, криеща в себе си обещание за нещо повече.

И така, беше решено: следващата вечер щяха да прелъстят заедно Албрехт.

— На вас оставям да уточните подробностите — делово каза Якоб. — Сега ще ви обясня как да дозирате приспивателното. Твърде малкото количество е също толкова опасно, колкото и прекалено голямото. Внимавайте добре.

В края на съвещанието Якоб се обърна към Дебора без повече обяснения:

— Сега ще ти взема мярка. Събуй се.

Думите му объркаха тотално младото момиче.

— Какво? — Дебора погледна към Марлене, търсейки помощ. Но Якоб вече беше коленичил пред нея и събуваше дясната ѝ обувка.

Той се спря за миг и учудено се втренчи в босия ѝ крак.

— Не носиш чорапи? — попита с крива усмивка, любувайки се на топлата ѝ кожа.

— Много е... горещо — изпелтечи Дебора. Вън бяха около 15 градуса. В бързината да проследи Марлене не беше помислила за чорапи. Неочакваното докосване на ръката на Якоб я възбуди, лицето ѝ пламна.

Марлене, която наблюдаваше всичко, не можа да понесе внезапно лумналата в стаята еротична искра и се извърна отвратно.

— Не се притеснявайте, вие двамата. Ще чакам отвън. — Взе чантата и ръкавиците си и тръгна към вратата.

— Марлене! — рязко я повика Якоб. Тя спря, но не се обърна. Нямахте сили да го погледне в очите.

— Надявам се, че не си забравила клетвата си?

— Докато не си я забравил и ти — контролира остро тя и затвори вратата след себе си.

Сега цялото внимание на Якоб беше съсредоточено върху Дебора. Ръката му се разходи бавно от нежния ѝ глезен нагоре, до коляното. Тя затаи дъх. Ала за нейно разочарование той изведнъж се отдръпна.

— Сега не му е времето. Трябва да ти взема мярка. Нали искаш чифт нови обувки? Какво би те довело тук, ако не славата ми на най-добрия обуцар в Краков? — И той отново пусна в ход неустоимата си крива усмивка.

После ѝ събу и другата обувка, потърси опипом зад себе си и притегли голям, изподраскан дървен сандък. Бръкна вътре и извади шивашки метър и два дървени калъпа с формата на ходила.

Последва най-интензивното, най-вълнуващото изживяване на Дебора в нейния млад живот. Досега тялото ѝ беше реагирало не толкова на милувки, колкото на твърдост и безогледност; болката я бе възбуждала и предизвиквала.

Якоб взе много нежно крачето ѝ и го положи в скута си. Изглежда, ни най-малко не го смущаваше, че тя може да почувства твърдостта на възбудения му член.

Бавно-бавно прокара показалец по протежение на високото ѝ ходило и проследи фините сини артерии, очертаващи се под почти прозрачната кожа. Ръката му, сякаш искаше да се вслуша и да усети всяка костичка и всяка жила, продължи да се плъзга около стъпалото и със същото старание изучи петата и кокалчето. Докосването му остави огнена следа върху кожата на Дебора.

— Стъпалото е най-чувствителният орган на човека — тихо поясни Якоб. — Тук се събират всички важни нервни пътища. Всеки вътрешен орган си има контрапункт. Тук, например — той натисна силно едно място под възглавничката под пръстите и Дебора усети внезапна болка, която се разпростря чак до утробата ѝ — е съответствието на черния дроб. Той може да бъде стимулиран със специален масаж. Още древните китайци са знаели това. — Той замачка с две ръце крака ѝ и тялото ѝ пламна от болка и възбуда. Дебора изстена, вкопчи се с две ръце в косата му и изви като дъга тялото си към него.

Дори Якоб се изненада колко безсрамно му се предлагаше това момиче. Марлене му казваше, че в това отношение Дебора е склонна към крайности и не познава никакви задръжки, но той смяташе, че преувеличава. По-точно Марлене дори искаше да се обзаложи с него, че най-много след десет минути той и приятелката ѝ ще си загубят ума и взаимно ще се завлекат в леглото. Е, ако беше честен пред себе си, трябваше да признае, че щеше да загуби облога: минали бяха по-малко от две минути.

Той пусна със съжаление крака на Дебора. Осъзна, че Марлене чака отвън, почти физически усещаше присъствието ѝ. Тя бе постъпила много ловко, оставяйки го насаме с приятелката ѝ. Такава си беше Марлене, умна и дръзка. Ако не се овладееше сега, Якоб щеше да се чувства като подлец пред нея.

Той се възхищаваше на Марлене, на смелостта и безстрашието ѝ. Преди войната дори вярваше, че я обича. И точно по тази причина я напусна. Всички сетива му бяха нужни за врага. Чувствата умножават всяка опасност; принуден си да се съобразяваш с безброй неща, може да се поколебаеш в погрешния момент — и тогава се смятай за мъртъв. Затова той направи каквото трябваше. Беше война. Той беше друг Якоб.

Може би ако и двамата надживееха войната, щяха да започнат отначало... Ала той не си правеше илюзии. Поемаше много рискове, късметът му не можеше да продължава вечно. Направо усещаше как нацистите се приближаваха и как примката около шията му се затягаше бавно, но сигурно. Тяхната бойна организация отслабваше с всяка изминала седмица, а качествените нови попълнения бяха малобройни. Не всеки беше подходящ за този вид задачи. Саботажът изискваше нещо повече от смелост и добра воля.

Ето днес, например, бе загубил Юстина, една от най-добрите си съратнички. Съкрушителна новина. Все още не знаеше къде са я отвели, вероятно в затвора „Монтелупих“, където неминуемо щяха да я изтезават, за да узнаят имената на нейните съучастници. Той страдеше заедно с Юстина. Досега нито една от заловените жени не беше издала дори един свой другар. Якоб се замисли за другите храбри жени от Съпротивата, жени, които всекидневно рискуваха живота си и пренебрегваха вероятността да бъдат подложени на мъчения, като кръстосваха страната, вкарваха нелегално оръжия и пренасяха съобщения между отделните групи. Най-младата, Зелма, беше само на четиринайсет.

Наскоро двама от неговите куриери, Хавка и Фрумка, бяха изминали благополучно пътя от Варшава до Хрубешов и обратно. Оттам друг куриер предаде информацията им в Краков. Двамата бяха донесли първия свидетелски разказ за лагера на унищожението „Белжец“. Но Съветът на старейшините на краковските евреи не пожела да предприеме мерки дори след като изслуша жестоките новини за масовите екзекуции. По-лесно беше да вярват на немците, които твърдяха, че всички евреи ще бъдат преселени на Изток. Вместо това безброй мъже, жени и деца се запътваха право към смъртта в „Белжец“, „Аушвиц“ и „Треблинка“.

Преди войната тези жени героини са били обикновени домакини или работнички. Към тях се бяха присъединили и няколко студентки. Почти всичките бяха млади и красиви и говореха добре немски. Бяха се научили да боравят с оръжие и да се бият, знаеха как се работи с радиостанция и как се поставя взрив. Приемаха новата самоличност на немкини и се усмихваха мило в лицето на врага, когато и където го срещнеха.

В Съпротивата жените имаха решаващо предимство пред мъжете: в случаи на съмнение немците можеха просто да смъкнат гащите на мъжа, за да проверят дали не е обрязан съгласно еврейския обичай. Заловените по този начин често биваха екзекутирани на място. И това беше най-доброто, на което можеха да се надяват, веднъж попаднали в ръцете на нацистите.

Самият той беше поляк и католик. Еврейският му произход се ограничаваше с една прабаба еврейка. Стомахът му се сви. Толкова задачи, толкова грижи... Да измисли план за бягството на Юстина, да организира нападение над военен конвой; новините, които беше получил днес от Варшава, следваше да се размножат и раздадат, и накрая — да се вкарат тайно в гетото контрабандни оръжия и храни. Трябваше също да потърси ново скривалище за Ян и Йозеф. Чехословашкото правителство в изгнание на Бенеш в Лондон планираше голям удар срещу нацистки велможа в Краков или в Прага. Двата полски войници се бяха явили като доброволци за тази задача — още в края на 1941 година скочиха с парашути над Бохемия и стигнаха до него.

Вечерта му предстоеше и напрегната среща с представители на полските партизани. От месеци се мъчеше да координира акциите на еврейската и на полската Съпротива, за да умножи тяхната ударна сила. Досега обаче и двете групи се противяха упорито. Просто не разбираха, че трябва да се борят заедно срещу общия враг.

„Всяко нещо с времето си“, помисли си той и си наложи да се концентрира върху изискванията на момента. Усети разочарованието на Дебора, чаталът му също гореше.

— Не днес — неохотно изрече той. — Ела пак утре. По същото време. Сама. И внимавай да не те проследят. Сега си върви.

Загледа се подир нея и на секундата съжали, задето ѝ бе казал да дойде пак. Не беше правилно. Затова реши утре да не е тук.

Марлене чакаше Дебора в преддверието. Тя я огледа изпитателно и не откри потвърждение на най-лошите си опасения. Якоб не беше правил любов с приятелката ѝ. За разлика от нея Дебора не изглеждаше особено доволна от този факт. Двете напуснаха в мълчание обуцарската работилница и пак в мълчание стигнаха пеша

до хотела. Марлене беше принудена да дойде с нея, за да обсъдят подробностите на планираната акция с Албрехт. Всъщност предпочиташе да се върне в скромната си квартира в периферията на Стария град и да бъде ближе раните си.

Сегашният ѝ любовник Ернст не можеше да си позволи като Албрехт Брунман най-добрия хотел в града, затова я бе настанил в един малък, но уютен пансион.

В хотела Дебора получи бележка от Албрехт. Предаде ѝ я Осман. Оберщурмбанфюрерът беше заминал на петдневна инспекция, но оставяше шофьора си на нейно разположение. Дебора му даде знак, че ще го повика, когато има нужда от него, но това със сигурност няма да е днес. Той си тръгна с видимо облекчение. Все така избягваше да я погледне в очите.

Съвещанието с Марлене продължи по-малко от половин час, макар да имаха цели пет дни на разположение. Двете жени се отнасяха внимателно една с друга и избягваха темата „Якоб“. Марлене се мъчеше да скрие ревността си, а Дебора — нетърпението, с което чакаше срещата на другия ден с мъжа, който за нея беше все още Павел.

Марлене се сбогува, обещавайки да ѝ се обади отново, когато му дойде времето.

ЧЕТИРИЙСЕТ И ПЕТА ГЛАВА

На следващия ден Дебора тръгна към Якоб с бясно препускащо сърце. Мекото пролетно време беше отстъпило пред неспирния дъжд, а тя си бе забравила чадъра. Дори не го забелязваше.

Избра същия път като предишния ден, влезе в бутика като Марлене, излезе през задната врата, огледа се за евентуални преследвачи и накрая застана с омекнали колена пред входа на общарницата. Сигурна беше, че никой не я е проследил. Тъкмо посегна да почука, когато някой я сграбчи и бързо я дръпна навътре. Две силни ръце я вдигнаха и я понесоха през тъмните коридори и нагоре по стълбите към тясна стаичка, където имаше място само за легло, малка маса и стол. През спуснатите кепенци се процеждаше слаба светлина. Мъжът положи Дебора на леглото, без да продума, съблече се, а после съблече и нея.

Чак тогава запали свещите в свещника на масата и огледа тялото ѝ. Младото момиче се изложи без свян на погледа му. Якоб се предаде. Твърде дълго балансираше на ръба между живота и смъртта и искаше още веднъж да вкуси от райския плод.

Това, което последва, бяха пет нереални и опияняващи дни, през които и двамата се абстрахираха напълно от обкръжаващата ги действителност и забравиха за времето. Открадваха от съдбата едва по няколко часа, които им се струваха като минути, ала за сърцата им бяха равни на цяла вечност.

От самото начало Якоб беше наясно, че върши лудост, че връзката му с Дебора е преходна и че бъдещето не е техен съюзник. Това сякаш го караше да пропада още повече в мимолетната илюзия, да се отдава на една любов, каквато можеше да съществува само при екстремни условия, във война и опасност, далече от всекидневието и нормалността.

Двамата с Дебора не се държаха като другите влюбени, които лежат заедно един до друг, разговарят и се радват на близостта си; тяхната любов не търсеше отговори на въпроси и не вземаше решения, тя живееше за момента. Те се вкусуваха и усещаха, потъваха един в

друг и не се откъсваха нито за минута, кожа до кожа, свързани с ръце и устни — две тела, които се вкопчваха едно в друго с отчаянието на удавници, защото вече носеха в себе си предчувствието, че отреденото им време е кратко.

За Дебора любовта ѝ към Якоб беше реална, тя го обичаше с всичките си сетива, необуздало и всеотдайно. Той беше сърцето, душата и дъхът ѝ — мечтаното обещание за любов се беше сбъднало. Тя се отдаде изцяло на тази нова, непозната болка, сладката болка на любовта.

Дебора научи също, че Павел всъщност се казва Якоб. Той държеше тя да произнася неговото име в миговете на екстаз.

През тези дни Марлене не се мяркаше никаква. Нито при Якоб, нито при Дебора. Появи се в хотелския апартамент чак в деня преди предстоящото завръщане на Албрехт. Дори да знаеше какви ги вършат Якоб и Дебора, тя с нищо не се издаде.

— *Бонжур, шери* — поздрави приятелката си с престорена любезност и я целуна по бузата. — Дойде му времето. Купонът започва днес. — Тя извади карфиците, придържащи черната ѝ шапка, захвърли всичко на масата и се тръшна на дивана. Имаше нова прическа — косата ѝ беше още по-светлоруса, затова пък подстригана по-късо. Отиваше ѝ.

— Ох, не знам... от няколко дни нямам вест от Албрехт — опита да се измъкне Дебора. — Може пък да не се върне днес. — Току-що се беше къпала в продължение на два часа, като се докосваше сама и си припомняше ласките на Якоб.

— Нали няма да дадеш заден ход точно сега — контрира Марлене, тайно радвайки се на притеснението ѝ. *Така ти се пада, малката*, помисли си тя. *Добре дошла в моя свят. От сега нататък сексът няма да е по желание, а по задължение.*

— Разбира се, че ще се върне довечера. Прекарал е напрегнати дни и не е имал жена подръка. Не питай откъде го знам, имам си канали. Така че това е най-добрата възможност. Човекът ще е зажаднял за теб. Хайде да преговорим още веднъж сценария. Седни.

След като всичко свърши, и двете се чудеха колко лесно се беше получило — избрали бяха най-простия, най-естествения вариант.

С влизането си Албрехт се озова сред меката светлина на безброй свещи, които Марлене беше разпръснала из помещението. В следващия миг той съзря две голи, преплетени тела, чиято кожа блестеше като чувствено обещание. На масата под сребърни капаци го очакваше изискана лека вечеря, шампанското искреше в кофичката с лед.

Марлене и Дебора дадоха на Албрехт няколко секунди да се наслади на изкусителната сцена. После се надигнаха с бавни котешки движения. Разпасаната им походка и младите им тела тутакси объркаха всичките му сетива. С дружни усилия го съблякоха и го заведоха в банята, където го окъпаха във ваната, пъхаха в устата му всевъзможни деликатеси и го наливаха с шампанско. След по-малко от половин час Албрехт вече спеше дълбоко.

— Не е за вярване! — възкликна Марлене при вида на спящия във ваната Албрехт, след като се беше уверила, че наистина е потънал в дълбок сън. Той не реагира дори на ноктите ѝ, които тя прокара по диагонал през гърдите му, издрасквайки ги до кръв. — Ама той наистина е забравил да заключи проклетата си чанта. Дори не ни трябва касоразбивач. — Тя извади от чантата си фотоапарат и бели ръкавици.

— Това пък защо ти е? — зачуди се Дебора, сочейки ръкавиците.

— Защото напоследък има начин да се идентифицират хората въз основа само на пръстовите им отпечатъци. — Марлене още помнеше бърливия тъмничар есесовец, който с гордост разказваше за подобни опити по време на едномесечното ѝ затворничество. Според него в Главното управление на имперската сигурност дори съществувал цял отдел с млади учени, които се занимавали само с методите на модерната криминалистика.

Преди да вземе чантата, Марлене си отбеляза точното ѝ положение върху дивана. Постава я внимателно на ниската масичка и я отвори. Вътре имаше дебела папка за документи от изтъркана кожа, завързана с връзки. Марлене устоя на изкушението да прочете нещо и грабна фотоапарата. Той беше най-нов модел — „Карат“ на „Агфа“ със сгъваем обектив и специални касети, които, за разлика от предишния модел, съществено улесняваха смяната на филмите.

Беше се сдобила с него по една щастлива случайност — съвсем наскоро, при едно от малкото успешни нападения над немски конвой, бе попаднал в ръцете на групата им заедно с дузина резервни касети. Марлене беше подала информацията, до която се беше добрала чрез Ернст.

Тя извади умело обектива и незабавно се зае да снима страница след страница. Един път сложи нова касета. Накрая фотографира и последната страница. После събра всички книжа, прибра ги в чантата и внимателно я сложи точно на същото място, макар че Албрехт едва ли щеше да го помни, когато се събуди.

През това време Дебора стоеше на пост в банята — в случай че любовникът ѝ се отърсеше от съня по-рано от предвиденото. Но той спеше като пън.

— Сега идва най-трудното — каза Марлене. — Трябва да го занесем до леглото. Ти го хвани за главата, а аз — за краката. — С дружни усилия извадиха Албрехт от пълната вана — Дебора не беше посмяла да източи водата. Вдигнаха отпуснатото мокро тяло и го помъкнаха към спалнята.

Дебора трепереше — струваше ѝ се, че носят мъртвец. Когато бяха изминали половината път, на вратата се почука. Двете жени се спогледаха панически. Чуването се повтори в определен ритъм и Марлене се отпусна.

— По дяволите — просъска тя. — Това е касоразбивачът. Напълно го бях забравила.

Тя се наметна бързо с халата на Дебора, изтича до вратата и отвори. Прошепна няколко думи и отново затвори.

— Защо не му даде веднага фотоапарата? — попита я Дебора.

— Защото не вярвам на никого, освен на себе си. Хайде, да го сложим на леглото.

Рано сутринта Албрехт се събуди с отвратително главоболие. Чувстваше тялото си разбито. От двете си страни видя Дебора и Марлене, които кротко спяха, притиснати към него.

Или поне се преструваха, че спят. Двете жени бяха разхвърляли стаята, както подобава след оргия. Навсякъде — мръсни чаши, чинии с остатъци от храна и няколко празни бутилки от шампанско, които се

въргалиха сред части от униформата на Албрехт. По същия начин бяха „украсили“ и самия Албрехт: по тялото му имаше пресни следи от дращене и хапане, а като връх на всичко — няколко великолепни кърваво сини ивици по гърба. Съответният кучешки камшик се намираще на видно място върху нощното шкафче. Работата с него беше доставила особено удоволствие на Марлене. По едно време се бе разтревожила, защото Албрехт понасяше всичко, без да помръдне, и нервно се беше запитала какво ще се случи с тях, ако Брунман не се събуди. Дали не бяха предозирали приспивателното? Когато той се размърда, тя едва не въздъхна от облекчение.

Двете жени до него също се размърдаха, както се бяха уговорили предварително. За да не събуди подозренията на Албрехт, Марлене седна и се хвана за главата, сякаш искаше да я задържи да не падне.

— Леле, колко съм жадна. — Тя намери опипом върху шкафчето наполовина пълна чаша с шампанско и я изпи на един дъх. Вкусът му беше блудкав. Въпреки това рече:

— Така е по-добре. — Легна отново и с наслада помилва гърдите на Албрехт. После плъзна ръка между краката му. Там не помръдна нищо. *Добре, помисли си с облекчение тя, последният отвратителен акт май ще ми бъде спестен.* Затвори очи, уж задряма за няколко минути, но всъщност опасността беше изострила всичките ѝ сетива. Предстоеше ѝ най-важната и най-опасната част: да измъкне благополучно апарата от хотела и да го занесе на Якоб.

— Колко е часът? — изръмжа Албрехт, мобилизирайки всичките си сили.

— Шест и нещо. Поспи още малко — отвърна Марлене и се престори, че ѝ се иска отново да се сгуши до него. Тя владееше до съвършенство ролята на задоволена любовница.

Албрехт само изсумтя недоволено и тронаво се надигна от леглото. Марлене побърза да се отмести. Мъжът остави вратата на тоалетната отворена, така че шумовете му достигаха ясно до спалнята. На Марлене ѝ призля.

Докато Албрехт си вземаше душ, поръчаха да им донесат в апартамента много силно кафе и обилна закуска.

Дебора и Марлене се загърнаха в прозирни пенъоарчета и всеотдайно, като същински съпруги, се заеха да обгрижват многострадалния Албрехт, без дори за миг да забравят собствената си

роля на недоспали и увредени от шампанското дружки в креватните изпълнения. Щом Албрехт излезе от банята, Дебора го посрещна с чаша горещо кафе и хлебче с мед, което той погълна на две хапки. Както го бяха съблекли вечерта, така сега му помогнаха грижовно да си облече униформата.

Пръстите на Марлене трепереха, докато се опитваше да закопчае куртката му. Мъртвешката глава върху униформената яка сякаш ѝ се присмиваше. Тя пропъди от мислите си лошото предзнаменование. С мъка успяваше да скрие от есесовеца своето нетърпение. Брунман трябваше най-после да изчезне от хоризонта!

Преди това имаше един критичен момент. Албрехт може да беше изтощен, но не чак толкова, та да не забележи собствената си глупост — а именно че беше оставил скъпоценната си чанта без надзор цялата нощ върху дивана. Той огледа изпитателно Дебора и Марлене. И двете отвърнаха открито на погледа му и се престориха, че не разбират неговото значение. Брунман издаде недоволен звук, взе чантата и излезе с маршова стъпка.

Марлене се облече със светкавична бързина и също излезе след по-малко от петнайсет минути. Нямаше търпение да разбере какво ще намери на снимките.

ЧЕТИРИЙСЕТ И ШЕСТА ГЛАВА

Пет минути по-късно Марлене се върна, бледа като мъртвец и с паническо изражение на лицето, което стресна Дебора.

— Какво се е случило? — попита уплашено тя.

— Моят смъртен враг е долу, това се е случило. По дяволите! Как можа този гадняр Грайф да се появи точно сега!

По навик Марлене не беше взела асансьора, а бе използвала стълбите. Великолепното стълбище водеше от първия етаж към фоайето. Кракът ѝ едва бе докоснал последното стъпало, застлано с карминеночервена пътека, когато през въртящата се врата в лобито нахлуха група мъже, някои униформени, други цивилни. Сред тях плуваше висок мъж с превръзка на окото и в черно кожено палто.

Марлене го позна от пръв поглед: Хубертус фон Грайф! *Ах ти, гадно копеле! Какво правиш тук?* — изръмжа под нос тя, а следващата ѝ мисъл беше: „Бягай!“. Това желание я обзе толкова силно, че трябваше да впрегне цялата си воля, за да не му се поддаде.

Както винаги *Окото* — така го наричаха всички, независимо дали бяха негови почитатели, или врагове — беше заобиколен от цяла рота млади хубави мъже, личните му хрътки. Неколцина се разпръснаха веднага из хотелското фоайе, а двама се разположиха удобно в двете кресла до камината. Небрежността им бе измамна. Първостепенната им задача беше да сондират средата.

В Берлин се носеха зловни слухове за сексуалните предпочитания на Грайф, но досега те явно не бяха навредили на кариерата му.

Грайф беше есесовец, вторият човек в Тайната полиция — Гестапо. Освен това стар познайник на Марлене, в най-лошия смисъл на думата. По-голяма от амбициите му беше единствено неговата жестокост, която Марлене бе изпитала на собствен гръб.

При появата на Грайф тя инстинктивно се скри зад същия чемшир, зад който бе потърсила убежище и Дебора. Напълно изключено беше да напусне хотела сега. Имаше заден изход, но за целта трябваше да излезе от скривалището си и да слезе с асансьора

един етаж по-надолу. Да, беше променила външния си вид и дори бе сложила няколко кила отгоре. Преди косата ѝ беше тъмна и дълга, сега я носеше руса и къса, изрусените ѝ вежди бяха изскубани, устните — плътно покрити с червило. Въпреки това смяташе, че Грайф може да я познае. Не биваше да поема и най-малкия риск; трябваше веднага да се отърве от фотоапарата и от двете скъпоценни касети.

Пък и не можеше вечно да клечи зад чемшира, така щеше да събуди подозрения. Следващият, който използваше асансьора или стълбите, щеше да я забележи. Ето, вече се приближаваше възрастна дама с лисича наметка, следвана по петите от шофьор в униформа, притиснал с брадичката си цяла камара кутии.

Не ѝ хрумна нищо по-добро, освен криво-ляво да напъха фотоапарата и касетите в пръстта на чемшира с надеждата, че няма да се повредят. Поне пръстта беше рохкава и суха.

Мили божже, моля ти се, направи така, че в близко време да не поливат храста, помоли се пламенно Марлене и си пое дълбоко дъх, за да събере достатъчно кураж. Изправи се, приглади полата си и направи една крачка. Обърна гръб на лобито и тъкмо слагаше крак на второто стъпало, когато един глас зад нея каза:

— Извинете, госпожо. Мисля, че това е ваше.

Марлене си наложи да не трепне. Обърна се бавно, като истинска дама. В подножието на стълбището стоеше една от хрътките на Грайф и ѝ подаваше снежнобяла ръкавица. Трябва да беше паднала от чантата ѝ, докато е вадела апарата.

— Благодаря, младежо — отвърна учтиво тя и отново се обърна към стълбите, когато зад гърба ѝ прозвуча друг глас.

Щом го чу, я полазиха ледени тръпки.

— Извинявайте, не се ли познаваме?

Марлене пресметна светкавично шансовете си. От последната им среща в Берлин бяха изминали близо четири години. За разлика оттогава, когато лежеше в килията мръсна, окървавена и гола, сега тя представляваше образец на немска дама. Дали я бе познал въпреки това?

— Не смятам, че съм имала това удоволствие, господин...? — изрече тя с подходящия укорителен нюанс в гласа, понеже човекът насреща ѝ не се беше отнесъл с подобаващата за такава дама учтивост.

Той се поклонил най-добросъвестно:

— Хубертус фон Грайф, на вашите услуги. — Погледът му се плъзна бавно и безсрамно от долу нагоре, запечатвайки всяка подробност от външността ѝ. Прецени елегантните ѝ френски обувки, копринените чорапи, синия костюм с брошка във формата на паун, шапката с дискретна украса. Сега със сигурност знаеше цената ѝ. Накрая Грайф се втренчи в лицето ѝ. Единственото му око се забодде в нейното, отдели ретината от очния мускул, проникна право в мозъка ѝ и затърси там нечисти мисли.

Марлене издържа на погледа му и вложи в тона си перфектната комбинация от почуда и недоумение:

— Ама моля ви се, господин Фон Грайф — изрече нахакано тя, макар да не се чувстваше никак смела. — А сега ме извинете. — Тя си наложи да се качва бавно по стълбите, с ръка на перилата, сякаш не бързаше никъде. През цялото време усещаше как погледът му прогаря дупка в гърба ѝ.

— Нямаме много време — подхвана припряно Марлене, щом се озова отново в апартамента. — Не знам дали Грайф ме е познал. Ако е така, скоро ще започне да ме издирва, или вече е започнал. Ще изчезна отзад, през входа за доставчиците. Слушай ме внимателно, Дебора! Трябва да се отърва от фотоапарата и филмите. Те се намират в чемшира, който ти се пада отдясно, като застанеш пред асансьора. Трябва да ги извадиш, без да привличаш внимание. Ще се срещнем в кафене „Циганерия“. Ще те чакам през целия ден. Донеси ми ги там. Ако ме няма, значи ми се е случило нещо. Тогава занеси апарата на Павел. Разбра ли всичко?

— Да, естествено. Но защо смяташ, че ще ми е по-лесно, отколкото на теб?

— Защото Грайф няма да спре приятелката на Албрехт Брунман.

— Но той изобщо не ме познава!

— О, познава те. Повярвай ми, познава всички любовници на големите клечки. Така работи той. За него всяка информация е полезна информация. Снимката ти отдавна е в чекмеджето на бюрото му. Трябва да тръгвам. Изчакай около час и ме последвай. Късмет! — Марлене я целуна по бузата и бавно отвори вратата. В коридора нямаше никой. Тя се измъкна безшумно.

Дебора се заслуша напрегнато за необичайни звуци от сорта на тежки ботуши или силни викове, но животът в хотела следваше обичайния си ритъм. Изглежда, Марлене беше успяла да се измъкне.

Облече се старателно. Избра тясна черна рокля с бяло пересто цвете на ревера. Нервните ѝ пръсти скъсаха първия чифт копринени чорапи, след което реши да тръгне боса. И без това ѝ беше топло. Сутрешното слънце грееше през високите сводести прозорци и в стаята бе станало горещо.

Докато нахлузваше обувките със среден ток, Дебора размишляваше върху по-нататъшните си действия. *Как да клекне до чемшира, без никой да я види, и да извади апарата от саксията?* Тя изрита елегантните обувки и извади от гардероба чифт половинки с връзки. Една развързала се връзка щеше да е добър повод да клекне до чемшировия храст. Грабна голямата си черна чанта. Асансьор или стълби, замисли се тя и избра стълбите. Оттам щеше да има по-добър поглед към лобито.

Часът изтече и тя тръгна.

„Все някога човек трябва да има късмет“, каза си Дебора след по-малко от пет минути и с облекчение се отпусна върху меката тапицерия на едно такси.

Всичко премина адски лесно. Лобито беше празно, с изключение на двама новодошли, цивилни, които попълваха документите си на рецепцията, и никой не ѝ обърна внимание. Тя напипа веднага фотоапарата и касетите и ловко ги пхна в чантата си.

Щом влезе в кафене „Циганерия“, започна да се оглежда, но за свой ужас не откри Марлене.

В заведението, препълнено както винаги, шумът беше непоносим за чувствителния ѝ слух, а миризмите на хората, съчетани с дима от цигарите и пурите, направо я зашеметиха. Не обичаше да идва тук. Но Марлене беше казала, че бърлогата на звяра е най-сигурното място.

Още с влизането си Дебора привлече вниманието на няколко групи офицери, които с жестове я канеха на техните маси. Тя поклати усмихната глава и помоли една келнерка да ѝ запази следващата

свободна маса за двама. След няколко минути — едва беше седнала в левия заден ъгъл, видя Марлене да влиза в кафенето.

Дебора изпита такова облекчение, че с мъка се въздържа да не скочи и да не се втурне към нея. Подобно държане беше непредпазливо и не подхождаше на една дама, така че тя се задоволи с дискретно махване.

Марлене прекоси заведението, като пътьом отвърщаше любезно на поздравите и дори се засмя на шеговитата забележка на един от мъжете. Стигна до масата на Дебора, целуна я по бузата и веднага поръча две чаши шампанско и една мока. Пред Дебора вече имаше празна чаша от кафе. Двете доближиха глави и се закикотиха, сякаш си споделяха женски клюки, а Дебора каза:

— Взех го. Кога да ти го предам?

— Не тук. Твърде много очи. След малко отиваме заедно в дамската тоалетна. Сигурна ли си, че не са те проследили?

— Сигурна съм. Нарочно накарах таксито да заобиколи.

Марлене се изсмя звънко, сякаш приятелката ѝ току-що беше споделила нещо особено забавно. Шампанското дойде и те си казаха наздраве. За евентуалния наблюдател тези две дами просто си разменяха женски глупости.

— Защо закъсна толкова? — попита Дебора, едва отпивайки от чашата си.

— Защото ме проследиха, за разлика от теб. Този тип беше добър. Просто не можеш да се отърва от него.

— И как се отърва накрая?

— Изобщо не съм. Убих го.

Дебора насмалко не изпусна чашата си. Взря се смаяно в приятелката си.

— Затова се налага да изчезна незабавно. Днес се виждаме за последен път. Не ме гледай така. Стегни се! Един от приятелите на Ернст гледа към нас. — Марлене вдигна чашата си и се усмихна. Дебора повтори механично жеста ѝ.

Изведнъж изражението на Марлене се промени. Усмивката се смъкна от лицето ѝ, сякаш някой я беше заличил с един замах.

Изправи се бавно и това, което видя, очевидно я изпълни с дълбок ужас. Дебора погледна уплашено нагоре. Марлене обърна масата, дръпна приятелката си и я покри с тялото си. Всичко това се

разигра за няколко секунди. Умът на Дебора нямаше време да осмисли странното поведение на Марлене, когато кафенето беше разтърсено от мощна експлозия. Тя усети разкъсваща болка и загуби съзнание.

ЧЕТИРИЙСЕТ И СЕДМА ГЛАВА

Вселената беше притихнала. Дебора се чувстваше странно откъсната, сякаш дишаше извън тялото си и търсеше Земята.

Когато се събуди, не знаеше колко време беше изминало. Чуваше викове и стонове, но всичко звучеше приглушено, като обвито в памук. От миризмата на огън и изгоряло месо ѝ се повдигна.

Задушаваше се, преглъщаше едва-едва, не ѝ достигаше въздух, защото върху гърдния ѝ кош имаше нещо тежко — нещо, за което трябваше да си спомни, ала още не бе способна да формулира ясна мисъл.

Под хълбока ѝ лежеше предмет с твърди очертания и я притискаше болезнено. Опита предпазливо да се размърда. Невъзможно. Тежестта върху гърдите я приковаваше към пода. После усети нещо меко, което погъделичка лицето ѝ, нещо познато, на което въпреки това не му беше тук мястото. Сред всичките ужасни миризми, които продължаваха да се стелят около нея, до носа ѝ проникна едва доловимият полъх на нещо свежо.

В главата ѝ пламна ужасяваща мисъл. Уплашена до смърт, Дебора изграчи:

— Марлене!

Разумът ѝ се включи колебливо подобно на задавен мотор, а с него дойдоха и въпросите. Как се беше озовала тук? Какво се бе случило?

— Ама тук наистина имало още две жени. Ето там, зад масата! Помогнете ми! — извика някакъв глас съвсем наблизко и Дебора отново пропадна в черната дупка.

Светлината ѝ причиняваше болка. Виждаше я дори през затворените си клепачи. Не искаше да отвори очи. Но някакъв настойчив глас непрекъснато я подканяше да ги отвори. Защо не я оставят да поспи още малко? Копнееше за спокойствие и тишина. Някой хвана ръката ѝ и премери пулса.

— Събужда се — обади се втори глас.

Не, помисли си Дебора. — Не се събуждам. Оставете ме на мира. Не искам да ходя на училище. Болна съм.

— Мария! Чуваш ли ме? Събуди се! — Пак този досаден глас.

Тя отвори неохотно очи, всичко около нея беше размазано, сякаш обвито в мъгла. Гласовете също звучаха някак смешно. Дали се дължеше на бученето в главата ѝ? Нещо не беше наред. Сякаш хората говореха под вода. Боляха я ушите. Какво им ставаше? Тя посегна несъзнателно към главата си.

Някой хвана ръцете ѝ.

— Всичко е наред — каза вторият глас. Беше женски, със силен полски акцент. — Ще се оправите. От силната експлозия тъпанчетата ви са увредени, но иначе сте извадили голям късмет. Само сътресение на мозъка и няколко натъртени ребра, нищо повече. Скоро ще можете да ставате.

Дебора слушаше с половин ухо. „Може ли сега да продължа да спя?“, помисли си тя и отново затвори очи. Носеше се в безтегловност и искаше да се наслади още малко на това чувство. Ала умът ѝ се отърси от вцепенението, откри в съзнанието ѝ думата „експлозия“ и споменът я връхлетя с цялата си мощ. Искаше да попита: „Марлене?“, но от устата ѝ излезе само някакво дрезгаво стенание. В гърлото ѝ гореше огън.

— Това е от отравянето с дим — обясни единият от двата гласа и приближи до устните ѝ чаша с живителна студена вода. Дебора изпи няколко глътки и кимна с благодарност на благодетелката си — яка възрастна матрона с огромна брадавица на брадичката, която се мержелееше точно над лицето ѝ. Дори можеше да различи ясно трите остри черни косъма, които растяха от нея.

— Марлене... моята приятелка. Как е тя? — прошепна Дебора. От другата страна на леглото ѝ отговори гласът на Албрехт:

— Лежи тук, в съседство. Пострадала е много по-тежко от теб при атентата срещу кафенето. Когато ви намерили, лежала отгоре ти. Вероятно така те е предпазила от най-лошото. В гърба ѝ се забило голямо парче стъкло. Според лекарите едва ли ще може някога да ходи отново. Съжалявам. А сега поспи още малко. Довечера пак ще дойда. — Албрехт се изправи. На сбогуване отметна от лицето ѝ един дълъг черен кичур и си тръгна.

— Откога съм тук? — попита Дебора със странно грачещ глас, който сякаш не беше нейният.

— От вчера.

— Може ли да видя приятелката си?

— Разбира се. Но чак утре. Сега поспете. — Дадоха ѝ още вода, която имаше горчив вкус. Сестрата подпъхна с енергични движения завивката ѝ и я остави сама.

Очите на Дебора се напълниха със сълзи. Горката Марлене. Отново я налегна оловна умора. Вероятно в горчивата вода е имало приспивателно.

Тя спа дълго — дълбоко и без сънища, чак до вечерта, до завръщането на Албрехт. Той донесе кошница с пресни плодове, шоколадови бонбони и добрата вест, че лекарят е разрешил на Дебора да напусне болничното легло на следващия ден — при условие че ще се пази още известно време. Скоро Албрехт си тръгна с обяснението, че изпитвал ужас от болници и болести и че щял да дойде да я вземе утре към обед.

В стаята влезе сестрата с брадавицата и погледна с явен копнеж към плодовете и бонбоните.

— Вземете всичко, само ме заведете веднага при приятелката ми — каза Дебора, забелязала погледа ѝ. Жената се усмихна радостно и с благодарност, сякаш ѝ беше обещала кесия с жълтици, и ѝ помогна да слезе от металното легло.

Младата жена се чувстваше доста несигурно на краката си, виеше ѝ се свят, но сестрата я придържаше с опитна ръка. След известно време покритият със сив линолеум под престана да се клати под нозете ѝ. Направлявана от сестрата, тя влезе в стаята на Марлене или по-скоро в болничната зала. Лъхна я миризма на повръщано, урина и още по-ужасни неща.

Чак сега Дебора осъзна на какви привилегии се радва благодарение на високото положение на Албрехт. Марлене делеше помещението с поне двама жени. На някои легла дори лежаха по две жени една срещу друга, при което не особено чистите крака на първата бяха върху тънката възглавница на втората. Все пак приятелката ѝ разполагаше с най-доброто легло съвсем в дъното, близо до прозореца. Дебора устоя с мъка на импулса да го отвори, за да пусне малко свеж въздух.

Видът на Марлене разтърси Дебора до мозъка на костите и изтласка на заден план всичко останало. Нейната жизнерадостна приятелка лежеше, просната и неподвижна, върху протрит дюшек, който едва ли заслужаваше това наименование. Вратът ѝ беше гипсиран, тялото — завързано с ремъци към леглото. Лицето ѝ бе някак хлътнало, с изострени черти. Щом зърна приятелката си, тя се усмихна печално.

— Е — промълви с глас, прегракнал като този на Дебора, — май приключих с креватната акробатика. Свършено е с мен.

— Не говори така — безпомощно отвърна Дебора и потърси с поглед стол. Нямахме такъв. Тя се наведе над приятелката си и я хвана за ръката. Марлене веднага заговори за най-важното.

— Какво стана с фотоапарата? У теб ли е?

Дебора се ококори уплашено. *Фотоапаратът?* Заше метена от събитията, напълно беше забравила за него.

Марлене пребледня още повече.

— Върви си! Не се тревожи за мен. Попитай за вещите си. Ако чантата ти я няма, можем само да се надяваме, че не е попаднала в неподходящи ръце. Ела пак по-късно.

Дебора се върна в стаята си бързо, колкото позволяваше състоянието ѝ. Кошницата с лакомствата беше изчезнала. Тя претърси цялата стая, но не откри нито дрехите, които носеше вчера, нито чантата си.

Извика сестрата и я попита за нещата си, но жената знаеше само, че изисканият господин с бонбоните се разпоредил да изгорят мръсните ѝ дрехи. Господжата не носела нищо друго. Сестрата си тръгна и остави Дебора дълбоко загрижена за чантата. Или я бяха откраднали още в кафенето, или тук, в болницата — което вероятно бе най-добрият вариант. Защото ако беше взел фотоапарата, крадецът щеше да е заинтересуван само от стойността му и едва ли би си направил труда да прояви филмите.

А може и Албрехт да я беше взел отгук, или пък да му е била предадена като нейна собственост. Но в такъв случай той сигурно щеше да я попита откъде има този апарат. Или пък нямахме да попита? Или намерените в кафенето неща са били конфискувани? Сигурно разследваха! Най-добрата възможност беше апаратът да е унищожен при експлозията или поне да е повреден от горещината. Колко висока

температура издържаше един фотоапарат, ами фотоматериалите? Дебора нямаше представа.

Изведнъж си спомни за предмета под нея, който ѝ причиняваше болка в хълбока. Почти сигурна беше, че е била чантата ѝ. Където и да се намираха сега апаратът и втората касета с филма — ако бяха още невредими, но попаднали в лоши ръце, играта им скоро щеше да бъде разкрита.

Така или иначе, всичките им усилия са били напразни. Отново бяха в началото, а Марлене вероятно щеше да остане инвалид до края на живота си. Сети се за Якоб. Непременно трябваше да се свърже с него! Той сигурно щеше да ѝ даде подходящ съвет!

Тя се върна при чакащата нетърпеливо Марлене и ѝ съобщи съкрушителната новина. Ала приятелката ѝ отдавна се бе настроила за нещо подобно.

— Хм. В такъв случай не можем да направим нищо, освен да изчакаме — тихо промълви тя, така че да я чува само Дебора. — Ако чантата ти е у Албрехт или у Гестапо, скоро ще разберем. Слушай! Ако някой те заговори за нея, ще се правиш на изненадана и ще твърдиш, че не знаеш нищо по въпроса. Преструвай се на глупачка и влез в образа на наивно младо девойче. Нацистите смятат жените за глупави, така че и ти бъди такава. Чуваш ли? Не е нужно да потънем и двете. И без това от мен не е останало много, а на теб вероятно ще ти повярват. Слушай внимателно какво ще ти кажа и хубавичко запомняй, защото от това зависи животът ти! Ако се случи най-лошото, ще кажа, че вчера съм ви упоила двамата с Албрехт, после съм претърсила чантата му и съм снимала документите. Заради пристигането на Грайф съм пъкнала тайно в чантата ти апарата и касетата на излизане от хотела и съм уредила да ти я откраднат после в кафенето, но заради атентата не се е стигнало дотам. Това ще обясни защо фотоапаратът е намерен в твоята чанта. Ще се правиш на абсолютно невинна и най-вече ще се възмущаваш до дъното на душата си, Дебора. В крайна сметка твоята мнима приятелка те е използвала и измамилa. Трябва да се придържаш към тази версия, жизненоважно е. Мога ли да разчитам на теб?

— Но... това е проява на страхливост. Не мога да допусна да поемеш цялата вина! — разпали се Дебора.

— Шшт — предупреди я Марлене. — Не повишавай глас. Това няма нищо общо със страхливостта, *шеру* — меко добави тя. —

Напротив. То изисква голям кураж от твоя страна. Много е важно да продължаваш да се държиш съвсем нормално с Албрехт. Но бъди нащрек! Когато ситуацията се успокои, може да опиташ още веднъж. Отиди при Павел — продължи да шепне тя. — Той ще ти намери нов фотоапарат. — Марлене млъкна, изтощена до краен предел.

Дебора се възхити на непреклонната ѝ воля. Приятелката ѝ беше на легло с разбити крайници, без да знае дали някога ще може отново да ходи, и вече планираше следващата акция.

— Знаеш ли, че си невероятна?

— Не че това ще ми помогне, но все пак *мерси*. Отивай си и ела утре заран. Сега трябва да поспя.

ЧЕТИРИЙСЕТ И ОСМА ГЛАВА

Някакъв шум изтръгна посред нощ Дебора от неспокойния ѝ полусън. Вратата се отвори и отново се затвори. В стаята беше тъмно като в рог, лампата не беше запалена. Вечерта сестрата бе спуснала завесите, та лунните лъчи да не проникват вътре. Дебора не виждаше абсолютно нищо, но усещаше присъствието на друго човешко същество.

— Кой е? — извика тя. Една голяма и тежка ръка запуши устата ѝ. Позна я веднага по миризмата на кожа. — Якоб — прошепна с облекчение. — Дойде, значи. — Той взе ръката ѝ и нежно я целуна.

— Как си, малката?

— Добре, но Марлене... ужасно е, тя... — Гласът ѝ заглъхна, тя с мъка задържа напирещите сълзи. В никакъв случай не искаше да плаче пред Якоб, въпреки че и той не виждаше нищо в непрогледния мрак.

— Знам. — Той отметна дълъг кичур тъмна коса от лицето ѝ. В жеста му имаше много повече нежност, отколкото в този на Албрехт сутринта.

— Бяхме успели, Якоб. Марлене фотографира всичко, филмите бяха в моята чанта. А после кафенето хвъркна във въздуха и чантата ми изчезна — изхленчи тя.

Якоб отново каза само:

— Знам.

— Всичко беше напразно, а Марлене... — Тя млъкна. Дали чу правилно казаното току-що? — Какво?! Знаел си... Значи вече си говорил с Марлене?

— Не. Прекалено много очи и уши. Осман ме информира.

— Осман ли? — Дебора реши, че ѝ се е счуло, затова повтори: — Осман на Албрехт?

— Същият. Той ми донесе фотоапарата и двата филма. Не се тревожи — успокой я Якоб. Но самият той не беше никак спокоен, а трепереше от натрупания гняв. Този проклет Златко! Атентатът на Еврейската бойна организация срещу „Циганерия“ беше планиран за следващия ден. Той бе информирал съответно и Марлене кога да стои

настрана от кафенето. Само че Златко си изпуснал нервите и действал на своя глава. Така Марлене и Дебора бяха пострадали.

— Как така... не разбирам... — заекна Дебора.

— Осман те проследил до кафенето. Брунман му възложил да те охранява. Затова шофьорът му се оказал сред първите помагачи на място. Именно той ви открил двете с Марлене. В суматохата успял да извади от чантата ти апарата и филма и да ми ги донесе.

— Но откъде е знаел къде да те намери?

— Нали току-що ти обясних. Следял те е по поръчение на Брунман. Явно обаче мрази работодателя си и има слабост към теб. Не му е казал за нас. Омразата му се засилила след онова преживяване, когато по погрешка го сметнали за евреин, макар че е мохамеданин. Да го разголят публично — това е най-голямото унижение, което може да се нанесе на човек от неговия народ. Така нацистите го превърнали в свой заклет враг.

Ама че работа, помисли си Дебора. *Осман?* Опита да си спомни с какво е спечелила симпатиите му. По принцип тя почти не му обръщаше внимание. Един-два пъти го беше хващала да я гледа със странно изражение. И тъй като не знаеше как да го тълкува, бързо го заличаваше от съзнанието си. Чак сега ѝ просветна. Осман изпитваше състрадание към нея! Разбира се!

И двамата бяха в ръцете на Албрехт и изцяло зависеха от него. Тя, половин еврейка без родители и без средства, и той, възрастен мъж без родина и без бъдеще, осакатен от бащата на Албрехт. Отново се сети какво казваше баща ѝ за принципа на причината и следствието. Че всяко деяние, добро или лошо, води друго след себе си. Осман беше отмъстил за загубата на езика си.

— Слушай, Дебора. Не разполагам с много време. Немците обръщат целия град с главата надолу. Налага се да изчезна. Става въпрос за...

— Какво? Трябва да изчезнеш? — прекъсна го развълнувано тя и се вкопчи в ръката му.

— Разбира се. — Той се усмихна и вложи в гласа си оптимизъм, какъвто не чувстваше. — А сега ме чуй. Документите, които сте фотографирали... Изглежда, че на 20 януари тази година се е състояла важна конференция в Берлин, на брега на езерото Ванзее. Протоколът се намираще в чантата на Брунман. Това е първото писмено

доказателство, че немците планират тоталното унищожение на евреите в Европа. Говорим за милиони човешки животи! Включили са в списъка дори британските евреи! Нацистите го наричат *Окончателно решение*^[1] и отдавна са започнали страховитото си дело! Навсякъде създават и разширяват лагери за масово унищожение. Убиват евреите с газ и после ги изгарят. Четох доклади, в които населението, живеещо в околността, се оплаква от постоянната миризма на изгоряло месо. Затова ни е крайно необходим оригиналният протокол на Брунман. Копията не са достатъчни. Трябва да се сдобием с истинския протокол и да го изпратим в Лондон на полското правителство в изгнание. В противен случай чужбина никога няма да ни повярва. Осман предложи да открадне чантата на Брунман. Но за целта ще му е нужна твоята помощ. Ще му помогнеш ли?

— Разбира се. Какво трябва да направя?

Той изложи набързо плана си и я целува дълго, притискайки крехкото ѝ тяло до своето.

После всичко се случи светкавично. Вратата се отвори със замах, блесна ослепителна светлина и в стаята нахълтаха няколко мъже с насочени оръжия. По петите ги следваше висок мъж с превръзка на едното око, който с режещ тон извика:

— Искам го жив!

Още при първия лъч светлина Якоб се хвърли бързо върху Дебора и склучи ръце около шията ѝ, все едно се опитваше да я удуши. Времето му стигна само да прошепне: „Трябва да спасиш протокола. Обещай. Спаси народа си. Спаси себе си. Само това има значение. Мен ме забрави“, когато груби ръце го откъснаха от нея и го извлякоха навън. Той не се съпротивляваше.

Дебора си пое с мъка въздух; всичко наоколо сякаш се въртеше като калейдоскоп от милиони светещи точки. Якоб я беше стиснал здраво, за да изглежда по-достоверно нападението му. Тя опипа шията си. Но повече от шията я болеше сърцето. *Якоб!*, изкрещя тя отчаяно, ала от устата ѝ не излезе звук.

Мъжът с превръзката на окото се приближи и застана плътно до леглото ѝ. С това дълго кожено палто се извисяваше над нея като застрашителна черна кула. Единственото му око се втренчи лукаво в лицето ѝ и взе да го опипва, сякаш искаше да проникне в главата ѝ.

Мъжът събуди в нея някакъв спомен, но тя не успя да го хване — изплъзна ѝ се като тънка нишка.

Едно знаеше със сигурност: този човек ѝ вдъхваше страх и ужас, макар никога да не го беше срещала. Не можеше да понесе нито секунда повече изучаващия му втренчен поглед, обърна се рязко настрани и зарови лице във възглавницата си. Захапа я, за да задуши безмълвните си викове, докато последните думи на Якоб кънтяха в главата ѝ като мантра: *Мен ме забрави... Мен ме забрави... Мен ме забрави...*

Някъде отдалече чу непознатия да заповядва на един от антуража си:

— Повикай лекар. После ми доведи Брунман.

Малко след това се появи лекарят. Беше нисък, закръглен мъж с изписан върху лицето му страх и очила с дебели стъкла, които увеличаваха многократно очите му. Той опипа ловко шията на Дебора и премери пулса ѝ.

— Е, малка госпожице, май сте извадили късмет — каза той и направи измъчен опит да се усмихне окуражително, който обаче се провали. Дебора усещаше нетърпението му да напусне час по-скоро стаята. И тя се чувстваше така. Присъствието на Едноокия излъчваше студена злоба, която я караше да трепери с цялото тяло и да мечтае да се намира на друго място, само и само да се отърве от него.

— Ще ви сложа нещо, за да поспите хубавичко, малка госпожице. — Лекарят извади спринцовка. Точно сега Дебора не искаше да спи, а да изтича до Марлене веднага щом тези мъже се махнат. Непременно трябваше да ѝ разкаже какво се беше случило току-що, да я предупреди. Отвори уста да протестира, но Едноокия изненадващо я изпревари:

— Почакайте! — сопна се на лекаря той. Приблужи се до Дебора и с властно движение на главата отпрати човека навън. Лекарят излезе припряно, почти на бегом.

Дебора имаше само едно-едничко желание: да остане сама. Кога ще си тръгне този с превръзката? Мразеше го, защото ѝ беше отнел Якоб. Понечи да докосне устните си, върху които още усещаше вкуса на целувката му. Къде го бяха отвели? Какво щеше да стане с него? Сепна се, неспособна да формулира докрай мисълта, защото не

смееше да го направи. Точно сега имаше нужда от всичките си сетива, защото отново усети впереното в нея жестоко око.

Без да се оглежда, мъжът с небрежен жест остави дългото черно кожено палто да се смъкне от раменете му. Един от младите му придружители веднага го хвана умело, втори побърза да му донесе стол. Паянтовият стол изскърца под тежестта му. Това отне част от елегантността на уж небрежната хореография между тримата, което издаваше, че често са я изпълнявали.

Кой е този човек? — за кой ли път се запита Дебора. Той й внушаваше нещо повече от страх — блудкавият вкус на ужаса заплашваше да я завладее изцяло. Какво чакаше той? Защо не казваше нищо, а само се взираше в лицето ѝ, сякаш знаеше всичко за нея? *Стегни се, заповяда си тя. Прави се на глупачка, както ти казваше Марлене. Това е единственият ти шанс.* Тя предприе първия ход.

— Благодаря — прошепна; нямаше нужда да звучи пострадалчески, отколкото бездруго се чувстваше.

Веждата му се вдигна едва забележимо нагоре. Бледото му лице не издаваше никакви чувства.

Последва дълга пауза. *Ти си наред*, помисли си Дебора и се усмихна плахо на мъжа. В крайна сметка, от нейна гледна точка той беше нейният спасител, следователно трябваше да се държи по съответния начин.

— Какво искаше Якоб Ванда от вас? — най-последно изстреля той първия си въпрос. Младата жена впрегна цялата си сценична дисциплина, за да скрие уплахата си от факта, че той знаеше истинското име на Якоб.

— Моля? — объркано попита тя. — Той не си направи труда да се представи, преди да се опита да ме убие. Вие от полицията ли сте? — Ръката ѝ се плъзна по шията, за да напомни на събеседника си, че току-що се беше отървала от опит за убийство. Гърлото ѝ гореше.

— Значи признавате, че знаете името му?

— Не, нали точно това казах! Човекът ми е напълно непознат. Вие назовахте името му!

— Следователно твърдите, че не сте го виждали никога?

Защо този тип ме третира като престъпничка, а не като жертва?, запита се Дебора. Към страха ѝ се прибави неувереност.

Изведнъж сякаш чу в главата си предупредителния глас на Марлене:
Никога не бъди категорична!

Затова отговори:

— Май не съм го виждала досега. В стаята беше тъмно, преди да се появите вие, а после веднага го откъснахте от мен. — Хвана се отново за шията и изкриви лице от болка. — Може ли да ми дадете малко вода, моля?

Едноокия кимна едва забележимо и младежът, който му беше донесъл стола, тутакси подаде чаша с вода на Дебора.

Тя подчерта своята безпомощност, като му позволи да подпира главата ѝ, докато поднасяше чашата към устните ѝ. После му благодари с отпаднал глас и се отпусна немощно на възглавницата. При това остави завивката да се смъкне точно колкото да се видят красивите ѝ рамене. Това не направи никакво впечатление на момъка, той остави чашата и застана отстрани с безизразно лице, при което неволно закачи с ботуша си ламариненото нощно гърне до леглото. То издрънча и шумът прозвуча силно в притихналата посред нощ болница. Младата жена се стресна уплашено, докато мъжете не показаха никакви признаци на вълнение.

Нещо не е наред с тези мъже, помисли си Дебора. Тя прилагаше всичките си женски номера, но сякаш предаваше на погрешната честота — те изобщо не реагираха, дори не я забелязваха.

С развяно палто в стаята влезе нов младеж. Приблужи се бързо до своя водач и му прошепна няколко думи на ухото. Дебора забеляза краткото припламване на задоволство върху иначе безизразното му лице и съжали, че чувствителните ѝ уши бяха заглъхнали от експлозията, иначе щеше да разбере какво му бе казал новодошлият.

Едноокия се наведе напред, жестокото му лице се озова директно над нейното и с почти нежен тон изрече:

— Човек от болничния персонал е видял Банда да се вмъква в стаята ви. Според показанията му онзи е престоял тук най-малко петнайсет минути. Интересно ми е да знам какви сте ги вършили с него през това време, ако не го познавате, както твърдите, а? Хайде, изплюйте камъчето!

За миг сърцето на Дебора замря, умът ѝ трескаво затърси правдоподобен отговор. Накрая промълви с наивния глас на малко момиченце:

— Но... откъде да знам как разсъждават убийците? Знам само, че той се опита да ме убие и че вие дойдохте точно навреме, за да ме спасите. За което ви дължа благодарност. Моля ви, не ми е добре, искам да си почина. — Издърпа демонстративно завивката до брадичката си и се отвърна от изгарящия поглед. *Хайде, върви си най-после*, помисли си тя.

Ала мъжът не ѝ направи тази услуга. С желязна хватка я стисна за брадичката и я принуди да го погледне в очите.

— Не на мен тия, момиче. Ясна сте ми. Криете нещо и сега ще ми го кажете. В противен случай ще ви измъкна от топлото легло и ще прекарате остатъка от нощта в студена и влажна килия. И така, слушам!

— Веднага я пуснете, щурмбанфюрер Грайф! — На вратата стоеше Албрехт с разкрачени нозе и с кучешки камшик в ръката.

Дебора, допреди миг в смъртен страх, почти се просълзи от облекчение.

Без да бърза, Грайф се изправи и бавно-бавно се обърна.

— Аха, оберщурмбанфюрерът пристигна най-после. И то точно в подходящия момент. Тази еврейска курва тъкмо напираше да ми издаде своите тайни.

— Бих се радвал да не наричате заварената ми дъщеря „курва“. Може ли да знам какво става тук?

Докато говореше, Албрехт влезе в стаята и се приближи към Грайф, без да го изпуска дори за секунда от погледа си, сякаш го считаше за способен на всичко. Двамата стояха един срещу друг подобно дуелиращи се, с преплетени погледи, като че ли всеки момент щяха да се нахвърлят един върху друг. И двамата бяха приблизително еднакво високи, а откровената взаимна враждебност, която излъчваха, доведе Дебора до едно-единствено заключение: че се познаваха отдавна. Омразата се издигаше като стена помежду им.

Тя местеше поглед от единия към другия. Какво ставаше тук?

— Вашата заварена дъщеря, тъй, тъй. Аз пък чух други работи — гласът на Грайф преливаше от арогантност.

— Не ме интересува какво сте чували. Предупреждавам ви, щурмбанфюрер. Трябва ли да ви напомням за ранга си? И така, защо разпитвате заварената ми дъщеря? — Албрехт се заигра с камшика и

изплюща с него по кончова на кожата си ботуш, а физиономията му сигнализираше, че с радост би го използвал върху събеседника си.

Грайф не се впечатли нито от заплашителния жест, нито от намека за по-ниския му ранг.

— Тази курва... — Едноокия изплюваше думите с ръка, сочеща към Дебора — беше хваната току-що с един от най-опасните субекти в Полша, враг на Германския райх. Тъкмо бях на път да разбера за какво са си говорили. Разследванията ми засягат на първо място вчерашното подло нападение в Прага над обергрупенфюрера и заместник на имперския протектор на Бохемия и Моравия, Хайдрих, а случилото се в тукашното кафене има връзка с него, макар и косвена. Якоб Ванда е един от организаторите. От сигурен източник знам, че известно време е укривал атентаторите Йозеф Габчик и Ян Кубиш. Та този човек, Ванда, беше тук, в тази стая. Или за да посети заварената ви дъщеря, или за да я убие. И в двата случая се поставя въпросът „защо“. Момичето знае нещо. Така че не ми се пречкайте, оберщурмбанфюрер.

Дебора чуваше за първи път за атентата срещу Райнхард Хайдрих. Надяваше се да е мъртъв. Трябваше да признае обаче, че Грайф бе уцелил в десетката с предположенията си. Тя реши да направи нещо, преди да е загубила всякакъв шанс.

Видя как думите на Грайф проникнаха като отрова в мислите на Албрехт и той свъси чело. Затова се намеси:

— Не знам за какво говори този човек, Албрехт. Истината е, че някой се промъкна в стаята ми и се опита да ме удуши. После дойдоха тези мъже и ме спасиха, а сега този човек изведнъж взе да твърди, че съм имала нещо общо с натрапника. Моля ти се, Албрехт, още съм вцепенена от ужас, гърлото ме боли и ми е адски зле. — Тя протегна умолително ръка, вперила насълзените си очи в него. Сега Албрехт забеляза бледността ѝ и синините по шията ѝ.

Той измери Грайф с последен предизвикателен поглед, преди да се спусне към нея. Прегърна я през раменете и я притисна към себе си. Търсейки закрила, Дебора се вкопчи в него.

Грайф наблюдаваше с презрение сцената, изплю се и ехидно подметна:

— Колко трогателно! Когато овладеете отново члена си, може би ще си възвърнете способността да разсъждавате трезво, оберщурмбанфюрер — додаде злобно той.

Албрехт се извърна леко и през рамо отвърна:

— Колко интересно! При положение че иначе нямате нищо против някой млад *еврейски* задник, както чувам.

— Не предполагах, че давате ухо на всички гадни слухове.

— Само ако са верни, драги щурмбанфюрер. А сега си вървете, Грайф, и да не сте посмели да повторите обвиненията си или да се доближите до госпожица Малпран. Предупреждавам ви, не прекалявайте.

С крайчеца на окото си Дебора видя как Едноокия се поколеба за няколко секунди, а чертите му се разкривиха от омраза като някаква абсурдна маска. После изведнъж се отпусна, сякаш му е хрумнала нова идея. По лицето му се разля сатанинска усмивка, а в единственото му око проблесна черен пламък. Обзе я лошо предчувствие, цялата се разтрепери.

С болезнена сигурност знаеше какво ще предприеме сега този човек: ще си потърси нова жертва. *Ще отиде при Якоб и ще го измъчва!* Грайф махна царствено на хората си и излезе от стаята, без да пророни дума.

Веднага след това дребният лекар промуши предпазливо глава през вратата, но не посмя да влезе. Албрехт му махна да се приближи.

Щом видя как девойката се вкопчи в Албрехт, трепереща от глава до пети, той се завайка:

— Ах, горката госпожичка, какъв ужас само! Сега можете най-после да си починете. — Той вдигна приготвената спринцовка, но изчака позволениято на Албрехт, който явно му внушаваше не помалко респект от Грайф. Албрехт кимна едва забележимо и лекарят постави инжекцията толкова ловко, че Дебора нямаше време да протестира.

Лекарят несъмнено се водеше от добри намерения, но така осуетяваше плана ѝ да потърси Марлене още тази нощ.

След малко Дебора започна да усеща отпускащия ефект от инжекцията и потъна в милостива забрава. Албрехт остана още няколко минути, вгледан в спящото ѝ лице, и изследва синините по шията ѝ. После се върна бързо в хотела и се увери, че скъпоценните документи от чантата му лежат на сигурно място в сейфа.

[1] Окончателно решение на еврейския въпрос — план за системно унищожение на европейските евреи, приет на Ванзейската конференция от януари 1942 г. и реализиран с Холокоста, довел до смъртта на две трети от евреите в Европа. — Б.пр. ↑

ЧЕТИРИЙСЕТ И ДЕВЕТА ГЛАВА

На сутринта Дебора изплува от сивите воали на хаотичните си сънища. Беше сама. Всичко я болеше. Няколко минути се опитва да подреди замъглените си мисли в правилната последователност. Напразно. Сякаш ѝ беше противно да си спомня за случилото се.

Не можеше обаче да избяга от преживяното. Споменът я връхлетя с още по-голяма мощ, защото се беше опитала да го изтласка.

Якоб, изплака неудържимо и се отдаде всецяло на мъката си. Отново си спомни картината — той, безпомощен и окован, в ръцете на черния есесовски дявол, и отчаянието стегна гърлото ѝ.

В нея започна да зрее мисълта за отмъщение. Надигна се и избърса сълзите си. Те нямаше да помогнат на Якоб. Усети прилив на нови сили. Изправи се на крака, пренебрегвайки сигналите за слабост, които подаваше тялото ѝ. Искаше да отиде при Марлене. Вкопчи се в мисълта, че приятелката ѝ, която никога не падаше духом, щеше да ѝ даде съвет и заедно да изготвят план.

Болницата се беше събудила отдавна, коридорите бяха оживени. Покрай всички стени имаше временни легла — в повечето случаи на тях бяха настанени по двама болни наведнъж или бяха насядали неколцина. Стонове и плач съпровождаха Дебора по пътя ѝ към Марлене.

Сякаш направлявана дистанционно, тя минаваше покрай нещастниците с празни или разкривени от болка лица. Цялото ѝ същество беше устремено единствено към Якоб и неговото спасение. Щом влезе в болничната палата, се вцепени: леглото, на което вчера лежеше Марлене, сега беше заето от две непознати жени, явно изпаднали в делириум. Те не реагираха на въпроса на Дебора за русокосата немкиня. Очите ѝ зашариха отчаяно наоколо в напразно търсене на Марлене.

— Отведоха я през нощта, госпожице — пошепна глас зад гърба ѝ. Дебора се обърна. Някаква старица с побеляла коса, стърчаща на фитили, се надигна мъчително от леглото си. На бузата си имаше огромен виолетов тумор, очите ѝ блестяха от високата температура.

Дебора се приближи с надеждата да научи нещо повече за местонахождението на приятелката си.

— Какви ги говорите? Отвели са я? Кой я отведе?

Изкривената от подагра ръка на старицата се вкопчи в Дебора като лапа на граблива птица:

— Черният мъж, дето има само едно око! — Тя се изкиска като обезумяла.

Обзета от паника, Дебора се върна тичешком в стаята си. Сега вече проумя какво беше подхранвало необяснимия ѝ страх от мъжа с черната превръзка на окото още от първата секунда: разбира се, името! Албрехт го нарече Грайф! Вчера в хотела Марлене бе споменала същото име. Това беше той, Хубертус фон Грайф, смъртният враг на Марлене! А сега приятелката ѝ отново бе в неговата власт...

Дебора започна да кръстосва стаята като муха без глава. *Мисли, мисли!* Тя притисна с длани слепоочията си, сякаш така щеше да ускори мисловния процес. Изведнъж се закова на място и вирна бойко брадичка. *Албрехт!* Трябваше да говори с Албрехт. Той беше враг на Грайф и тя вероятно щеше да успее да се възползва от това обстоятелство. Позвъни нетърпеливо за сестрата, за да ѝ повика такси.

Вратата се отвори, но на нея се появи не сестрата, а Осман, който носеше една от пътните чанти на Дебора. Тя тръгна към него с протегнати ръце.

— Нямаш представа колко се радвам да те видя, Осман.

Шофьорът падна на колене пред нея, взе дясната ѝ ръка и я притисна към челото си с неподражаем жест на преданост. Дебора го хвана за раменете и го накара да се изправи.

— Недей, Осман, така ме поставяш в неловко положение. Хайде да си поговорим.

Направи му знак да седне на единствения стол, а сама се настани на леглото.

— Виж какво, аз...

Ала Осман я прекъсна, като сложи показалец на устните си и се стрелна обратно към вратата, за да се увери, че е добре затворена. Чак тогава седна до нея, направи няколко гримаси и ги подчерта с различни жестове.

Дебора разбра, че мъжът я пита как се чувства.

— Благодаря ти, Осман, добре съм. Просто няколко синини и разранено гърло. Нищо сериозно. — Тя се наведе към него и зашепна: — Най-напред искам да ти благодаря, че си спасил фотоапарата и си го занесъл на сигурно място. За жалост през последната нощ се случи нещо лошо. Арестуваха нашия приятел — тя нарочно избегна да спомене името на Якоб, — а също и Марлене. Ако има нещо, въз основа на което да те свържат с тях двамата, трябва веднага да изчезнеш, за да се спасиш. — Осман поклати отрицателно глава.

Дали това означаваше, че няма нищо, което да насочи Грайф по следите му, или че просто отказва да я изостави? Дебора не знаеше как да тълкува жеста. Във всеки случай изпита облекчение и реши да не настоява повече.

— Нашият приятел ми разказа за плана ви да откраднете оригиналните документи. Аз ще ти помогна, обаче ще се опитам да го направя сама. Твоята задача ще бъде да ги занесеш на мястото, посочено ти от нашия приятел. После ще се наложи да преминеш в нелегалност. За целта ще ти дам всичките пари, които успея да събера.

Осман протестира с жестове. Дебора разбра, че той смяташе този риск прекалено голям за нея.

— Остави това на мен, Осман. Опитай се да си винаги наблизо. Щом взема документите, ще те уведомя. Само че може да трае няколко дни. А сега те моля да ме върнеш в хотела. Трябва да се махна оттук, в противен случай наистина ще се разболея в тази болница.

Тя се надигна и посегна към чантата с чистите дрехи, но Осман я възпря. Извади от униформата си малко писъмце, което ѝ предаде с печален жест. С него Албрехт я уведомяваше лаконично, че му се е наложило да замине за два дни, но хотелският персонал и Осман били инструктирани да се погрижат за всичките ѝ потребности.

— По дяволите! — изруга Дебора, неспособна да овладее разочарованието си. Точно сега Албрехт я оставяше сама. Кой, освен него можеше да ѝ помогне в разследването на местонахождението на Марлене? Не, тя нямаше да преживее тези два дни в неведение.

Умът ѝ работеше на бързи обороти. Дали да не се обърне към онзи офицер Ернст, приятеля на Марлене? Сигурна беше, че той е влюбен в Марлене и би изпитал поне съчувствие към нейното нещастие. Може би дори знаеше къде са я отвели и щеше да ѝ издейства посещение при приятелката ѝ? Краката на Дебора се

разтрепериха от слабост при мисълта, че отново ще се срещне с онзи страховит Грайф.

Проклятие! Накъдето и да се обърнеш, пред нея се разкриваха все задънени улици и дебнеха опасности. Не би могла да направи нищо за Марлене без съдействието на Албрехт. Всъщност нямаше друг избор, освен да чака. Ръцете ѝ бяха вързани до завръщането му. Дебора не беше чак толкова наивна, за да вярва, че Албрехт държи на Марлене и е склонен да я измъкне от опасната ситуация. Но можеше поне да се осведоми за съдбата ѝ по молба на най-близката ѝ приятелка.

Тя се върна в хотела с Осман. Двата дни до завръщането на Албрехт се точеха мудро. Чакането беше истинско мъчение за Дебора, импулсивна и нетърпелива по природа. Струваше ѝ се, че стрелките на часовника пълзят прекалено бавно.

Убиваше си времето, като кроеше планове и замисляше акции на отмъщение срещу Грайф. Фактът, че нямаше абсолютно никаква възможност да помогне на Якоб, направо я подлудяваше. Осъдена беше на бездействие. Дори не знаеше дали още е жив! Накрая се концентрира върху дръзко обявеното си намерение да открадне Ванзейския протокол от Албрехт. Този документ беше ключът към нейното отмъщение. Без него всички досегашни жертви щяха да са напразни и безсмислени. Тя непрекъснато обикаляше трезора и прехвърляше различните възможности. Случайният наблюдател би си помислил, че тази жена иска да омагьоса шкафа и да го накара сам да се отвори. За кой ли път се изправи пред него, блъскайки си главата върху загадката.

Бездействието беше изпило силите на Дебора — чувстваше се глупава и безполезна, истинско нищожество. Обзета от внезапен гняв, тя блъсна вратата на огледалото и я затръшна с все сила. При това нещо проблесна за миг. Спря се, хвана вратата и бавно я върна обратно, докато не попадна отново на странния проблясък. Той се оказа върнатото отражение на кофичката за охлаждане на шампанско, стояща на скрина. Това я наведе на идея.

Тя извади козметичното си куфарче и отмести настрани кофичката. От вътрешната страна на капака на куфарчето имаше огледалце — квадрат със страна не повече от петнайсет сантиметра. Дебора започна да изпробва различни възможности, тичаше от трезора до скрина и обратно към леглото и многократно променяше

положението на куфарчето. Най-сетне намери правилната позиция. От леглото можеше да различи добре цифровата ключалка на трезора през пречупеното отражение в огледалцето на куфарчето. И тъй като ключалката се намираше на височината на корема, Албрехт, който беше доста висок, имаше навика да кляка, докато въвежда комбинацията. Сега ѝ оставаше само да чака до следващия път, когато той щеше да отвори трезора, и да запомни числата.

През остатъка от следобеда и цялата вечер Дебора се упражняваше да изписва огледално обърнати цифри, докато овладя напълно това изкуство. После накъса листовите на миниатюрни парченца и ги пусна в тоалетната. Усмихна се — понякога гневът помагаше.

Малко преди полунощ на третия ден Албрехт най-после се завърна. Дебора винаги се бе смятала за смела, но сега се страхуваше, беше се превърнала в кълбо от нерви. Стегна се обаче — заради Якоб и Марлене, и изигра ролята си. Измъкна се гола от леглото, втурна се, уж изгаряща от нетърпение, и се притисна към него. Имаше нещо утешително във факта, че той се бе върнал най-после и че тя вече не беше сама. Насмалко не се разплака от облекчение.

Въпреки това си наложи да не го атакува веднага с въпроси за Марлене. Албрехт я прегърна и я върна в леглото. Миришеше на алкохол и цигарен дим, но сега от него се излъчваше и друга миризма. Тя не ѝ беше нито приятна, нито неприятна, само някак позната, но Дебора не можеше да я определи в момента.

— Както виждам, вече си по-добре. Трябва веднага да се изкъпя — каза Албрехт. — А ти си спи.

Той съблече униформената си куртка и я хвърли небрежно върху чантата, която беше оставил на един стол при влизането си.

Малко след това се чу шум от течащата вода в банята. Дебора се поколеба. Ето я чантата. Дали да рискува да погледне в нея? Измъкна се нерешително от леглото и посегна към куртката му. Беше влажна. Потърка я внимателно и огледа пръстите си. Бяха червени. Подуши — кръв! Това беше неопределената миризма! Албрехт миришеше на кръв! Прилоша ѝ.

— Какво правиш там? — Албрехт беше излязъл гол от банята.

— Исках само да окача куртката ти — овладяно отвърна тя. — Но май трябва да отиде на пране. Това по нея е кръв, нали?

— Утре ще говорим по въпроса. Връщай се в леглото, Мария. — Голият мъж се приближи към нея и я загледа пронизващо, докато посягаше към чантата си. Извади от нея папката с документите и я заключи в трезора.

За съжаление при завръщането си Албрехт не бе включил горното осветление. Дебора беше оставила да гори само нощната лампа, затова нямаше достатъчно светлина, за да разчете цифровата комбинация. Ядоса се, задето не бе помислила за това. Но все пак беше извадила късмет. Замалко Албрехт да я спипа как души около чантата му.

— Да ти правя ли компания в банята? — насили се да се усмихне тя.

— Не, имам спешна нужда от няколко часа сън. По-късно.

Нетърпението надви над разума ѝ и тя забрави всякаква предпазливост.

— Албрехт, знаеш ли какво се е случило с Марлене? Онзи едноок гестаповец я е отвел от болницата още същата нощ. Какво значи това? Защо го е направил? Марлене е тежко ранена.

— Откъде знаеш, че е от Гестапо? — лукаво попита Албрехт.

— Лекарят от болницата го спомена. А ти откъде го познаваш? И какво искаше той от мен? Този човек ме плаши — отвърна Дебора. Този път нямаше нужда да се преструва, че я е страх.

— Казах ти, ще говорим утре. А сега ме остави на мира и заспивай. Ей сега идвам.

ПЕТДЕСЕТА ГЛАВА

На следващата сутрин Албрехт продължи да я разтакава — най-напред легна с цялата си тежест върху нея и се задоволи без задръжки.

Дебора подозираше, че нарочно я измъчва. Едва след обилната закуска, която бяха поръчали в апартамента, той беше готов да говори за Марлене.

— Тя е еврейска шпионка. Казва се Ана фон Дюркхайм. Майка ѝ била еврейка, слугиня у семейство Фон Дюркхайм, и прелъстила сина им. Грайф вече е арестувал в Берлин Марлене-Ана за противодържавни действия. Укривала евреи и помагала за извеждането им от града. Той я познал. Горкият Ернст, опасявам се, че в момента преживява доста неприятни мигове. Грайф го е притиснал здравата.

— Марлене — еврейска шпионка? Това е пълна лудост, Албрехт. Та нали едва не загина при атентата? Дори само този факт доказва, че не може да има нищо общо с всичко това! — възкликна Дебора.

— Не, той доказва най-вече колко неорганизирано и некоординирано действа полската Съпротива. Рядко глупава паплач, която убива дори собствените си хора — презрително отвърна Албрехт.

— Въпреки това, на грешен път сте, Албрехт. Повярвай ми, този Грайф е безумец, виж само как се отнесе с мен! Навсякъде му се привиждат шпиони. — Възмущението на Дебора беше неподправено. — Веднага трябва да направиш нещо за Марлене! Говори с Грайф и му кажи, че греша. И къде изобщо е Марлене, знаеш ли как е? Може ли да я видя?

— Тя е там, където ѝ е мястото, в затвора „Монтелупих“. Как е? Ами, тъй като досега още не е признала това, което иска да знае Грайф, едва ли е добре, опасявам се. Но тя и преди това не беше добре — додаде Албрехт и се ухили нагло. — Според мен Грайф ще я притиска напразно. Тази жена не е глупава. Първо, гръбнакът ѝ е счупен, и второ, тя е наясно, че Грайф ще я убие така или иначе. В състоянието, в което се намира, твоята мнима приятелка сигурно ще се моли смъртта

да настъпи по-бързо. Но ти би могла да ѝ помогнеш. Грайф е намислил нещо.

— Грайф ли? Какво иска от мен? — подозрително попита Дебора. Побиваха я тръпки само при мисълта за този мъж.

— Да отидеш при Калтен и да я преслушаш. Ако ти каже къде се крият атентаторите срещу Хайдрих, той ще пусне лекар при Марлене.

— Значи и ти вярваш, че тя има нещо общо с атентата срещу твоя шеф? — попита Дебора, като разсъждаваше трескаво дали Албрехт не ѝ залага капан, защото я подозира. Междувременно беше научила, че Райнхард Хайдрих е бил тежко ранен при атентата от 27 май, но според лекарите щял да оцелее.

— По принцип не вярвам на нищо без доказателства. Може щурмбанфюрер Фон Грайф да не ми е най-добрият приятел, но си разбира от работата и е част от елита на СС като мен. Ако някой може да измъкне истината, това е той. Но аз искам да знам кои са задкулисните организатори. Говори с жената и разбери какво знае.

Дебора се опита да разгадае изражението на Албрехт. Дали той вярваше на обвиненията на Грайф срещу нея? Но Албрехт я гледаше с непроницаемо лице. Все пак това означаваше, че може да отиде при Марлене. С нея щеше да говори за арестуването на Якоб. Може би Марлене щеше да ѝ каже към кого от групата да се обърне. Всичко друго нямаше значение.

— Ще говоря с нея — изрече на глас тя.

— Браво. — Албрехт хвърли салфетката си на масата и се изправи. — Облечи се. Тръгваме веднага.

Пътуването до затвора „Монтелупих“ в северната част на Краков премина в мълчание. Колата спря пред затворническия комплекс на улица „Монтелупих-Каменна“, но Албрехт не понечи да слезе. Дебора попита нервно:

— Няма ли да дойдеш с мен?

— Не, имам друга работа, но ще ти изпратя Осман с колата. Той ще те чака тук след един час.

— Оставяш ме насаме с този Грайф? — Дебора едва контролираше гласа си.

Албрехт се усмихна самоуверено.

— Няма защо да се страхуваш от него, Мария, той няма да ти направи нищо. Дал съм му стриктни указания. Грайф не може да си

позволи неприятности с мен, камо ли пък с Хайдрих. А сега тръгвай и гледай да постигнеш успех. Ще те възнаградя.

Осман ѝ отвори вратата и тя, ще не ще, трябваше да слезе.

— А, и още нещо — провикна се след нея Албрехт. Дебора се обърна в очакване на продължението. — Марлене е загубила много от предишната си елегантност — ухили се в лицето ѝ той.

За първи път тя изпита остра омраза към него.

Тъмничарят вървеше пред нея. Крачеше бързо, без да си прави труда да разговаря с Дебора или да следи дали тя успява да го следва, надолу по тясна стълба и през безкрайни тъмни коридори, отчасти толкова ниски, че се налагаше да навежда глава. Смърдеше на гнилоч и канализация. Мъжът отключи безмълвно една тежка врата и я пусна да влезе.

— Ще ви чакам отвън. Повикайте ме, ако имате нужда от мен. — Дебора се насили да кимне дружелюбно. Вратата се захлопна зад гърба ѝ, ключът изскърца в ключалката.

— Вече започвах да се чудя кога ще се появиш. Кой те изпраща? Грайф или Брунман? — Марлене лежеше изпъната върху един нар.

Макар Албрехт да я беше предупредил, Дебора се шокира при вида на приятелката си. Марлене лежеше в собствените си изпразнения. Тъй като не беше в състояние да се движи, не можеше да стигне до тенекиената кофа в ъгъла.

Дебора се огледа безпомощно. Нямахше вода, хартия, кърпа, нищо. Само мръсотия, смрад и буболечки.

— Е, не е точно като в „Адлон“ — тихо промълви Марлене, след като приятелката ѝ пристъпи по-близо. — Наведи се към мен. Стените са дебели, но не искам да рискувам. Слушай, Дебора, не знам с колко време разполагаме. Аз няма да изляза жива оттук. Ти трябва да изпълниш докрай нашата задача и да откраднеш протокола от Брунман. Нужен ни е оригиналът. Дай го на Осман. Той знае какво да прави по-нататък. Обещай ми да се погрижиш. — Дебора не казваше нищо, само я гледаше мълчаливо. Тялото на Марлене може да беше пречупено, но не и волята ѝ.

— Обещай ми. Хайде, кажи го!

— Обещавам — неохотно отрони Дебора.

— Добре. Трябва да ми направиш още една услуга. По очевидни причини не успях да глътна капсулата си с цианкалий — усмихна се измъчено Марлене. — Грайф ми я взе. Но съм скрила втора капсула в банята при теб. Залепена е под шкафа с хавлиените кърпи. Трябва да я вземеш и да ми я дадеш. В устата — настойчиво допълни тя.

— Какво?!

— Много добре ме разбра. Погледни ме, аз съм свършена! Не чувствам нищо от шията надолу. Нищо! Дори на Едноокия вече не му е забавно да ме измъчва. Донеси ми я, чуваш ли?

— Да ти я донеса, за да се самоубиеш? — тихо промълви Дебора.

— Каква си ми умница, най-последно загрея.

— Но...

— Никакво „но“! Направи го. Не искам да живея така, да лежа в собствените си лайна. Донеси ми я час по-скоро. Ако си ми приятелка, направи го. За мен. — Дебора се взираше в нея, неспособна да пророни и дума. Беше гневна и тъжна едновременно.

— Хайде, обещавай ми. Моля те... — В гласа на Марлене имаше нещо ново, ранимо, което прерязва Дебора право в сърцето — тя осъзна, че ще загуби единствената си приятелка. И нищо, което можеше да каже или да направи, не би променило нещата и не би накарало Марлене да се откаже от намеренията си. Ако не се самоубиеше, щяха да я убият нацистите.

— Добре, обещавам.

— В такъв случай сега ще ти издам една маловажна подробност за нашата нелегална група. За да те пуснат утре пак при мен, ще твърдиш, че съм намекнала да ти дам повече информация. — Марлене й прошепна няколко фиктивни данни, които беше приготвила в случай че я заловят. Нацистите щяха да намерят в старата фабрика някои неща, например няколко откраднати есесовски полицейски униформи, но те бяха там точно затова. — Какво има? Защо ме гледаш така? — Дебора се колебаеше дали да й съобщи за ареста на Якоб. Явно Марлене не знаеше за него. Най-напред тя беше обикнала Якоб, но го бяха арестували в нейните, на Дебора, обятия.

— Якоб е арестуван — прошепна младата жена.

— Знаем и не можем да направим нищо за него. — Лицето на Марлене сякаш внезапно се вкамени.

— Но ти сигурно познаваш неговите другари. Може би те ще успеят да го освободят.

— Не бъди наивна! И без това си имат достатъчно грижи.

— Но...

— Никакво „но“. Якоб знаеше за риска. Нашият живот не е важен, важно е делото ни. Сега ти трябва да заемеш неговото и моето място, Дебора. Точно това щеше да ти каже и Якоб, ако беше тук. Направи го заради него. А сега си върви и гледай да докопаш протокола. Разчитаме на теб. И не забравяй, че обеща. И за двете неща. До утре, приятелко.

След като Дебора си тръгна, маската на решителност се смъкна от лицето на Марлене и отстъпи пред безкрайно отчаяние. Грайф беше победил. Не й бе останало нищо, дори гордостта. Не можеше да разчита, че Дебора ще удържи на обещанието си и ще й даде цианкалия — ако изобщо я пуснеха още веднъж при нея. Марлене копнееше за смъртта. Заложил всичко и загубил всичко: беше предала Якоб с безумната надежда, че ще го спаси, ще го предпази от нови изтезания. Грайф я накара да гледа — за целта я завързаха с дебели въжета към един висок стол — докато измъчваше Якоб, час след час, и така — цяла нощ.

Якоб беше разбрал веднага какво цели мъчителят му с присъствието на Марлене. Извика й да си държи устата затворена. И че не той е важен, а делото. Думите, които току-що бе повторила пред Дебора, бяха негови. Призори Марлене не можеше повече да издържа. Грайф беше извадил едното око на Якоб. Той изстена, но не изкрещя. Нито веднъж. Затова пък Марлене се разкрещя, докато гласът й се пречупи и пресипна дотолкова, че едва-едва шепнеше. А после, когато Якоб загуби за първи път съзнание, тя с дрезгав глас каза:

— Престанете, Грайф! Ще ви кажа каквото знам, но само след като повикате лекар за Якоб.

Грайф махна с ръка и след няколко минути се появи лекарят. Едноокия приближи лице до Марлене и каза:

— Е, слушам. — Тогавя тя му разказа всичко, което знаеше за следващата планирана операция.

Какво направи? Предаде всичко, себе си, Якоб, делото, и не постигна абсолютно нищо. Накрая Грайф я изгледа изпитателно и каза:

— Благодаря ти, Ана, че все пак не ме излъга. Защото друг информатор ми разказа всичко това още снощи. Жалко, но след като не научих нищо ново от теб, не се чувствам обвързан с нашето споразумение. — При това ѝ се усмихваше почти приятелски. А после отпрати лекаря и продължи ужасното си дело.

Вратата на килията ѝ отново се отвори. Марлене предположи, че пак е пазачът. Досаждаше ѝ още от вчера. Не можеше да се съпротивлява на ръцете му. Да, той беше.

— Уф, смърдиш като цяла кочина, пачавро.

— Мерси, подобно. Ако знаех, че ще дойдеш, щях да се изкъпя.

— Млъквай! — Той я удари през лицето. Марлене усети вкуса на кръв върху устната си. Болката я зарадва, хубаво ѝ беше да я усеща. Сети се за Дебора, която си я причиняваше сама. Права беше приятелката ѝ — понякога болката носи облекчение. Марлене се засмя на висок глас.

— Какво става? Защо се смее? — В килията беше влязъл втори мъж, след него и трети. Марлене не можеше да ги види, стояха извън зрителното ѝ поле.

— Нямам представа, сигурно се е побъркала. Няма да е за първи път по тези места. Какво търсите тук? — попита пазачът.

— Трябва да я върнем в болницата. Щурмбанфюрер Грайф иска тя да остане жива, колкото е възможно по-дълго.

— Странно — коментира пазачът. — Обикновено е обратното.

Ала Марлене бе разбрала. Това беше садистично и перфидно. Грайф искаше тя да продължи да живее, за да я преследват кошмарните картини на изтезанията на Якоб. Това беше нейното мъчение. Прииска ѝ се, като не може да умре, поне да полудее.

Отвратена, Дебора тръгна след пазача. Беше ѝ лошо, но не толкова от вонята, която я обгръщаше като плътен облак. Не, стомахът ѝ се обръщаше от хорската лошотия. Тя беше погледнала право в злото лице на реалността, нямащо нищо общо с лицето на външния свят, с красивата привидност, заслепявала я толкова дълго. Истинският свят не слушаше арии и не отпиваше от шампанското, истинският свят

страдаше, хората умираха — убити от войната или от онези, които бяха подпалили тази война.

Според Якоб във Ванзейския протокол пишело, че нацистите планират да избият всички евреи. Милиони евреи. Защото съгласно дефиницията на расата господар те бяха малоценни същества, недостойни да живеят. Марлене беше половин еврейка, следователно не ѝ оставаше друго, освен смъртта, за да им избяга.

Тя щеше да отмъсти за Марлене! Онези, които бяха отговорни за нейната смърт, щяха да си платят! Тя щеше да открадне протокола от Албрехт, та целият свят да научи за отвратителните планове за унищожение, начертани от нацистите. Хитлер и неговите помощници бяха олицетворение на зло, те бяха апокалипсисът!

Дебора излезе на двора. Примигна, заслепена от ярката дневна светлина след тъмнината на затвора.

Тогава съзря Грайф. Той стоеше на сред двора, заобиколен от русокосите си момци. С това черно кожено палто ѝ заприлича на същински дявол от плът и кръв. Злобната му усмивка я накара да потрепери въпреки топлото слънце. Той посочи нанякъде с глава, без да продумва.

Дебора проследи погледа му до бесилото в ъгъла на двора и сърцето ѝ спря да бие.

На бесилото висеше трупът на едър мъж. Той беше ужасно осакатен, но въпреки обезобразеното лице, чиито празни очни орбити се взираха в нищото, Дебора го разпозна в секундата, в която го видя.

Якоб.

Нещо в нея се скъса. Тя се свлече на колене и крещя, крещя, крещя...

ПЕТДЕСЕТ И ПЪРВА ГЛАВА

Краков, болницата, март 1943 година

Марлене дойде на себе си. Това не беше истинско събуждане. Просто отвори очи. От девет месеца крееше така. За нея нямаше ден, нямаше нощ.

Имаше само време, безкрайно време, през което лежеше неподвижно, наблюдаваше как тялото ѝ се разпада и само мислите ѝ се рееха на воля. Нито беше полудяла, нито умря. Умът и тялото отказваха да се подчиняват на волята ѝ. Имаше дни, в които се отчайваше, изпадаше в тежка депресия и плачеше, докато не ѝ останеха сълзи, непрестанно преследвана от образа на измъчения до смърт Якоб. После отново усещаше последния поглед от оцелялото му око, който беше отправен към нея, и отново виждаше нямата му молба да не издава нищо на Грайф.

В други дни я обземаше омраза и безпомощен гняв, мислите ѝ бушуваха и се въртяха изключително около въпроса как да убие Едноокия. Ала всичко бе напразно, тя не можеше да стори нищо, дори да умре. Победата на Грайф беше пълна.

Лежеше сама, изолирана от другите пациенти. Стаята ѝ бе всъщност килерче без прозорци, едва четири квадратни метра. Марлене го наричаше „моят ковчег“. Единственият светъл лъч беше възрастният лекар, който я посещаваше винаги когато имаше време. Той ѝ говореше с подчертано бодър тон, сякаш тя беше малко дете, или ѝ четеше. Казваше, че Марлене му напомняла за рано починалата му дъщеря. През първите седмици тя не реагираше, искаше само да умре на спокойствие. Но той не се отказваше, игнорираше мълчанието ѝ и безмълвните сигнали да я остави на мира. Човекът държеше да се грижат добре за нея и да я обръщат редовно, за да не получи рани от залежаването, да ѝ донесат допълнителна възглавница, за да лежи на по-високо, и най-вече — да ѝ дават достатъчно храна. Понякога я хранеше сам.

През първите дни Марлене отказваше да приема храна с надеждата за скорошна смърт. Но след това започнаха да я хранят

принудително, а лекарят ѝ прошепна, че „онзи Грайф от Гестапо“ редовно се информирал за състоянието ѝ и заплашил цялото отделение с драконовски наказания, ако тя умре. По някое време Марлене се примири. Не беше нужно да подлага болничния персонал на гнева на Грайф.

Тази сутрин я бяха обърнали, сега лежеше по гръб. Вратата на стаята ѝ беше винаги отворена — по нареждане на нейния благодетел, за да ѝ влиза поне малко светлина от коридора. Защото Грайф бе забранил осветлението в стаята ѝ. Марлене беше осъдена да вегетира в тъмнина.

Тя обходи с поглед тавана. Ето го! От няколко седмици над леглото ѝ висеше паяк. Понякога изчезваше за часове, дори за дни, но винаги се връщаше. От време на време се откъсваше от паяжината и се разхождаше по леглото, вчера за първи път дори полази лицето ѝ. Гъделичкаше я. Стана ѝ приятно, че поне една част от нея е в състояние да усеща някакво докосване.

Паякът беше кафяв, с дебело тяло и космати крачка. Марлене го намираше за чудно красив и се беше сприятелила с него. Дори му говореше, когато лежеше по гръб и можеше да го вижда. В момента той се спотайваше неподвижно в паяжината си, до него се мъдреше една уловена муха.

— Е, дебеланчо, пак ли си хванал нещо? — попита тя. Паякът не помръдна. Марлене продължи да му говори, разказа му за ролите, които беше изиграла в учебния театър, и му рецитира от *Ромео и Жулиета*. Още помнеше целия текст. Щом не успя да полудее, искаше поне да съхрани гъвкавия си ум. Ако не се бяха намесили Хитлер и националсоциалистите, тя със сигурност щеше да стане актриса. Отдавна не се беше замисляла за някогашните си планове. Те бяха от друг свят, завинаги загубен за нея.

Но всъщност жизнените ѝ сили се бяха събудили през последните дни, тоест, за първи път от дълго време насам мислите ѝ отново се занимаваха с външния свят. Постепенно Марлене преставаше да се лута из миналото или да се отдава на нереални планове за отмъщение.

Това се дължеше не на нейния приятел паяка, а на лекаря, доктор Хондъл, който беше събрал кураж да ѝ разкаже някои неща напук на забраната от Грайф. Досега животът на Марлене протичаше в пълна

изолация; нищо от случващото се в света навън не проникваше в миниатюрната ѝ стаичка.

Събитията бяха станали преди известно време, но това не ѝ попречи да им се зарадва искрено. Изглежда, делата на нацисткия режим най-последно тръгнаха на зло. В Прага еврейската Съпротива беше извършила успешен атентат срещу Райнхард Хайдрих, третия човек в държавата, определен от Хитлер да осъществи Окончателното решение; няколко дни по-късно Хайдрих починал от раните си, а през ноември 1942 година американците за първи път се намесили активно във военните действия, побеждавайки Германия и нейния съюзник Италия в Северна Африка. Британците вече не се биеха сами.

В началото на 1943 година Съветският съюз бе нанесъл на немците ново съществено поражение при Сталинград. За първи път вероятността Германският райх да загуби войната, която сам бе подпалил, изглеждаше реална. Марлене констатира, че все пак не е напълно затъпяла, щом е в състояние да се радва.

Тя фиксира отсрещната стена, на която имаше малък календар. Още един лукс, с който разполагаше отскоро, пак благодарение на доктор Хондъл. 19 април 1943 година. Началото на еврейския празник Пасха, продължаващ една седмица. Тя погледна големия пръст на крака си, който се подаваше изпод завивката и сочеше право към календара като нос на кораб. Сестрата не я бе завила добре. Завивката бездруго беше излишна, защото тя не усещаше нито топлина, нито студ, но поне прикриваше ужасно отслабналото ѝ тяло с неговите закърнели мускули.

Изведнъж Марлене чу откъм коридора бързо приближаващи се стъпки. Ботуши! В стаичката ѝ нахълта есесовски полицаи и се изпречи в зрителното ѝ поле, точно пред календара. Тя си помисли: *Дано да не го види и да ми го вземе!*

Войникът държеше някакво писмо.

— Ана фон Дюркхайм?

На езика ѝ беше да отговори дръзко, но само затвори очи и ги отвори отново в знак на потвърждение. Беше се научила да не провокира излишно, предвид състоянието, в което се намираше. През първия месец от престоя ѝ тук я посети един есесовец, на когото тя се подигра с надеждата, че ще го предизвика да я застреля. Той обаче

само изпразни нощното гърне върху главата ѝ, така че на сестрата се падна гадната задача да почисти.

Войникът размаха писмото:

— Имаш вест от Берлин. Дядо ти е умрял в затвора.

— Дядо ми е умрял в затвора? — шокирана повтори Марлене, по-скоро на себе си. Отказваше да повярва.

— Нали това казвам. Такива са последствията от твоите противодържавни деяния. Имуществото на дядо ти било конфискувано, при което той нападнал служителя.

— Какво е станало с баба ми? — попита Марлене.

— Мен какво ме засяга баба ти? — излая в отговор той, хвърли плика на леглото и си тръгна, захлопвайки вратата след себе си. Марлене отново се озова в пълна тъмнина.

Изминаха дълги часове, през които тя остана насаме с демоните в главата си. Писмото беше някъде върху завивката. Струваше ѝ се, че усеща тежестта му върху себе си — цял тон. Вестта за смъртта на дядо ѝ я потресе. Какво ли бе станало с баба ѝ? Дали писмото беше от нея? Щом имуществото им е било конфискувано, значи тя е била принудена да напусне градската им къща на „Унтер ден Линден“.

Неведението подлудяваше Марлене, а към него се прибави и чувството ѝ за вина. Грайф, естествено, е знаел за случилото се. Но в нея покълна нова идея: ами ако изобщо не беше вярно? Ако Грайф искаше просто да я уязви? Да я деморализира още повече с една измислена вест за смъртта на дядо ѝ? Вероятно той предполагаше, че е научила някак за чезнещия военен късмет на немците и искаше да ѝ отнеме надеждата дядо ѝ да ѝ се притече на помощ. Подобна мерзост напълно подхождаше на Хубертус фон Грайф. Той владееше перфектно играта да съсипва хората не само физически, но най-вече психически. И дяволският му план успяваше: Марлене се измъчваше сама с мислите си, въртеше се в кръг, постоянно и безрезултатно, докато в главата ѝ зачукаха чукчетата на мигрената и имаше чувството, че ще се пръсне.

В един момент усети гъделичкане. Трябваше ѝ време, докато разбере, че това беше паякът. Още повече време ѝ беше необходимо, докато осъзнае, че той гъделичкаше не лицето, а крака ѝ. *Кракът ми? Как може да ме гъделичка по крака?* Сигурно си въобразяваше, вероятно сънуваше. Или най-накрая полудяваше...

В този момент вратата се отвори и влезе лекарят, а с него и светлината. Марлене видя крака си — паякът се мъдреше върху големия ѝ пръст и сякаш се взираше в нея.

Лекарят се приближи.

— Добър вечер, Марлене! Как си? Току-що научих, че си имала посетител?

— Най-после, доктор Хондъл. Писмото е на леглото ми. Моля ви, прочетете ми го!

Той взе писмото и в същия миг забеляза паяка върху крака ѝ.

— Какво грозно нещо! — Понечи да го бръсне с ръка, но Марлене извика:

— Не, оставете го, моля ви. Харесвам го. И ми прави компания.

Доктор Хондъл я изгледа и се усмихна, но не каза нищо. Измъкна табуретката изпод леглото, която държеше там за себе си, и седна в долния край, за да може Марлене да го вижда.

После извади писмото от плика.

— Покажете ми най-напред почерка! — помоли тя. Лекарят вдигна писмото на височината на очите ѝ. Заля я гореща вълна — разпозна почерка на баба си. — Моля ви... — промълви немощно тя.

Писмото действително съдържаше скръбна вест. *Значи е вярно, дядо ѝ беше мъртъв. А баба ѝ се бе преместила при роднини. Нито дума за загубата на имуществото. Баба ѝ беше благородна жена.*

— Много съжалявам. — Лекарят я помилва утешително по бузата. Марлене се разплака за първи път от много време насам.

Доктор Хондъл се поколеба, после явно събра кураж.

— Ако искате, мога да напиша писмо вместо вас. — Досега тя го беше молила на няколко пъти за подобна услуга, но той ѝ отказваше заради заплахите на Грайф.

Марлене го погледна. Грайф беше убил или унищожил всички, които имаха значение за нея. Останала бе само баба ѝ, а тя беше стара. На кого да пише, ако не на нея?

Роднините ѝ по майчина линия бяха депортирани от Краков още през 1940 година. Дори добрите контакти на Якоб не ѝ помогнаха да разбере къде са ги отвели. Бяха изчезнали безследно. Марлене предполагаше, че още тогава Грайф е имал пръст в тази история. Помисли си за Дебора. Отдавна не се беше сещала за това момиче. Какво ли бе станало с нея? Дали с Осман са успели да откраднат

протокола от Брунман и да го изпратят в Лондон? Внезапно интересът ѝ се събуди. От смъртта на Якоб бяха изминали девет месеца. Задачите на Брунман постоянно го водеха в Генералгубернаторството, престоят преди девет месеца не му беше първият. Ами ако помоли лекаря да провери в „Гранд хотел“ дали оберщурмбанфюрерът е още там?

— Имам една молба към вас. Помните ли младата ми приятелка, която постъпи тук с мен непосредствено след бомбения атентат? Приятелката на оберщурмбанфюрер Брунман?

Лекарят кимна едва забележимо.

— Много ми се иска да разбера дали отново е в Краков. Ако е така, значи е отседнала в „Гранд хотел“ на „Славковска“. Дали може да се информирате дискретно за нея?

Марлене видя, че молбата ѝ го затруднява. Едно беше да напишеш писмо и да го изпратиш тайно, съвсем друго — да влезеш в хотел и да попиташ за приятелката на високопоставен есесовски офицер. Тя се замисли как да го убеди и накрая ѝ хрумна нещо.

— Имам по-добра идея. Попитайте за Осман, шофьора на Брунман. Може да се представите за механик, така ще е по-безобидно. Не се учудвайте, Осман е ням. Ако го видите, кажете му просто къде може да ме намери Дебора. Ще го направите ли за мен?

— Добре, но най-рано след няколко дни.

— Не се тревожете, имам много време, няма да ви избягам. — Марлене се усмихна плахо на възрастния мъж. — А писмото до баба ми е отлична идея.

— Разбира се. Ще се върна по-късно с хартия за писма. Сега трябва да нагледам останалите си пациенти. — Той стисна ръката ѝ и си тръгна.

Странно, помисли си Марлене. Беше ѝ се сторило, че усеща ръката му. Взе да ѝ става страшно. Да не би да страдаше от смущения на възприятията? Искаше да разбере веднага. Потърси с поглед паяка. Той продължаваше да седи неподвижно върху големия пръст на крака ѝ.

— Хайде, размърдай се, дебеланчо, погъделичкай ме малко!

През следващите дни се оказа, че не се бе излъгала. Все по-често усещаше дразнене в различни части на тялото си. Вече беше сигурна,

че чувствителността ѝ се възвръща! Бавно, да, но не можеше да се отрече. Как беше възможно? Тя не вярваше в чудеса, но след няколко дни вече бе в състояние да мърда съвсем леко показалеца на дясната си ръка. Вероятно би постигнала повече, но нямаше сила в мускулите.

След няколко дни доктор Хондъл ѝ донесе нова добра вест. Попитал портиера за Осман и научил, че шофьорът не е там в момента, но оберщурмбанфюрерът щял *съвсем скоро да окаже отново чест на хотела, така че шофьорът му със сигурност ще пристигне заедно с господаря си*. Лекарят не узнал нищо за Дебора, пък и не посмял да настоява. Той обеща на Марлене да попита отново след седмица.

Междувременно тя беше започнала да тренира мускулите си. Щом усетеше осезание в една или друга точка, се захващаше да я напряга, докато челото ѝ се покрие с пот. Упражняваше се упорито и след третата седмица вече можеше да вдига дясната си ръка и да мърда отделни пръсти на лявата. Имаше известна чувствителност и в нозете, сърбяха я почти непрекъснато, можеше да мърда и пръстите на краката. Марлене беше сигурна, че с помощта на доктор Хондъл ще напредне още по-бързо, но се колебаеше дали да му се довери.

Един следобед в болницата се появи Осман. Доктор Хондъл беше удържал на думата си. Шофьорът не разполагаше с много време, имаше само два свободни часа, след което трябваше да вземе Брунман. От него Марлене научи, че Дебора нападнала Грайф с нож непосредствено след смъртта на Якоб, направо в двора на затвора. Осман написа в тефтерчето, което винаги носеше със себе си, в характерния си насечен стил: *Успях да попреча, защото дойдох и предугадох намерението на Дебора. Намесих се. Слава на Аллах, никой не видя ножа, само Осман. Грайф се забавляваше. Отведох Дебора в колата. После тя боледува дълго. Б. ми заповяда да я откарам в Мюнхен.*

— Смело момиче! Жалко само, че не е докопала Грайф, но това би означавало смърт за нея. Как е тя сега?

Върху лицето на Осман се изписа мрачно изражение. Той надраска: *Не е добре. Под охрана е. Не ѝ позволяват да излиза от къщи. Принудена е да прави всичко, каквото заповяда Б., в противен случай ще изпрати малкия ѝ брат в концлагер.*

— Свинята си остава свиня! — отбеляза Марлене. — Значи ли това, че повече не сте правили опит да откраднете протокола?

Осман поклати глава и написа: *Ако се опитам и ме хванат, Д. остава сама. Аз пазя Д. Тя ми е като дъщеря!* Той подчерта енергично последните две думи.

— Разбирам. Колко време ще останете с Брунман в Краков?

Седем дни, после Варшава. Въстание в Гетото. Б. казва, средата на май се връща в Мюнхен.

— Въстание във Варшавското гето? Какво знаеш още?

Лошо. Немците хвърлят бомби над Гетото. Но войната върви на зло за тях.

— Друго какво? Може ли да ми донесеш чешки вестник? — Едва сега Марлене забеляза колко прегладняла беше за информация.

Осман ще опита. Ще дойде пак. Утре.

Но той не се върна повече. Марлене помоли доктор Хондъл да попита пак в „Гранд хотел“, ала този път рискът му се стори твърде голям.

Отново не ѝ оставаше друго, освен неизвестността. Затова пък тя продължаваше тайните си тренировки. В началото на август вече можеше да вдига двете си ръце и да сгъва десния си крак. През септември сестрата, дошла да оправи леглото ѝ, отбеляза:

— Странно. Изглеждате някак по-добре. По-силна. — Сърцето на Марлене без малко не спря. И продължи да се упражнява.

ПЕТДЕСЕТ И ВТОРА ГЛАВА

В края на октомври, в пет заранта, изневиделица край леглото ѝ се появи Дебора. Беше в обикновен вълнен панталон, сако и шапка с козирка.

Марлене не смееше да повярва на очите си.

— Ти?! — попита изумена тя. Дебора се хвърли бурно с цялото си тяло върху нея, изхлипа „О, Марлене!“ и плака неудържимо през следващите няколко минути.

Марлене ѝ се зарадва повече, отколкото бе предполагала. Наложиха си да не вдигне ръка, за да помилва приятелката си по гърба. Внимаваше да не показва възвърнатите си способности. Само помръдна едва забележимо глава. На вратата стоеше Осман, който не изглеждаше особено радостен.

Най-после Дебора се успокои. Избърса сълзите си в завивката на Марлене и се изправи.

— Виж се само, горката!

— Как се озова тук, Дебора?

— С Осман, разбира се. — Тя съблече сакоето си и го хвърли върху леглото.

— Виждам, но последния път Осман ми каза, че Брунман те е затворил в къщата в Мюнхен?

— До гуша ми дойде да стоя затворена. Откакто Осман ми разказа, че си жива и се намиращ в болницата в Краков, знаех, че трябва да те видя. Затова се правих на разкаяна месеци наред. За какво съм изучавала актьорско майсторство, ако не мога да го приложа в истинския живот? Албрехт се хвана на номера и този път ме взе със себе си.

— Нещо не ми се вярва. Прекалено е умен.

— Вярно е, всъщност не ми е позволено да напускам хотела. Албрехт замина с губернатора на Краков, Ото Не-знам-си-кой. Оставил е на пост пред апартамента едно глупаво оловно войниче. Затова избягах през прозореца. — Очевидно Дебора се радваше на лудорията си.

— Албрехт те е настанил на партера? — невярващо попита Марлене.

— Не, на втория етаж, но аз огледах фасадата. Това е старинна крепост с много издатини по външните стени. Направо детска игра. Нарочно пробвах на два пъти, връщането също премина успешно. Днес посветих Осман в намеренията си. Той ме чакаше долу и ме докара тук. А сега разказвай какво става с теб!

— Няма много за разказване. Лежа по цял ден и напразно си пожелавам да умра или да се побъркам. Единственият ми приятел беше един паяк, но от известно време и той се е покрил някъде. Осман! — обърна се тя към шофьора. — Би ли затворил вратата? И пази да не дойде някой!

Шофьорът кимна. Щом вратата се затвори, Марлене извика:

— Бързо, Дебора! Помогни ми, ще се опитам да стана!

— Какво? — Младата жена не повярва на ушите си.

— Случи се през пролетта, изведнъж усетих гъделичкане по големия пръст на крака. Беше паякът! Пълзеше по крака ми. Така се започна. Междувременно имам все по-голяма чувствителност в тялото, но твърде малко мускули. Въпреки това искам най-сетне да усетя земя под краката си. Толкова отдавна беше... Хайде, да го направим! — Мъчително, със стиснати устни Марлене прехвърли краката си през ръба на леглото и те увиснаха над пода.

— Но това е чудесно! Скоро ще можеш отново да ходиш! — зарадва се Дебора. Тя прегърна приятелката си през рамо и я подпря с тялото си. Марлене се отдели внимателно от ръба на леглото. За първи път от над осемнайсет месеца нозете ѝ докоснаха пода. Грандиозно, неочаквано чувство. Тя пренесе цялата си тежест върху краката и се откъсна от Дебора. Ала те бяха твърде слаби, за да я носят. Отпусна се на леглото, преди да са се подгънали под нея. Това беше началото. Само да имаше с кого да се упражнява!

— Трябва да се упражняваш! — каза в същия момент Дебора.

— Да, но не мога сама. Ще са ми нужни патерици.

— Аз ще ти намеря. Това е болница, нали?

— А къде да ги скрия тук, умнице?

— Ще подкупя сестрата, имам достатъчно пари и бижута.

Марлене не беше във възторг от идеята. Помисли си дали да не се довери на лекаря. Отношенията им бяха станали още по-близки.

Както Осман чувстваше Дебора като своя дъщеря, така и доктор Хондъл май гледаше на нея, на Марлене. Вече беше написал и изпратил две писма до баба ѝ на посочения от нея адрес в Бранденбург. Не знаеше дали са пристигнали. Не бе получила отговор. Вероятно Грайф ги беше прихванал. В такъв случай той или не знаеше, че доктор Хондъл ѝ е помогнал за написването им, или се надяваше на още писма, от които да извлече нещо полезно за себе си.

— Как върви войната? — попита тя.

— Леополд казва, че окончателната победа не се вижда никаква на хоризонта — сви рамене Дебора. — Има все повече въздушни нападения на британците над градовете, а Мюнхен е пълен с бежанци. Леополд казва, че скоро ще ни бомбардират и американците, и тогава вече ще се започне истински.

— Кой е Леополд?

— По-големият брат на Албрехт. Той ни посещава от време на време. Но двамата не се понасят. Мисля, че Леополд помага тайно на евреите да избягат. Това би му подходило. Албрехт винаги прави неща, които не се харесват на Леополд, и обратното. Обаче Леополд не говори за това, разбира се. Само го предполагам, понеже Албрехт направи някои странни намеци.

— Този Леополд ми се струва интересен. Изглежда си избрала неподходящия брат.

— Леополд е свещеник, няма какво да избирам. Но много го харесвам.

— Впрочем, проявила си голяма смелост, като си се опитала да нападнеш Грайф. Разбрах го от Осман.

Изведнъж Дебора стана сериозна, а очите ѝ — много тъжни.

— Видях Якоб увиснал на въжето в двора, целият обезобразен, а Грайф се смееше. *Смееше се!* Този гадняр! Искал е да видя Якоб в това състояние и нарочно ме е изчакал. И тогава ми кипна! Добре, че се намеси Осман. После бях смазана и исках да се самоубия. Ето... — Тя вдигна ръкава на пуловера и показа на Марлене белезите по китките си. — Осман ме спаси. Тикна в ръката ми листче, на което пишеше: *Трябва да живееш. За да отмъстиш.* И е прав. Живея за отмъщението. Един ден ще убия и Албрехт, и Грайф. Кълна се!

— Не — възрази Марлене. — Грайф е мой.

Настъпи малка пауза. Марлене видя Дебора да отваря уста, за да възрази, но премисли. Ала мълчанието ѝ беше толкова красноречиво, колкото и това, което се четеше в очите ѝ: *Как смяташ да го направиш? Та ти дори не можеш да стоиш сама!*

Дебора потърка смутено ръцете си. Марлене проследи с поглед движенията ѝ. Беше се уплашила от това, което видя. Не толкова от осеяните с белези китки, колкото от множеството пресни порязвания. Това граничеше със самоунищожение. Ноктите на момичето бяха изгризани до живо месо. Сякаш искаше да се съсипе, защото само така можеше да понесе живота си. Според Марлене бодрият тон на приятелката ѝ беше доста изкуствен. Приемаше радостта ѝ от тяхната среща, но не и всичко останало. Дебора все още играеше някаква роля. Така, както се преструваше на разкаяна пред Брунман, сега се правеше на обикновено младо момиче. Наистина беше добра актриса. Но Марлене бе съзряла бездната в очите ѝ.

— Ръцете ти изглеждат ужасно — отбеляза тя. — Наистина ли трябва да си причиняваш това?

Дебора дръпна с рязко движение ръкавите на пуловера.

— Да, отразява ми се добре. Както други се напиват, така аз се режа. Освен това то винаги зараства. Леополд искаше да ме прати на лекар, но аз не желая. Не разбирам защо всички го смятат за толкова лошо. Дори брат ми ме укори и каза на Леополд. Малкият издайник! На кого вреди? — инатливо попита тя. *Защо всички се палеха толкова заради няколко порязвания?*

— Вреди на *теб*, Дебора.

— Не се тревожи, добре съм. По-добре кажи как се озова тук.

Марлене се засмя безрадостно.

— Всъщност искаш да знаеш защо не съм мъртва като Якоб. Отговорът е лесен: Грайф иска да продължа да живея в това състояние — знае, че то е най-тежкото ми наказание. Затова тук се отнасят сравнително добре с мен. Повярвай ми, сто пъти съм си пожелавала да бях мъртва.

— Съжалявам, че тогава не успях да се върна при теб — припряно изрече Дебора. — Албрехт заповяда на Осман незабавно да ме върне в Мюнхен. Даже изпрати втори човек да ме надзирава.

— Не си блъскай главата. Искях да...

— Впрочем, аз я взех. Капсулата, която трябваше да ти донеса — прекъсна я Дебора. — Няма да повярваш, но тя си стоеше все така залепена под шкафа за хавлиените кърпи в банята на хотела. — Тя бръкна в джоба на панталона си и я показа на приятелката си.

Марлене се вторачи изумено в нея. Ето го и него, решението на нейните страдания. Толкова близко. Ала тя не се изкуши дори за секунда. Поклати глава и каза:

— Не, запази ми я.

— Добре. — Дебора прибра капсулата в джоба си. — А сега да помислим как да те измъкнем оттук.

Марлене отново поклати глава.

— Не. Не си създавай нови неприятности, Дебора. По-добре се върни с Осман в хотела, преди да са те видели при мен.

— Но аз искам да ти помогна! Ами патериците, които мога да ти донеса?

— Остави това, Дебора. Има тук един лекар, който често ми помага. Ще му се доверя. Това е единственият ми шанс, ако искам да се науча отново да ходя.

Дебора не изглеждаше убедена.

— Утре пак ще дойда — обеща тя и си облече сакото. — Албрехт ще отсъства още поне два дни. Мога ли да направя нещо за теб? Например, да предам съобщение на някого?

Този път Марлене нямаше сили да ѝ откаже. Дори се усмихна.

— Аха, веднъж шпионка, винаги шпионка! Не, никакви съобщения повече. Но ако наистина ще дойдеш утре, моля те, донеси ми вестник.

Дебора се върна в апартамента през прозореца.

— Виж ти! Така си и мислех. Котката не се отказва да лови мишки. Колко сте прозрачни вие, жените. — Албрехт седеше на фотьойла със скръстени крака. Лицето му беше напълно безизразно. Но не и това на Дебора. Тя го гледаше изумено. Краката ѝ едва не поддадоха под нея. Приблужи се към него със скована походка и подзе:

— Албрехт, аз...

— Млъквай! Много съм разочарован от теб, Мария. Вземам те със себе си, а ти ме мамаш при първата възможност. Съмненията ми са

били основателни. Щом ми видиш гърба, хукваш към Калтен, еврейската шпионка! И това при положение че ти бях забранил. Какво да си мисля, кажи, де?

Дебора падна на колене пред него.

— Но тя ми е приятелка, Албрехт. Не мога да повярвам, че е шпионка.

— Това вече сме го чували. Доказателствата са очевидни. Освен това въпросът за вината не е от значение. За мен е важно само едно — че си била непокорна. И си въвлякла Осман в начинанието си. Той служи на моето семейство от близо петдесет години, а сега се налага да го отпратя. Заради теб! Този път съм ти сериозно сърдит, Мария.

Дебора се стресна.

— Осман няма нищо общо с това, аз... — понечи да го защити тя, но Албрехт я срязва наред думата.

— Млъквай, не искам да те слушам повече. Разбира се, че е виновен. Неговото непокорство е не по-малко от твоето. Знаеше, че не бива да те кара до болницата; трябвало е веднага да те върне в хотела. Ще го изпратя на Източния фронт. Така ще служи на фюрера. Не желая вече неговите услуги.

— Моля те, Албрехт, не карай Осман да плаща за нещо, което аз съм извършила. Той дойде с мен само за да ме пази.

— Тишина! Вече е решено. Той пътува натам. Съблечи се и легни на леглото, Мария. Смятам да те накажа. — Чак сега Дебора забеляза, че ръцете на Албрехт си играеха с кучешкия камшик.

— Не, Албрехт, не искам! — Тя отстъпи назад към прозореца.

— Да не мислиш, че ме интересува какво искаш? Ама моля ти се, мога да повикам войника, който пази пред вратата, та да те държи. — Албрехт стана и се запъти към вратата. Дебора се покатери на перваза на прозореца — и откри, че долу стоеше на пост втори есесовец. Пътят за бягство беше отрязан.

Зад гърба си чу Албрехт да се смее. Този смях насмалко не я накара да се хвърли долу, но после през главата ѝ мина мисълта за малкия ѝ брат. Той беше само на десет! Не биваше да изоставя Волфганг, беше обещала на родителите си да го закриля!

Смъкна се от перваза и бавно се обърна. Ръката на Албрехт беше върху дръжката на вратата. Той мълчеше, само я гледаше. Дебора

започна да се съблича. Не се страхуваше от болката, страхуваше се от унижението.

ПЕТДЕСЕТ И ТРЕТА ГЛАВА

Берлин, юли 1944 година

Обергрупенфюрерът от СС доктор Ернст Калтенбрунер, шеф на Главното управление на имперската сигурност и наследник на Райнхард Хайдрих, вдигна раздражено глава. Адютантът му Артур Шитлер беше влязъл току-що в кабинета, без да чука.

— Разрешете да доложа за смъртта на щурмбанфюрер Хубертус фон Грайф. Тази нощ е бил убит в апартамента си заедно с един... хм... от неговите хора — заекна той. Вероятно беше тичал, защото още не можеше да си поеме дъх.

Калтенбрунер скочи като ужилен.

— Що за свинщина е това, по дяволите?

Шитлер застана мирно и тракна с токове.

— Разследването е в пълен ход, обергрупенфюрер.

Калтенбрунер го изгледа продължително. Отскоро работеше с този човек. Преди убийството на Хайдрих Артур Шитлер е бил негов адютант. Беше млад, ненавършил трийсетте. Взе го на работа, защото имаше добри познания за структурите на РСХА, създадени от Хайдрих.

Сега Калтенбрунер се замисли над новината. Знаеше, че гадните слухове за сексуалните предпочитания на Грайф са истина. При приемането на кабинета беше намерил бележките на предшественика си по въпроса. Въпреки това Хайдрих винаги наричаше Грайф „моят най-добър копей“ и го защитаваше. И наистина, никой не можеше да постигне по-висок процент на разкриваемост от Едноокия. Също така беше известно обаче, че жестокостите му надхвърляха обичайната мярка. Този човек не се боеше лично да си изцапа ръцете. А сега беше мъртъв. Убит като предишния си началник Хайдрих.

Калтенбрунер потисна желанието си да даде израз на обзелото го недоволство. Вероятно списъкът на заподозрените щеше да бъде дебел колкото телефонния указател на Берлин. Пълна свинщина, наистина, фюрерът, с когото го свързваше близко приятелство и на когото говореше на „ти“ — привилегия, каквато имаха малцина от

обкръжението му — с право щеше да побеснее заради тази долна история. Сякаш си нямаше достатъчно грижи на главата. Току-що беше прочел доклад, в който дипломатично и със заобикалки се съобщаваше, че ресурсите за Окончателното решение са на изчерпване. И сега неговата служба трябваше да се оправя. Той трябваше да се оправя...

— Какво още ви е известно? Дали евентуално не става въпрос за... — Калтенбрунер се прокашля — деяние в сферата на личните отношения? — Предпочиташе да е така. Тогава случаят вероятно щеше да бъде приключен бързо, преди да му трийт сол на главата.

— Все още знаем прекалено малко, за да го твърдим категорично. Първите сведения са трудно обясними. — Адютантът направи пауза, преглътна и продължи: — Според полицейския лекар гърлото на втория убит било прерязано чисто, докато щурмбанфюрер Грайф очевидно е бил изтезаван в продължение на часове.

— Изтезаван? Грайф? Как? — Калтенбрунер се намръщи още повече. *Значи самият екзекутор е бил екзекутиран.*

— Извадили единственото му око, отрязали пениса и тестисите му и му ги натъпкали в устата — поясни Шитлер. — Лекарят каза, че най-вероятно щурмбанфюрер Грайф е умрял от задушаването с тях. Повече — след приключване на разследването.

Калтенбрунер се облегна на стола си.

— Погрижете се обстоятелствата около убийството на щурмбанфюрера да не стават обществено достояние. Заповядвам абсолютна секретност.

— Вече са взети мерки, обергрупенфюрер.

— Добре, и ме дръжте в течение. Очаквам изчерпателен доклад на бюрото си до довечера, преди вечерята ми с фюрера.

Шитлер застана мирно, козирува и излезе. Без да поздрави, мина покрай дамите от секретариата на Калтенбрунер, които зяпнаха от почуда. Щом се озова в кабинета си, с груб тон нареди на собствената си секретарка да не го безпокои и седна зад бюрото.

Хвана се за сърцето — биеше като обезумяло. Напипа в нагръдния си джоб плика, който му бе донесъл един разсилен малко преди да докладва на шефа си Калтенбрунер. Пликът идваше от младата му любовница Грета и съдържаше една снимка. На нея Грета беше само по униформената фуражка на Шитлер и козируваше пред

него. Самият той също бе гол, лежеше в леглото и вдигаше наздравица с чаша шампанско. Смътно си спомняше, че в онзи момент беше доста пиян.

На гърба на снимката Грета бе написала искането си: два паспорта, издадени на две женски имена, плюс документи за едно десетгодишно момче. Евреи, разбира се. Артур Шитлер беше в паника не само от искането, но и при мисълта кой е направил тази снимка и преди всичко за наличието на съучастник — някой, който беше наясно! Ръцете му бяха вързани. Въпросният човек вероятно се беше скрил в хотелската стая, според перспективата на снимката — в гардероба.

Но най-много се ядосваше на собствената си глупост. Трябва да е бил луд, за да се свърже с тази жена! Вече беше мислил по въпроса дали си спомня някого от нейното обкръжение. Не, никого. Грета го беше заговорила точно когато си палеше цигара на Вилхелмщрасе, недалече от работното му място в двореца „Принц Албрехт“, където се намираше Главната квартира на РСХА.

Беше облечена в скъпи дрехи, много хубава и извънредно привлекателна. Попита го дали би я почерпил с цигара. Той се възбуди от дързостта ѝ — да моли за цигара един високопоставен есесовски офицер, макар пушенето на жени на публични места да беше нежелателно. Така се започна. Впоследствие му просветна, че Грета бе планирала прецизно всичко. А той беше паднал в капана като слепец. При това в нея нямаше нищо еврейско!

Тя щеше да го чака в седем вечерта пред главния вход на Зоологическата градина, за да ѝ предаде документите. Шитлер си погледна часовника. Още шест часа. Пое дълбоко въздух. Щеше да му струва живота, ако го хванеха или пък жената го издадеше.

Не му оставаше много време, за да измъкне главата си от примката. По-добре веднага да помисли как да стане това.

ПЕТДЕСЕТ И ЧЕТВЪРТА ГЛАВА

Мюнхен, юли 1944 година

От доста време Марлене наблюдаваше къщата на Принцрегентенплац. Досега никой не беше влизал или излизал от нея. Краката я боляха, макар да носеше удобни обувки половинки. Продължителното стоене още я уморяваше, въпреки че бе възвърнала предишната си форма с желязна дисциплина и деветмесечни напрегнати тренировки. За стотен път прехвърли тежестта от единия крак на другия. Все още смяташе за чудо, че е в състояние отново да ходи. Доктор Хондъл също нямаше логично обяснение, освен предположението, че гръбначният ѝ стълб вероятно не е бил смачкан и отокът е спаднал с течение на времето.

След като успя да избяга от болницата с помощта на храбрия доктор Хондъл, тя се промъкна в едно мазе — скривалището, което навремето си бе подготвила предвидливо, в случай че ѝ се наложи спешно да се покрие. Действително не го бяха открили. Там беше скътала документи, дрехи и преди всичко пари. Като следваща стъпка се свърза с предишните си другари от Еврейската бойна организация. С тяхна помощ успя да се прехвърли в Германия. Добрият доктор Хондъл! Първо ѝ бе помогнал да се упражнява, за да си възвърне силите, а после бе поел риска да си навлече отмъщението на Грайф. И пак той ѝ съобщи, че с течение на месеците от кабинета на Едноокия все по-малко се интересували от състоянието ѝ. За разлика от нея, която мислеше за Грайф всеки ден, той май започваше да я забравя.

Вниманието ѝ привлече свещеник, който се приближаваше към Принцрегентенплац откъм противоположната страна. Човекът бе препасал расото си, за да може да крачи по-бързо. Беше на около петдесет метра от нея, но въпреки това тя се уплаши. Ако не бе наясно, щеше да си помисли, че това е Албрехт Брунман. Ала за какво му беше да се маскира като свещеник? Още докато се чудеше, се сети кой е този човек: Леополд, големият брат на Албрехт!

После всичко се случи много бързо. Свещеникът тъкмо беше пристигнал пред номер 10, когато откъм гърба му с висока скорост се

зададе черен автомобил, закова със скърцащи гуми и от него изскочиха двама мъже.

Марлене се вцепени от ужас. *Гестапо!* Свещеникът се озърна, съзря опасността и хукна да бяга. Бягаше в посоката на Марлене, следван от двамата гестаповци, които на висок глас му заповядваха да спре. Бяха извадили оръжията си. Марлене се притисна още по-плътено към стената с разтуптяно сърце. Беглецът премина само на няколко метра от нея.

И тогава гръмна изстрел! Принцрегентенплац беше много оживен, хората се развикаха уплашено, а едно момиченце, вкопчено в ръката на майка си, се разрева с пълно гърло. Свещеникът се закова на място, вдигна ръце и без да оказва съпротива, се остави да го арестуват и да го отведат в автомобила. Марлене се загледа след отдалечаващата се кола.

Докато се питаше дали ще е по-добре да си върви и утре да дойде пак, вратата на номер 10 се отвори и от къщата излезе снажна жена на около петдесет години с кошница в ръка.

Марлене я огледа внимателно. Дали това беше Отилие? Дебора ѝ бе разказвала за добродушната прислужница, която служеше на семейство Берхингер повече от двацет години и Марлене знаеше, че може да ѝ има доверие. Затова бе решила да я посвети в плана си. Нямахше друга възможност да се свърже с Дебора, не и толкова бързо. А не искаше да остава в Мюнхен повече от необходимото.

Дълго бе премисляла дали да се нагърби с риска да спаси Дебора и малкия ѝ брат от лапите на Брунман. Накрая реши да го направи. Кой знае защо, харесваше това откачено момиче.

Освен това и двете бяха обичали един и същ мъж. Якоб.

Марлене последва жената, която смяташе за Отилие. Вървяха дълго до един пазар, където нямаше кой знае какво. Но жената явно знаеше към кого да се обърне и имаше пари. Парите на Брунман. *Пари, които е откраднал от евреите*, мрачно си помисли Марлене. Вадеха се скрити съкровища, добрата стока сменяше собственика си.

Марлене се приближи нехайно и се престори, че иска да огледа стоката на един щанд. Така чу търговеца на зеленчуци да пита жената:

— Е, Отилие, какво да бъде днес? — *Отилие!* Марлене си отдъхна. Наистина беше тя!

Отилие прибра поупките в кошницата и продължи нататък. Марлене я настигна и застана до нея.

— Извинете, вие ли сте госпожа Отилие?

— Да? — Жената отстъпи крачка назад и недоверчиво огледа от глава до пети Марлене в семплата ѝ лятна рокля.

— Аз съм приятелка на Дебора, запознахме се в Краков.

— Божичко, вие сигурно сте Марлене, ами да! — За нейно учудване прислужницата пусна кошницата, метна се на врата ѝ и избухна в сълзи.

Марлене стоеше като истукан и си мислеше: *По дяволите, последното, от което имам нужда, е да привлечам внимание!*

— Хайде, успокойте се. Да повървим малко. — Тя хвърли тревожен поглед през рамото на Отилие. Търговецът на зеленчуци и още неколцина души ги гледаха любопитно. Марлене отблъсна леко Отилие, грабна кошницата ѝ и я задърпа енергично, докато стигнаха до някакъв вход. — За бога, без имена! — прошепна тя.

— Извинете, моля ви. Знам, че сте шпионка. Ама така се зарадвах!

Марлене завъртя очи. Може би идеята да заприказва Отилие не беше чак толкова добра.

— Чуйте ме. Никакви имена и преди всичко, аз *не* съм шпионка. Или искате Гестапо да ни хвърли до един в затвора?

Споменаването на Гестапо действа — както винаги. Отилие пребледня.

— Ох, права сте. Беше от радост. Дебора все говори за вас, и все хубави неща. Планирате ли нещо? — Е, Отилие поне си дойде веднага на въпроса.

— Може би. Как е Дебора?

— Не особено добре, горкото момиче. Като затворничка е, но търпи заради Волферл. Този господин Брунман е много лош човек. И какви работи я принуждава да прави... — сподавено додаде Отилие.

Марлене очакваше нов поток от сълзи, затова побърза да заговори по същество:

— Добре, добре, Отилие. Чуй ме, имам писмо за Дебора. Утре ще ми донесеш отговора. Ще те чакам тук, на това място, по същото време. Съгласна ли си?

Вярната прислужница се съгласи веднага.

Отилие закъсняваше с повече от час. Марлене започна да се тревожи. Тъкмо реши да изтича до Принцрегентенплац, и прислужницата довтаса, останала без дъх.

— Ще прощавате! Ама точно когато тръгнах, пристигна Брунман. А пък уж щеше да се върне чак другата седмица! И понеже беше късно, готвачката, тази нацистка вещица, ме изпрати до сладкаря, да съм вземела нещо, преди да се е свършила стоката. Та затова нямам много време, трябва веднага да се връщам. Иначе тортата ще се разтече на тази горещина, горката. — Докато говореше, измъкна от престилката си лист хартия и тържествено връчи на Марлене отговора от Дебора.

Скъпа приятелко,

Не мога да повярвам, че си тук! С Волферл сме затворени, всеки в своята стая. Не ми е позволено да излизам, но може би ще успееш да спасиш братчето ми? Понякога подкупвам една от домашните помощници на Брунман да го изведе на разходка за половин час. Утре следобед ще опитам пак. Чакай пред нашата къща от два часа нататък. Благодаря ти! И не ми се сърди, моля те. Но трябва да остана. Спомни си какво ти се заклек в К.! Все някога ще получи своя шанс. Но това ще стане само след като брат ми се озове на сигурно място.

Сбогом! Твоя Дебора

Марлене пусна листа. Спомни си за онзи ден в краковската болница, когато Дебора се появи при нея и се закле, че един ден ще убие Брунман и Грайф. А тя отвърна: „Не, Грайф е мой!“.

Това момиче наистина бе малко лудичко. Едно беше да си го представиш, друго — да го направиш.

Марлене се замисли дали действително би могла да се нагърби със задачата да спаси единайсетгодишния брат на Дебора и да избяга от града с него. Волфганг не я познаваше и вероятно нямаше да пожелае да напусне сестра си. Спомни си за един стих от Талмуда.

Баба ѝ по майчина линия ѝ го четеше често в Краков: „Този, който спаси дори само една душа, спасява целия свят“.^[1] Кое то пък веднага я подсети за Якоб. Той често ѝ казваше: „Преди да успееш да спасиш света, Ана, трябва първо да се научиш как“. А после ѝ беше показал как се прави взривно устройство и как се работи с радиопредавател.

Напоследък често си мислеше за Якоб и водеше мислено разговори с него. А иначе постепенно беше сключила примирие с вътрешните си демони. Образът на малтретирания Якоб все повече отиваше на заден план, изтласкан от щастливите картини от зората на тяхната любов през пролетта на 1939 година, преди Голямата война. Якоб беше мъртъв, ала в Краков на нея ѝ бе дарен нов живот. Дължна беше да направи най-доброто от него. Да, тя щеше да спаси Волфганг и да го заведе в Бранденбург, където баба ѝ се бе подслонила при роднини. Те щяха да се грижат за момчето и да го скрият на сигурно място.

Собственият ѝ път нямаше да я отведе обратно в Краков, там лицето ѝ беше прекалено добре познато, а във Франция, където възнамеряваше да се включи в тяхната Съпротива. Дължеше това решение на Халина Шиманска, участничка в Съпротивата и съпруга на последния полски военен аташе в Берлин.

Шефът на немския Абвер, адмирал Канарис, който отдавна работеше против националсоциалистическото правителство, още през 1939 година бе помогнал на Халина да избяга в Швейцария. Тя беше агентка посредничка в преговорите между Канарис и английската тайна служба СИС и поддържаше добри контакти с френското Второ бюро^[2]. Марлене познаваше Халина от по-рано.

До нея Отилие проявяваше признаци на нетърпение, жената наистина не разполагаше с много време.

Марлене ѝ се усмихна успокояващо.

— Дебора ме моли да изведа на сигурно място най-напред брат ѝ. Утре ще подкупи една от прислужниците да излезе с него на разходка. Кажи ѝ, че ще го направя. Да подготви Волфганг, за да не се страхува от мен.

— Ох, милото ми детенце! Все мисли за братчето си. Утре е тринайсети. Дано да е добър знак — каза суеверната Отилие.

— Добре, значи е решено, ще... — Марлене не се доизказа. Завиха сирените.

— Мили боже, въздушна тревога! Пак ли! Трябва да се прибирам. — Отилие грабна кошницата си и отпраши.

Марлене потърси най-близкото бомбоубежище, като просто се вля в човешкия поток. Точно сега ли!

Това беше най-тежкото американско нападение до момента. Американците бомбардираха почти непрекъснато центъра на Мюнхен в продължение на дни. Ситуацията се поуспокои чак на 20 юли и хората се осмелиха бавно да излязат от дупките си — а с тях и Марлене.

Огледа се потресена. Центърът представляваше апокалиптична картина. Цели улици бяха изчезнали, обгорените скелети на къщите стърчаха към небето като обвинително вирнати пръсти. Домът на вдовицата, където се бе установила на квартира, също беше изравнен със земята. Марлене носеше всички ценности със себе си и бе загубила само един куфар с дрехи, но безброй хора бяха загинала под градушката от бомби, а още повече бяха останали без покрив над главите.

Тя тръгна из опустошения град. Навсякъде видя отчаяни хора, които ровеха из развалините в търсене на своите близки. Но най-лошото от всичко беше миризмата на изгоряло месо.

Накрая се озова пред печалните останки на Принцрегентенплац 10. Явно къщата е била ударена директно от бомба. Останала беше само купчина димящи камъни. Въпреки това Марлене реши да се обърне към отговорника за противовъздушните скривалища в квартала. Откри го едва на следващия ден след продължително търсене и разпитване. Изтощена, гладна и жадна, почти беше готова да се откаже. Предишната нощ отново бе прекарала в душно скривалище, притисната между хора, останали без покрив.

— Съжалявам, госпожо — отвърна на въпроса ѝ мъжът. — Никой там не е оцелял. — Той се вгледа по-внимателно в нея и отбеляза: — Не съм ви виждал тук.

— Искях да се видя с Отилие. Тя е... — Марлене преглътна с мъка, но запази самообладание — беше моя братовчедка.

— А, Отилие. Добра жена беше. С нея си имахме приказката. Моите съболезнования. — Той се извърна към следващия питащ.

Марлене се върна за последен път на Принцрегентенплац 10. Не, нямаше начин някой да е оцелял. Е, поне се бе опитала да помогне.

Обърна се и пое по пътя си. Целта ѝ беше френската граница.

[1] Кабала, Шестата Синайска заповед. — Б.пр. ↑

[2] СИС — службата за външно разузнаване на Великобритания;
Второ бюро — френското военно разузнаване. — Б.пр. ↑

ПЕТДЕСЕТ И ПЕТА ГЛАВА

Рим, октомври 1945 година

Гибелната война, разтърсила Европа, беше свършила преди четири месеца. Тя изхвърли на брега невъобразими истории за страдания и мизерия: мъже, жени и деца, които заедно с оскъдните си спасени вещи носеха тежко бреме, хроники за смърт и ужас, завинаги запечатани в спомените им. Множество човешки същества, лишени от корени, изтощени до крайност сенки, заети да събират и подреждат наново отломките от своя живот. Единствено забравата носеше утеха и пощада, затова те се отвърщаха от миналото, следваха вечната пътека на надеждата и се вкопчваха в последната истина на своя живот — бъдещето.

При все това — тези хора вече излъчваха някаква плаха веселост, защото съзнаваха късмета си да оцелеят след Апокалипсиса.

Ала младата жена, която се влачеше по улицата, не хранеше надеждата за нов живот, не усещаше в себе си порива за ново начало. Бъдещето не означаваше нищо за нея. Тя никога нямаше да осребри полицата на войната, наречена надежда. Беше затворничка в своята лична война. Носеше я вътре в себе си, а пагубното ѝ семе растеше в утробата ѝ.

Тя бе загубила всички, които някога бяха значели нещо за нея. Не беше успяла да спаси и брат си, макар да бе дала всичко за него. Беше се провалила. Съдбата я запращаше отново и отново при Брунман.

В деня преди уговорената акция, когато Марлене трябваше да спаси Волфганг, ненадейно се появи Албрехт и моментално я отведе със себе си. После се посипаха бомбите и разрушиха до основи къщата на Принцрегентенплац. Албрехт ѝ каза, че Волфганг е загинал, едва в последните дни на войната — искаше да използва брат ѝ като средство за натиск върху нея, колкото може по-дълго. Уж между другото ѝ съобщи също, че баща ѝ тежи на неговата съвест и че е наредил да арестуват Леополд, собствения си брат, защото неговите „машинации“

започвали да вредят на кариерата му. Той, Албрехт, отговарял за логистиката на Окончателното решение, а брат му укривал и спасявал евреи! Брунман и подобните нему може да бяха загубили войната, но триумфът му над Дебора беше пълен. После той я заключи и я заряза.

По някое време Дебора забеляза, че пазачът ѝ си е плюл на петите. Успя да избяга от затвора си, а няколко дни по-късно я прибра американски патрул в Гармиш ни жива, ни умряла от глад.

За своя изненада научи, че Марлене я издирва!

Дни след края на войната приятелката ѝ се появи в Мюнхен в антуража на един американски капитан. Марлене помагаше на американците да идентифицират нацистки престъпници. На първо място в списъка беше Албрехт Брунман. Марлене дойде лично в Гармиш да прибере приятелката си. От нея Дебора узна, че Гестапо е арестувало Леополд директно пред дома ѝ.

Освен това приятелката ѝ сподели, че следите на оберщурмбанфюрер Албрехт Брунман водят към Италия. Не пожела да ѝ каже нещо повече. Напротив, опита се да откаже Дебора от откачения ѝ план за отмъщение. Албрехт Брунман щеше да получи справедливото си наказание. Междувременно Марлене беше дочула някакъв слух — американците планирали да организират военен съд в Нюрнберг, на който да изложат пред очите на света всички нацистки величия. Унижението да бъде третиран като престъпник би било по-голямо наказание за Брунман, отколкото една бърза смърт, аргументираше се Марлене.

Напразно. Дебора не позволяваше да я отклонят от намеренията ѝ. Освен това беше убедена, че Марлене е убила Грайф. Малко след смъртта му Албрехт беше изказал подобно предположение. Попита директно приятелката си, но тя не пожела да си признае, макар че по лицето ѝ премина едва доловима усмивка. Това ядоса Дебора — значи Марлене може да си отмъсти, но иска да ѝ попречи да стори същото. Двете приятелки се разделиха скарани. На следващата сутрин Дебора си беше заминала.

Човешкият поток се движеше по уличките на Трестевере, тази част на Рим, която бе назована на река Тевере — Тибър. Младата жена се остави той да я носи. Някои силуети бързаха покрай нея, блъскайки се деловито, радостни, че са смъкнали от себе си бремето на войната.

Други пък се влачеха едва-едва — новодошли като нея, изпити и с бледи лица, белязани от лишенията и страха от неизвестността.

Младата жена знаеше пътя. Пристъпваше напред, крачка по крачка, както бе правила от близо три месеца, ден след ден, час след час. Може би вече не стъпваше така точно и уверено както в началото на пътешествието си. Нозете я боляха, беше загубила едната си обувка, по-скоро тя просто се бе изхлузила от крака ѝ, след като се беше разпаднала.

Нито един от измъчените образи наоколо не се интересуваше от нея, в тези задъхани дни на възраждане от пепелищата всеки имаше място само за себе си — както в плановете си за бъдещето, така и в сърцето си.

Подобно на мнозина, младата жена вървеше, свела поглед към калдъръма, поставен навремето от робите в една друга, отдавна отминала империя.

Както всяка война, така и тази премина и приключи, спазвайки някаква абсурдна аналогия с войните на предишните цивилизации. Тя сведе до минимум желанията на оцелелите до най-елементарните потребности на човешкото съществуване: покрив над главата, следващата топла храна и работа, за да припечелят за първите две.

Хоризонтът им беше свит до собственото „аз“, вниманието — насочено към собственото битие. Хоризонтът на хората щеше да се разшири отново едва с годините, с постепенното дистанциране от травматичните събития.

Щеше да мине време, докато старите норми на поведение се събудят за нов живот и докато зад всяко изпълнено желание щеше да чака друго, още по-голямо неизпълнено желание.

Младата жена бе достигнала крайната цел на своето пътешествие, Виа дела Кончилиационе. Тя се сля с тълпата на онези, които с приближаването на целта се бяха разделили на две групи — поклонници и духовници.

Двете групи олицетворяваха обичайното наследство от войната и отразяваха личната ѝ съдба: в тях бяха представени всички — едните изпити, изтощени и опърпани, другите — охранени и добре облечени.

Жената гледаше с трескаво блеснали очи към пиаца „Сан Пиетро“. Не забелязваше обгръщащата площада впечатляваща колонада, нито катедралата „Свети Петър“, извисяваща грандиозния си купол към бледото небе под светлината на късното следобедно слънце.

Цялото ѝ внимание бе приковано към високите няколко метра стени на Ватикана. Там беше намерил подслон *той*, мъжът, повод и цел на нейното пътешествие, мъжът, който ѝ бе отнел всичко: семейството, любовта, достойнството.

Бащата на детето, което тя носеше под сърцето си. Как мразеше това дете! Дете на масов убиец. Негово дете. Не нейно.

Както безброй пъти досега, ръката ѝ се мушна под опърпаното палто, слабите ѝ пръсти потърсиха мястото под гърдите, където пазеше съкровището си. Изпита облекчение и надежда, щом напипа познатите контури на пистолета. Беше се сдобила с него, както и с информацията за местопребиваването на онзи мъж, разменяйки последния останал ѝ ценен предмет — рубинения пръстен на майка си.

Успокоителната тежест на пистолета я съпровождаше през цялото изнурително пътуване като обещание за отмъщение. Отмъщение за всичките човешки животи, които той беше разрушил. Отмъщение за собствения ѝ живот. За унижението. За мъките.

Отмъщение за живота, който растеше в утробата ѝ.

Тя беше тук, за да го убие.

**ПЕТА ЧАСТ
ФЕЛИСИТИ И МАРТА
В НАШИ ДНИ**

ПЕТДЕСЕТ И ШЕСТА ГЛАВА

Рим, май 2012 година

Потресена, Фелисити затвори лаптопа. Чела беше половин ден и цяла нощ, обяснявайки пред майка си, че това е някакъв научен труд.

Но Марта и без това бе прекалено заета, за да обръща внимание на заниманията на дъщеря си — продължаваше да сортира и залепва парченцата от вестници. След закуска младата жена й каза, че излиза за малко на чист въздух, и се обади на отец Симоне от лобито на хотела. Не успя да се свърже веднага с него и му остави съобщение на телефонния секретар. После излезе на Виа дела Кончилиационе. Посрещнаха я шумът и сутрешният трафик на големия град.

Фелисити тръгна по улицата към площад „Свети Петър“. Не след дълго мобилният ѝ телефон иззвъня. Обаждаше се отец Симоне.

— *Буон джорно*, синьорина Фелисити, ето ме и мен. Как сте с майка ви?

— Аз съм добре, благодаря. Изчетох всичко и вие бяхте напълно прав, отче. Тази история е невероятна, просто изумителна. Много се радвам, че баба ми я е написала като роман. Не знам дали щях да имам достатъчно сили, за да я прочета, ако беше във формата на дневник. През цялото време си казвах, че това е роман, за да мога изобщо да продължа да чета. Ужасно съм объркана, смутена, но и някак гневна. Страхувам се как ще приеме всичко това майка ми. *Щом мен* ме потресе така дълбоко... Тя е, как да кажа... майка ми не е много стабилна. — Фелисити млъкна, сякаш беше казала повече от необходимото.

— Мисля, че знам какво се опитвате да ми кажете. Аз съм духовен пастир и наранените души не са ми чужди. Направи ми впечатление, че майка ви... ами, изглежда, не я бива много да показва майчинските си чувства. Сега вече знаем, че тя е отраснала без майчина любов, синьорина Фелисити. Детето усеща, когато майка му не го обича. Затова ѝ е толкова трудно да приема или да дава любов, защото самата тя не я е получавала като дете. Баба ви Дебора е заключила сърцето си за всякакви чувства. Това е разбираемо —

преживяла е невъобразими страдания и се е потопила в най-зловещата пропаст на злото, на което са способни човеците. Коя душа не би претърпяла вреди? Това е физиката на злото, която действа до днес и оказва влияние върху следващите поколения, например върху майка ви и вас. Мисля, че майка ви до ден-днешен се смята за недостойна да бъде обичана и е предала и на вас това чувство за малоценност. Но май пак започнах да „проповядвам“, както би се изразил моят приятел отец Лукас. Днес имам работа, привечер обаче ще ви навестя. Тогава ще разговаряме заедно с майка ви, синьорина Фелисити. Не си блъскайте прекалено главата дотогава. Ще видите, че съдбата е благосклонна към вас. *Ариведерчи!*

Фелисити се върна в хотела при майка си.

— Току-що ми се обади отец Симоне. Ще намине довечера.

— Значи ли това, че е готов с превода? — развълнува се майка й.

— Да, така е. Но...

— Какво „но“?

— Предупреди ме, че историята е много тъжна. Каза да очакваме лоши неща. — Фелисити се замисли дали да се конкретизира, но се отказа.

— Честно казано — майка й откъсна поредното парче скоч, за да съедини две изрезки от вестник, — от баба ти вече очаквам всякакви неща. Мисля, че целият й живот е бил една голяма лъжа. Дори започвам да се питам дали изобщо съм нейна дъщеря. Никога не ми е вдъхвала усещането, че съм. Беше толкова неспокойна и непостоянна, и почти никога не си беше вкъщи. А когато се свъртеше у дома, веднага искаше да се запъти отново нанякъде. Предпочиташе да води нездравословен живот като пианистка по нощните клубове и баровете, вместо да бъде при семейството си. Въпреки това я обичах, но тя не желаше моята обич. По някое време го проумях, но оттогава любовта за мен винаги беше свързана с болката. Намерих утеха и опора в религията. Затова станах монахиня. В манастира имах определено място в живота, една общност, към която принадлежах. Винаги съм го желала. Трябваше да срещна баща ти, за да разбере, че любовта не ни кара непременно да страдаме. Той ми показа, че животът е нещо много по-голямо. Не знам дали можеш да ме разбереш, Фелисити, но през по-голямата част от живота си аз съм се чувствала вътрешно раздвоена.

Фелисити слушаше майка си с нарастващо удивление. За първи път Марта се разкриваше до такава степен пред нея. Внезапно засрамена, майката млъкна. Погледите им се срещнаха и всяка видя изумлението в очите на другата. Но в тях имаше и нещо повече — това беше момент на взаимно опознаване, едно по-дълбоко ниво на разбиране. Колебливото сближаване, очертало се още преди няколко дни, укрепваше и стъпка по стъпка преодоляваше дистанцията, която цял живот бе разделяла майка и дъщеря.

В съзнанието на Фелисити изникнаха думите на отец Симоне по телефона за любовта и физиката на злото. Изразявайки се почти като майка ѝ, той беше уцелил право в десетката. Дали спонтанното разкритие на Марта не беше именно обяснението, което несъзнателно бе търсила цял живот? Заради което тя, Фелисити, винаги изпитваше чувството, че майка ѝ поддържа известна дистанция спрямо нея? Сякаш Марта Бенедикт смяташе за слабост всякаква проява на чувства?

Вярно, бе изпълнявала съвестно всичките си задължения като майка: грижеше се дъщеря ѝ да се храни добре и да е прилично облечена, контролираше домашните и ѝ напомняше да си разтребва стаята. Преди Фелисити да навлезе в пубертета и да се разбунтува — нещо, характерно за тийнейджърите, Марта я влачеше на църква по няколко пъти седмично, а веднъж месечно и на изповед, докато това не се стори прекалено дори на отец Пескаторе. Но колкото и да се напругаше, Фелисити не можеше да си спомни майка ѝ да я е прегърнала дори един-единствен път през целия ѝ живот.

Когато навърши петнайсет, отказа категорично да я придружава повече в църквата — кураж ѝ даде подкрепата на баща ѝ, за което му беше безкрайно благодарна.

Да, майка ѝ изпълняваше задълженията си към своята дъщеря, без да показва емоции, затова пък Фелисити имаше най-добрия татко на света.

Но поведението на майка ѝ е било следствие от отношението на баба ѝ. За първи път Фелисити прояви разбиране към нея и изпита желание да я прегърне. Беше достатъчно честна, за да си признае, че и тя е допускала грешки. Не размишляваше достатъчно върху отношенията им, нещо повече — беше твърде повърхностна и възприемаше връзката с майка си като даденост, примирила се бе с

нейната летаргия и предпочиташе мълчанието пред разговора. Да, и тя беше виновна, прекалено дълго се затваряше в себе си, с което съзнателно бе наранила и Ричард. Никога не се беше виждала толкова ясно. Понечи да се доближи до майка си, ала тя вече се бе оттеглила отново в своя си свят — търсеше усърдно втората половина на някаква снимка. Моментът на близостта бе отминал.

ПЕТДЕСЕТ И СЕДМА ГЛАВА

Мюнхен

— Господин професоре? — Грете надникна плахо в кабинета. Знаеше, че професорът не обича да го смуцват до обед; втълпила ѝ го беше майка ѝ, чиято работа бе наследила едва преди няколко седмици. Тя беше икономка трето поколение, още баба ѝ служела у професора.

— Какво има, Грете?

— Търси ви някой си отец Симоне.

Професорът се замисли — доколкото му беше известно, не познаваше никакъв отец Симоне.

— Каза ли какво иска?

— Спомена, че ставало въпрос за сестра ви.

— За *сестра* ми ли? — изуми се професорът и прокара пръсти през гъстата си бяла коса. Винаги изглеждаше, сякаш току-що е дирижирал Бетховен. — Но... — той се надигна от стола си. — Добре, поканете го да влезе, Грете.

— Извинявайте, господин професоре. Пропуснах да ви кажа, че той е на телефона. — Грете пристъпи в кабинета и неуверено му подаде апарата.

Професорът се въздържа да поклати глава и си помисли, че вероятно ще е нужно време, докато Грете влезе в стъпките на баба си и майка си, и посегна към безжичния телефон.

— Берхингер — предпазливо се представи той.

— Дали разговарям с професор Волфганг Берхингер, брата на Дебора Берхингер?

— Да? — Сърцето на професора се разтуптя. Това не беше никак добре — страдаше от високо кръвно и всяко вълнение го приближаваше до инфаркта. Десетилетия наред се беше мъчил да разбере нещо за съдбата на сестра си, но след войната тя сякаш потъна вдън земя. Вече бе загубил надежда. А сега това обаждане...

— Казвам се отец Симоне Оливиери. Обаждам се от Рим... — Не успя да продължи, защото професорът го прекъсна, възкликвайки възбудено:

— Сестра ми е в Рим?!

— Тъъ, не. — *Олеле*, помисли си отец Симоне, *сега я оплескахме. Той не знае... не знае нищо!* Свещеникът се прокашля. — За жалост трябва да ви съобщя тъжната вест, че сестра ви Дебора е починала неотдавна. Моите най-искрени съболезнования.

— В Рим ли?

— Не, в Сиатъл.

— В Америка? Сестра ми е живяла в Америка? — Професорът, който сновеше напред-назад из кабинета със слушалка на ухото, се отпусна обратно на стола, почувствал изведнъж тежестта на годините.

Значи Дебора е била жива през всичките тези години?

— Как стигнахте до мен? — попита немощно той.

— Чрез вашата племенница Марта Бенедикт и дъщеря ѝ Фелисити. Доколкото разбрах, професор Берхингер, вие сте единственият жив роднина на племенницата ви.

После отец Симоне му обясни причината за обаждането си.

ПЕТДЕСЕТ И ОСМА ГЛАВА

Рим

Около седем и половина на вратата се почука.

— Сигурно е отец Симоне. — Марта отвори вратата.

Отец Симоне ѝ се усмихна широко.

— *Буона сера*, синьора Бенедикт. Ето ни и нас.

— Заповядайте, отче. — Марта се позачуди на това „нас“.

Симоне влезе и обясни:

— Доведох ви един човек — той се извърна към вратата.

Първоначално Марта не беше забелязала дребния възрастен господин, закрит от пълната фигура на Симоне. Когато човекът пристъпи към нея, ѝ направи впечатление, че леко накуцва. Той ѝ се усмихна колебливо.

— Разрешете да ви представя професор Берхингер. — Отец Симоне взе инициативата в свои ръце. Направи нарочна пауза и допълни: — Вашият вуйчо Волфганг.

— Вуйчо ли? Имала съм вуйчо? Но мама никога не ми е казвала, че има брат! — Марта гледаше смаяно беловласия господин. Долната ѝ устна трепереше.

Фелисити пристъпи напред и протегна ръка към професора.

— Добър вечер, аз съм Фелисити Бенедикт. Извинете майка ми, малко е объркана. Ако вие сте вуйчо на мама, значи аз съм дъщеря на вашата племенница.

— Много се радвам да се запозная и с двете ви. — Професорът разтърси ръката на Фелисити и забрави да я пусне. Оглеждаше я и не вярваше на очите си. Надигнаха се стари спомени, погребани в отдавна отминали времена, и за миг му се стори, че пред него стои отново тя, нито ден по-възрастна, отколкото беше в онзи следобед, когато го напусна завинаги.

Дебора, неговата голяма, неговата изгубена сестра.

Фелисити приличаше изумително на нея, беше може би малко по-зряла от Дебора по онова време и не толкова крехка, но двете биха могли да минат за близначки. Очите му се навлажниха. След

обаждането на отец Симоне се люшкаше между радостта и страха: радост, че е намерил потомците на сестра си и най-сетне ще разбере нещо за нейната съдба, и страх да не преживее разочарование, което сам не знаеше как би могъл да понесе. Отново и отново го връхлитаха опасения, че отец Симоне може да се лъже. След обаждането му взе първия самолет за Рим. И ето че това, на което беше престанал да се надява, се случи. То беше тук.

Неговото семейство.

Фелисити се трогна от вълнението на професора. Разбира се, това беше важен момент и за нея — да се срещне с правуйчо си Волфганг, за чието съществуване не знаеше нищо до вчера. Въпреки това имаше чувството, че го познава отдавна, след като прочете записките на Дебора.

Тъй като в хотелската стая нямаше удобства за четири души, отец Симоне предложи да отидат в тракторията „При Джино“. Вече бил говорил със собственика. Джино щял да им предостави отделна стая, където щели и да хапнат нещо.

Речено, сторено. Обединеното семейство прекара дълги часове чак до нощта. Отец Симоне връчи на майката на Фелисити превода на записките и предаде накратко съдържанието им. Междувременно бе направил проучвания за Рафаел Валериани — мъжа, който за кратко беше неин пастрок и почина, когато бе навършила едва четиринайсет години.

— Вашият пастрок е бил млад свещеник, с когото майка ви Дебора се запознала след войната в Рим. Майка ви е преживяла ужасни неща, синьора Бенедикт. Албрехт Брунман съсипал целия й живот. След смъртта на Елизабет Малпран-Берхингер този Брунман прелъстил седемнайсетгодишната й дъщеря Дебора. Всичко това ще прочетете в записките — обърна се той към Марта. — През октомври 1945 година майка ви дошла в Рим, защото научила, че Албрехт Брунман е успял да избяга тук в последните дни на войната. В Рим имало един епископ, Алоис Худал, който в сътрудничество с някои благотворителни организации помагал на нацистки величия да избягат в Аржентина. Впоследствие техният маршрут бил наречен „Пътят на плъховете“. Истината е, че майка ви дошла тук с твърдото намерение

да убие Албрехт Брунман. Не успяла, но го ранила тежко. Направих проучвания и се натъкнах на стари протоколи. В тях пише, че през октомври 1945 година Дебора Берхингер била арестувана за опит за убийство. Проникнала във Ватиканските градини и се опитала да застреля Албрехт Брунман, който пребивавал там с епископ Худал. Стреляла многократно, но го уцелила само един път в рамото, после Швейцарската гвардия я издърпала и арестувала. Предали я на италианското правосъдие, тъй като била в напреднала бременност. По онова време Рафаел Валериани работел в затвора като свещеник. Съдбата на майка ви го разтърсила из основи. Вие, скъпа Марта, сте родена в Рим. Той се сдобил с нови документи за себе си, майка ви и нейното дете и планирал да избягат заедно в Америка. И, както междуременно знаем, накарал майка ви да вярва, че е убила Албрехт Брунман. Благородна, но необходима лъжа, защото в противен случай тя нямало да тръгне с него за Америка. Затова и разследванията на професора са били безрезултатни. Дебора Берхингер престанала да съществува. Както виждате, синьора Бенедикт, няма нищо, от което майка ви да се срамува, нито пък вие! Напротив, тя е била много смела. Както мнозина е станала жертва на нацисткия терор. Впрочем, през 1960 година израелски агенти отвлели Албрехт Брунман от Аржентина и го отвели в Израел. Там го осъдили на смърт и през 1962 година бил екзекутиран. Разбрах, че майка ви е присъствала на процеса и е свидетелствала против него.

Волфганг Берхингер — „Волферл“, допълни разказа на свещеника. От него научиха, че Албрехт Брунман държал сестра му като затворничка до самия край на войната и я принуждавал „да му бъде в услуга“.

— Правеше го заради мен. Брунман я беше заплашил, че ако не му се подчинява безпрекословно, няма да закрия повече мен, еврейчето, и ще ме изпрати в концентрационен лагер. След войната се опитах да намеря Дебора, но тя беше изчезнала безследно. Както и баща ми Густав, който изчезна през 1938 година. Спаси ме нашата прислужница Отилие. В деня, когато видях Дебора за последен път, имаше опустошително въздушно нападение. Малко преди това Брунман беше отвел сестра ми. Когато завиха сирените, двете прислужници на Брунман проявиха невнимание. Успях да им избягам и изтичах на улицата. Насреща ми се зададе Отилие. Взе ме и

отидохме в съседното бомбоубежище, а не, както обикновено, в нашето мазе. Така оцеляхме. Отилие ме взе със себе си и ме заведе в чифлика на нейното семейство в Щраслах. Порядъчни хора. При тях ми беше добре. Искам да ти покажа нещо, скъпа Марта. Наследих го от баща си. Даде ми го онази вечер, когато го видях за последен път. Едно стихотворение. — Той измъкна някакво пожълтяло листче от портфейла си и понечи да го подаде на Марта, но после се плесна по челото. — Извинявай, че не попитах. Знаеш ли немски? — Фелисити и майка ѝ отговориха отрицателно, затова професорът им преведе текста на английски:

*И за звяр, и за човек,
и за жилище, и за мед,
и за камъка студен,
и за всеки миг блажен,
и за житцето, за птичките, за всички божии твари
Бог място отредил е под Слънцето от памтивека.
Но знаете ли кой е най-големият му дар?
Любов се казва той! Затуй, щом срещнеш
ЛЮБОВТА, човече,
веднага приеми я и задръж я, само тя единствена
ще излекува
света ни, който от пороци се задъхва и жестоко
боледува.*

Отец Симоне въздъхна от сърце:

— Колко мирен и спокоен би бил светът, ако всички се придържаха към тези простички мъдрости! Нашият Господ Исус Христос не е искал нищо повече от това. Но човекът не е създаден за простички неща, той винаги усложнява всичко. Човекът е бreme за самия себе си.

Известно време около масата цареше мълчание. Всеки премисляше редовете на стихотворението и попиваше кристалночистите му истини.

След време Марта вдигна глава и се вгледа в дъщеря си — в очите ѝ проблясваха сълзи.

Поколеба се, после каза:

— *Меа кулна*. — Усмихна се, както не се беше усмихвала никога досега: тази усмивка извираше от сърцето и блестеше в очите ѝ.

Фелисити трепна изненадано и върху лицето ѝ се изписа предпазливо учудване, надежда и обещание за бъдещето. Марта вдигна ръка и с безкрайна нежност помилва дъщеря си по бузата — жест на обич и опомняне, жест, тъй дълго желан, и сякаш без усилия преодоля дистанцията, която не е трябвало да съществува.

— Какво ще кажеш, Фелисити, да останем още няколко дни и заедно да разгледаме Рим? Така и така сме тук...

— Ще кажа, че това е много добра идея, мамо! — Фелисити отвърна на усмивката ѝ с цялото си сърце.

А после Марта прегърна дъщеря си и я задържа, сякаш не искаше да я пусне никога вече.

ЕПИЛОГ

АЗ, ФЕЛИСИТИ

В началото споменах, че истината винаги следва собствената си физика. В един момент тя ни застига и ни обвинява. Но това е само едната ѝ страна, защото тя ни прави свободни. Тя може да лекува рани и да носи мир.

В тази нощ „При Джино“ ние — отец Симоне, вуйчо Волфганг, майка ми и аз, научихме още много за нашето семейство и за неговата съдба. Представих си прабаба и прадядо, хармонията на тяхната любов — тяхното нещастие е било, че са родени в погрешното време. Те са станали жертва на перверзна идеология, която повлякла със себе си цял един народ, а друг насмалко не унищожила завинаги. Защо? Въпрос, на който ще бъде отговорено чак когато човечеството най-сетне се научи да живее в мир.

Хрумна ми да попитам правуйчо дали знае какво е станало с бабината приятелка Марлене. Бях я обикнала, четейки животоописанието на баба. Каква силна и смела жена! В отговор той ми се усмихна дяволито и попита дали съм чувала за Грета Якоб. Разбира се, казах, та кой не познава Грета Якоб, една от най-известните актриси на своето време!

Така узнах, че Марлене Калтен е осъществила младежката си мечта и станала актриса. Правуйчо ми я познаваше добре, след войната станали приятели и дълги години издирвали заедно баба.

— Явно сестра ми не е искала да бъде открита, вероятно миналото е било твърде тежко бреме за нея — тъжно поясни той. — Защото по всяко време е имала възможност да влезе във връзка с Марлене. В много интервюта Грета дори изрично споменаваше, че издирва своята приятелка Дебора, но... — Той не довърши изречението, а аз усетих болката му.

Сега Грета Якоб или Марлене Калтен била прехвърлила деветдесетте, разказа ми по-нататък той, но въпреки възрастта си се

радвала на добро здраве и пъргав ум. Преди двайсетина години се оттеглила от сцената и днес отново живеела в Краков.

Накрая правуйчо Волфганг ми подари стихотворението на працядо ми с думите:

— Това стихотворение е единственото нещо, което ми остана от моя баща, то е най-ценното ми притежание. Искам да го вземеш, Фелисити, за спомен от двамата прекрасни човеци, каквито бяха моите родители. Баща ми умееше да лекува не само с ръце, но и с думи. Той ме научи на много неща. Но най-често си спомням едно негово изречение — че любовта е единственото нещо, което може да излекува този свят. — Моят родственик, с когото току-що се бяхме намерили, ме погледна с умните си очи, сякаш знаеше, че в живота ми има още един голям въпрос без отговор.

Още тази година с мама ще гостуваме на правуйчо Волфганг в Мюнхен. По време на войната къщата на Принцрегентенплац 10 била разрушена, но той ще ни покаже гробовете на моите прародители. Гробът на працядо ми е празен. Съдбата му ще остане неизвестна завинаги, както на толкова много други хора. После ще заминем заедно за Краков и ще посетим Марлене. Двете с мама искаме непременно да се запознаем с нея. Правуйчо Волфганг вече разговарял с нея и каза, че ни очаквала с нетърпение.

След като призори се сбогувахме с отец Симоне, аз прочетох още веднъж стихотворението. И още веднъж. Милият Волфганг ми беше написал превода. А после отново чух неговия глас: „Любовта е единственото нещо, което може да излекува този свят“.

Замислих се за жените от моето семейство, за прабаба ми Елизабет, за баба Дебора и за собствената ми майка. Брънки от веригата на моите предци. Всички те са изживели различни форми на любов, която е определила съдбата им. За тях любовта е била изпълнена с копнеж, сърцераздирателна, стигаща до ексцеси и всепоглъщаща, но също и толкова разрушителна, че собственото ти сърце да изгори в нея и да не остане нищо, освен студена пепел. Тогава любовта е болка. Ала любовта е преди всичко непреходна, тя надживява всичко и умее да докосва и лекува сърцата дори десетилетия по-късно. Така, както докосна моето сърце.

Изведнъж разбрах: място за колебания няма. Посегнах към телефона.

Ричард вдигна веднага, сякаш беше очаквал обаждането ми.

— Радвам се да те чуя, Фелисити! Станала ли си вече? В Рим трябва да е още много рано. Баща ти вече ми разказа, че си открила майка си. Как си, люб... — Представих си как Ричард си прехапва езика, за да потисне ласкавото обръщение. Вероятно си беше помислил, че тепърва ще му се наложи да свиква с факта, че вече не съм негова годеница...

— Чувствам се прекрасно — отвърнах. — С мама решихме да останем в Рим до неделя. После се връщаме вкъщи. Имам много за разказване. Впрочем, татко ми каза, че си го наглеждал на два пъти. Много ти благодаря, Ричард.

— Не е нужно да ми благодариш. Знаеш колко уважавам баща ти.

Настъпи кратка пауза, после попитах плахо:

— Предложението ти още ли е в сила?

— Кое имаш предвид? Да работиш като лекарка в Детската болница или да се омъжиш за мен? — Стори ми се, че дори през телефона усетих как се разтуптя сърцето му.

Отново се поколебах, преди да отвърна:

— Да речем, че обмислям и двете?

— Какво стана с Кабул и „Лекари без граници“? — чух го как се задъха.

— Няма да постъпя там. Нека някой друг да спасява света. Моето място е у дома. При теб. — Този път гласът ми прозвуча твърдо. Вече нямаше колебания, нямаше нерешителност.

Отново настъпи пауза. Тя продължи само няколко секунди, но за мен беше голяма и широка като океана, който лежеше между нас. В сърцето ми се прокрадна страх — ами ако Ричард вече не ме искаше, и то сега, когато аз го исках? А после той ме избави от неизвестността.

— О, любима, нямам търпение да се върнеш. Обичам те.

— И аз те обичам.

Поговорихме си още известно време, просто не можехме да се откъснем един от друг. Начертахме планове за бъдещето, а аз му разказах за далечното си семейство и за корените си в Германия. Най-после си взехме довиждане. Затворих и изведнъж се почувствах

свободна, сякаш огромен товар беше паднал от плещите ми. Какъв прекрасен мъж беше Ричард...

За първи път изпитах истинско щастие.

То е това, което означава името ми. Фелисити, щастие.

ПОСЛЕСЛОВ

Албрехт Брунман е измислен образ. Но не и историческият му прототип Адолф Айхман. Най-близкият му сътрудник се казвал Алоис Брунер. Името „Брунман“ е комбинация от двете имена. Същото важи и за адютанта на Калтенбрунер. Истинското му име е Артур Шайдлер. От него направих „Шитлер“ — аналогията беше твърде добра, не можех и не исках да я избегна.

Днес Айхман се счита за архитект на Холокоста, той е бил шефът на логистиката, който пресмятал бройката на подлежащите на депортиране и изчислявал натоварването на железопътните вагони. Той бил и протоколчик на Ванзейската конференция, на която било взето решение за масовото убийство на шест милиона евреи из цяла Европа.

Айхман и съучастниците му не се побояли да се заемат с безумното осъществяване на тази логистика. С ледени сърца и перфидно съзнание си задали въпроса: Как да избият шест милиона души? Кой метод на убийство е най-икономичен? В крайна сметка качествените муниципалитети били скъпи! И как да се реши проблемът с премахването на труповете? Кой ще ги погребва? Може ли да се оползотворят евентуалните „остатъци“? Както е известно, косите били използвани като пълнеж на дюшеци. Не е нужно да казвам повече, всички знаем как са завършили нещата.

Адолф Айхман е единственият нацистки военнопръстъпник, изправен пред редовен съд в Израел, и единственият, спрямо когото израелското правосъдие е изпълнило смъртна присъда. Той бил отвлечен от Аржентина през 1960 година от агенти на Мосад и екзекутиран през 1962 година.

Фриц Герлих също е историческа фигура. Той е събирателен образ на всички смели журналисти, които ежедневно са се противопоставяли на безумията на диктатора и са ги разкривали пред света. Хитлер искал да заглуши гласа на истината, защото диктаторите се страхуват най-много от истината. Фриц Герлих бил редактор на

Нойесте Мюнхнер Нахрихтен, от който по-късно произлиза *Зюддойче цайтунг*. На 3 януари 1932 година той основава вестника *Дер герадс Вег*.

Фриц Герлих е извървял своя път, непоколебим и гордо изправен, чак до смъртта. В продължение на шестнайсет безкрайни месеца бил малтретиран и изтезаван заради убежденията си, но не се пречупил. Умрял за истината.

Реален образ е и кръщелникът на Хитлер, Егон Ханфценгъл, наречен в книгата *Егон Пуцингер*. Баща му Ернст Седжуик Ханфценгъл — „Пуци“, до 1937 година завеждал Отдела по въпросите на печата на Адолф Хитлер. Наричали го подигравателно „Пианистът на Хитлер“ или „неговата секретарка“.

Ернст Ханфценгъл — „Пуци“, действително е следвал в Харвард и по онова време се е запознал в изискания Харвардски клуб с младия сенатор Франклин Д. Рузвелт — за което Пуци си спомня двайсет години по-късно и умело се възползва от това обстоятелство. През 1939 година, в началото на войната, Пуци Ханфценгъл бяга от Германия през Швейцария и пристига в Лондон. Британците го интернират като враждебен чужденец, но после го освобождават по искане на Франклин Д. Рузвелт, който междуременно е станал президент на Съединените американски щати, и той благополучно отлита за Вашингтон.

После Пуци работи като съветник на Рузвелт във войната срещу нацистка Германия. Една удивителна кариера — от съветник на Хитлер до съветник на Рузвелт! По-късно Ханфценгъл озаглавява мемоарите си *Между Белия и Кафявия дом*. Куриозно и многозначително!

В книгата Пуци е превърнат в „Буби“. Променила съм леко и някои географски места във връзка със семейство Пуцингер-Ханфценгъл.

Искам да се спра на една историческа подробност. По драматургични причини си позволих да изместя завършването на новата Райхсканцелария. Елизабет Малпран влиза в нея през юни 1938 година, но тя е открита официално едва на 9 януари 1939 година.

В средата на 90-те години на ХХ век се запознах със сина на Пуци, Егон Ханфценгъл, във „Вила Тифланд“ в Мюнхен. Едва по-късно осъзнах, че това е същата вила, в която Адолф Хитлер е

празнувал Коледа със семейство Ханфценгъл след освобождаването си от затвора „Ландсберг“ през 1924 година.

Една приятелка на леля ми, Ирене, ме свързва с Егон Ханфценгъл. В средата на 90-те Ирене беше пристигнала от Сиатъл в Мюнхен, за да живее заедно с Егон. Навремето била младежката му любов. Междувременно двамата бяха загубили брачните си партньори, намерили се бяха отново и искаха да сложат ново начало след четирийсет години. Но това е друга история...

Когато влязох във вилата с Ирене, не знаех какво ме очаква. Със сигурност не и да се срещна с човека, чийто баща е бил близък съратник на Адолф Хитлер, с неговия кръщелник, разглезван със сладкиши, когото фюрерът люлеел на коленете си.

Заварихме Егон сред наследството на баща му Пуци: купища писма, оригинални речи с ръкописни бележки и рисунки на Хитлер. Егон ги изследваше и сортиреше, защото по онова време замисляше да напише книга за Адолф Хитлер. Дори ми позволи да прочета някои ръкописи.

Онзи следобед прекарах много часове в разговор с Егон. Той беше особняк, но важен свидетел на своето време и обаятелен разказвач. Слушах го внимателно. По-късно Ирене сподели с мен, че майката на Егон, Хелене Ханфценгъл, в романа *Хелга Пуцингер*, през 1959 година каза на нея, годеницата на сина си Егон: „Най-голямата ми грешка беше, че тогава отнех револвера на Хитлер. Да го бях оставила да се самоубие!“. Както е известно, след опита за преврат в Мюнхен през 1923 година Хитлер потърсил убежище във вилата на семейство Ханфценгъл, където и бил арестуван.

През онзи ден във „Вила Тифланд“ за първи път в мен започна да зрее идеята за настоящата книга.

БЛАГОДАРНОСТИ

Тази книга е посветена на малкия Симон. Неговата усмивка, неговата веселост са незабравими. Той обичаше живота и хората. За него написах историята на първата мравка Мория, за жалост не можах да му я прочета. Симон напусна този свят едва на шест месеца, но той беше роден в обичливо семейство. Ако семейството ни можеше да го задържи, той щеше да има шанс в живота.

За жалост на твърде много деца този шанс им е отказан още от раждането. Те стават жертва на бедността, болестите и войната, предизвикани от човеконенавистни идеологии и религии. Трябва да направим всичко за нашите деца, да превърнем Земята в мирно място. Досега сме се проваляли в това начинание.

Разбира се, дължна съм да спомена моя мъж, притежаващ ангелско търпение. Като благодарност за подкрепата му го изпращам да се оправя с моя личен ад — счетоводството.

Благодаря ти, скъпи, че ми пазиш гърба. Какво щях да съм без твоята любов. Целувка!

Благодарности и на моите изпитани и бойни читателки и читатели: на мама, Кристине, Ро, Рамона, Каролине, Ева, Лудвиг, „Снежанка“, Юлиане, Лаура и Дафне. Вашата подкрепа, критика и мотивация значат всичко за мен.

И още — на Мириам и Хайке. Мириам ме преведе през лабиринта на правописа и очерта границите на писателската ми свобода, а Хайке беше сурова господарка на текста ми. Всъщност бележките в полето, които правеше Хайке, заслужават отделна книга.

Винаги до мен беше и моят приятел Йоханес цум Винкел. Благодаря ти, Йоханес! Ти си един от най-порядъчните хора, които съм срещала.

Благодаря и на прекрасната ми литературна агентка Лиане Колф, чието голямо сърце и генът ѝ на грижовна майка не се спира пред

нищо, дори пред мъжа ми.

И още — на великолепната Юлия Айзеле от издателство „ПИПЕР“, с която за съжаление се срещнах твърде късно, но която оттогава толкова повече обогатява живота ми. Благодаря ти, Юлия, че ме откри и че ми позволяваш да се уча от теб. Тук е мястото да благодаря и на целия чудесен екип на „ПИПЕР“.

И, разбира се, специално БЛАГОДАРЯ на моите читатели, които са прочели книгата ми. Моля пишете ми на адрес mail@hannimuenzer.de — какво ви е харесало в тази книга и какво не. Благодарна съм за всяка критика, подкрепа или идея — защото без вас, моите читатели, съм нищо, а вие сте всичко за мен. Аз пиша за вас!

Ваша Хани М., януари 2015 година

Издание:

Автор: Хани Мюнцер

Заглавие: Жило и мед

Преводач: Величка Стефанова

Година на превод: 2017

Език, от който е преведено: немски

Издание: първо

Издател: ИК „ЕМАС“

Град на издателя: София

Година на издаване: 2017

Тип: роман

Националност: немска

Печатница: „Полиграфюг“ АД — Хасково

Излязла от печат: 09.05.2017

Редактор: Василка Стефанова

Художник: Elisabeth Ansley; Trevillion Images

ISBN: 978-954-357-351-6

Адрес в Библиоман: <https://biblioman.chitanka.info/books/11718>

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.